دانشگاه شاهد
معاونت پژوهش و فناوری
مرکز چاپ و انتشارات

چکیده مقالات

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ماه ۱۳۹۶

شورای سیاستگذاری

دکتر کامیار ثقفی

رئیس شورای سیاستگذاری

رئیس دانشگاه شاهد

دکتر زهرا کیاسالاری

رئیس همایش

معاون پژوهش و فناوری دانشگاه شاهد

دکتر فرزاد جهان بین

رئیس دبیرخانه دائمی و دبیر علمی

استادیار دانشگاه شاهد

حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالعلی توجهی

رئیس دانشکده علوم انسانی

شورای علمی

دکتر محمد رحیم عیوضی: رئیس کمیسیون آینده پژوهی

استاد گروه آینده پژوهی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

دکتر مصطفی ملکوتیان: رئیس کمیسیون سیاسی

استاد گروه علوم سیاسی دانشگاه تهران

دکتر محمد علی محققی: رئیس کمیسیون طب و سلامت

استاد دانشگاه تهران

حجت الاسلام دکتر مهدی امیدی: رئیس کمیسیون مباحث بنیادین

دانشیار موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

دکتر سید مجتبی امامی: رئیس کمیسیون مدیریت و حکمرانی

استادیار گروه مدیریت دانشگاه امام صادق (ع)

دکتر محسن فرمهینی فراهانی: رئیس کمیسیون تعلیم و تربیت

دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد

دکتر محسن ناظم بکایی: رئیس کمیسیون اقتصاد

استادیار گروه مدیریت دانشگاه شاهد

دکتر مرتضی افشاری: رئیس کمیسیون هنر و معماری

استادیار دانشکده هنر دانشگاه شاهد

کمیته اجرائی

آقای مهدی کاشانی مهر

رئیس کارگروه انتشارات

آقای عبدالخالق همتی

رئیس کارگروه تدارکات و امور مالی

آقای محمد محسن دوباشی

رئیس کارگروه تبلیغات و تشریفات

خانم رضوان نصیریان

کارشناس دبیرخانه علمی

اعضای کمیسیون اقتصادی	
دکتر الیاس نادران	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر محمد جواد شریف زاده	عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)
دکتر بیژن عبدی	عضو هیئت علمی دانشگاه دفاع ملی
دکتر علیزاده	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی
دکتر فرهاد رهبر	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر ابوالقاسم توحیدی نیا	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر سید مهدی زریباف	
اعضای کمیسیون آینده پژوهی	
دکتر مجتبی امیری	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر محمد رضا دهشیری	عضو هیئت علمی دانشکده روابط بین‌الملل
دکتر حسین خزایی	عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
دکتر حاکم قاسمی	عضو هیئت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
دکتر غلامرضا گودرزی	عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)
دکتر قدیر نظامی پور	عضو هیئت علمی دانشگاه عالی دفاع ملی
اعضای کمیسیون تعلیم و تربیت	
حجت الاسلام و المسلمین دکتر سعید بهشتی	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی
دکتر محمد رضا دهشیری	عضو هیئت علمی دانشکده روابط بین‌الملل
دکتر حسن ملکی	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی
دکتر محسن ایمانی	عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس
دکتر محمد حسن میرزامحمدی	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد
دکتر اکبر رهنما	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد
اعضای کمیسیون سیاسی	
دکتر نورالله قیصری	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر محمد شفیعی فر	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر زاهد غفاری	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد
دکتر جلال درخشه	عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)
دکتر محمد رضا مرندی	عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی
دکتر سید مهدی اسماعیلی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
اعضای کمیسیون طب و سلامت	
دکتر محمد رضا شمس اردکانی	عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
دکتر محمد مهدی اصفهانی	عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
دکتر سید رضا مجدزاده	عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر عبدالله بهرامی	عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد
اعضای کمیسیون مباحث بنیادین	
حجت الاسلام دکتر حسن خیری	عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
حجت الاسلام دکتر محمد بابایی	عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
دکتر محمد رضا بهمنی	عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
حجت الاسلام دکتر مهدی ابوطالبی	عضو هیئت علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
حجت الاسلام دکتر مجتبی مصباح	عضو هیئت علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
حجت الاسلام دکتر مصطفی جمالی	عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی
دکتر حسین زمانیها	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد
اعضای کمیسیون مدیریت و حکمرانی	
دکتر رضا عباسی	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد با تخصص مدیریت صنعتی
دکتر وحید خاشعی	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی با تخصص مدیریت استراتژیک
دکتر جلال غفاری	عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ره) با تخصص مدیریت رسانه
دکتر علیرضا چیت سازان	عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) با تخصص رفتار سازمانی و مطالعات نهادی
دکتر محمد نعمتی	عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) با تخصص مطالعات حکمرانی
دکتر محمد مهدی ذوالفقار زاده	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با تخصص سیاستگذاری عمومی
اعضای کمیسیون هنر و معماری	
دکتر محمد خزایی	عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس
دکتر سید غلامرضا اسلامی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر محسن مراثی	عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد
دکتر حسن بلخاری	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر حکمت الله ملاصالحی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
دکتر اصغر فهیمی فر	عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس
دکتر محمدرضا معتمدی	عضو هیئت علمی دانشگاه صدا و سیما

بررسی مکانیسم های حصول به مولفه های عقلانی آرمان شهر انقلاب اسلامی با رویکردی بر اندیشه های سیاسی شهید بهشتی

فاطمه طاهر خانی[۱]

چکیده

انقلاب اسلامی به مانند هر انقلاب دیگر ، یک مدل آرمانی از حکمرانی را به پیوانش وعده داد . یکی از وجوه مهم هر آرمان شهر گزاره های عقلانی آن است به این معنا که آ رمان شهر در کنار آرمان ها و احساسات ، بر پایه ای از عقلانیت نیز بنا شده اند .گذر از مرحله ی انقلابی و حرکت به سمت تحق آن آرمان شهر منوط به بسط و توسعه ی گزاره ها و کنش های عقلانی است تا آنچه را که آرمانی و ذهنی بوده است متعین سازد. تبیین وجوه عقلانی آرمان شهر ها بر عهده ی رهبران و بنیان گذاران پیشرو انقلاب است . در مورد انقلاب اسلامی ،شهید محمد حسین بهشتی یکی از برجسته ترین این رهبران بوده است . هدف از نگارش این مقاله، تحقیق و بررسی طرح و بررسی مکانیسم ها و راهکارهایی است که از سوی شهید بهشتی برای رسیدن به اهداف عقلانی و عینی آرمان شهر ترسیمی در انقلاب اسلامی ارایه شده است . به این منظور تلاش بر آن است تا با استفاده از تحلیل متونی که از آن بزرگوار باقی مانده است ، آرمان شهر موعود و ابعاد عقلانی آن ترسیم شود و این تلاش منتج به کشف روش ها و مکانیسم های حصول آرمان های عینی انقلاب گردد.

واژگان کلیدی: انقلاب اسلامی.شهید بهشتی.آرمان شهر .عقلانیت. عینیت

[۱] دکتری تخصصی علوم سیاسی

ضرورت اصلاح دیدگاه در نسبت علم و ثروت و نقش آن در تحقق تمدن نوین اسلامی

مهدی رجحانی[۱]
محمد مهدی فرجیان[۲]

چکیده

بسیاری صاحبنظران، شکل گیری هر تمدنی در جهان را بر سه رکن استوار دانسته اند؛ اقتدار فرهنگی و ایدئولوژیک، اقتدار سیاسی و اقتدار اقتصادی. از این منظر مقایسه سه گانه شکل گیری و بقاء تمدنها، میان تمدن نوبنیاد اسلامی در برابر تمدن حاکم غربی طی دهه های اخیر، حکایت از تزلزل فرهنگی تمدن غرب و غلبه دیرینه فکری و فرهنگی تمدن اسلامی و رشد خیره کننده اقتدارسیاسی تمدن نوین اسلامی دارد. از اینرو تمدن غربی جهت ممانعت از شکل گیری تمدن نوین اسلامی، وجه تلاش خود را تضعیف اقتصادی این تمدن قرار داده است.

در کنار تهاجم اقتصادی همه جانبه از بیرون، تمدن نوین اسلامی در داخل نیز از فقدان دیدگاه فکری و فرهنگی صحیح در حوزه اقتصاد دچار مشکل است. شکل گیری جهاد اقتصادی مستلزم اصلاح مبانی فکری، تبیین دقیق نسبت علم و ثروت و پرهیز از متقابل جلوه دادن آنها، ترویج معنای دقیق زهد و ثروت اندوزی، تبیین رسالت دانش و دانشگاه در شکل دهی جهاد اقتصادی می باشد. مقاله پیش رو مبتنی بر مبانی دینی و فرمایشات مقام معظم رهبری و بررسی جنبه اقتصادی تمدن غرب، به تبیین دقیقتر این دیدگاه می پردازد. بر این اساس مشخص می گردد، قدرت اقتصادی که لازمه آن تولید ثروت است، مورد تاییداسلام است و از منظر الهی، سلوک معنوی و مادی انسان با عبادت و کار در کنار یکدیگر شکل می گیرد. در این دیدگاه علم و ثروت در تقابل با یکدگیر نیستند و علمی که منتج به اقتدار، از جمله اقتدار اقتصادی گردد، ارزشمند و مفید محسوب می گردد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی؛ اقتصاد مقاومتی؛ کارآفرینی؛ علم و ثروت؛ تولید ثروت؛ جهاد اقتصادی

---

[۱] استادیار دانشگاه شاهد
[۲] دانشجوی دکترادانشگاه تهران

فلسفه، فضا و تمدن: طرح "صحن کودکان رضوی" به مثابه یک ترجمه‌ی مکانی تعالیم فرهنگی–تربیتی شیعه

سید صالح موسوی خلخالی[۱]

چکیده

"مفاهیم" بن‌مایه‌ی تحقق نظری آرمان تمدن‌ها هستند و "فلسفه" علم استخراج و آماده‌سازی مفاهیم است. با این حال، نگرش تاریخ فلسفه نسبت به "فضا و مکان"، بی‌توجهی آگاهانه بوده است. می‌توان مشاهده کرد که مکان جایی در هستی‌شناسی‌های بنیادین نمی‌یابد. نظر کلی این است که این راهبرد سنتی، جهت رو در رویی با گذشته، حال و آینده یک تمدن، به یک ایده‌آلیسم صرف می‌انجامد و به پنهانی جنبه‌های هستی‌شناسانه‌ی مکان می‌انجامد که همیشه طی یک ثانویه‌سازی فلسفیِ مکان تحت زمان بوده است.

نگارنده، در مسیر تلاش برای واژگونی فلسفی–عملی این سنت، در تحقیقات خود تلاش کرده، تا تحقق آرمان‌ها و زمان‌ها را از طریق "مکان" تحقیق کند و به یک فلسفه‌ی کاربردی متوجه باشد که به اهمیت هستی‌شناسانه‌ی فضا و مکان، در تحقق مادی و ملموس آرمان‌های یک تمدن آگاه است. نتیجه این "فلسفه‌ی مکانی" این نظریه است که در روند توسعه‌ی یک تمدن، تنها زمانی می‌توان به تحقق حقیقی اهداف آن امید داشت که در "ترجمه‌ی نظر به مکان" توفیق داشته باشد. بخش نخست مقاله، به بسط نظری این مورد خواهد پرداخت.

برای نمایش چگونگی روندِ ضروریِ یافتن ترجمه‌ی مکانی "مفاهیم"، نگارنده به معرفی طرحی خواهد پرداخت که به آستان قدس رضوی با "عنوان صحن کودکان رضوی" ارائه کرده است و آن را یک تحقق آرمان‌های تربیتی تمدن شیعه می‌داند. بخش دوم مقاله به معرفی، شرایط و تنگناهای اجرایی این طرح می‌پردازد.

واژگان کلیدی: فلسفه مکان – فضا – تحقق تمدن.

---

[۱] دکترای تخصصی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

روش‌های مداوای سرطان در آثار پزشکی اسلامی از قرن سوم تا پایان صده ششم هجری

علی رضا روحی[۱]

ابراهیم محمد زاده مزینان[۲]

چکیده

پزشکان مسلمان در باب شناخت بیمارهای و راه‌های درمان آن‌ها بررسی‌های بسیاری نموده و شیوه-های جدید و نوینی را به تمدن اسلامی ارائه نمودند. سرطان از مهم‌ترین بیماری‌هایی است که پزشکان مسلمان به صورت تخصصی به بررسی آن پرداخته و راه‌های مختلفی را در باب مداوای آن ارائه نموده اند. مهم‌ترین راههای درمان این بیماری که توسط پزشکان مسلمان عرضه شده عبارت است از: احتقان (شیاف دارو)؛ استفراغ دادن (خالی کردن بدن از سموم)؛ جلوگیری از گسترش و نگه داشتن بیماری در همان اندازه؛ انواع جراحی شامل: فصد کردن (شکافتن کامل عروق اصلی برای خارج کردن مقدار معینی از خون غلیظ از اعماق بدن جهت تخلیه سموم)؛ بریدن؛ کی (داغ کردن). اهمیت مداوای سرطان باعث شده تا هر کدام از پزشکان مسلمان در یک یا چند مورد از موارد فوق الذکر به طور مفصل به بحث و بررسی بپردازند. در این مقاله به بررسی روش‌های مختلف در درمان بیماری سرطان با تحقیق در آثار پزشکی اسلامی پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: سرطان؛ آثار پزشکی؛ مداوا؛ جراحی؛ احتقان؛ استفراغ؛ کی.

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی

[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم اسلامی رضوی

تأکیدی بر اهمیت شناخت و حضور ذی‌نفعان اصلی تأمین آب و غذای ملی در فرآیند تحقق تمدن ایرانی اسلامی

سید علی اکبر عظیمی[۱]

چکیده

ذی‌نفع به افراد یا گروه‌هایی اطلاق می‌شود که با بحث گفتگو، سیاست‌گذاری، اقدام و انواع عکس‌العمل؛ بتوانند بر یک سازمان، بنگاه کسب‌وکار، تصمیم و یا سیاست تأثیر بگذارند و یا تأثیر بپذیرند. امنیت آب و غذای ملی متأثر از بسیاری عوامل کلان در سطح ملی و ازجمله انتظارات و اقدامات ذی‌نفعان تأمین آب و تولید کشاورزی هست. آب به‌عنوان یک کالای عمومی است که در سطح ملی، مصارف متعددی دارد و اگرچه بخش کشاورزی در جهان به‌عنوان مصرف‌کننده عمده منابع آب شناخته می‌شود اما می‌توان با ارتقای انسجام و یکپارچگی ذی‌نفعان اصلی این عرصه به شکل پایداری از منابع آب محدود برداشت نمود. در این حال به نظر می‌رسد وجود تفاوت در انتظارات ذی‌نفعان اصلی در مواردی چون: نصب کنتور چاه‌های کشاورزی، گسترش دستگاه‌های آبیاری نوین، ارائه و اجرای الگوی کشت و ...؛ مانع اساسی بهره‌برداری پایدار از منابع آب و تحقق امنیت غذایی در آینده گردد. در این مقاله با توجه به اهمیت کلیدی منابع آب و تولید غذا درصدد معرفی آینده‌نگاری یکپارچه در این راستا خواهد داشت.

واژگان کلیدی: امنیت آب، امنیت غذا، ذی‌نفعان، آینده‌نگاری یکپارچه، تمدن ایرانی اسلامی

---

[۱] دکترای تخصصی آینده پژوهی

چالشهای همسان انگاری مفهوم "طب" و"سلامت" در پارادایم تفکر قرانی

سید جواد حسینی کوهی خیلی[۱]

چکیده

پس از شکل گیری پزشکی نوین وآلوپات که در پارادایم تفکر سکولار ودر پی طرح وگسترش فلسفه دکارت از حدود دوقرن پیش شکل گرفته، مفاهیم "طب" و "سلامت" انسانی دراغلب مجامع علمی وآکادمیک، به دلایل مختلف مبنایی موجود در این تفکر، مترادف یکدیگر تلقی می شدند. بطوری که در این پارادایم فکری، تبادر اولیه واصلی از لفظ "طب" ، سلامت انسانی است. کما اینکه با لفظ "سلامت انسان" نیز ناخود آگاه ولامحاله در این پارادایم ذهنی، به "طب" به معنای رایج آن خواهیم رسید. اما در پارادایم تفکرقرانی، به دلایل مختلف مبنایی ،ازجمله دیدگاه خاص ، هستی شناختی، معرفت شناختی، و انسان شناختی و... قران، موضوع اینگونه نیست، بلکه مفهوم انسان وبه تبع آن "سلامت انسانی" در پارادایم تفکر قرانی به دلایلی که ذکر شده از گستره وسیعترومتفاوتی نسبت به مفهوم "طب انسانی" برخورداراست. همسان انگاری سهوی ویا عمدی این دو مفهوم، چالشهای جدی مبنایی ومیدانی را برای اهل نظربوجود آورده، بطوری که امروزه به نحو محسوس ونامحسوسی نظام سلامت کشور را نیزتحت الشعاع خود قرار داده است. در این پژوهش باروش مطالعه کتابخانه ای وتحلیل محتوایی، با واکاویهای هستی شناختی، انسان شناختی، و معرفت شناختی موضوع، در ایات قرانی و روایات اسلامی و متون دینی و آکادمیک به این موضوع مهم و اثبات تفاوت معنا دار این دو مفهوم در پارادایم تفکر قرانی پرداخته شده است.

کلیدواژگان: کلید واژه ها: پارادایم ، سلامت، طب، پارادایم قرانی، پارادایم سکولار

---

[۱] دکترای تخصصی قران وعلوم با گرایش بهداشت وسلامت

مبانی و قواعد «استنباط الگوی پیشرفت» از قرآن و حدیث

ابراهیم رضایی آدریانی[۱]

چکیده

قرآن کریم یادگار نبی گرامی اسلام، و هدایتگر امت اسلامی تا قیامت است. لذا هر فعالیت فردی و اجتماعی مسلمانان باید منطبق با قرآن باشد و از آموزه های انسان ساز آن سرچشمه بگیرد.

«الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت» قرار است اساسنامه ای باشد که اجرای آن، جامعه اسلامی ما را از هر جهت، رشد و تعالی بخشد و پیشرفت همه جانبه را برای ما به ارمغان آورد. ریشه های چنین اساسنامه جامعی را باید در کلام وحی جستجو کرد و از قرآن کریم استنباط نمود. بدون شک این استنباط، مبتنی بر مبانی و قواعدی است که پژوهشگر را از لغزش در استنباط مصون می دارد.

در این مقاله کوشیده ایم مهم ترین مبانی و قواعد استنباط الگوی پیشرفت از قرآن کریم را تبیین نماییم. ابتدا به فهرستی از این مبانی (مانند جاودانگی و جامعیت قرآن، تحریف‌ناپذیری قرآن، بطن داشتن قرآن، و ...) ذکر شده، و در ادامه چند مورد از آنها (مانند مرجعیت علمی پیامبر □ و ائمه □، و مشروعیت اجتهاد روشمند) را به تفصیل مورد بحث قرار داده ایم. در ادامه نیز پاره ای از قواعد حاکم بر «استنباط الگوی پیشرفت از قرآن» مانند تنقیح مناط، جری و تطبیق، و ... را شرح داده ایم.

واژگان کلیدی: قرآن، روش شناسی، استنباط، الگوی پیشرفت، مبانی و قواعد.

---

[۱] دکترای تخصصی جامعه المصطفی العالمیه اصفهان

آینده نگاری دولت سازی در فرایند تحقق تمدن اسلامی (با تکیه بر دیدگاه مقام معظم رهبری)

محمد رحیم عیوضی[۱]
محمد ایوب میگونی[۲]
احمد رضا میرزایی[۳]

چکیده

تمدن نوپای اسلامی که با بعثت رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) شکل گرفت، در طول قرن‌ها با وجود آسیب‌ها و تحولات بسیاری که تجربه کرده و مسیری طولانی که پیموده، امروز به برکت انقلاب اسلامی جان تازه‌ای یافته است. با تکیه بر این تجربه تاریخی سترگ و بر مبنای آموزه‌های غنی اسلام، رهبری معظم انقلاب اسلامی نظریه "تمدن نوین اسلامی" را پایه‌ریزی کرده‌اند که فرآیند شکل‌گیری این تمدن از زبان ایشان شامل پنج مرحله "انقلاب اسلامی"، " نظام اسلامی"، " دولت اسلامی"، " کشور اسلامی"، و "تمدن اسلامی" است. برای نیل به تمدن اسلامی مرحله کنونی کشف، تبیین و تحقق نظریه دولت اسلامی می‌باشد. فرایند انقلاب اسلامی در حال حاضر با عبور از دو مرحله اول در جریان تشکیل دولت اسلامی یا در اصطلاح مرحله دولت‌سازی قرار دارد. برای تبیین دولت می توان ارکان و اجزایی برشمرد که با آن ارکان و اجزا اصولا دولت اسلامی از سایر دولت ها متمایز خواهد شد. پژوهش حاضر با رویکردی آینده‌نگارانه، در فرایندی سیستماتیک و مشارکتی ادراکات، ابتدا ارکان و اجزای دولت را مدیران، اهداف، نظامات و کادرها معرفی میکند و در ادامه چشم‌اندازها و مسیرهای منتهی به آینده مطلوب تشکیل دولت اسلامی را گردآوری کرده و مدلی کاربردی برای تشکیل دولت اسلامی را ارائه می دهد.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، انقلاب اسلامی، دولت سازی، آینده نگاری

---

[۱] استاد دانشگاه شاهد
[۲] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد
[۳] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

نارسایی ها موجود و ضرورت های ارائه مدل مطلوب رسانه ای تمدن نوین اسلامی براساس دیدگاه رهبران انقلاب اسلامی

رضا واعظی[۱]

چکیده

رسانه در قرن حاضر، عامل زیربنایی و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تلقی می‌شود به نحوی که آن را دست‌راست تمدن نامیده‌اند. این پدیده، محصول تمدن جدید غرب، اقتضای جهان سرمایه‌سالاری و درک ویژه‌ی غرب جدید از نیازهای انسان و جامعه است. با توجه به اهمیت و کارکرد رسانه در انتقال، تثبیت و ارتباط بین ملت‌ها، فرهنگ سازی و در نتیجه تمدن سازی می‌توان رسانه را از مهترین عناصر تاثیرگذار دانست. نگارنده معتقد است با توجه به اینکه علوم و نظریه‌های رسانه و در نتیجه خود رسانه همچون علوم انسانی مبنای غربی دارند و اصولا سکولارند و نظر به اینکه پایه اصلی تمدن نوین اسلامی، دین اسلام و ارزشها وباورهای اسلامی است و درنتیجه تمدن نوین اسلامی، تمدنی دین بنیاد و حق گراست به نحوی که اگر حقیقت اسلام را از این تمدن بگیرم، این تمدن پوچ خواهد بود، به نظر می رسد با نظریه ها و مدل های رایج درحوزه وسایل ارتباط جمعی، نمی‌توان مدل مطلوب رسانه‌ای تمدن نوین اسلامی داشت و به نحو مطلوب شاهد ظهور وبروز و در نتیجه تحقق تمدن نوین اسلامی بود، بلکه لازمه این امر- با عنایت به نقش محوری دیدگاه رهبران انقلاب اسلامی در تحقق تمدن نوین اسلامی- وجود رسانه‌ای مطلوب براساس دیدگاه رهبران انقلاب اسلامی به عنوان بنیانگذاران تمدن نوین اسلامی است. رسانه ای که براساس نظریه‌ای اسلامی و مبتنی برمبانی دینی شکل گرفته و مدل مطلوب آن تبیین گردد.

واژگان کلیدی: رسانه . تمدن نوین اسلامی . انقلاب اسلامی . رهبران انقلاب .علوم انسانی

---

[۱] استادیار مدرسی انقلاب اسلامی

مطالعه‌ای بر کردارگرایی و رویکردهای معاصر هنرهای تجسمی

مونس بسکابادی[۱]

چکیده

در گرایش‌های معاصر هنری، هنرمندان با درهم شکستن مرز میان هنرها و قالب‌های سنتی، همواره تلاش کرده‌اند به بیانی متفاوت دست یابند و پیام خود را به مخاطب به شیوه‌های نوینی منتقل نمایند. گرایش‌های نوینی چون هنر اجرا، هنر خیابانی، رویداد و شیوه‌های بیانی دیگری در هنر معاصر، به هنرمندان این امکان را بخشیده اند تا با فراتر رفتن از ایده و پیام و پند و اندرز و آموزش در حوزه‌ی اقدام و عمل نقش اجتماعی خود را ایفا نمایند. این شیوه‌های نوین هنری هنرمند را قادر می‌سازد پیام آگاهی بخش خود را از طریق کردار و عمل به مخاطب منتقل نماید.

در این گفتار تلاش بر این است، قابلیت بیانی گرایش‌های نوین هنری در جهت کردارگرایی و پیامدهای این دسته از آثار در جامعه مورد مطالعه قرار گیرد. به نظر می‌آید قالب‌های نوین هنری، بستری جدید برای هنرمندان معاصر فراهم می‌آورد تا با روش‌های مؤثرتری نقش اجتماعی و انسان ساز خود را در جهان امروز ایفا نمایند و آثار هنری به شکل نوین می‌تواند حرکتی در جهت فراتر رفتن از اندیشه و به کار بستن عقیده و تفکر در حوزه عمل و کردار از سوی هنرمندان و انتقال این پیام به مردم جامعه باشد.

واژگان کلیدی: هنر معاصر، هنر اجرا، کردارگرایی، گرایش‌های هنری

---

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه هنر

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

ادبیات شیعی در چهارچوب تمدّنی (با تکیه بر دیدگاههای استاد دکتر محمّدعلی آذرشب)

رضا عرب بافرانی[۱]
حبیب یوسفوند[۲]

چکیده

ادبیات شیعی گونه‌ای از ادبیات رسالی است که رنگ طائفه‌ای به خود نمی‌گیرد. این نوع از ادبیات در مقابل ادبیات سنّی قرار نمی‌گیرد. استاد دکتر محمّدعلی آذرشب از نظریه‌پردازان و شخصیتهای بزرگ معاصر است که با نظرات و آثار خود نقش برجسته‌ای در معرفی ادبیات شیعی با تفسیر مذکور داشته است. ما در این مقاله با تکیه بر آثار و دیدگاههای استاد آذرشب و با شیوه توصیفی-تحلیلی به بررسی و تبیین جایگاه ادبیات شیعی و نقشی که در چهارچوب تمدّنی از ابتدا تا کنون داشته است پرداخته‌ایم. بی شک، ادبیات شیعی از جایگاه مردمی برجسته‌ای در تمامی ادوار تاریخ ادبیات و خصوصاً دوره‌های تاریک آن برخوردار بوده است. ادبیات شیعی با روح انقلابی و ظلم ستیزی و نقش رسالی خود توانسته است با الهام گیری از تفکّرات مکتب ائمّه معصومین علیهم السلام به مبارزه با ظالمان و مستبدّان و دفاع از حقوق مظلومان برخیزد. استاد آذرشب توانسته‌اند با نگاه نقادانه خود جایگاه ادبیات شیعی را در تمدّن اسلامی به خوبی تبیین نمایند، و ترسیم کننده نقشه راهی برای جویندگان این گونه از ادبیات رسالی باشند.

واژگان کلیدی: ادبیات شیعی، چهارچوب تمدّنی، استاد محمّدعلی آذرشب، تاریخ ادبیات شیعه

[۱] استادیار دانشگاه علوم اسلامی رضوی
[۲] کارشناسی ارشد دانشگاه علوم اسلامی رضوی

نقش و مدیریت حکومت محلی در تداوم و پویایی تمدن نوین اسلامی

مصطفی مظاهری[۱]

چکیده

مسلم است آنچه روند توسعه و گسترش یک تمدن را فراهم می سازد که آن تمدن، ظرفیت لازم را برای تمدن سازی داشته و گفتمان مسلط خودش را در کشور و در بین جوامع احیاء و نهادینه کرده باشد. لذا تحقق این امر، نیازمند بسترهای مناسب و موثر در زمینه های مختلف می باشد. جایگاه حکومتها و نحوه مدیریت و حکمرانی آنها در توسعه و پیشرفت تمدن ها، از جمله عوامل مهم در این زمینه هستند. در این میان، در کشوری مانند ایران، با توجه به تکثر فرهنگی موجود در آن ، حکومت محلی در کنار حکومت مرکزی، نقش قابل توجه و مهمی می تواند در حفظ و بالندگی تمدن نوین اسلامی ایفاء کند. لزوماً یک تمدن، مانند تمدن نوین اسلامی برای حفظ و پویایی خودش، باید از روش ها و تاکتیک های مناسبی برای پیشبرد اهداف تعیین شده خودش، استفاده کند در این بین، حکومت محلی با اثر بخشی مفید خودش، می تواند مکمل خوبی برای حکومت مرکزی در راستای اهداف مورد نظر باشد. با توجه به چنین نکاتی، نوشتار حاضر بر این موضوع تمرکز دارد که جایگاه و مدیریت حکومت محلی در تداوم و توسعه تمدن نوین اسلامی به چه صورتی است و اصولاً حکومت محلی از چه مکانیزم هایی می تواند در زمینه حکمرانی و پویایی تمدن نوین اسلامی، استفاده کند؟

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی،ایران،حکومت مرکزی،حکومت محلی.

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه تهران

علائم پیدایش تمدن نوین اسلامی ؛ هشداری برای ایجاد و تقویت سازمان‌های تمدن‌ساز

علیرضا کیقبادی[۱]
رضا مقیسه[۲]
عبدالرحیم پدرام [۳]

چکیده

هدف مقاله حاضر شناسایی و ارائه نشانه ها و علائم تمدن نوین اسلامی با روش تحلیل مضامین می باشد؛ تمدن نوین اسلامی یک پدیده اسلامی است و نیازمند مفروضات و روش اسلامی برای آینده پژوهی آن می باشیم. شناسایی علائم تغییر یکی از روش های دیده بانی در علم آینده پژوهی است. در آینده پژوهی اسلامی علاوه بر توجه به مشهودات بایستی به سایر عوامل اثر گذار بر زندگی بشر معتقد بود و از همه مهمتر وعده های الهی را باور داشت.

تمدن سازی نوین اسلامی هر چند هنوز به صورت یک روند کاملاً آشکار در نیامده است، اما علائم و نشانه هایی دارد که احتمال وقوع آن در آینده از منظر صاحب نظران خیلی زیاد است. بیشترین کسانی که بر تمدن سازی نوین اسلامی تأکید دارند، رهبران انقلاب اسلامی هستند و ایشان هستند که جهت گیری های انقلاب اسلامی را هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ عملی به این سو سوق می دهند؛ بنابراین نشانه های تشکیل تمدن نوین اسلامی را با تحقیق و مطالعه می توان در منویات و اندیشه ولایت مشاهده و استنباط کرد.

شناسایی درست علائم تغییر، مسئولین و مدیران نهادها و سازمان های کشور و نظام را در هدایت امور به سمت آینده مطلوب کمک می کند. وقتی تمدن سازی نوین اسلامی در حال شکل گیری است، نهادها و سازمان های کشورهای مختلف بایستی توان رقابت و فعالیت در سطح تمدن را داشته باشند و به عبارتی خودشان را تمدنی بسازند .

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، آینده پژوهی، نشانه های تغییر، سازمان های تمدن ساز

---

[۱] دکترای تخصصی پژوهشگرصداوسیما
[۲] دانشجوی دکترای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
[۳] دکترای تخصصی وزارت دفاع

نقش فراموشی راهبردی در عملکرد و پیشرفت نهادها و سازمان‌های تمدن‌ساز

علیرضا کیقبادی[۱]

چکیده

هدف مقاله حاضر بررسی نقش فراموشی راهبردی برای پیشرفت عملکردی نهادها و سازمان های تمدن ساز با روش تحلیل مضامین منویات حضرت امام خامنه ای مدظله العالی می باشد. وقتی انقلاب اسلامی در حال تحول و پیشرفت به سوی تمدن نوین اسلامی است، نهادها و سازمان های وابسته به آن باید همگام و همراه با انقلاب اسلامی و بلکه بیشتر و فراتر از آن متحول و در حال تغییر و پیشرفت باشند تا بتوانند حرکت تحولی انقلاب اسلامی را برای ساختن تمدن نوین اسلامی تضمین و مطمن کنند. از یک سو ماهیت تمدن، فرهنگی، اندیشه ای و علمی است و از سویی دیگر عامل اصلی قدرت در عصر حاضر دانش بنیان شدن است؛ لذا برای هم تقویت تمدن سازی و هم برای تقویت قدرت علمی یادگیری راهبردی لازم است و هم فراموشی هدفمند؛ به عبارتی برای یادگیری بیشتر باید خیلی از آموخته ها را فراموش کرد. فراموشی هدفمند یا راهبردی نقش زیادی در تحول و پیشرفت افراد و نهادهای انقلابی دارد.

فراموشی هدفمند یا راهبردی صرف نظر کردن از کسب دانش و ابداعات غیر ضروری و فراموشی دانشی است که تحولات سازمانی و مأموریتی را مشکل یا ایجاد مانع می کند. در حقیقت فراموشی سازمانی هدفمند قلب و مرکز مدیریت راهبردی در سازمان یادگیرنده است و البته فراموشی هدفمند یا راهبردی امری ساده و سهل نیست .

نهادهای تمدن ساز برای تعمیق و توسعه پیشرفت همه جانبه انقلاب اسلامی نیازمند فراموشی راهبردی برخی داشته ها و سرمایه های دانشی و فنی خود هستند.

واژگان کلیدی: فراموشی راهبردی، عملکرد و پیشرفت، نهادهای و سازمان ها

---

[۱] دکترای تخصصی پژوهشگرصداوسیما

ابعاد گسترده تقابل تمدّن نوین اسلامی با تمدّن غرب

رحیم امرایی[۱]

چکیده

بیداری اسلامی بنیاد و اعتلایی عمیق از نظام سیاسی اسلام را در قالب مردم سالاری دینی آشکار ساخت که بر اثر غلبه «ساحت غربی» ده ها سال مستور مانده بود. با رفع این مستوری، ابعاد «چند ساحتی» اندیشه اسلامی همچون لزوم رفع استبداد و استعمار و لزوم توجّه به معنویّت و مذهب و اسلامی بودن الگوی حکومتی و بازخوانی این اصول در جهان اسلام، بیش از گذشته در جهان اسلام نفوذ و رسوخ کرد. جهان اسلام از حاشیه و ضمیمه تمدّن مادّی و تک ساحتی غرب فاصله یافته و در مسیر ورود به متن تمدنی اصیل قرار گرفته است. تمدن نوین اسلامی تقابلی فراگیر به ویژه در تاثیرگذاریِ دین و اخلاقیّات با اصول تمدّن غرب دارد؛ تفاوت مذکور، اصول متفاوت فراوانی همچون سبک زندگی دینی، استقرار حکومت دینی، استقلال جوامع اسلامی، پرهیز از تجزیه طلبی و حفظ وحدت و لزوم ستیز با استبداد و استعمار غربی را در دل خود پرورانده است که از اساس با تمدن غربی ناسازگار هستند و تقابل ذاتی با تمدن غربی دارند. تحوّل سیاسی مردم در بیداری اسلامی دهه های اخیر، شکل گیری جنبش های سیاسی فراگیر، میل به استقرار مردم سالاری دینی، مقابله با اهرم های فشار غربی از جمله سلطنت های وابسته عربی و جریانات تکفیری مویّدی بر این فرضیه است که زایش اندیشه های نو از دل اسلام، پتانسیل فراوانی را برای ایجاد نظام های تمدّن ساز در جهان اسلام ایجاد کرده و داعیه «جهانی بودن» و تفوّق نظام غربی را برای پایان تاریخ به چالش کشیده است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، تمدن غربی، تقابل، دین، سبک زندگی، سیاست دینی

---

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه پیام نور

جستاری در مطالبات تمدن نوین اسلامی

رضا رستمی زاده[۱]

چکیده

مهمترین دغدغه خاطر پیروان دلسوز دین اسلام در هر زمان، دفاع از باورهای دینی و حمایت از اصول و فروع دین اسلام در زبان و عمل است. هر اندازه این پیروان با هم فکری و با تکیه به قرآن و منابع اصیل اسلامی در جهت اصلاح نقاط ضعف پیشینیان هم پیمان شوند، حرمت دین اسلام در عین سرافرازی حفظ می گردد و در صورت ثبات و دوام مستمر آن، منجربه شکل گیری تمدن نوین اسلامی می شود. برای این تمدن نوین اسلامی مطالباتی مطرح می گردد تا آنجا که می توان از آنها به عنوان الزامات تمدن نوین اسلامی یاد کرد.

از این مطالبات و الزامات می توان اصل عدل و دادگری، احسان و نیکوکاری و تقدم مصالح معنوی بر منافع مادی را نام برد. این اصول در جامعه ای که افرادش یکدل و یک زبان برای رسیدن به امنیت اقتصادی، عاطفی و معنوی می کوشند معنا و مفهوم متعالی پیدا می کند تا آن حد که می توان با قاطعیت گفت تنها راه شکوفایی تمدن نوین اسلامی در گرو تحقق این موارد است.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، الزامات، عدل، امنیت، اقتصادی، معنوی.

[۱] استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

بررسی گفتگوی متون در تاریخ نگاری ابوعلی مسکویه و دلالت آن برای پویایی تمدن اسلامی

عیسی عبدی[۱]

چکیده

تمدن اسلامی در عصر زرین تاریخی متن های خلاق زیادی آفریده است .در این میان می توان با تاکید بر گفتگوی متون یا اصطلاحا بینامتنیت های خلاق به نقش سازنده و پیش برنده آن در شکل گیری متون تمدن اسلامی در قرن چهارم پی برد. در واقع تاریخ نگاری ابوعلی مسکویه به عنوان یک متن-الگو که در بستر تمدن اسلامی شکل گرفته ، از این نظر دارای سازه های فرهنگی برآمده از گفتگوی متون ایرانی، اسلامی و یونانیست.چگونگی تاثیر متقابل این متون که به تاریخ نگاری مسکویه جهت بخشیده و آن را به اثری ماندگار در تاریخ نگاری بدل ساخته، برای زایش متون نوین تمدن اسلامی معنی دار است. مقاله حاضر با تحلیل و خوانش فرهنگی متن تاریخ نگاری مسکویه می کوشد تا امر «گفتگوی متون» را با این مصداق تاریخی، به عنوان یکی از شالوده های زایای تمدن نوین اسلامی، معرفی کند.یافته های متنی به صورت داده های تاریخی این امکان را می دهد که در دنیای کنونی نیز به بازتعریف گفتگوی متون در بستر تمدن اسلامی اهمیت داده شود

واژگان کلیدی : تمدن اسلامی؛ابوعلی مسکویه؛ قرن چهارم؛ گفتگوی متون

---

[۱] دکتری تخصصی تاریخ

بازمهندسی نظام علمی– پژوهشی با رویکرد فرهنگی در راستای تمدن‌سازی نوین اسلامی–ایرانی

حسین علی رمضانی[۱]

چکیده

درک درست از پدیده‌های پیرامونی برای یافتن قواعد و ضوابط حاکم بین آنها نیاز به پژوهش دارد. پژوهش اساس درک مجهول در راستای رسیدن به معلومات جدید است. اگر مسیر پژوهش در کشوری درست ترسیم شود راه رسیدن به اهداف در تمام عرصه‌های متصور قابل دسترسی خواهد بود. داشتن افرادی متخصص و متعهد در یافتن سوالات و نیازمندی‌های پیش روی کشور و ارائه توصیف‌ها و تبیین‌های علمی از آنها در جهت ساده‌سازی پدیده‌ها و در ادامه فرآیند حل مسأله با ارائه راه‌حل‌های بدیل و قابل اجراء جزء ضروریات نظام پژوهشی می‌باشد.

رسیدن به الگوی بهینه نظام پژوهشی در سایه مهندسی فرهنگی امکان‌پذیر است. تعیین مفاهیم بنیادی، ترسیم روابط صحیح بین مفاهیم جهت یافتن قواعد و ضوابط منطقی بین اجزاء، ساختار و سازمان و تعریف وظایف و تعیین حدود کارکردی آنها تا رسیدن به عرصه نمادها و نمودها از جمله فرایند درک نظام پژوهش فرهنگی کشور خواهد بود که در این نوشتار سعی خواهیم نمود با بهره‌گیری از اصل تحلیل وضع موجود و ترسیم وضع مطلوب به مهندسی نظام پژوهشی کشور بپردازیم.

واژگان کلیدی : سیستم، پژوهش، نظام پژوهشی، مهندسی فرهنگی

[۱] استادیار مهندسی سیستم های فرهنگی

الگوی سبک زندگی اسلامی در دوره پهلوی دوم (مطالعه موردی زندگی امام خمینی(ره))

زینب احمدوند[۱]

چکیده

سبک زندگی در اصطلاح ابعاد متفاوتی از جمله در حوزه فردی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، علمی، اعتقادی و غیره را شامل می شود. زندگی اسلامی نیز برگرفته از همین ساختار، منطبق بر رفتارهایی است که با قوانین و مقررات اسلامی سنخیت داشته باشد. نمونه عملی و کامل آن را دروه صدر اسلام را میتوان در سبک زندگی پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) مشاهده نمود.

در دوره معاصر نیز بخصوص در دوره حکومت پهلوی دوم با ساختار های اجتماعی و فرهنگی خاص آن زمان، یعنی رویکرد ضد دینی و سکولار این حاکمیت و محدود کردن نقش دین در جامعه و زندگی افراد و همچنین محدودیت هایی از این دست که برای افراد و طبقات مذهبی جامعه وجود داشت، ولیکن افراد فراوانی را میتوان به عنوان مثالهایی از این دست برشمرد که زندگی خود را منطبق با الگوی اسلامی هماهنگ نموده بودند. به طور مشخص زندگی امام خمینی (ره) در دوره حکومت پهلوی دوم و حیات سیاسی و اجتماعی ایشان، سیره عملی و رفتاری ایشان تا حد بسیار زیادی به سبک زندگی اسلامی نزدیک می باشد و به عنوان نمونه عملی در این دوره قابل تامل و بررسی است. روحیه انقلابی و مبارزاتی امام خمینی که در نهایت در جایگاه رهبری انقلابی عظیم در دوره معاصر توانست بساط حکومت مستبدانه شاهنشاهی را در کشور ایران برچیند و سبک زندگی ایشان از مولفه هایی چون دین، عقلانیت، علم و اخلاق برخوردار بود

روش پژوهش حاضر به شکل توصیفی– تحلیلی با تکیه‌بر منابع اسنادی، کتب خاطرات و تاریخ شفاهی و کتابخانه‌ای است

واژگان کلیدی: سبک زندگی، امام خمینی(ره)، انقلاب اسلامی، اخلاق اسلامی.

[۱] دکترای تخصصی تاریخ دانشگاه اصفهان

بررسی نقش زنان در پیشرفت تمدن اسلامی در گذشته و امروز

زهره سادات موسوی[۱]

چکیده

امروزه سیاست عمومی جهانی بر اساس برابری جنسیتی به عنوان یک چارچوب اساسی برای همه برنامه های سیاسی اقتصادی و فرهنگی در موافقت نامه های مختلف بین المللی قرار گرفته است. در این راستا، با توجه به مفهوم جنسیت و توسعه (GAD) در دهه ۱۹۹۰ با ریشه گرفتن از فمینیسم سوسیالیستی و انسان شناسی فمینیستی، تمام سیاست ها و برنامه های ملی با موضوع گسترش اقتصادی و توانمند سازی زنان در جامعه امروز روبرو شده است لذا در این میان، ارائه و تبیین مفهوم حقیقی توسعه و بررسی دقیق وضعیت زنان در تمدن اسلامی موضوع مهمی است و اکنون که بعضی از محققان تلاش می کنند از فرهنگ و اقتصاد پاک، سالم و سبز دیرین دفاع کنند، به ویژه در دوران پسامدرنیسم فرصت مناسبی است که عناصر فرهنگی نظام وحیانی اسلام نیز مورد معرفی جهانی قرار گیرد تا عناصر این فرهنگ متعالی ارزشیابی شده و عزت و شوکت واقعی خود را به نمایش بگذارد. در اسلام مردان و زنان در انسانیت برابرند، اما حقوق مشابهی ندارند و وظایف جنسیتی آنها یکسان نیست. برخلاف تلقیات فمینیستی از قوانین اسلامی، تحلیل های دقیق نشان می دهد که هیچ ارتباط خاصی بین اسلام و سرکوب زنان وجود ندارد. این مقاله تلاش کرده است نقش زنان مسلمان را در توسعه تمدن اسلامی بررسی کند. نقش زنان در شکوفایی تمدن اسلامی به عنوان همسران و مادران در پرورش و آموزش نسل بعد و نیز رشد استعدادها و مهارت های فردی که گامی در راه رفاه خانواده و کشور است قابل توجه می باشد.

واژگان کلیدی: نقش زنان، توسعه، تمدن اسلامی

---

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی

تأملی در منطق ساختاری و پیوند دیالکتیکی نظریه و الگوی پیشرفت (در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی)

علیرضا کیقبادی[1]

چکیده

مقاله حاضر، با ابتنا بر این درک که لازمهٔ خیزش نوین تمدن اسلامی ، پیشرفت در ابعاد مختلف فرهنگی ، اجتماعی ، سیاسی و اقتصادی است ، سعی دارد درکی روشمند و منضبط از مراتب نظری ، ارزشی و راهبردی تحقق پیشرفت در راستای تمدن نوین اسلامی ارائه دهد.از این رو ، پس از تمایز گذاری میان ابعاد فلسفی و مطالعاتی پیشرفت ، چگونگی اتکای ابعاد الگویی پیشرفت را بر نظریهٔ اسلامی پیشرفت تبیین نموده است.در این جهت ، ویژگی های اساسی پیوند متقابل و دیالکتیکی نظریهٔ پایهٔ اسلامی پیشرفت و الگوی پیشرفت اسلامی-ایرانی مورد ملاحظه قرار گرفته است. در ادامه، سه مقطع اساسی مفهوم سازی، نظریه پردازی و گفتمان سازی را به عنوان مراتب تحقق پیشرفت در ساحت عمومی شناسایی نموده است؛ سپس تبیین نموده است که بسط ارزش های اسلامی در حوزه های نظری ، راهبردی و عملیاتی ، از طریق مدیریت خلاق شبکه ای بنیادی ترین راهکار پیشرفت است. در خاتمه ، مهمترین اصول و بایستگی های لازم برای نیل به سوی افق تمدن نوین اسلامی را از مجرای پیشرفت در ابعاد مختلف ، به اختصار ، ارائه نموده است

واژگان کلیدی: نظریهٔ پیشرفت، گفتمان پیشرفت، راهبردی های پیشرفت، تمدن نوین اسلامی

---

[1] دکترای تخصصی آینده پژوهی پژوهشگر صدا وسیما

حکومت علوی، الگوی تمدن سازی اسلامی با ابزار مردم سالاری دینی

علیرضا کیقبادی[۱]

چکیده

مطالعه و بررسی تاریخ گذشته تا به امروز، مارا به نقش، اهمیت و تاثیر گذاری مدیریت در ارتقاء و زوال دولت ها و نابودی ملت ها آشنا می سازد.چه بسیارند دولت هایی که با داشتن امکانات مادی فراوان و زمینه های فکری و فرهنگی مساعد نتوانستند به رشد جامعه در جهت تمدنی انسان ساز گام بردارند. در مقابل ملت هایی بوده اند با ظهور انسانی فرزانه و شایسته و با مدیریت الهی، رهبری آنهارا بر عهده گرفته است؛ و با کمترین امکانات توانستند، مدام به درجات والای انسانی و همچنین به پی ریزی تمدنی انسان ساز دست بزنند. گویا ترین دلیل در این زمینه مدیریت موثر پیامبر اسلام(ص) به عنوان اسوه و الگو در ایجاد تمدن انسان ساز و رساندن اعراب جاهلی به پیشرفت و افتخارات فراوان در مدت زمانی کوتاه می باشد. بدین سان در این نوشتار بر اساس آموزه های حکومت علوی به شاخصه های مردمی بودن حکومت اسلامی و چگونگی رفتار مدیر با مردم در پرتوی هم گونی با مردم، وفای به تعهدات، قانون گرایی و فروتنی مدیران مورد بررسی قرار گرفته است

واژگان کلیدی: مردم سالاری دینی، کارگزاران اسلامی، اخلاق اسلامی، قانون گرایی، مردم

[۱] دکترای تخصصی آینده پژوهی پژوهشگر صدا وسیما

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

جستاری بر مسئله توسعه در اندیشه امام خمینی– رحمت الله علیه –

علیرضا کیقبادی[۱]

سعید قربانی[۲]

چکیده

پیشرفت در ابعاد گوناگون زندگی بشر، امری مطلوب و معقول است. تلاش انسان در زندگی، برای بهبود وضعیت خویش و دستیابی به وضع مطلوب می باشد، علاوی بر معقول بودن پیشرفت، منابع دینی نیز بر ضرورت سیر به سوی کمال و پیشرفت انسان تأکید دارند، به گونه ای ایستایی و عدم تحرک در ابعاد گوناگون زندگی را مورد نکوهش قرار داده اند. مطالعه ی در سیر زندگی بشر نیز انسان را به این امر رهنمون خواهد نمود که پیشرفت های گسترده ای در ابعاد مختلف زندگی انسان حاصل شده است. جایگاه پیشرفت درنگاه امام خمینی (ره) فراتر از تعاریف نظری پیشرفت می باشد که غالبا معطوف به مفاهیم اقتصادی و بعضا سیاسی است، نگرش امام به پیشرفت و توسعه متاثر از دیدگاه مذهبی ایشان می باشد که نشات گرفته از جهان بینی دینی است در اندیشه امام (ره) توسعه و پیشرفت باید در ابعاد مختلف خود می بایستی اهداف بلند و متعالی برآورده سازد که آن اهداف از درون اندیشه دینی ناشی می شود. روش به کار گرفته توسط امام خمینی (ره) روش تجربی شهودی می باشد. امام در مسیر توسعه تک بعدی نبودند بلکه هم به روش تجربه و هم به روش شهود معتقد بودند که باید باهم به کار گرفته شوند. نویسنده در صدد است که با استفاده از روش اسنادی، توسعه را از منظر امام خمینی (ره) مورد بررسی قرار دهد

واژگان کلیدی: توسعه، امام خمینی، اسلام

---

[۱] دکترای تخصصی آینده پژوهی پژوهشگر صدا وسیما

[۲] دکترای تخصصی

پیش نیاز تدوین الگو در شرایط فعلی کشور

علیرضا کیقبادی[۱]
سیدمحمدحسن مصطفوی[۲]

چکیده

در سند چشم انداز تأکید شده که می باید کشور در سال منتهی به ۱۴۰۴ هجری شمسی، جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه و دارای تعامل مؤثر و سازنده در روابط بین الملل باشد. این سند به نتیجه مطلوب نرسید. همچنین و تدوین برخی سیاست ها، سندها و برنامه ها مانند قانون برنامه پنجم(الگوی پیشرفت اسلامی-ایرانی)، به اهداف خود دست نیافت.

در مورد الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت می باید بسیار مراقب بود؛که چه از نظر احصاء ایده آل ها بدون توجه به امکانات و چه از نظر اینکه آیا تمدن ها و پیشرفت ها در سایه تدوین الگو به پیشرفت نایل شده اند، بررسی جدی می طلبد. در کشوری که در برخی شاخص های مهم همچون فساد، رتبه بندی گردد که در سالهای اخیر جزو کشور های فاسد دسته بندی شده،آیا نمی باید تمام تلاش پژوهشگران معطوف به تأمین پیش نیاز ها و بالاخص کنترل فساد شود؟تا پس از آن، به مراحل بعدی مانند طراحی و تدوین الگو برسیم؛ زیرا در فساد گسترده، هیچ طرحی از این دست به نتیجه نمی رسد.

مقاله حاضر که با استفاده از داده های کتابخانه ای و اسنادی و به روش توصیفی، تحلیلی نگارش یافته، نشان می دهد که بیماری فساد، علاوه بر اقتصاد، دیگر عرصه های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی را نیز به شدت تحت تأثیرات منفی خود قرار می دهد و در پایان، ضمن جمع بندی و نتیجه گیری، پیشنهاداتی از یافته های مقاله ارائه شده است.

واژگان کلیدی: سند چشم انداز، قانون برنامه پنجم، تمدن اسلامی، فساد مالی و اقتصادی

---

[۱] دکترای تخصصی آینده پژوهی پژوهشگر صدا وسیما
[۲] دکترای تخصصی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نقش الگویی پیامبر اعظم (ص) و ائمه معصومین (ع) در ورزش

اسماعیل نصیری[۱]

علی صمدی[۲]

چکیده

ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی در همه جوامع محسوب شده و هرروزه تعداد بی‌شماری از افراد به‌صورت حرفه‌ای، تفریحی یا بخشی از برنامه سلامت روزانه خود به انواع ورزش‌ها می‌پردازند. برخلاف باورهای افراطی، اسلام هر عملی را که به آدمی در راه رسیدن به کمال کمک کند، ارج می‌نهد و بر این باور است که ورزش می‌تواند یکی از راه‌های رسیدن به کمال باشد. امروزه رویدادها و مسابقات ورزشی زیادی در سطح جهانی برگزار می‌گردد که تأثیر قابل‌توجهی بر جنبه‌های مختلف زندگی مردم کشورها دارند و مهم‌ترین عامل اثرگذار ورزشکاران رشته‌های ورزشی هستند که افراد هر جامعه را مجذوب خود می‌کنند. با توجه به اهمیت تبیین مؤلفه‌های ورزش اسلامی و تأثیر آن در سبک زندگی اسلامی-ایرانی، تبیین نقش الگویی و دیدگاه پیامبر اسلام (ص) و ائمه معصومین (ع) نسبت به ورزش، ورزشکار و ویژگی‌های اخلاقی آن‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد. لذا این مقاله با بررسی اهمیت ورزش از جنبه‌های گوناگون و همچنین نقش الگویی پیام اعظم (ص)، ائمه معصومین (ع) و رهبران دینی در ورزش با هدف تعیین ویژگی‌های شاخص یک ورزشکار مسلمان به این نتیجه رسید که با توجه به رفتار و منش این بزرگواران آمادگی بدنی، نیرومندی و قدرت یک مزیت و ارزش است اما هدف نیست و یک ورزشکار مسلمان برای رسیدن به هدف علاوه بر اینکه باید به مسائل اخلاقی پایبند بوده و از رذایل اخلاقی پرهیز نماید، باید دارای شاخص‌های؛ ایمان، تقوا، گذشت، جوانمردی، باشد و نیروی خویش را فدای دین و مذهب‌اش کرده و سفیر کشورش و انقلاب اسلامی در میدان‌های ورزشی باشند.

کلمات کلیدی: ائمه معصومین (ع)، پیامبر اعظم (ص)، ورزش

---

[۱] استادیار دانشگاه شاهد

[۲] استادیار دانشگاه شاهد

آینده تمدن نوین اسلامی در افق جهانی. راهبردها و سیاستها

غلامرضا گودرزی[۱]

چکیده

یکی از مهمترین مباحثی که در آینده پژوهی تمدن نوین اسلامی مطرح است، افق و چشم انداز مناسب این تمدن است. در حقیقت سوالات بنیادین این است که اولاً در تمدن نوین اسلامی چه افق و چشم اندازی را باید در نظر گرفت. ثانیاً این افق چگونه میتواند برای همه مخاطبان در سطح جهانی کارایی داشته باشد و ثالثاً چه سیاستها و راهبردهایی برای نیل به چنین افقی متصور است. در پاسخ به این سوالات، گزینه‌های متعددی گفته شده و می‌شود، اما به نظر می‌رسد یکی از اصلی‌ترین جوابها تمرکز بر تفکر مهدویت به عنوان خمیر مایه و اساس حرکت انقلابی امام خمینی(ره) باشد.

مروری کلی بر ادبیات موجود در این زمینه نشان می‌دهد که با استناد به ادله عقلی و قرآنی و روایی و شواهد تجربی متعدد و تصحیح نگرش به جامعه آرمانی آخرالزمانی میتوان هم به تصویر دقیقتری رسید و هم بر اساس مدل افق جهانی که یک مدل راهبردی موعودگرایانه است، به تدوین راهبردها و سیاستهای ترویجی و تحقق بخش آن پرداخت.

واژگان کلیدی: تفکر مهدویت، جامعه منتظران، تمدن نوین اسلامی، جامعه آرمانی، افق جهانی

[۱] دانشیار دانشگاه امام صادق (ع)

روش شناسی آینده نگاری واهمیت کاربردیآن در مطالعات تمدن نوین اسلامی

محمد رحیم عیوضی[۱]

چکیده

آینده پژوهی در ابتدا کارخود را با پیش بینی آغاز کرد. پیش بینی شامل یک مجموعه فرایند خبره محور است که با حدس و گمانه زنی در باره ی آینده بحث می کند امروزه پیش بینی ، همچنان یکی از حوزه های مهم و کلیدی آینده پژوهی است اما از دهه ی ۷۰ میلادی آینده نگاری به سنت حاکم بر آینده پژوهی تبدیل شد. آینده نگاری از پیش بینی محض فراتر می رود وبه طراحی ومعماری آینده ی مطلوب معطوف است . در این جا آینده پژوهان به دنبال تغییر در آینده وبرپایی هوشمندانه وتاحدی دلخواه آینده هستند. آینده نگاری راهبردی ابزاری برای درک آینده های محتمل ، آمادگی بهتر برای رویارویی با آینده و تصمیم سازی برای نیل به آینده ای مطلوب است. بنابراین آینده نگاری نوعی مدیریت و مهندسی جامع آینده وایجاد فرصت برای ساختن آینده ی مطلوب است که فراتر از مجموعه ای از روش ها، فرایندی از مشاوره و تعامل بین جامعه ی علمی ، ذی نفعان دستاوردهای تحقیقاتی وسیاستگذاران است. این فرایند منظم ومستمر در پی خلق آینده ای مطلوب در آینده است . مهم ترین هدف آینده نگاری، تصویرسازی ، خلق و ترسیم چشم انداز (آینده مطلوب) است . مساله تمدن سازی اسلامی یک غایت – اقتضایی است که پیوند بین گذشته مطلوب مارا با آینده آرمانی پیوند خواهد بود . اما دستیابی به این هدف نیاز به طرح وپاسخ به این سوال دارد که : برای ساخت آینده مطلوب تمدن نوین اسلامی وشناسایی چالشها، فرصتها ، وتهدیدها پیش روی آن اهمیت وکاربرد روش شناسی آینده نگاری راهبردی چیست؟

[۱] استاد دانشگاه شاهد

ضرورت و جایگاه فلسفه «شدن» در مهندسی تمدن نوین اسلامی

مصطفی جمالی[۱]

چکیده

انقلاب اسلامی در عصری محقق شده، که دنیای مغرب زمین با ادعای تمدن پایان تاریخ در پی ساماندهی و مدیریت همه شئون اجتماعی و تمدنی بشر امروز است و شکل گیری تمدن را تنها یک پروسه نمی داند بلکه با تعریف پروژهای مختلف در حوزه های مختلف تمدنی به دنبال مهندسی و مدیریت شکل دهی تمدن خاص خود (مدیریت شدن) با تمام لوازم تمدنی آن مبتنی بر مبانی ، اهداف و آموزه های مکتب فکری خود می باشد .

جامعه پردازی و تمدن سازی در عصر حاضر با نگاهی جامع و کل نگر صورت می گیرد و توسعه هماهنگ تمامی شئون حیات اجتماعی ـ تمدنی اصل اساسی در مهندسی تمدن می باشد و بالاتر از آن مهندسی تمدن تنها با نگاه ایستائی (استاتیک) صورت نمی گیرد بلکه تمدن به عنوان یک کل متغیر و به شکل پویائی (دینامیک) مد نظر قرار می گیرد.بر همین اساس مسئله شبکه علوم دنیای امروز به عنوان زیرساخت تمدن مادی ، ارائه مدل تغییر تمامی پدیده های عالم اجتماعی و طبیعی و هماهنگی تمامی این مدل های تغییر ذیل مدل تغییر عام می باشد که از آن می توان به فلسفه شدن تعبیر نمود.

حال در مقابل کفر پیچیده دنیای امروز و برای ساخت تمدن نوین اسلامی با تمامی لوازم تمدنی آن و احراز جریان حجیت در تمامی ارکان تمدن اسلامی تنها نمی توان از طریق مبدا و معاد این تمدن (ارائه مبانی تمدن اسلامی) به هدایت و مهندسی تمدن اسلامی پرداخت بلکه برای استنباط فقه تمدنی ـ اجتماعی و برای تولید شبکه علوم اسلامی و برای ارائه نظام الگوی ایرانی ـ اسلامی نیازمند شکل گیری عقلانیتی می باشیم که بتواند تمدن اسلامی را به عنوان یک کل متغیرمورد شناسی قرار دهد و در ساحت تولید روش تحقیق در « فقه حکومتی ، علوم اسلامی و الگوی پیشرفت » و هماهنگی این سه حوزه از دانش های مورد نیاز در مهندسی تمدن اسلامی نقش آفرینی کند . این ظرفیت از عقلانیت که از آن به «فلسفه شدن» تعبیر می شود ضرورتی اجتناب ناپذیر در مهندسی تمدن اسلامی می باشد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، فلسفه شدن، کلّ متغییر، فقه تمدنی، علوم اسلامی، الگوی پیشرفت

---

[۱] استادیار فرهنگستان علوم اسلامی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نقش تربیت کارآفرین و خلاق در شکل گیری تمدن نوین اسلامی

دکتر محسن ایمانی[۱]

چکیده

فرهنگ جنبه نرم افزاری دارد و تمدن جنبه سخت افزاری. تمدن را جنبه مادی فرهنگ می دانند و فرهنگ را شامل باورداشت ها و آداب و رسوم اخلاقیات و علوم و فنون دانسته اند. هم چنین در تعریف فرهنگ گفته اند که شامل مجموعه ای از ارزش ها، نظم اجتماعی و ابزارها و تکنیک هاست که ابزارها در این تعریف دال بر جنبه تمدنی فرهنگ می باشد. پس باید اذعان نمود که هر فرهنگی دارای تمدن خاصی است و تمدن ها با داشتن خصیصه های ویژه ای که دارند، موجبات تمیز خود را از فرهنگ دیگری فراهم می نمایند و تعلق خود را به فرهنگی ویژه مشخص می کنند. این امر در مورد تمدن اسلامی نیز مصداق دارد و لذا آثار تمدنی اسلامی بیانگر فرهنگ غنی اسلامی است. با توجه به این که جامعه انقلابی ما که بخشی از امت اسلامی است، به دلیل تحریم ها و محدودیت های بیرونی و برخی از مشکلات درونی نیازمند به کار و خلاقیت فراوانی است، لذا برای شکوفائی هرچه بیشتر تمدن اسلامی و برای ارتقای آثار بالنده آن، تربیت و نیز نظام تعلیم و تربیت باید به گونه ای سامان یابد که میل به کارآفرینی و خلاقیت را در حد امکان در وجود متربیان اعم از دانش آموزان و دانشجویان نهادینه کند. تا هر یک از آنان به فراخور استعداد خویش تلاش های جدی و درخور توجهی در این راستا به عمل آورند**هدف** از این مقاله تحقق بخشیدن به این مهم است. و به منظور نگارش آن از **روش** توصیف – تحلیلی و انتقادی و استنباطی استفاده شده است. **یافته های تحقیق** حکایت از آن دارد که برای تحقق این امر نخست باید اهمیت کار و معنای کارآفرینی برای دانش آموزان روشن بشود و با افزایش سنین شاگردان و ورود آنان به دانشگاه این معانی تعمیق یابند و محیط های آموزشی با ارائه محتوای مناسب فرهنگ کار و کارآفرینی را عرضه نمایند و سپس با فراهم نمودن زمینه های لازم برای ایجاد انگیزه آنان را به یادگیری

[۱] دانشیار دانشگاه تربیت مدرس

ترغیب نموده و با تقویت این رفتارها، درک خوبی از مبانی تئوریک کار و کارآفرینی پدید آورده و از سوی دیگر زمینه های لازم را از جمله تغییراتی در فضای آموزشگاه و نیز دانشگاه فراهم آید تا آن ها نیز متناسب با کارآفرینی کارگاه های مناسبی را ایجاد نمایند تا دست دانش آموزان و دانشجویان با کار آشنا شده و با داشتن درک بهتری از کار، رغبت بیشتری به کارهای عملی نشان بدهند. و با دعوت از کارآفرینان گوناگون در این فضاها و نیز اعلام نیازهای بازار کار، موجب فزونی کارآئی آنان را فراهم نمایند. در خاتمه نیز به بیان ویژگی های تربیت کارآفرین و خلاق پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: تربیت کارآفرین، کار، خلاق، تمدن نوین اسلامی

نظام شایسته فقر زدایی در تمدن نوین اسلامی

سید احمد حبیب نژاد[۱]

چکیده

اگر تمدن را مجموعه ای از ارزش ها و باورهای مشخص به همراه وجود سازمان ها و نهادهایی با هدف وصول به پیشرفت مادی و معنوی انسان در یک چارچوب منظم معرفتی و فکری بدانیم ، از آسیب های جدی اجتماعی که هم ایجاد یک تمدن را با مشکل مواجه می سازد و هم یک تمدن به وجود امده را از درون مورد خدشه قرار می دهد فقر است.

فقر زدایی هم مقدمه ای واجب برای ایجاد تمدن اسلامی است و هم از نتایج و غایات آن و بدون رفع فقر و با حضور محرومیت و نا داری بعید است تمدن سازی مسیر درست خود را پی بگیرد .

هم در مرحله تضمین عزت دنیوی شهروندان و هم در مرحله وصول به سعادت اخروی آنان ،دسترسی شهروندان به حداقل های معیشتی و مقابله با فقر و محرومیت در کنار کمک به اقشار ضعیف و مستمند ،امری لابدی است و با وجود مردمانی نیازمند و محتاج، تمدن سازی دست نیافتنی .

این مقاله بر آن است که فقر زدایی در حکومت اسلامی را در ساحت تمدن اسلامی مورد بررسی و کنکاش قرار دهد و بر این موضوع پا بفشارد که لوازم و مقتضیات فقر زدایی –چه در بعد سخت افزاری و چه نرم افزاری – از لوازم اصلی تاسیس تمدنی نوین است و از سنجه های حقیقی بودن – و نه مصنوعی بودن –تمدن نوین آن است که در کنار مفاهیم متعالی دیگری که مربوط به بعد روحانی انسان می باشد ،توجه به فقر و فقر زدایی می باشد.بنابر این فرضیه این مقاله آن است که فقر زدایی هم مقدمه ایجاد تمدن نوین اسلامی است و هم از نتایج آن و هم به عنوان سنجه ارزیابی حقیقی و راستین بودن تمدن کارکردی حیاتی دارد

واژگان کلیدی: فقر، حکومت اسلامی، تمدن اسلامی،

---

[۱] استادیار پردیس فارابی دانشگاه تهران

عقلانیت اسلامی بنیان تمدن نوین

محمدمهدی اسماعیلی[۱]

چکیده

در پژوهش‌های تاریخ تمدن گفته می‌شود که عقلانیت هسته اصلی هر تمدنی به شمار می‌آید. هر تمدنی بر مدار عقلانیت می‌چرخد و با نابودی آن دچار انحطاط می‌شود. البته هر تمدنی، با توجه به ارزش‌ها و منبع دانش خود، بر عقلانیت خاصی تکیه می‌کند و بر مبنای آن تمدن مختص به خود را پی‌ریزی می‌کند.

از عقلانیت اسلامی می‌توان به عنوان مبادی و قواعدی یاد کرد که اصول آن منبعث از قرآن و سنت است. عقلانیت اسلامی برگرفته از نگرش اسلامی و دینی است و بیشترین وجوه اشتراک را با دین و نگرش‌های دینی دارد و البته با حذف مؤلفه دین از این نوع عقلانیت نمی‌توان هویتی برای آن متصور شد. دین‌محوری، آزادی‌خواهی، ظلم‌ستیزی، استکبارستیزی، استبدادستیزی، عدالت‌طلبی، فضیلت‌محوری، علم دوستی، و سعادت‌طلبی از ویژگی‌های عقلانیت اسلامی است.

بررسی تاریخ اندیشه سیاسی در ایران و اسلام آشکار می‌سازد که مؤلفه مهم و تاثیرگذار در شکل‌گیری تمدن اسلامی، تفوق سنت عقلانی است که تاثیر بسزایی در رشد و تعالی جهان اسلام و تمدن اسلامی داشته است. دوره طلایی تاریخ تمدن اسلامی در طی قرون سوم تا پنجم، و شکوفایی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران در قرون دهم و یازدهم، محصول حاکمیت اندیشه عقلانیت دین‌محور بوده است. در ادامه، پیروزی انقلاب اسلامی در ایران نیز مبتنی بر عقلانیت اسلامی، می تواند حرکت به سمت دوره شکوفایی جدید تمدنی در ایران و جهان اسلام را به دنبال داشته باشد.

واژگان کلیدی: اندیشه سیاسی، تمدن، تمدن اسلامی،عقلانیت اسلامی، ایران

[۱] هیئت علمی دانشگاه تهران

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

ویژگی های حقوق بشر در تمدن نوین اسلامی

حامد کرمی[۱]

چکیده

حقوق بشر به معنای امروزین خود در ۱۹۴۸ به وسیله اعلامیه جهانی حقوق بشر متولد شد و از آن پس حقوق بشر زبان مشترک غالب سیاستمداران و حاکمان در انواع حکومت ها شد. دولتهای اسلامی نیز در این میان مستثنی نبوده و نهایتاً توانستند در ۱۹۹۱ به اعلامیه حقوق بشر اسلامی دست یابند اما باید اذعان کرد که غرب به عنوان خاستگاه حقوق بشر در مفهوم نوین خود به هیچ وجه نتوانست نگاه خاص جوامع دیگر خصوصاً جوامع اسلامی که با مفاد موجود در اعلامیه ۱۹۴۸ تفاوت های مهمی دارد، را دریابد. در واقع حقوق بشر در جریان تمدن ساز اسلام منتقد طرز فکر و دیدگاهی است که حقوق بشر را تنها واجد یک نسخه معرفی می کند؛ دیدگاهی که به سان یک قانون تکوینی، انسانی متفاوت از مفاهمه تمامی مسلمانان ارائه می کند و در نتیجه عدم پذیرش این تلقی از حقوق بشر است که اسلام محکوم به عدم رعایت حقوق بنیادین بشری می شود. حال فارغ از نگاه دنیای غرب، اسلام به مثابه یک نظام تمدن ساز، مدعی حقوق بشری است که زاییده مبانی قدسی و ماورایی خود است؛ حقوق بشری که ضمن اشتراک با برخی اصول اعلامیه جهانی حقوق بشر اما طبیعتاً واجد افتراقاتی مهم و حیاتی با آن نیز هست که پای فشاری بر ذره ذره این افتراقات را بخشی از هستی غیرقابل انفکاک خویش می داند. در این نگاه همانگونه که حقوق بشر توسط مفهوم شهروندی از اطلاق خارج شده و به قیودات فرهنگی، جغرافیایی و بومی مقید می شود، به همین سان حق های بشری می تواند توسط دین قیوداتی را بپذیرد بدون آنکه به هدف و غایت مجموعه این حق ها خللی وارد آید.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، اسلام، حقوق شهروندی، حقوق طبیعی، تمدن.

---

[۱] استادیار گروه حقوق دانشگاه شاهد

ضرورت و چیستی فلسفه شدن در مهندسی تمدن نوین اسلامی

مصطفی جمالی[۱]

چکیده

انقلاب اسلامی در عصری محقق شد که دنیای مغرب زمین با ادعای تمدن پایان تاریخ در پی ساماندهی و مدیریت همه شئون اجتماعی و تمدنی بشر امروز می باشد و شکل گیری تمدن را تنها یک پروسه نمی داند بلکه با تعریف پروژهای مختلف در حوزه های مختلف تمدنی به دنبال مهندسی و مدیریت شکل دهی تمدن خاص خود (مدیریت شدن) با تمام لوازم تمدنی آن مبتنی بر مبانی ، اهداف و آموزه های مکتب فکری خود می باشد .

جامعه پردازی و تمدن سازی در عصر حاضر با نگاهی جامع و کل نگر صورت می گیرد و توسعه هماهنگ تمامی شئون حیات اجتماعی ـ تمدنی اصل اساسی در مهندسی تمدن می باشد و بالاتر از آن مهندسی تمدن تنها با نگاه ایستائی (استاتیک) صورت نمی گیرد بلکه تمدن به عنوان یک کل متغییر و به شکل پویائی (دینامیک) مد نظر قرار می گیرد.بر همین اساس مسئله شبکه علوم دنیای امروز به عنوان زیرساخت تمدن مادی ، ارائه مدل تغییر تمامی پدیده های عالَم اجتماعی و عالَم طبیعی و هماهنگی تمامی این مدل های تغییر ذیل مدل تغییر عام می باشد که از آن می توان به فلسفه شدن تعبیر نمود.

حال در مقابل کفر پیچیده دنیای امروز و برای ساخت تمدن نوین اسلامی با تمامی لوازم تمدنی آن و احراز جریان حجیت در تمامی ارکان تمدن اسلامی تنها نمی توان از طریق مبدا و معاد این تمدن (ارائه مبانی تمدن اسلامی) به هدایت و مهندسی تمدن اسلامی پرداخت بلکه برای استنباط فقه تمدنی ـ اجتماعی و برای تولید شبکه علوم اسلامی و برای ارائه نظام الگوی ایرانی ـ اسلامی نیازمند شکل گیری عقلانیتی می باشیم که بتواند تمدن اسلامی را به عنوان یک کل متغییرمورد شناسی قرار دهد و در ساحت تولید روش تحقیق در « فقه حکومتی ، علوم اسلامی و الگوی پیشرفت » و هماهنگی این سه حوزه از دانش های مورد نیاز در مهندسی تمدن اسلامی نقش آفرینی کند . این ظرفیت از عقلانیت که از آن به فلسفه شدن تعبیر می شود ضرورتی اجتناب ناپذیر در مهندسی تمدن اسلامی می باشد.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی ، فلسفه شدن ، کلّ متغییر ، فقه تمدنی ، علوم اسلامی ، الگوی پیشرفت

---

[۱] استاد یار فرهنگستان علوم اسلامی

نقش و جایگاه اقتصاد دانش بنیان در پویایی تمدن نوین اسلامی با رویکرد رهبری الکترونیک

محسن بکائی[۱]
حمید نایب پور

چکیده

نظام جمهوری اسلامی ایران با تحریم های گوناگون و یک جانبه ی استکبار جهانی به ویژه در ابعاد مختلف اقتصادی مواجه گردیده و یکی از مؤثرترین راهکار مقابله با آن راه اندازی و گسترش شرکت های دانش بنیان در چارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی از سوی رهبری معظم انقلاب است.

این راهکار در بستر راهبرد مدیریت جهادی، مقوم پایه های اساسی ابعاد اقتصادی تمدن نوین اسلامی می‌باشد.

پارادایم حاکم بر شرکت ها و سازمان های نوپایی که در فضای کسب و کار محور تجارت بین الملل قرار می گیرند، از منظر منیتز برگ تا سال ۲۰۳۰ موضوع فناوری ارتباطات است ویژگی اصلی این جریان رویکرد جدیدی است که هدایت و مدیریت آن با الگوی رهبری الکترونیک میسر می شود. مدل رهبری الکترونیک در این نوع سازمان های مجازی به شدت هزینه ها را کاهش و بهره‌وری را افزایش می دهد و موجب مزیت رقابتی منحصر به فرد برای شرکت های دانش بنیان می گردد. با فرایند سازی الگوی رهبری الکترونیک در شرکت های دانش بنیان و پیاده سازی آن می توان از یکسو به رشد اقتصادی مطلوب در شرایط تحریم دست یافت و از سوی دیگر پویایی یک تمدن جدید اسلامی را تضمین نمود.

واژگان کلیدی: اقتصاد دانش بنیان، شرکت های دانش بنیان، رهبری الکترونیکی، سازمان مجازی، پویایی تمدن نوین اسلامی

[۱] استادیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تحلیل اقتضائات تمدنی ساختار سیاسی جمهوری اسلامی بر اساس نظریه وحدت در عین کثرت

مهدی امیدی[۱]

چکیده

وحدت و کثرت از مقولات هستی شناختی فلسفی و از مباحث حکمت نظری است. هر یک نیز شامل دو سنخ حقیقی و اعتباری است. وحدت و کثرت اعتباری در حکمت عملی و بسیاری از دانش های اسلامی کاربرد دارد. با استفاده از این چارچوب نظری، می توان به تحلیل ساختار مردمسالاری اسلامی به عنوان الگوی ساختار سیاسی در تمدن نوین اسلامی پرداخت. ساختار مردمسالاری اسلامی نه صرفا بر مبنای وحدت گروی و نه بر پایه کثرت گرایی بنا شده است بلکه با رویکردی تلفیقی، در عین نظر به وحدت ساختار قدرت، به تکثر معقول آن نیز توجه دارد. مردمسالاری اسلامی از حیث شکلی مرادف جمهوریت و از حیث محتوا، اسلامی است و در مجموع نظامی برپایه «ولایت الهی و تولی مردمی» است. از اینرو در شکل و محتوا متمایز از نظام های سلطنتی، فاشیستی، امپراطوری، تئوکراتیک و دموکراسی غربی است. علاوه بر این امتیاز، شاخصه های این نظام نیز متمایز است به نحوی که در مناسبات داخلی، افزون بر تمرکز قدرت به توزیع مناصب قدرت نیز می پردازد، منافع فردی را با مصالح جمعی قرین می سازد، آزادی را در کنار الزامات قانونی پاس می دارد، اهداف بلند و متکثر را با غایتی معین (سعادت مادی و معنوی) همسو می نماید، مدارای سیاسی را در چارچوب قانون رعایت می کند، به مشارکت فعال شهروندان در تعیین سرنوشت خود احترام می گذارد و بسترهای لازم را برای ایجاد رقابت سالم و افزایش مشارکت مدنی فراهم می سازد. این نظام روابط خارجی خود را بر «حکمت و عزت و مصلحت» بنا می نهد که افزون بر حفظ استقلال و حاکمیت ملی بر روابط و تعامل حسنه با ملت ها و دولت ها بویژه ائتلاف با ملت های مسلمان تأکید دارد. اسناد بالا دستی نظام جمهوری اسلامی از جمله قانون اساسی، ساختار نظام مردمسالاری اسلامی را به گونه ای ترسیم کرده است که هم معطوف به «وحدت امت» و شکل گیری «اتحادیه امت اسلامی» است و هم ناظر به نیازمندی های متکثر ملی و مسائل سرزمینی است. از اینرو به رغم وجود برخی کاستی ها، از انعطاف ساختاری لازم برای ایجاد تمدن نوین اسلامی برخوردار است.

کلیدواژه ها: وحدت، کثرت، سیاست، ساختار سیاسی، مردم سالاری اسلامی، تمدن نوین اسلامی

[۱] دانشیار موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)

انسان شناختی قرآنی؛ رویکردی به الزامات تمدن سازی نوین اسلامی

نوراله قیصری[۱]

چکیده

تمدن به مثابه مجموعه دست آفریدهای انسان که نشانگر حیات مدنی اوست، در پیدایش و شکل-گیری الزامات و لوازمی دارد. اگر مقرر باشد که به صورت هدفمند و سازمان‌یافته بر اساس نقشه‌ی راهی از پیش مشخص شده، اقدام به تاسیس یا شکل دادن به تمدن به عنوان پدیده‌ای انسانی شود، پرسش این است که بنیان مطمئن و خطوط راهنما در ترسیم مختصات این نقشه چه باید باشد و این مختصات بر اساس چه ضابطه هایی مشخص و تعریف گردد.

تاکنون الگوها و انواع مختلفی از تمدن ها توسط انسان پدیدار شده ولیکن سرنوشت هر یک متفاوت بوده است. تمدن مدرن با ایدئولوژی ها و اندیشه های مقوم آن یکی از مدل‌های کم نظیر و بسیار پیچیده ای که انسان توانسته است به آن شکل و سامان دهد. این تمدن اما با وجود استیلا، رقبای نوظهوری دارد. تمدن نوین اسلامی یکی از رقبای این تمدن است. این مقاله تلاشی برای بدست دادن ضابطه و معیاری برای ترسیم نقشه‌ی راه این تمدن با اتکای به مختصات انسان شناختی قرآنی و الگوهای تمدن در قرآن در مراحل مختلف از شکل گیری تا تاسیس و حتی شرایط ناپایداری و زوال تمدن نوین اسلامی در بررسی مقایسه با تمدن مدرن است. مفروض مقاله این است تعریف و مختصات انسان نقطه آغازین در ابتنای هر گونه تاسیس و از الزامات پایدارسازی آن در فضا ـ زمان است و پایداری تاسیسات تمدنی و شکوفایی و بالندگی آن در ابتنای سازه و ساختار تمدن بر مختصات انسان شناختی حاصل می شود. انسان شناسی قرانی تبیینی مطمئن از حیث ابعاد و جزئیات از مختصات و ساحات وجودی انسان بدست می‌دهد که نظر داشت به آن در ترسیم خطوط راهنمای حرکت به سوی شکل دادن به تمدن نوین اسلامی می‌تواند راهگشا باشد که در این مقاله مورد بررسی قرار می گیرد.

[۱] استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

تبیین رابطه ساختارهای نظام اجتماعی و فقه نظام و نقش آن در تکوین تمدن نوین اسلامی

دکتر امین رضا عابدی نژاد[۱]

چکیده

ساختارها و سازمان‌های نظام اجتماعی نقش موثری در تعیین هویت و اهداف تمدنی هر نظام اجتماعی ایفاء می‌کنند. در واقع تنوع میان نظام های اجتماعی تا حد زیادی وابسته به کارکردها اهداف و شاکله ساختارهای نظام اجتماعی است. در تمدن نوین اسلامی نیز اهداف نظام اسلامی با هر گونه ساختاری تامین نخواهد شد. در واقع برای تحقق تمدن نوین اسلامی باید به ساختارهایی اندیشید که متناسب با اهداف مبانی و اصول تمدن نوین اسلامی باشند. سوالی که این مقاله پاسخ می‌دهد این است که چه رابطه‌ای میان رویکرد فقه نظام و هندسه و شاکله ساختارهای نظام اجتماعی وجود دارد؟ بر اساس تحلیل معنا شناختی که از مفهوم حکم شرعی و ساختارهای نظام اجتماعی ارائه می‌شود ، معلوم می‌شود که ساختارهای نظام اجتماعی صورت پیچیده‌ای از اعتبارات اجتماعی هستند که در نظام اسلامی می‌توان آن را بر مفهوم حکم شرعی منطبق دانست. در واقع ساختارهای نظام اجتماعی یک خرده نظام هستند که از مولفه هایی مانند اهداف قواعد و احکام تشکیل شده‌اند و به نحوی مدیریت شده با ساختارهای مغایر خود دارای مرز هستند. بر این اساس می‌توان گفت که ساختارهای نظام اجتماعی اسلام در زمره احکام ضمنی و ارتباطی قرار دارند و از این جهت اموری استنباطی و از جمله مسائل فقه نظام به شمار می‌روند. در این مقاله ضمن تبیین ماهیت ساختارهای نظام اجتماعی نسبت میان ساختارهای نظام اجتماعی و فقه نظام به عنوان فقه اداره کننده تمدن نوین اسلامی تبیین خواهد شد.

---

[۱] محقق و پژوهشگر

سیاست‌ورزی در تمدن اسلامی و پدیدهٔ تفسیرهای سیاست‌زده از دین

بیژن پیروز[۱]

چکیده

ناگفته پیداست که وقتی امثال عبدالعزیز بن عبدالله آل شیخ التمیمی در فتواهای مذهبی خود شیعیان را کافر، نبرد علیه اسراییل را حرام، برگزاری تظاهرات در دفاع از مسجدالاقصی را جنجال و جنبش حماس را تروریست اعلام می‌کند، برای همه ما خیلی راحت است که این گونه اظهار نظرها نه فتواهای شرعی که موضعگیری‌های غیر مذهبی دولتی قلمداد نماییم اما در پانزدهم مهرماه سال جاری، تفسیر جالبی نه فقط از آیه ۵۶ ام سوره انفال که از بخش مهمی از تاریخ اسلام توسط یکی از سیاسیون ارشد جمهوری اسلامی ایران در حمله به منتقدین یکی از تصمیمات سیاست خارجه دولت ارائه گردید، که مشابه قبلی برای آن نیز فقط از سوی خود او و باز در حمله به منتقدین همان تصمیم با استفاده از حماسه عاشورا به ثبت رسیده بود.

هدف از نگارش این مقاله به هیچ وجه بحث کردن در رد یا قبول این موضوع نیست که آیا آنچه مسلمانان از خواندن جملاتی مثل: "بی‌تردید، بدترین جنبندگان نزد خدا، کسانی هستند که کافر شدند و ایمان نمی‌آورند، همان کسانی که با آن‌ها پیمان بستی ولی هر بار عهد و پیمان خود را می‌شکنند؛ و (از پیمان‌شکنی و خیانت،) پرهیز ندارند. اگر بر آن‌ها را در میدان جنگ دست بیابی، چنان به آن‌ها حمله کن که جمعیت‌هایی که پشت سر آن‌ها هستند، پراکنده شوند تا شاید متذکّر گردند و اگر (طبق شواهد) بیم از خیانت (و عهدشکنی) قومی داری، پیمانشان به سویشان پرت کن زیرا خداوند، خائنان را دوست ندارد" در آیات ۵۵ تا ۵۸ سوره انفال از قرآن فرامی‌گیرند می‌بایست انتقاد نکردن (یا استقبال کردن) از سیاست ورود به توافق‌هایی باشد که دست‌کم به تصریح طرف غربی "نوعی توافق سیاسی برای خلع سلاح جمهوری ایران" به شمار می‌رود یا برعکس پرت کردن چنین توافق‌هایی به سوی کسانی که بارها و بارها

[۱] هیئت علمی روابط بین‌الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

در اجرای تعهدات خود در همان "توافق سیاسی برای خلع سلاح جمهوری ایران" هم عهدشکنی کرده-اند.

این نوشته همچنین در پی ارزیابی ادعاهایی از این دست که آیا امام حسین (ع) که هنگام خروج از مکه با جملات محکمی مثل: (وقَد وَجَبَ عَلَیَّ المَسیرُ لِقِتالِ أعداءِ اللّهِ) به ابن عباس‌ها و در روز عاشورا با جملات جاودانه‌ای مثل: (أَلَا إِنَّ الدَّعِیَّ ابْنَ الدَّعِیِّ قَدْ رَکَزَ بَیْنَ اثْنَتَیْنِ بَیْنَ السَّلَّةِ وَ الذِّلَّةِ وَ هَیْهَاتَ منا الذِّلَّةُ) هدف از قیام خود را بی هیچ ابهامی مشخص نمودند، در تلاش بودند تا از طریق شهادت خود و ۷۲ تن از یاران و نزدیکانشان در روز عاشورا، درس مذاکره به معنی امروزی به کسی داده باشند یا گفتگوهای امام حسین (ع) با امثال عمر بن سعد مثل گفتگوهای حضرت علی (ع) با امثال زبیر، هدفی غیر از تلاش برای رسیدن به نوعی برنامه جامع اقدام مشترک با یزید و ابن زیاد داشت.

این مقاله تلاش خواهد کرد تا نشان دهد که وقتی یک سیاستمدار دارای اجتهاد به دفعات مورد تایید قرار گرفته توسط شورای محترم نگهبان (دست کم برای کاندید شدن در انتخابات مجلس خبرگان) آنچه به اخذ یک تصمیم درست یا نادرست در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران منجر گردیده را به استناد درک خود از دستور مستقیم خداوند به رسول اکرم در کلام وحی و یا فهم خود از قیام امام سوم شیعیان در عاشورا اساساً "غیر قابل نقد" قلمداد می‌کند، لازم است چنین پدیده‌ای چنان دقیق در فرایند سیاست‌ورزی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد که از تکرار اشتباهات کاملا قابل اجتنابی که تقریبا از بلافاصله پس از رحلت پیامبر اسلام (ص) به آفت اصلی برای شکل‌گیری تمدن عظیم اسلامی بدل گردید تا حد امکان پیش گیری شود.

نقش آینده پژوهی در تمدن نوین اسلامی

حسین خزایی[۱]

چکیده

یکی از پدیده هایی که در جهان وجود دارد این است که انسان درحالی که توجه به نقش انسان در گذشته دارد به آگاهی در مورد آینده می پردازد.

شناخت آینده برای کم کردن ابهامات وتوجه به نقش انسان در شکل دهی آینده جزء خصوصیات ذاتی انسان است چنانچه در قرآن کریم آمده است انسان همواره سعی دارد که موانع جلوی راهش را برداشته وبیشتر بداند.

سوال اصلی این مقاله نقش آینده پژوهی در تمدن نوین اسلامی چیست؟ و سوالات فرعی ۱_ چه تفاوتی بین تمدن نوین اسلامی با تمدن بشری وجود دارد؟ ۲ چگونه میتوان به تمدن نوین اسلامی دست پیدا کرد؟

سعی در این است که با روش تحلیل روند ها در این مقاله کار شود.

بشر بر اساس کشش درونی شیفته کشف آینده ورمز گشایی ازآن بوده است که بر اساس به کارگری این موارد آینده پژوهی امور انسانی پس از جنگ جهانی دوم مورد بررسی قرارگرفت بنابراین آینده پژوهی فرآیندی است که از طریق ارتباط، هم اندیشی وهمگرایی با دانشمندان ارشد علمی، دینی، سازمانها ونهادهای جامعه مشخص شده وبه سیاستگذاری وتصمیم سازان اعلام می شود تا برنامه ها وموضع ساخت آینده برای انسان در جامعه مشخص می کند بنابراین در این اینجا ما به نقش آینده پژوهی در تمدن نوین اسلامی که شامل موارد زیل است می پردازیم: ۱_ کاربرد آینده پژوهی پس از جنگ جهانی دوم ۲_تهیه ی نقش دین در آینده پژوهی ۳_نقش تعهد و اخلاق دینی در آینده ۴_انتخاب دینی و نگرش جهانی در آینده پژوهی ۵_اختیار انسان در بیان باور های دینی ۶_اندیشیدن در باور و مقدمات مدلول ۷_تجدید نظر در مقدمات باور ۸_نقش آینده پژوهی در آینده نگری از گذشته تا آینده

واژگان کلیدی: آینده پژوهی،تمدن نوین،روش شناسی،اخلاق دینی

[۱] دکترای آینده پژوهی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

گسترش مراودات علمی بین‌المللی و آیندهٔ تمدن اسلامی

محمد حسینی مقدم[۱]

چکیده

در طول تاریخ تمدن اسلامی عوامل متفاوت و متعددی در گسترش همگرایی یا واگرایی کشورهای اسلامی نقش‌آفرین بوده و این موضوع به یکی از عوامل اصلیِ تعیین کنندهٔ سرونوشت تمدن اسلامی تبدیل شده است. گسترش مراودات علمی میان کشورهای اسلامی از یک سو و همکاری میان کشورهای اسلامی و غیراسلامی از سوی دیگر بر چگونگی شکوفایی علمی و فنّاورانه در حوزهٔ تمدن اسلامی تأثیرگذار بوده است. در این مقاله تلاش شده است از منظر آینده‌نگری و با نگاه به کلان‌روندهای تاریخی موضوع چگونگی تحقق آیندهٔ مطلوب تمدن اسلامی برپایهٔ گسترش مراودات علمی بین‌المللی مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

ادعای اصلی مطرح شده در این اثر آن است که همکاری‌های علمی بین‌المللی زمینهٔ مناسبی برای دستیابی به فهم میان‌فرهنگی را در فضای تعامل کشورهای اسلامی بایکدیگر مهیّا می‌سازد. این شیوهٔ فهم و شناخت بر تعمیق و گسترش روابط میان کشورهای اسلامی تأثیرگذار بوده و این موضوع تعین‌بخش چگونگی دستیابی به سرونوشت مطلوب تمدن اسلامی است.

روش‌های استفاده شده در این اثر عبارتند از: بهره‌مندی از کلان‌نگری تاریخی(Macro historian) به منظور بررسی کلان‌روندهای تاریخی همکاری‌های علمی در تمدن اسلامی، تحلیل روند به منظور بررسی وضعیت کنونی همکاری‌های علمی کشورهای اسلامی و سناریونگاری به منظور ارائهٔ تصویری از آینده‌های بدیل پیش‌روی تمدن اسلامی در سایهٔ همکاری‌های علمی بین‌المللی.

نتایج اصلی حاصل از این مطالعه عبارتند از: وجود مزیت‌های نسبی بسیار برای گسترش و تعمیق همکاری‌های علمی بین‌المللی میان کشورهای اسلامی؛ واگرایی شدید میان کشورهای اسلامی در عرصهٔ همکاری‌های علمیِ بین‌المللی؛ غرب‌گرایی و داشتن اسطورهٔ غرب مدینهٔ فاضله در میان اندیشمندان، محققان و متخصصان کشورهای اسلامی؛ لزوم تقویت درگاه‌های(Hub) همکاری‌های علمی میان کشورهای اسلامی؛ لزوم انعقاد پیمان‌های بین‌المللی در عرصهٔ همکاری‌های آموزشی، پژوهشی و فنّاورانه میان کشورهای اسلامی.

واژگان کلیدی: آینده‌نگری، تمدن اسلامی، کلان‌نگری تاریخی، تحلیل روند، همکاری‌های علمی بین‌المللی، بین‌المللی‌شدن، فهم بین‌فرهنگی

---

[۱] استادیار پژوهشکدهٔ مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

طبقات اجتماعی و آینده تمدنی جامعه اسلامی ایرانی

دکتر مسعود مطلبی[۱]

چکیده

هرچند در طول تاریخ ملت ایران، با کم ها و کاستی ها اما با اراده همیشه در تفکر تغییر سرنوشت خود برای بهبود اوضاع بودند اما تاکیدات مقام معظم رهبری(دامت برکاته) بر امر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تلنگری و جهادی نو در عرصه ی این روحیه ی بهبود خواهی ملت ایران بشمار می آید. فی الواقع مساله تمدن‌سازی به عنوان یک هدف کلان در جامعه اسلامی مصادف با وقوع انقلاب اسلامی تبدیل به یک چشم‌انداز اصلی شده است که این چشم‌انداز کلان و اصیل موجب شده تا تمام برنامه‌ها و سیاست‌گذاری های شایسته و بایسته معطوف و در راستای این هدف اصیل باشند. حال در نوشتار حاضر که با بهره گیری از رویکرد آینده پژوهی و مبتنی بر روش توصیفی – تحلیلی به رشته تحریر در آمده است این سوالات مطرح می شوند که: در میان طبقات اجتماعی در جامعه ایرانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، کدام طبقه اجتماعی نقشی اساسی در فرایند بستر سازی، تحقق و نهادینه سازی الگوی تمدنی اسلامی – ایرانی ایفا می نماید؟ و چرا در میان طبقات اجتماعی این طبقه متوسط جدید/شهری است که می تواند این فرایند را عملیاتی نماید؟. در پاسخ به این سوال این فرضیه مطرح می شودکه بنظر می رسد طبقه متوسط شهری به دلیل تاکید بر مولفه های چون دغدغه توسعه و پیشرفت، خردورزی، عقلانیت ابزاری و تفاهمی منتج از دین، فهم تاریخی از تحولات سیاسی – اجتماعی، اجتهاد و پاسخگویی به نیازهای نوین بشر، پرهیز از تحجر و ارتجاع و نیز بدعت و التقاط، عدالت خواهی و اعتنای شایسته به آسیب‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و نیز چاره‌اندیشی برای مقابله با آن‌ها در میان طبقات اجتماعی بیشترین نقش را در فرایند بستر سازی، تحقق و نهادینه سازی الگوی تمدنی اسلامی – ایرانی خواهد داشت.

واژگان کلیدی : طبقات اجتماعی، طبقه متوسط شهری، آینده پژوهی، تمدن نوین اسلامی، الگوی تمدنی اسلامی – ایرانی

---

[۱] استادیار دانشگاه آزاد اسلامی گلستان

آینده‌پژوهی و تمدن‌سازی نوین اسلامی

امیرهوشنگ حیدری[۱]

چکیده

آغاز شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی از اجتماع بدوی عربستان آغاز شد. رشد و بالندگی این تمدن از فراز و نشیب زیادی برخوردار بوده است به طوری که درقرن چهارم هجری دوران طلایی خود را سپری کرده است. این تمدن از چنان گستره فرهنگی برخوردار است که شاید نتوان برای آن شاهد مثال دیگری را بیان کرد. در این تمدن تنوع دیدگاه‌ها و فرهنگ‌ها کالبدی بی‌همتا را شکل داده و روح اسلامی به این کالبد را محیاء ساخته است. استمرار و گسترش این تمدن عظیم و احیای آن همواره مورد توجه کشورهای اسلامی و در راس آن ایران اسلامی بوده است. انقلاب اسلامی ایران نیز تحقق و نیل به تمدن اسلامی را سرلوحه امور و غایت خود می‌داند و بی‌شک تحقق این تمدن در تعامل با تمدن نوین جهانی که بیشتر مبتنی بر اصول توسعه و مدرنیته است؛ در تعامل هم‌سو نیست و نخواهد بود.بی‌شک انقلاب اسلامی ایران و موج بیداری اسلامی در برخی از کشورهای عربی بیانگر دگراندیشی تمدن اسلامی در مقابل تمدن غربی و استعماری بوده است. تمدن نوین اسلامی و باورها و ارزش‌های کالبدی آن باید در نهادهای اجتماعی و سیاسی عملیاتی شده و به اجرا درآید تا شاهد کمترین تضاد بین تمدن نوین اسلامی و تمدن نوین جهانی باشیم. تنها در چنین وضعیتی است که در تعامل با دنیای نوین در جایگاهی خاص و برتر و چه بسا تاثیرگذار قرار خواهیم گرفت. در غیر این صورت تنها تاثیراتی کوروکورانه را از آن باید بپذیریم با این توجیح که خواهان پیشرفت، توسعه و هم‌سو شدن با فرایندجهانی‌شدن هستیم و گریزی جز قبول بی چون و چرا آن را نداریم! این مهم محقق نخواهد شد مگر اینکه از ابزارها و مهارت‌های روز استعانت بگیریم و با رویکردی مناسب ضمن اشراف بر وضعیت فعلی، در فضایی متکی بر اجماع و وفاق به بازآفرینی علوم نوین پرداخته و آن‌ها را در راستای پیشرفت و گسترش هر چه بیشتر تمدن اسلامی به

[۱] هیات علمی مرکز تحقیقات سیاست کشور

کار گیریم. نهادینه شدن این نگرش ضمن توانمندساز کردن ما در حوزه علوم نو؛ باعث تاثیرگذاری جهانی ما نیز خواهد شد. جهاد علمی در پیشبرد تمدن نوین اسلامی حائز اهمیت است زیرا ما بر این باوریم که ایمان بر چهار پایه صبر، یقین، عدل و جهاد استوار است و این اجزا هر یک در استمرار تمدن نوین اسلامی اهمیت خواهند داشت. پیشرو بودن در حوزه مطالعات علوم اجتماعی و بالاخص آینده‌پژوهی نقش بزرگی را ایفا می‌کند. توجه به ویژگی مشارکت در برنامه‌ریزی؛ توجه خاص به ارزش-ها و هنجارهای اجتماعی؛ توجه به تغییرات محیط پیرامونی و بیرونی؛ توجه به آینده‌های بدیل؛ توجه به نقش کنشگری انسان؛ اهمیت دادن توأم به سه بعد گذشته، حال و آینده؛ بافتارنگری به منظور درک تمایلات، آرمان‌ها و باورهای نهفته در جوامع؛ توجه به ادراک و خرد جمعی، توجه به دیدگاه‌های بین‌الاذهانی و هوشمندی توزیع شده در جامعه؛ آزادی عمل در تعامل با ارزیابی مستمر اقدامات؛ توجه به دانش ضمنی خبرگان اجتماعی؛ جامع‌نگری و کل‌نگری؛ نگاشت‌نهادی؛ توجه به افق زمانی بلندمدت و ... مواردی هستند که علم و هنر آینده‌پژوهی در نظام‌مند سازی تمدن نوین اسلامی به ما یاری خواهد رساند و بهره‌گیری از این دانش نوین همچون ابرازی توانمند در حصول و تسری این تمدن، ابزاری کارآمد خواهد بود. این مقاله کاربردی توسعه‌ای بوده و در فضایی کیفی از روش ترکیبی تحلیل و بررسی مستندات بهره خواهد گرفت. نگارنده ضمن بررسی ابعاد مختلف تمدن نوین اسلامی به این مهم خواهد پرداخت که در مسیر ایجاد و گسترش تمدن نوین اسلامی آینده‌پژوهی چگونه نقش خطیر خود را ایفا خواهد کرد؟ آیا با استعانت از آینده‌پژوهی قادر خواهیم بود بستری شایسته برای استمرار تمدن نوین اسلامی فراهم سازیم و ریشه‌های اسلام گریزی و اسلام هراسی را در جهان بخشکانیم؟

کلید واژگان: آینده‌پژوهی، تمدن نوین اسلامی، برنامه‌ریزی، شاخص‌های آینده‌پژوهی.

ظرفیت های تئوریک نظریه ولایت فقیه در ساخت تمدن نوین اسلامی

مهدی قربانی[۱]

چکیده

ساخت تمدن نوین اسلامی دارای یک بعد نرم‌افزاری و دانشی است که بدون آن، تحقق تمدن نوین اسلامی غیر ممکن خواهد بود. در این بعد، نظریه سیاسی حاکم بر تعاملات سیاسی درون تمدنی و برون تمدنی از اهمیت بسزایی برخوردار است. حال سئوال اساسی این است که آیا نظریه ولایت فقیه به‌عنوان نظریه سیاسی حاکم بر جمهوری اسلامی ایران از ظرفیت لازم و کافی برای پاسخ‌گویی به دغدغه‌های سیاسی انسان معاصر و درنتیجه، برای ایفای نقش در ساخت تمدن نوین اسلامی برخوردار است؟ به نظر می‌رسد این نظریه به دلیل ظرفیت‌های موجود در آن، از هر نظریه معاصر دیگری برای ساخت تمدنی نوین بر مبنای آموزه‌های اسلامی مستعدتر است. با توجه به نقیصه‌های نظری و عملی موجود در نظریه‌های رقیب، امکان ساخت تمدنی جدید بر معیار اصول و ارزش‌های الهی ـ انسانی با نظریه‌های سیاسی رقیب ولایت فقیه دست‌نیافتنی می‌نماید. نظریه ولایت فقیه با توجه به ظرفیت‌های آن در پاسخ به نیازها و دغدغه‌های مدرن انسان معاصر، با لحاظ اصول و ارزش‌های الهی ـ انسانی، چشم‌انداز روشنی را برای رسیدن به تمدنی در طراز شأن انسانی افراد عرضه می‌نماید. بخشی از ظرفیت‌های منحصربه‌فرد در نظریه ولایت با بهره گیری از روش تحلیل تفسیری برای ساخت تمدنی نوین عبارت‌اند از: تعادل میان تمرکز و توزیع قدرت، تألیف میان منافع جمعی و فردی، تمرکز بر آزادی‌های سیاسی، تأکید توأمان بر وحدت و کثرت، توجه به عرصه‌های تساهل در زندگی مدنی، پذیرش رقابت مثبت، تأکید بر کارکرد مثبت حزب و ارائه راهکارهای لازم برای مشارکت سیاسی فعال.

[۱] دکترای علوم سیاسی موسسه امام خمینی

رویکرد آینده پژوهانه به امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی بستری برای تحقق و تمدن نوین ایرانی اسلامی

دکتر توحید محرمی[۱]

چکیده

امنیت بستر ظهور و ناامنی آغاز افول تمدنهاست، و رمز ماندگاری و توسعه و گسترش تمدنها در حفظ و ارتقای امنیت فرهنگی آنهاست. با مطالعه تاریخ تمدن بشری می توان دریافت که کارایی، قدرت نفوذ و اشاعه عناصر فرهنگی به جوامع دیگر از ویژگی های مهمی بوده است که موجبات امنیت مقتدرانه را فراهم می آورند. در دنیای امروز نیز نظام های تحول گرا برای بقا و مانایی در میدان رقابت بین الملل نیازمند ترسیم افقی روشن برای آینده می باشند افقی که امنیت فرهنگی و به معنای دقیق تر هویت جامعه در حال خیزش تمدنی را حفظ و ارتقا می ببخشد. لذا در این مقاله ما با تبیین چیستی امنیت فرهنگی جمهوری‌اسلامی به؛ شناسایی چالش‌هایی که چه بسا قابلیت تبدیل شدن به فرصت و یا تهدید ناشی از تحولات فرهنگی را دارند خواهیم پرداخت؟ و از آنجا که مطالعه و بررسی چالش‌های هویت پایه امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی با رویکرد آینده پژوهانه صورت می‌گیرد. فرضیه مقاله این خواهد بودکه؛ برخی از چالش‌های موجود قابلیت تبدیل شدن به تهدید را در آینده دارند و برخی دیگر در همان سطح بالقوه باقی خواهند ماند. نوع تحقیق کاربردی- توسعه‌ایی بوده و از روش آن اسنادی و کتابخانه‌ایی می‌باشد.

واژگان کلیدی : آینده، امنیت فرهنگی، جمهوری اسلامی، تمدن نوین ایرانی اسلامی

---

[۱] استادیار پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات

ولایت الهی و مقبولیت مردمی دو شاخصه ساختاری تمدن نوین اسلامی

احمد محمدی احمدآبادی[۱]

چکیده

پیروزی انقلاب اسلامی ایران و تشکیل نظام جمهوری اسلامی به رهبری حکیم الهی حضرت امام خمینی (ره)، در برهه ای از تاریخ شکل گرفت که تمدن مادی با ادعای دموکراسی و حق حاکمیت انسان بر سرنوشت خویش، جوامع بشری را به فروغلتیدن در مادیت سوق می‌داد، این نظام مقدس با ایده تشکیل تمدن نوین اسلامی، چشم اندازی مادی-معنوی بر پایه اراده آزاد ملت ها فراروی روشنفکران و اندیشمندان جهان اسلام قرار داد و آنان را بیش از پیش به دستاوردهای نظری و عملی نظام اسلامی امیدوار ساخت.

جمهوری اسلامی نظامی متمایز از تئوکراسی، دموکراسی، سلطنتی، استبدادی و دیگر ساختارهای سیاسی است. از اینرو چگونگی جمع بین پذیرش ولایت الهی و حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش در تمدن نوین اسلامی می تواند پرسشی مهم در جهت تشریح طرح تحول مناسب در جهان اسلام تلقی شود که این مقاله با بهره گیری از روش مقایسه ای در صدد تبیین آن است.

باورمندی و پشتوانه مردمی، تعیین و تضمین کننده شکل‌گیری و حفظ هر تمدنی است. نخستین گام در ایجاد تمدن نوین اسلامی بعد از تبیین مبانی حرکت تمدنی توسط ایدئولوگ و معمار نظام سیاسی، پذیرش مردمی آن مبانی در مقام عمل است. و از آنجا که انسانها از نظر اعتقاد و عمل موجودی انتخابگر و مختارند باید راهی جست که آنها به نحوی تربیت شوند که به اراده آگاهانه و موثر خویش به تحقق تمدن نوین اسلامی همت گمارند. امام صادق (ع) با بیان «کونوا دعاةالناس بغیر السنتکم» به حق، معرف این طریقند. با الگو شدن رهبران نظام در عرصه عمل، مردم به اراده خویش به دعوت حق آنان، لبیک خواهند گفت. التزام عملی مسئولان نظام اسلامی به الهی بودن ولایت و جایگاه والای مردم در آن، اثر گزار ترین عامل در ایجاد انسجام اجتماعی در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی است.

[۱] استادیار و عضو هیأت علمی موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)

تحلیلی انتقادی بر رویکرد جدا انگاری اسلامی سازی علوم وتکنولوژی درمهندسی تمدن اسلامی

محمدرضاخاکی قراملکی[۱]

چکیده

امروز اسلامی کردن علوم ویا تمدن سازی ازجمله موضوعاتی است که برای عبور نظام اسلامی از وضعیت موجود وتحقق تکامل اجتماعی دین،به دغدغه نخبگان جامعه تبدیل شده است. امادر این میان نخبگان برخی ضرورت چنین مساله ای را در ذیل چنین عنوانی دنبال نمیکنند،بلکه خلاء جامعه دینی را فقدان تکنولوژی بومی میدانند. ازجمله شخصیت های مخالف بارویکرد اسلامی کردن ودینی سازی علوم،دکتر «علی پایا» است و به زعم وی علم دینی نه امری ممکن است و نه مطلوب.اما آنچه نظر وی را از دیگران متمایز میکند این است که علی رغم مخالفت باعلم دینی،با جهتدار بودن تکنولوژی وبردینی سازی آن تاکید میکند.نظریه وی درمخالفت با اسلامی سازی علوم ازدو رکن اصلی تشکیل شده است،رکن اول امتناع ذات علم از پذیرش قیددینی و بومی،رکن دوم؛آن عدم مطلوبیت چنین تمنای و طلبی از علوم.

رکن اول نظریه؛ یعنی عدم امکان ذاتی علم دینی مبتنی بردلایل زیر است:اولاً:صبغه دینی بخشیدن به علوم ومعرفت بشری موجب ایدئولوژیک شدن علم میگردد و شأن معرفت بخشی گزاره هارا تضعیف میکند.ثانیاً:درسیرتاریخ علم بشری تلاش های که برای تولید علم بومی برداشته است،موفق نبوده ومحکوم به شکست بوده است.ثالثاً:معرفت علمی درمسیرکشف واقع از منابع دینی و متافیزیکی و اسطوره ای استفاده میکند.اگردین نسبت به واقعیت،آموزه های مشخص و معینی ارائه کند،این ادعا بایستی بوسیله تجربه نقد پذیرباشد والّا به آموزه ای پوچ تبدیل خواهد شد وارزش معرفتی ندارد.یعنی صرف اینکه منبع الهام نظریه علمی،آموزه های دینی باشد،دلیلی بردینی بودن علم نمیگردد.رابعاً:ذات علم به دلیل واقع نمائی وکشف تطابقی،تعلّق پذیرنمیباشد.یعنی ساختارعلم به دلیل خصلت انعکاسی نمیتواند متمایل به هیچ جهت خاصی باشد.برخلاف تکنولوژی که به دلیل خصلت کارکردی و پراگماتیستی اش،نمیتواند بدون تعلق به جهت خاصی باشد.به این ترتیب دیندار بودن دانشمند دلیلی بردینی بودن علم نمی باشد. اصرار برتولید «علوم انسانی اسلامی»،ناشی از عدم توجه به تفاوت های است که میان علم و تکنولوژی برقراراست،این تلاش راه به جایی نمیبرد.به این دلیل ساده که اتصاف

[۱] دانش آموخته مرکزتخصصی کلام،عضوهیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی

یافته های علمی به وصف«علمی»بودن، اگر به با ارجاع به واقعیت صورت گیرد، تبعاً واقعیت نیز {ولو،واقعیت های برساخته اجتماع،به توضیحی که عقلگرایان نقادمیدهند}مستقل از اراده و خواست تک تک افراد است،به این اعتبار،آنچه که درباره آنها یافت میشود،میتواند به نحو عینی مورد ارزیابی دیگرناظران واقع شود ودرصورت احراز صحت مورد استفاده آنان قرارگیرد.دراین حال،خواه یک مسلمان به کشف این جنبه خاص در مورد واقعیت(خواه طبیعی وخواه برساخته اجتماعی) نائل شده باشد وخواه یک غیرمسلمان،نتیجه تکاپوی معرفتی او،امری عینی است که از خواست،میل،گرایش و نظام ارزشی افرادجدا است.اما تکنولوژی به اعتبار آنکه با خواست،میل،اراده،گرایش و نظام ارزشی افراد ارتباط دارد،میتواند ازسوی مسلمانان و درپاسخ به نیازهای خاص آنان تولید شود.به این ترتیب علوم تجربی با صبغه اسلامی،براساس تعریف دقیقی که عقلگرایان نقاد از مفهوم علم مطرح میکنند،امری بی معنا است.چرا که اگر دانشمند مسلمان آنچه در باره واقعیت ارائه میکند،با واقعیت انطباق داشته باشد،درآن صورت دقیقا به همین اعتبار،و نه به اعتبار دین و مذهب و مشرب و نظام ارزشی گوینده آن،درزمره دعاوی معرفتی موقتاً پذیرفته شده،جای داده میشود.اگر با واقعیت انطباق نداشته باشد به همین اعتبار، و نه به اعتبار آن که گوینده مسلمان است،به عنوان یک دعوی معرفتی درباره واقعیت پذیرفته نمیشود.ازهمین رو عقلگرایان نقاد تلاش "طالبان علوم تجربی اسلامی" را پیشاپیش ناکام دانسته،طلب چنین علومی را بی‌ثمر و مصداق اتلاف عمر و هدر دادن منابع باارزش به شمار میآورند.

اما رکن دوم؛ نظریه که از عدم مطلوبیت آن سخن میگوید مبتنی بردلایل زیراست: اولاً:نظریه های علمی اگربرآمده از باورهای دینی باشد،با سایرادیان فرق خواه کرد. فضای ذهنی ایجاد شده از دو باور دینی متفاوت قابل مقایسه نخواهد بود. لذا اصراربرتولید علوم دینی،منجربه پارادایم های قیاس ناپذیرمیگردد. ثانیاً:درورویکرد متکی به تولید علوم دینی به دلیل تاکید برپارادایم های معرفتی متفاوت،ازیک نسبی گرائی معرفتی پنهان برخورداراست که میتواند زمینه ساز خشونت میان طرفداران آن گردد.ثالثاً:درصورت اصرار برتولید علوم دینی،بایستی آموزه های دینی در قالب گزاره های علمی ارائه شود که این نیز در معرض سایرگزاره های علمی قرار گرفته و موجب ابطال میگردد و این امر نیز به وهن دین و آموزه های دین منجرمیشود. رابعاً: نظریه های علمی برآمده از آموزه های دینی،پس از صورتبندی در نسبت با واقعیت عینی،از منشاء الهام خود جداشده به عنوان یک گمانه صادق درباره واقعیت مورد استفاده همگان قرار میگیرد،دیگر به مومن و غیر مومن اختصاص ندارد.به این اعتبار محصول تولید شده دینی تلقی نمیشود.

واژگان کلیدی: علم دینی،تکنولوژی بومی،عقل نقاد،ایدئولوژی،نسبیت فهم،رئالیسم انتقادی،انطباق پذیری،ذاتمندی،عینیت،ذهنیت

تحلیل وضعیت تاریخی و تبیین نظام آموزشی امامیه باتأکید بر ویژگی‌ها و شاخصه‌های

محمدجواد یاوری سرتختی[۱]

چکیده

آموزش و پرورش ازجمله نهادهای اجتماعی است که بر اثر نیاز انسان در رابطه با یکدیگر و در سیر تحولات اجتماعی به‌وجود آمده است. هیچ جامعه‌ای نیست که در تداوم خود وابسته به آن نباشد. هر نظام فکری برای ماندگاری، باید مجموعه‌ای از ارزش‌ها، رفتارها و اندیشه‌ها را در فرآیند آموزشی به مخاطبان خود منتقل کند. می‌توان گفت، شیعیان امامیه نیز برای ماندگاری، حفظ هویت و دست‌یابی به اهداف خویش، دارای یک نظام آموزشی کارآمد با ویژگی‌های خاص و متمایز بوده و از تمام توان خود برای انتقال آموزه‌ها بهره برده است. برای تبیین این موضوع لازم است تا به این پرسش پاسخ داده شود که ویژگی‌ها یا شاخصه‌های آموزشی امامیه با تأکید بر پنج قرن نخست هجری چیست؟

باتوجه به هدف پژوهش، در بررسی تعریف نظام آموزشی و تحلیل تاریخی کارکردهای آن، این نتیجه حاصل گردید که نظام آموزشی امامیه بر مرجعیت و علم اهل‌بیت، مبانی، محتوا و روش آموزشی خاص تأکید دارد. بنابراین، با تجزیه و تحلیل تاریخی فعالیت‌های آموزشی آنان، تمامی ویژگی‌های نظام آموزشی امامیه در پنج قرن نخست شناسایی و ضمن برشماری آن‌ها، تمایز و استقلال نظام آموزشی امامیه اثبات گردید.

[۱] دکترای تاریخ تشیع اثناعشری مؤسسه امام خمینی

نقش سازمان همکاری اسلامی به عنوان یک پیشران تأثیرگذار در آینده تمدن نوین اسلامی

محمدرحیم عیوضی[۱]
مهسا فلاح حسینی[۲]

چکیده

سازمان همکاری اسلامی به عنوان صدای جمعی جهان اسلام تلقی می‌شود که به عنوان دومین سازمان بین دولتی پس از سازمان ملل متحد است که تضمینی برای حفاظت و حمایت از منافع جهان اسلام تلقی می‌شود که به عنوان یک پیشران نقش تأثیرگذاری در آینده تمدن نوین اسلامی دارد. با توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی های جهان اسلام برای شکل دادن به تمدن نوین اسلامی، فرصت‌ها و تهدیدهایی پیش‌روی آن قرار دارد. با اشاره به محیط بین المللی به عنوان محیطی که جهان اسلام در آن قرار دارد و از آن تأثیر می‌پذیرد در محیط خارج از آن می توان شرایطی را ایجاد کرد که فرصت‌های زیادی را برای تمدن سازی در اختیار کشورهای اسلامی قرار دهد. سازمان کنفرانس اسلامی به عنوان یک سازمان بین دولتی می تواند نقش بسزایی در روند شکوفایی تمدن اسلامی داشته باشد. استفاده از دستاوردهای علمی موجود در جهان و گسترش خط و زبان و فرهنگ را به عنوان راهکاری برای استفاده از فرصت‌های بین المللی در جهت تمدن سازی معرفی کرد. در کنار این ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها، اختلافات و منازعات میان کشورهای اسلامی و اعضای سازمان کنفرانس اسلامی می تواند مانعی بر سر راه شکل گیری تمدن نوین اسلامی دانست. لذا هدف از این پژوهش این است که به این پرسش پاسخ دهد که سازمان همکاری اسلامی به عنوان یک پیشران چه نقشی در آینده تمدن نوین اسلامی ایفا می کند و چه فرصت ها و تهدیدهایی پیش روی این تمدن نوین اسلامی قرار دارد.

واژگان کلیدی: سازمان همکاری اسلامی، پیشران، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] استاد دانشگاه شاهد
[۲] کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

بررسی تاثیر پارادایم های روش شناسی وحدت گرا و کثرات گرا بر فراز و فرود تمدن اسلامی
(بین قرون دوم تا هفتم هجری شمسی)

مسعود مطهری نسب[1]

چکیده

یکی از عوامل مهم در ظهور یا افول تمدن ها، نقش پارادایم های روش‌شناسی حاکم بر ساختار علم و فناوری در هر تمدن است.. وحدت گرایی و کثرت گرایی دو الگوی کلان در قلمرو روش شناسی است که به کار گیری هر یک تبعات متفاوتی را به دنبال خواهد داشت. در این پژوهش تلاش شده است دو ساختار روش شناسی وحدت‌گرا و کثرت‌گرا در تفکر و تمدن اسلامی در بین قرون دوم تا هفتم هجری با استفاده از روش تحلیلی و مدل سازی مفهومی بررسی شده و همچنین اثرات هر یک از این دو پارادایم نیز بر فراز و فرود تمدن اسلامی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.یافته های پژوهش حاکی از آن است که در تمدن اسلامی به هر میزان که جامعه علمی به سمت کثرت گرایی روش شناختی سوق پیدا کرده، یعنی از همه روش های عقلی – تجربی- نقلی و شهودی به نحو جامع استفاده شده است موجب تکامل و شکوفایی تمدنی شده و به هر میزان که جامعه علمی به سوی وحدت گرایی روش شناختی حرکت نموده، یعنی استفاده از یک روش محوری به نحو تقلیل گرایانه، تمدن اسلامی رو به افول گزارده است.

واژگان کلیدی: وحدت گرایی، کثرت گرایی، پارادایم، روش شناسی، تمدن اسلامی

---

[1] دکترای تخصصی علوم سیاسی

شهروندی در تمدن اسلامی

محمدحسین خلوصی[۱]

چکیده

رویکرد تمدنی به اسلام نیازمند بررسی از ساختارها و تأسیساتی است که جامعه سیاسی را مدیریت می‌نماید. شهروندی اگرچه یک مسئله مدرن شناخته می‌شود؛ اما به‌عنوان ساختاری از رسمیت دهی به حقوق متقابل شهروندان و دولت، همواره در تمدن‌های بزرگ وجود داشته است. تعامل فرد و جامعه از دیرباز به‌عنوان یک مسئله مهم موردتوجه فقها و فلاسفه بوده است. پاسخ‌گویی به چگونگی این رابطه و بررسی مسائل نهفته در درون آن، ذیل عنوان شهروندی قرار می‌گیرد. شهروندی در حوزه سیاست و جامعه، می‌کوشد رابطه فرد و دولت را در یک موقعیت نهادینه و رسمی تعریف نماید تا شهروند و دولت در قبال هم از حقوق و مسئولیت‌های خودآگاه بوده و نسبت به هم این رابطه را حفظ نمایند. در پرتو این رابطه رسمی و نهادینه است که زمینه‌های تعارض و ستیز از میان برداشته می‌شود. در تمدن اسلامی از سه جهت؛ الف) تاریخ حیات سیاسی و اجتماعی امت اسلامی، ب) متون دینی و منابع اصیل فقه سیاسی، ج) فلسفه سیاسی (حکمت سیاسی)، می‌شود شهروندی و مسائل مربوط به آن را بررسی نمود. در این پژوهش، متعاقب این بررسی به‌عنوان یک داده تاریخی، تلاش صورت گرفته نقاط قوت و ضعف آن شناسایی گردد و در تمدن نوین اسلامی الزاماتی برای شهروندی مشخص گردد که موجبات پیشرفت و بالندگی تمدنی را فراهم نماید. این مهم با بررسی تاریخی و استفاده از روش‌های تحلیل عقلی و نقلی انجام شده است. افزون بر آن، در این بررسی، در مواردی از رویکردهای تطبیقی و مقایسه‌ای همراه با نگرش انتقادی نیز استفاده شده است.

واژگان کلیدی: شهروندی، رعیت، امت، مدینه فاضله، تمدن اسلامی.

---

[۱] دکترای تخصصی فلسفه سیاسی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

علم (ساینس) اسلامی شرط گذر از حاکمیت تمدن ماتریالیستی به تمدن نوین اسلامی

محمد رحمانی[۱]

حسین ردایی[۲]

غفار برجساز[۲]

چکیده

ازآنجایی‌که قرآن کریم بهترین کرامت الهی برای انسان‌ها و کامل‌ترین کتاب برای هدایت مردم است، همین کتاب بهترین وسیله و جامع‌ترین رهنمود برای تحقق جهان‌بینی الهی و تمدن نوین اسلامی است؛ ولی در حیات انسان‌ها دو فایده‌ی بنیادی و غرض اصلی آفرینش فراموش شده. یکی، بنیان سازی حرکت انسان بر محور اصل معرفت‌شناسی توحیدی که خدای سبحان به رسول (ص) امر می‌فرماید: فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (محمد/۱۹) و دیگری، تمسک به کتاب الهی - هم قرآن صامت و هم قرآن ناطق - که هر دو ذکر و مذکّر انسان به مذکور حقیقی‌اند و بسیار تصفیه‌ی فکر و عمل نیاز دارد تا انسان به اصل خویشتن بازگردد و به همین دلیل می‌فرماید: وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِکَ...؛ بر این اساس، تحقق تمدن اسلامی پیش از هر امری نیازمند نگرش جدّی به مایه‌ها و علوم توحیدی در تعلیم و تربیت نفوس انسانی در دانشگاه‌هاست و بدون توجه به این هدف اصلی تلاش‌های ما مخاطب أَيْنَ تَذْهَبُونَ قرآن کریم خواهد بود و از تمدن نوین اسلامی مرضّی بهره‌ای نخواهیم برد؛ به سخن دیگر، فارق اصلی میان اسلام و مکاتب دیگر ظهور و بروز رنگ توحیدی در نیّات و افعال موحدان است و با توجه به آیه‌ی شریفه‌ی "صِبْغَةَ اللَّهِ..." باید در مظاهر حیات به ویژه آثار فکری مسلمین جلوه‌ی بهتری داشته باشد و اگر این هدف محقق شود به غایت آفرینش که "وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ" است نزدیک خواهیم شد. نتیجه آنکه، تدوین روش علم (ساینس) اسلامی بر پایه‌ی مبانی و اصول توحیدی، یکی از ضروریات بنیادی تحقق تمدن نوین اسلامی است.

واژگان کلیدی : علم (ساینس) اسلامی، تمدن نوین اسلامی، تمدن ماتریالیستی

---

[۱] استادیار دانشگاه شاهد

[۲] استادیار

جنبه های عقلانی و جهانی تمدن اسلامی

عباسعلی براتی[۱]

چکیده

با الهام از قرآن کریم به ویژه سوره مبارکه "یوسف"(ع)،مسلمانان با آن که در دنیا در اقلیت هستند (تقریبا یک چهارم جمعیت بشر در روی کره زمین)، با رفتار درست و انسانی وعمل به آموزه های الهی انبیا به ویژه خاتم پیامبران حضرت محمد مصطفی (ص)و خاندان پاک او، می توانند به یک نوع همزیستی با ملل دنیا برسند که در آن احترام متقابل و تعاون و تبادل نظر و هم افزایی صورت گیرد و در ضمن پیشرفت علوم وتمدن بشری وارشاد نا آگاهان و تعلیم جاهلان و کمک به نیازمندان نیز که از اهداف اصلی ادیان الهی است انجام پذیرد. رفتار احترام آمیز یوسف با ملت مصر و قوانین و آداب وسنن آنها و قدر شناسی نسبت به محبتهای عزیز و امانتداری و پاکدامنی در برابر وسوسه ها و رفتار انسانی او با آن دو یار همزنجیر و سپس در اختیار گذاشتن نبوغ خود برای نجات ملت مصر وملل همجوار از قحطی و گرسنگی اور شایسته آن ساخت که مورد اعتماد ملت و دولت قرار گیرد و به عالیترین مقامات سیاسی و فرهنگی برسد و حتی بتواند به خانواده خود کمک کند و ازخطای برادران نیز چشم پوشی کرد وبدی آنان را با نیکی پاسخ داد تا الگوی اخلاقی و سیرت کریمانه قرار گیرد وپیامبر ما نیز در سیره خویش همین روش را دنبال فرمود.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی چهانی پیشرفت توسعه پایدار اخلاق عدالت دانش صلح همزیستی ملل مصر یوسف قرآن

---

[۱] استادیار جامعة المصطفی

سبک زندگی الهی مالک اشتر نخعی از منظر امام علی(ع)

علیرضا حیدری نسب[۱]
حسین خاکپور[۲]
راضیه چهکندی[۳]
غلامرضا رضوی دوست[۳]

چکیده

سبک زندگی الهی پیامبران و امامان(ع) و افراد مورد تأیید آنان مملو از درس بندگی و یکتاپرستی است. مالک اشتر نخعی، یار با وفای امام علی(ع) ویژگی‌های شخصیتی خاصی داشته است که معرفی شایسته او می‌تواند در الگودهی به افراد جامعه به ویژه جوانان تحول ایجاد نماید. این خصوصیات آن‌گاه که از زبان امیر مؤمنان(ع) بیان شود ارزش و جایگاه خاصی دارد. امام(ع) در مواضع متعدد از خصائص برتر مالک اشتر سخن گفته است. این پژوهش که به روش توصیفی- تحلیلی انجام شده است، در صدد بیان سبک زندگی الهی مالک اشتر بر اساس بیانات امام علی(ع) می‌باشد. بیانات حضرت(ع) نشان می‌دهد مالک در مسیر بندگی و اطاعت پروردگار ، بصیرت ، استقامت و شخصیتی منحصر به فرد داشت، آن‌گونه که در چارچوب شریعت زندگی کرد و رضایت امام علی(ع) را کسب نمود. به این جهت امام(ع) با شنیدن خبر شهادتش گریست. او خیرخواه و معتمد مردم و برخوردار از ویژگی‌هایی نظیر شجاعت، هوشیاری و جدیت بود.

واژگان کلیدی: امام علی(ع)، سبک زندگی، زندگی الهی مالک، اسوه دینی، مالک اشتر نخعی

---

[۱] استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان
[۲] دانشیار دانشگاه سیستان و بلوچستان
[۳] کارشناسی ارشد دانشگاه سیستان و بلوچستان

بررسی ویژگی های خلقت خداوند در راستای ارتقا کیفی معماری بر اساس آیات قران کریم

اسماعیل ضرغامی[۱]
فائزه دادرس[۲]
مهری حسینی یکتا[۳]

چکیده

با توجه به جایگاه قران به عنوان کتاب هدایت و حیات و اصلی ترین حقیقت و منبع واحد از سوی خداوند برای گریز از نا بسامانی و بی هویتی در معماری و ساخته های انسان به نظر می رسد می بایست به دنبال الگوگیری از مبانی قرانی به عنوان مرجعی جامع و قابل اتکا باشیم. خلق، فعل خداوند و خلاقیت و خالقیت هم صفات اوست. از آنجایی که خداوند از روح خود در انسان دمیده انسان به واسطه خلیفه الله بودن باید متصف به صفات پروردگار باشد. با رجوع به آیات قران و برداشت تمامی ایاتی که در انها از کلمه "خلق و خالق" استفاده شده، کلیه صفاتی که به طور مستقیم برای خلقت خداوند در نظر گرفته شده بود استخراج شدند. هماهنگی ، اندازه مقرر ، مرحله به مرحله بودن خلقت ، حسن در مخلوقات ، عدل ، سودمندی ، دانایی خالق، تنوع در مخلوقات و خلقت بدون اختلاف به عنوان ۱۰ ویژگی مستخرج از مجموع ۲۱۶ آیه بررسی شده هستند که نمود هر یک از آنها در معماری مورد توجه قرار گرفته است. توجه به ویژگی های ذکر شده در قران برای خلقت افرینش و الگوبرداری از آنها به عنوان مبانی و اصول، می تواند روشنگر راه معماران و طراحان باشد.

واژگان کلیدی: آیات قران – معماری – خلق _ خالق

[۱] استادیار دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی
[۲] دانشجوی دکترادانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی
[۳] کارشناسی ارشد جامعه الزهرا قم

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

انقلاب اسلامی ایران ، نقشه راه جهان گرایی دراندیشه سیاسی امام خمینی(ره)

احمد یوسف پور[۱]

چکیده

در اندیشه امام خمینی(ره)، با توسعه حوزه مسئولیت‌های نظام اسلامی، هدف ازتأسیس چنین نظامی در سه سطح ملی، منطقه‌ای (اسلامی) و جهانی تعریف می‌شود. لذا رویکرد جامع ایشان به نظام سیاسی اسلام در دوران عدم قیادت امام معصوم، ازنوع برون‌گرا و جهان‌گرایانه است. یعنی ایشان تلاش در جهت توسعه نفوذ اسلام در دنیا را مسئولیت اصیل دولت اسلامی در ورای مرزهای ملی می‌داند. درمنظرامام، راه موفقیت چنین رویکرد جهان‌گرایانه اسلامی، در صدور انقلابی است که به تحقق یک حکومت اسلامی کارآمد انجامیده است. اندیشه صدور، آرمان مشترک اغلب انقلاب‌هاست که البته نوع و ماهیت چنین اقدامی در انواع آن‌ها متفاوت است. در اندیشه و سیره سیاسی امام خمینی مبتنی بر مبانی دینی، صدور دارای مختصات خاص خود است. در این رویکرد آرمان‌گرایی واقع‌بینانه، صدور انقلاب اسلامی یک راهبرد با دو وجه راهبردی است که بر اساس نفع طرفین، به تأمین منافع ملی توأمان با پیگیری مسئولیت‌های فراملی می‌انجامد.

سؤال اصلی این است که در اندیشه امام خمینی، دولت اسلامی جهت تحقق جهانگرایی اسلامی، چگونه باید گام بردارد و این مجموعه مسئولیت فرا ملی دولت اسلامی، چه نسبتی با منافع ملی برقرار می-کند؟

واژگان کلیدی: انقلاب، جهان گرایی، امام خمینی، راهبرد، منافع ملی.

[۱] مدرس دانشگاه علمی کاربردی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تحلیل ژئوپلیتیکی شیعیان الحوثی در انقلاب کشور یمن (۲۰۰۱-۲۰۱۲)

احمد یوسف پور[۱]

چکیده

این مقاله با مبنا قرار دادن عوامل و عناصر تاثیرگذار در شکل گیری جنبش های مردمی شیعیان ، در پی دست یابی به ماهیت آنها به ویژه پس از انقلابهای اخیر در منطقه خاور میانه است. جنبش شیعیان در یمن یکی از نهضت های آزادی بخش است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران سبب الگو گیری و بیداری اسلامی در میان شیعیان زیدیه در این کشور شد. رهبران شیعه یمن با آشنایی با امام خمینی (ره) با تشکیل هسته مقاومت در یمن و پایه گذاری آن بیداری ایجاد شده متاثر از اندیشه های اسلامی را در یمن گسترش دهند که در مقابل نفوذ استعماری عربستان در یمن و تبعیض شدید مذهبی و سیاسی حکومت یمن علیه شیعیان ایستادگی فرهنگی می کردند. بر این پایه این مقاله با هدف تحلیل ژئوپلیتیکی شیعیان یمن در بیداری اسلامی کشور یمن و در راستای بررسی دگرگونی سیاسی در این منطقه شمال آفریقا که جزیی از منطقه خاورمیانه به شمار می رود ، می پردازد. چرا که گمان دارد دست یابی به عوامل زیر ساختی ایجاد اعتراض های شیعیان در این کشور و شناخت ماهیت این جنبش ها ، امری مهم برای پیش بینی تحولات بعدی منطقه است.

واژگان کلیدی: ژئوپلیتیک ، شیعیان ، الحوثی ، انقلاب ، یمن

[۱] مدرس دانشگاه علمی کاربردی

بررسی هژمونیک فضای مجازی و تاثیر آن در اسلام هراسی

احمد یوسف پور[۱]

چکیده

تحقیقات اخیر نشان داده‌اند کـه ایـجاد، شدت و میزان حملات اسلام‌هراسانه در کوتاه‌مدت، با وقوع یک یا مجموعه‌ای از حوادث در ارتباط هستند. محققان به طور ویژه حوادث تـروریستی را بـه عـنوان یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد شکل‌گیری احساسات اسلام هراسانه و وقوع تنش و ایـجاد فضای مناسب برای گسترش عقاید خصومت‌آمیز و شکل‌گیری سلسله‌ای از اقدامات خشونت‌بار قلمداد می‌کنند. این اقدامات، نسبت به گروه‌هایی صـورت مـی‌گیرند کـه در ظاهر عقاید مشابهی با تروریست‌ها دارند.

پرداختن به یکی از پدیده‌های عصر پست مدرن،یعنی مرزهای مجازی و سایبرنتیک است که با توسعه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات ، مفهوم پیدا کرده است.این مقاله،با رویکردی توصیفی-تحلیلی به مسئله‌ی فوق توجه کرده و به این نتیجه رسیده است که فناوری اطلاعات و ارتباطات مخصوصا فضای مجازی در پیشبرد اهداف اسلام هراسانه بسیار موفق بوده است.

پس از حملات تروریستی در فرانسه، رهبر معظم انقلاب در نخستین‌نامه خود به جوانان غربی، بر لزوم شناخت مستقیم و بی‌واسطه از دین اسلام تأکید کرده و از آنان خواستند که اجازه ندهند مقامات کشورهای غربی، تروریست‌های تحت استخدام خود را به عنوان نمایندگان اسلام به آنان معرفی کرده، به این بهانه، بر آتش اسلام‌هراسی بدمند. در این مقاله، قصد داریم با بررسی دو حادثه تروریستی صورت‌گرفته در اروپا و آمریکا، نشان دهیم همان طور که رهبر معظم انقلاب بیان کردند، میان این گونه حملات و ایجاد اسلام‌هراسی، نوعی همبستگی وجود دارد. تمرکز اصلی مقاله حاضر، بر نشان‌دادن همبستگی میان وقوع حملات تروریستی و ایجاد اسلام‌هراسی در فضای مجازی است.

واژگان کلیدی: هژمونی، فضای مجازی ، اسلام هراسی، فناوری اطلاعات و ارتباطات.

---

[۱] مدرس دانشگاه علمی کاربردی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تبیین علم مدنی فارابی و نقش تربیتی آن در شکل گیری تمدن اسلامی

محمد حسن میرزامحمدی[۱]

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تبیین علم مدنی فارابی ، و استنتاج استلزامات تربیتی ان برای شکل گیری تمدن نوین اسلامی به انجام رسیده است . برای تحقق هدف فوق ، در این تحقیق از روش های تحلیل مفهومی، و استنتاج استفاده شده است . بر این اساس ، در ابتدا جایگاه فارابی در احصاء علوم در میان اندیشمندان مسلمان مشخص شده ، در ادامه ویژگی ها ، مبادی و غایات علم مدنی معلم ثانی مورد تحلیل و تبیین قرار گرفته ، و ان گاه نقش تعلیم و تربیت در علم مدنی فارابی برای تاسیس تمدن اسلامی ، استنتاج و معرفی شده است . یافته های تحقیق به طور کلی نشان می دهد که از دیدگاه فارابی ، تدبیر مدینه فاضله بدون علم اموزی ممکن نمی باشد . مولفه اساسی برای تاسیس و دوام تمدن در اسلام ، تعلیم و تربیت است . در تحقیق حاضر ، میان سه مولفه مدنیت (تمدن) ، تربیت ، و سعادت از منظر فارابی رابطه منطقی تعریف شده است . بر این اساس این فرضیه طرح ، تعقیب ، و به انجام رسیده است که تاسیس تمدن نوین اسلامی نیز از طریق علم اموزی انجام پذیر خواهد بود و عرصه این عمل ، تعلیم و تربیت است .

واژگان کلیدی: علم مدنی ، تعلیم و تربیت ، تمدن اسلامی ، علم اموزی ، فارابی

[۱] دانشیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تاثیر دین در تحقق بازاریابی سبز برپایه اقتصاد اسلامی

ناصر یزدانی[۱]

فاطمه گلی[۲]

چکیده

پیشرفت های روزمره علم و تکنولوزی معایب ومزایایی دارد که غالبا وفور مزایای آن موجب چشم پوشی از مضرات آن می شود.آلودگی های زیست محیطی از جمله این مضرات است.که با توجه به افزایش رقابت، بازاریابی این ضعف را به فرصتی برای سازمان ها مبدل کرده است؛ سازمانی که کمترین زیان زیست محیطی را ایجاد کند توانسته است از این فرصت بهره بجوید.تحقیقات نشان داده اند گردانندگان اصلی چرخه ی این سازمان ها یعنی مصرف کننده ها به سازمان هایی که به محیط زیست اهمیت بیشتری می دهند گرایش دارند.اما بحث دین داری و اعتقادات در رابطه با بازاریابی در ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

مکتب حیات بخش اسلام دینی جامع و کامل می باشد و برای تمام مسائل زندگی افراد توصیه هایی دارد.طبق دستورات اسلام آلوده کردن آب حرام و از گناهان بزرگ است و کفران نعمت محسوب می شود.در فقه اسلامی نیز قوانینی وجود دارد که مردم را از تصرف در اموال عمومی دور می کندکه از آن استنباط می شود تخریب و از بین بردن هر آن چه سرمایه ملی و عمومی است مشروع نیست.در این تحقیق قصد خرید محصولات سبز با استفاده از نمونه گیری از بین دانشجویان دانشگاه شاهد با تعداد ۳۸۶ نفر بررسی شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که دین داری بر قصد خرید محصولات سبز تاثیر مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی : دین، بازاریابی سبز، دین اسلام، فقه اسلامی، اقتصاد اسلامی

---

[۱] استادیار مدیریت بازرگانی

[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد

آرمان شهر تمدن اسلامی

قنبرعلی صمدی[۱]

چکیده

آرمان شهر تمدّن اسلامی، ناظر به مرحله شکوفایی تمدّن اسلامی در آینده تاریخ است. در اندیشه اسلامی، تمدّن نبوی، ریشه و سرآغاز حرکت تمدّنی اسلام است. این حرکت، محصور در گذشته نیست بلکه سنگ بنای یک حرکت مستمر، بالنده و پویاست. حرکت تمدنی اسلام، دارای مبدأ و منتهاست. از حیث مبدأ، تمدّن اسلامی ریشه در تمدّن نبوی دارد اما از جهت رویکرد به آینده، جلوه کامل و نقطه عطف دوران شکوفائی آن در تمدّن آخرالزمانی مهدوی، نمود پیدا می‌کند. از این نظر اسلام با توجه به رسالت فراگیر و ماندگار خویش، پایه گذار تمدّنی است که بر اساس فطرت و عقلانیت انسان پایه گذاری شده و در هر دوره‌ای باتوجه به شرایط متفاوت زمانی و مکانی، پاسخگوی نیازهای تمدّنی حیات بشری است. تمدن آرمانی اسلام متناسب با رشد و بلوغ تدریجی قابلیت‌های اجتماعی و تمدّنی بشر، مراحل ترقی و تکامل خویش را طی می‌کند و جلوه‌ای کامل تمدّن اسلامی، در تمدّن جهانی مهدوی عصر ظهور، تبلور می‌یابد. آرمان شهر تمدن اسلامی، عقل گرا، علم محور، جامع نگر و معطوف به همه وجوه مادی و معنوی نیازهای جوامع انسانی است.

واژگان کلیدی: آرمان شهر، تمدن نوین اسلامی، تمدن نبوی، تمدن مهدوی، مدینه فاضله

---

[۱] دکترای تخصصی مهدویت

آینده‌پژوهی و تمدن‌سازی نوین اسلامی

امیرهوشنگ حیدری[۱]

چکیده

آغاز شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی از اجتماع بدوی عربستان آغاز شد. رشد و بالندگی این تمدن از فراز و نشیب زیادی برخوردار بوده است به طوری که درقرن چهارم هجری دوران طلایی خود را سپری کرده است. این تمدن از چنان گستره فرهنگی برخوردار است که شاید نتوان برای آن شاهد مثال دیگری را بیان کرد. در این تمدن تنوع دیدگاه‌ها و فرهنگ‌ها کالبدی بی‌همتا را شکل داده و روح اسلامی به این کالبد را محیاء ساخته است. انقلاب اسلامی ایران نیز تحقق و نیل به تمدن اسلامی را سرلوحه امور و غایت خود می‌داند و بی‌شک تحقق این تمدن در تعامل با تمدن نوین جهانی که بیشتر مبتنی بر اصول توسعه و مدرنیته است؛ در تعامل هم‌سو نیست و نخواهد بود.بی‌شک انقلاب اسلامی ایران و موج بیداری اسلامی در برخی از کشورهای عربی بیانگر دگراندیشی تمدن اسلامی در مقابل تمدن غربی و استعماری بوده است. تمدن نوین اسلامی و باورها و ارزش‌های کالبدی آن باید در نهادهای اجتماعی و سیاسی عملیاتی شده و به اجرا درآید تا شاهد کمترین تضاد بین تمدن نوین اسلامی و تمدن نوین جهانی باشیم. نگارنده ضمن بررسی ابعاد مختلف تمدن نوین اسلامی به این مهم خواهد پرداخت که در مسیر ایجاد و گسترش تمدن نوین اسلامی آینده‌پژوهی چگونه نقش خطیر خود را ایفا خواهد کرد؟ آیا با استعانت از آینده‌پژوهی قادر خواهیم بود بستری شایسته برای استمرار تمدن نوین اسلامی فراهم سازیم و ریشه‌های اسلام گریزی و اسلام هراسی را در جهان بخشکانیم؟

واژگان کلیدی: آینده‌پژوهی، تمدن نوین اسلامی، برنامه‌ریزی، شاخص‌های آینده‌پژوهی

---

[۱] استادیار آینده‌پژوهی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نقش نظام مردم سالاری دینی در شکل گیری تمدن نوین اسلامی

بتول یوسفی[۱]

سید علی امامی مرتضوی[۲]

چکیده

مردم سالاری دینی، ناظر به مدلی از حکومت است که بر مشروعیت الهی و مقبولیت مردم و در چارچوب مقررات الهی استوار است که برخاسته از آموزه ها واعتقادات اسلامی است که مبتنی بر اصول وملاک هایی از جمله رضایتمندی مردم، ارزش مداری، حق مداری و قانون محوری است. مسئله اصلی این پژوهش الزامات تکامل نظام مردم سالاری دینی و نحوه ی اثرگذاری بر تمدن سازی، می باشد. لذا این پژوهش بر آن است که تأثیر نظام مردم سالاری دینی(متغیر مستقل) بر شکل گیری تمدن اسلامی(متغیر وابسته) را بررسی نماید. تمدن نوین اسلامی در جریان انقلاب اسلامی و براساس اهداف و آرمان های قابل قبول و مستندی بوجود آمد در واقع نظام جمهوری اسلامی ایران، یکی از ابعاد وجلوه های تمدن ایرانی–اسلامی است که توانسته در کنار دولت های ایدئولوژیک ودولت های سکولار اعم از راست گرا یا چپ گرای آن، نوعی از دولت اسلامی را در تاریخ تمدن خود تعریف و به منصه ظهور برساند وسیر حرکت جامعه ایرانی و نوع بشر را به سوی تکامل وتعالی و گسترش روحیه خدا جویی سرعت بخشد. با تشکیل حکومت اسلامی نوسازی تمدن اسلامی تا حدودی جنبه عملی پیدا کرد.نتایج تحقیق نشان می دهد که تمدن نوین اسلامی و نظام مردم سالاری دینی دارای نسبت مستقیم، همسوی می باشد.

واژگان کلیدی: مردم سالاری دینی، تمدن نوین اسلامی، انقلاب اسلامی

---

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه الزهرا (س)

[۲] دکترای تخصصی سازمان اوقاف و امور خیریه

تأملی بر نقش «گردشگری» در احیای تمدن نوین اسلامی

محمد خطیب[۱]
رضا چنانی[۲]

چکیده

با ظهور اسلام و پیشرفت و گسترش آن، به تدریج تمدنی پدید آمد، که امروزه بنام تمدن اسلامی یا تمدن مسلمانان مشهور است. ناگفته پیداست مدنیت و تمدن در روح اسلام جاری است و این دین آن گاه که ظاهر شد مدنیت خویش را در مدینه و سپس در اطراف و اکناف جهان آشکار ساخت. در واقع، تمدن نوین اسلامی همان احیای تمدن اسلامی است که اوج شکوفایی آن در سده چهارم هجری بود و با عنوان «رنسانس اسلامی» شناخته می شود. در این راستا، بررسی ابعاد نظری گفتمان در حال شکل گیری تمدن نوین اسلامی و استخراج الگوهای مبتنی بر عقلانیت، علاوه بر تقویت پشتوانه ی نظری و کمک به گفتمان سازی، برای نمایش گذراندن آن در معرض اندیشه ها، امری مهم و در خور توجه است، که «گردشگری اسلامی» به عنوان «ایده قوام بخش» و مورد اهتمام تحقیق حاضر، می تواند راهبردی کاربردی برای تحقق این امر باشد.

نتیجه تحقیق، اذعان دارد تمدن نوین اسلامی بر آن است تا با بهره گیری از آموزه های دینی و همچنین بهره مندی از دستاوردهای تمدن بشری، به ایجاد تمدنی نوین بپردازد که بتواند تمامی جنبه های تمدن مدنی را برداشته باشد، لذا بدیهی است راهبرد اولیه در این راستا آشنایی با ذات تمدن اسلامی است و رهگذر «گردشگری اسلامی» عملیاتی ترین ایده واهرم نتیجه بخش و هدفمند آن به شمار می آید.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، احیا، گردشگری، ایده ها، راهبردها

---

[۱] استاد دانشگاه شهید چمران اهواز ایران
[۲] رئیس دانشکده باستان شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

مولفه ها و پیشران های آینده نگاری تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر امام خمینی ره

عین الله کشاورز ترک[۱]
مجتبی تسنیمی[۲]

چکیده

انقلاب اسلامی تاثیر مهم و به سزایی در احیای امت اسلامی داشته و دارد. نقش غیر قابل انکار انقلاب اسلامی در تمدن سازی اسلامی تمدن اسلامی با فرصت‌ها و تحولات عصر جدید به اوج خود رسیده و تحقق تمدن نوین اسلامی از جمله مهم ترین چالش‌های امروز جهان اسلام تبدیل شده است. روش آینده پژوهی با رویکردی سه جانبه به وضعیت فعلی، آینده مطلوب و مسیر حرکتی تحقق جامعه مطلوب به بررسی تحولات مهم می‌پردازد که موضوع مورد نظر آن در این مقاله تمدن نوین اسلامی است. رویکرد آینده پژوهی به این موضوع، با بحث ما از گذشته که در آن باورها و ارزش‌های مبتنی بر جهان بینی‌ها و استعاره‌ها در جامعه اسلامی نهادینه شده، آغاز می‌شود تا در زمان حال حرکت‌هایی را شکل دهد. سپس به سوی آینده که همان تحقق تمدن نوین اسلامی است، حرکت می‌کند. امام خمینی ره از همان ابتدا با نقد تفکر غرب به امتداد و آینده انقلاب اسلامی توجهی ویژه داشته‌اند تا براین اساس می‌توان بیان کرد، که نظام فکری ایشان نیز با نگاه به آینده، یعنی تحقق تمدن اسلامی آمیخته بوده و اصولی را در فواصل زمانی مختلف بیان نموده‌اند، آنچه در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است، دسته بندی مهم‌ترین مؤلفه‌ها و پیشرانهای آینده‌نگاری تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر امام خمینی ره است.

واژگان کلیدی: پیشران، آینده نگاری، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] استادیار آینده پژوهی دانشگاه امام خمینی (ره)
[۲] پژوهشگر حوزه علمیه

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تحلیل سیره ی معاشرتی امام صادق(ع) با اهل سنت در راستای ارتقاء فرهنگ اسلامی

صفرعلی قانونی[۱]

چکیده

سیره معاشرتی امام صادق(ع) با دیگران و از جمله اهل سنت از اهمیت بالایی بر خوردار است، زیرا دوران امامت امام صادق(ع) (۱۱۴-۱۴۸ق) به گونه ای بود که علاوه بر شیعیان و اصحاب خاص ایشان، اهل سنت نیز تحت فشارهای سیاسی-اجتماعی قرار داشتند، همین امر موجب عدم ارتقاء فرهنگ اسلامی می گردید، به همین جهت امام (ع)، از آسیب های اهل سنت صرف نظر ننموده و با سیره ی معاشرتی خود در مسیر ارتقاء فرهنگ اسلامی به شناسایی آسیب ها و سپس راهکارها اقدام نموده است. از این رو شناسایی آسیب های سیره معاشرتی اهل سنت با امام صادق (ع) با روش حدیثی-تاریخی، از جمله اهداف این نوشتار است.در بررسی و تحلیل سیره معاشرتی امام صادق(ع) دستاوردهای به دست آمده عبارتند از: فرقه گرایی و عدم وحدت بین مسلمانان، عدم ظرفیت اهل سنت جهت شنیدن معارف اصیل، اختلاف فقهی و نشر احادیث کاذب در میان آنان، که امام(ع) برای رفع هرآسیب به راهکارهای آن اقدام نموده است.

واژگان کلیدی: امام صادق(ع)، سیره معاشرتی، اهل سنت، ارتقاء فرهنگ اسلامی

[۱] استاد

رابطه سبک زندگی و اقتصاد مقاومتی

علی اخترشهر[۱]

چکیده

حضرت آیت الله خامنه ای ۲۰ شهریورماه جاری در دیدار با کارآفرینان عرصه های مختلف به مساله تحریم ها اشاره کرده و فرمودند: دشمنان تلاش می کنند مردم را با فشارهای اقتصادی به ستوه بیاورند تا مردم این فشارها را ناشی از عملکرد دولت بدانند و رابطه دولت و ملت قطع شود.ایشان افزودند: لذا برای مقابله با تحریم ها باید «اقتصاد مقاومتی واقعی» به وجود بیاوریم . ایشان واردات بی رویه و بی منطق را «ضرر و خطری بزرگ» توصیف کرده و از مسوولان ذی ربط خواستند با توجه به اهداف و نیازهای واقعی کشور واردات را مدیریت کنند. سوال اصلی : پیش شرط رسیدن به اقتصاد مقاومتی برچه عنصری استواراست؟ فرضیه: جهت رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید سبک زندگی الگوی مصرف درعرصه اقتصادی را عوض کرد.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی ، الگوی مصرف ، مدیریت مصرف ، اسلام وسبگ زندگی

[۱] استادیار علوم سیاسی

گفتمان ملی‌گرایی و امکان تحقق تمدن نوین اسلامی

سید علیرضا عالمی[۱]

چکیده

تمدن اسلامی پیشینه‌ی هزار و چهار صد ساله دارد اما در دوره معاصر با هژمون شدنِ تمدن غرب، کیان و هویت تمدن اسلامی با چالش جدی مواجه شده است.به گونه ای که احیای تمدن اسلامی در حد و اندازه‌های پیشین به مسئله‌ای اساسی نزد اندیشمندان اسلامی بدل شده است .این نوشتار به شیوه‌ی گفتمانی به این نتیجه رسیده است که ملی گرایی از منظر معرفتی، ساختاری و زیستی یکی از مهمترین موانع در مسیر احیای تمدن اسلامی یا تحقق تمدن نوین اسلامی است. چرا که گفتمان«ملی گرایی» نشانه‌ها و مولفه‌های معرفتی، ساختاری و زیستیِ متفاوتی را در غیریت با نشانه‌های هویت اسلامی در تمدن اسلامی حاکم کرده است؛ این تحول باعث واگرایی دامنه‌داری در ابعاد گوناگون تمدن اسلامی شده، هژمون بودنِ ملی‌گرایی در سطح جهان؛ درکنار چالش ملی‌سازیِ مذهب؛ تاکنون سبب عقیم ماندن هرگونه تلاش برای زدودن این واگرایی و شکل‌دهی به تمدن نوین اسلامی بوده است.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، گفتمان ملی گرایی، تمدن اسلامی، گفتمان، مذهب، هویت ملی

---

[۱] استادیار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

تبیین رویکرد تمدنی آینده‌پژوهی اسلامی در امنیت پایدار جمهوری اسلامی

علیرضا کیقبادی[۱]

چکیده

بر اساس اندیشه‌ها و گفتمان امام خمینی (رحمت‌الله علیه) اسلام پیشرفته‌ترین حکومت را دارد و حکومت اسلام با تمدن مخالفتی ندارد و خود از پایه‌گذاران تمدن بزرگ در جهان بوده است و هدف عمده از تمدن اسلامی و آینده‌پژوهی اسلامی عبارت از ساختن کشوری نمونه که در آن رفاه مادی همراه با عدالت اجتماعی و توام با روحیه و آرمان انقلابی با برخورداری از ارزش‌های اخلاقی ـ اسلامی تامین شود. به‌تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) هم در حیات طیبه اسلامی صفای معنوی هست، رفاه عادی هم هست، امنیت روحی هم هست، یعنی علم و سواد و دانش و بینش و تحقیق هست تعبد خلوص و توجه به خدا و عبادت هم هست.

لذا مقاله حاضر ضمن واکاوی ادبیات تحقیق و پرداختن به مولفه‌های آینده‌پژوهی اسلامی، امنیت پایدار و رویکرد تمدنی، بر اساس روش توصیفی-تحلیلی وبا مطالعه منابع و اسناد مکتوب و تکیه بر منابع و مستندات موجود به تحلیل رویکرد تمدنی آینده‌پژوهی اسلامی پرداخته و نقش آن را در این قلمرو تبیین نموده است.

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد آنجا که تمدن اسلامی ویژگی‌های انسان تکامل‌یافته را مبتنی بر مطالعات آینده‌پژوهی تامین می‌نماید تقابل تمدن اسلامی در جمهوری اسلامی و لیبرال دموکراسی در غرب منجر به غلبه تمدن اسلامی که دربرگیرنده نقطه تکامل بشر و عزیمت او به سیر الی الله است که البته این تکامل در چارچوب قضا و قدر و اختیارات انسان‌ها و منوط به حس کمال‌خواهی و ترقی اراده‌های انسانی است و در نهایت منجر به تامین امنیت پایدار کشور می‌گردد.

واژگان کلیدی: رویکرد تمدنی، امنیت پایدار، آینده‌پژوهی اسلامی، هویت

---

[۱] دکترا تحصصی پژوهشگر صدا وسیما

جهان آینده و سناریوهای آینده پژوهان مسلمان درباره تمدن نوین اسلامی

علیرضا کیقبادی[۱]

چکیده

تمدن‌سازی هدف و غایت همه مکاتب اجتماعی در طول تاریخ بشریت بوده و هست. به طوریکه تمامی مکاتب تلاش دارند با عبور از مرزهای خاستگاه پیدایش خود تمدنی جهان شمول با شاخص های مکتبی خود بر پا کنند. تمدنها همواره با فراز و فرود رو به رو بوده و به تبع آن در معرض پیچ تاریخ قرار داشته‌اند . هنر تمدن متعالی نیز این بوده است که با توجه به برخی مولفه‌های مهم، توانسته از این پیچ به سلامت بگذرد و حتی مسیر تاریخ را عوض کند. اسلام نیز به عنوان یکی از مکاتب ریشه‌دار و گسترده در پهنه جهان که در تمامی مسائل فردی و اجتماعی نظر دارد از همان ابتدای ظهورش به دنبال تمدن‌سازی بوده است. دین اسلام پس از استقرار، به سرعت توانست بنیان گذار تمدن شگرفی در جهان شود؛ به گونه‌ای که تمدن های دیگر، از جمله تمدن غربی را وا مدار خود نماید. اینکه آیا اسلام می تواند دوباره تمدن سازی کند یا نه موضوعی مناقشه انگیز در عصر حاضر است که در میان آینده‌پژوهان موافقین و مخالفینی دارد. این پژوهش سعی دارد افکار و آرای آینده پژوهان معاصر و مطرح جهان که به حوزه آینده تمدن اسلامی پرداخته‌اند از جمله عنایت الله ، المانجرا، سردار را با رویکرد فراتحلیل بررسی نماید

واژگان کلیدی : اسلام، آینده پژوهی، تمدن اسلامی، جهان آینده

---

[۱] دکترای تخصصی پژوهشگر صدا وسیما

آینده امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی و تحقق تمدن نوین ایرانی اسلامی

توحید محرمی[۱]

چکیده

امنیت بستر ظهور و ناامنی آغاز افول تمدنهاست، و رمز ماندگاری و توسعه و گسترش تمدنها در حفظ و ارتقای امنیت فرهنگی آنهاست. با مطالعه تاریخ تمدن بشری می توان دریافت که کارایی، قدرت نفوذ و اشاعه عناصر فرهنگی به جوامع دیگر از جمله ویژگی های مهم امنیت مقتدرانه بوده است که بوجود آمدن تمدنهای بزرگ را رقم زده است. در دنیای امروز نیز نظام های تحول گرا برای بقا و مانایی در میدان رقابت بین الملل نیازمند ترسیم افقی روشن برای آینده می باشند افقی که امنیت فرهنگی و به معنای دقیق تر؛ هویت جامعه در حال خیزش تمدنی را حفظ و ارتقا می بخشد. لذا در این مقاله ما با تبیین چیستی امنیت فرهنگی جمهوری‌اسلامی به؛ شناسایی چالش‌هایی که چه بسا قابلیت تبدیل شدن به فرصت و یا تهدید ناشی از تحولات فرهنگی را دارند خواهیم پرداخت؟ و از آنجا که مطالعه و بررسی چالش‌های هویت پایه امنیت فرهنگی جمهوری اسلامی با رویکرد آینده پژوهانه صورت می گیرد، فرضیه مقاله این خواهد بودکه؛ برخی از چالش‌های موجود قابلیت تبدیل شدن به تهدید را در آینده دارند و برخی دیگر در همان سطح بالقوه باقی خواهند ماند. نوع تحقیق کاربردی- توسعه‌ایی بوده و از روش آن اسنادی و کتابخانه‌ایی می‌باشد.

واژگان کلیدی : جمهوری اسلامی، آینده، امنیت فرهنگی، تمدن نوین ایرانی اسلامی

---

[۱] استادیار پژوهشگاه فرهنگ هنر وارتباطات

مطالعه ای بر بنیان های معرفتی فقه اسلامی

محمدرضا پنداشته پور[۱]

چکیده

فقه اسلامی- اعم از فقه عامه و فقه امامیه- به عنوان برساخت تفکر اسلامی خود از منابع مختلف معرفتی و هستی شناختی بهره می‌گیرد به نحوی که تغییرات در مبانی معرفت شناختی یا هستی شناختی می‌تواند تأثیرات مختلف در فهم مقوله‌ی فقه داشته باشد. بنای مطالعات معرفت شناختی بررسی روشمند یافته های فقهاست. در واقع مطالعات معرفت شناختی می‌کوشد تا با بررسی فقه از زاویه‌ی مبانی هستی شناختی و معرفت شناختی در پی فهم نظریات فقها برآید.اساساً نظریات فقها در طول سال ها، ساخته شده‌ی مبانی فکری فقهاست. نگرش به فقه به عنوان یک علم مقدس شاید در مدی سال های دراز مانع از آن شده است که از این منظر به فقه و نظریات فقها نگریسته شود. این مطالعه در پی تبیین برخی مبانی معرفتی فقه اسلامی است. مبانی معرفتی همچون خبر و ارزش آن، اجتهاد و مبانی آن و برخی پیش فرض های کلامی فقه همچون نقش باور به تخطئه یا تصویب در نظرات فقها.

واژگان کلیدی: فقه؛مطالعه پسینی؛ رای؛ خبر واحد و متواتر؛ اجتهاد؛ هستی شناسی؛ معرفت شناسی

[۱] مدرس دانشگاه شاهد

پذیرش هنجارهای حقوق بشر اسلامی در نظم حقوقی بین المللی: چشم اندازها و دشواری‌ها

سیامک کرم زاده[۱]
مسعود علیزاده[۲]

چکیده

ارتباط میان قواعد حقوق بشری و فقه اسلامی همواره یکی از موضوعات مورد بحث در سطح بین المللی بوده است. این بحث از دو جهت می تواند مورد توجه حقوقدانان قرار گیرد: یکی از جهت حقوق داخلی، بهویژه در کشورهایی که حقوق داخلی دولتهابه نحوی تحت تأثیر قواعد اسلامی قرار دارد. و دیگر از جهت حقوق بینالملل و آن اینکه تا چه مقدار میان هنجارهای حقوق بشری و فقه اسلامی هماهنگی یا احیانا تناقض وجود دارد. مقاله حاضر با نگاهی تاریخی به موضوع، به این نکته بپردازد که اگرچه حقوق بینالملل در آغاز به عنوان تلاشی برای جدایی دین از سیاست مطرح گردید، ولی این حقیقت تاریخی نمیتواند مانعی برای سازش نظری میان هنجارهای دینی و حقوق بشر باشد. بررسی محتوایی میان هنجارهای خاص حقوق بشری در حقوق بین الملل نشان می دهد که میان این هنجارها بیش از نود درصد همگرایی وجود دارد. با این حال در مواردی شاهد نوعی اختلاف میان این دو دسته قواعد هستیم. وجود مبانی متفاوت میان اسلام و نظمی به نام نظم حاکم بر جامعه بینالمللی وجود این تفاوت حداقلی را ناگزیر ساخته است. آنچه می‌تواند در آینده از میزان این اختلاف یا دو سویی کم کند، ضرورت وجود یک گفتگوی پایدار میان علمای فقه اسلامی و اندیشمندان و حقوقدانان بینالمللی می باشد.

واژگان کلیدی: اعلامیه قاهره ، حقوق بشر اسلامی، حقوق بین الملل ، حقوق فردی، کرامت انسانی

---

[۱] استادیار حقوق بین الملل دانشگاه شاهد
[۲] دکترای تخصصی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نقش تقیه در سیره معاشرتی امام صادق(ع) در راستای ارتقاء فرهنگ اسلامی

صفرعلی قانونی[۱]

چکیده

اواخر دوران امامت امام صادق(ع)(۱۲۸-۱۵۸ق) به نحوی بوده، که حضرت تحت فشارهای سیاسی-اجتماعی قرار داشته و به راحتی قادر به بر قراری ارتباط معاشرتی با دیگران و از جمله با اصحاب نبوده و از طرفی امام از آسیب هایی که فرهنگ اسلامی را تهدید می کرده صرف نظر ننموده است، به همین جهت حضرت با راهبرد تقیه که در بخشی از سیره ی معاشرتی ایشان بوده، به شناسایی آسیب ها و بایسته ها و راهکارها و پیامد این آسیب ها در جهت ارتقاء فرهنگ اسلامی پرداخته است. از این رو بررسی نقش تقیه در سیره معاشرتی امام صادق(ع) در راستای ارتقاء فرهنگ اسلامی، با روش حدیثی-تاریخی، از جمله اهداف این نوشتار است. در بررسی و تحلیل روایات باب تقیه، کتمان سر و اذاعه از کتاب وسائل الشیعه شیخ حر عاملی(۱۱۰۴ق) دستاوردهای به دست آمده عبارتند از: عدم وحدت و همزیستی مسالمت آمیز بین مسلمانان، عدم ظرفیت اصحاب، عدم رازداری اصحاب، که امام با راهبرد تقیه به رفع آسیب ها و بایسته ها و راهکارها و سپس به پیامدهای آن در مسیر ارتقاء فرهنگ اسلامی اقدام نموده است.

واژگان کلیدی: امام صادق(ع)، روایات تقیه، سیره معاشرتی، تقیه اجتماعی، فرهنگ اسلامی

---

[۱] استاد دکتری تخصصی

نهضت ترجمه؛ تمدن سازی یا تمدن سوزی

صفرعلی قانونی[۱]

چکیده

تاریخ تمدن اسلامی دارای محدوده های گوناگونانی بوده، یکی از این محدوده ها عصر خلفای عباسی(۱۳۲ تا ۶۵۶ هجری) بوده است، در این دوران نهضت ترجمه رخ نمود و تمدن اسلامی را تحت تأثیر خود قرار داد، به همین جهت برخی از نویسندگان تاریخ تمدن اسلامی همچون ابن خلدون و جرجی زیدان و غیره معتقدند که نهضت ترجمه عامل تمدن سازی اسلامی گردید و در مقابل عده ای مثل اصحاب مکتب تفکیک قائل شدند که نهضت ترجمه عامل تمدن سوزی اسلامی شد. از این رو حل نزاع بین این دو نظریه و ارائه ی قول مختار با روش تاریخی- تحلیلی از جمله اهداف این پژوهش است. گر چه دستآورد به دست آمده این است که نمی توان هر دو نظریه را رد کرد، زیرا بر اساس نظریه تمدن سازی نمی توان تأثیرات نهضت ترجمه را بر شکوفایی تمدن اسلامی انکار کرد و از طرفی بر اساس نظریه تمدن سوزی نیز نمی توان اهداف خلفاء از نهضت ترجمه که دور کردن مردم از اهل بیت بوده را انکار نمود، بلکه باید بین دو نظریه جمع نمود و قول مختار نیز همین است، بدین معنا که مبنای نظریه تمدن سازی، نتیجه ی نهضت ترجمه بوده و اهداف مد نظر نیست و از سوی دیگر مبنای نظریه ی تمدن سوزی، اهداف خلفاء و تفکیک علوم همچون فلسفه و علوم عقلی از علوم وحیانی بوده است.

واژگان کلیدی: نهضت ترجمه، تمدن سازی، تمدن سوزی، تمدن اسلامی، خلفای عباسی

---

[۱] استاد دکترای تخصصی

نقش آینده پژوهی فرهنگی در تمدن نوین اسلامی(نگرش شیعی)

علیرضا کیقبادی[۱]

چکیده

یکی از پدیده هایی که در جهان وجود دارد این است که انسان درحالی که توجه به نقش انسان در گذشته دارد به آگاهی در مورد آینده می پردازد .فرهنگ اسلامی دارای دارای ضرفیت وسیع و عمیق است که امکان ناسیس تمدن رفیع و بی بدیل اسلامی را فراهم می سازد. . بنا بر این شناخت فرهنگ اسلامی و ابزار های آینذه آن یکی بحس های اساسی در نمدن نویت اسلامی است .که در این مقاله به برخی از مباحث این محور از جمله مواردی اشاره شده است / دین و آینده پژوهی , معناشناسی تمدن نوین اسلامی،علوم انسانی و تمدن نوین اسلامی،دولت اسلامی و تمدن نوین اسلامی،نظام سازی و نهاد سازی در تمدن نوین اسلامی، جامعه ی اسلامی و سبک زندگی در تمدن نوین اسلامی ، شناخت الگو های رقیب و تمدن نوین اسلامی، بیداری اسلامی وجایگاه علم در تمدن نوین اسلامی آینده نگری می کوشد تا معرفت و اندیشه آینده نگرانه را در میان بخش های دولتی،تجاری و نهاد های دانش برای درک فرصت ها و تهدید های محتمل در ده تا صدسال آینده در عرصه ی علم،فناوری و اقتصاد مبتنی بر دانش ایجاد کند و آنها را با تقویت همکاری میان این سه بخش به جهت دهی فعالیت های آنها در راستای ایجاد مزیت رقابتی بهبود کیفیت زندگی و تامین فعالیت های آنها را در انسان ایجاد نمآید.سوال این مقاله این است که : آینده پژوهی فرهنگی در تمد ن سازی نوین اسلامی با تاکید بر نگرش شیعی چگونه است؟

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی،علوم انسانی ، تمدن نوین اسلامی، دولت اسلامی ، نظام سازی ، نهاد سازی

---

[۱] دکترا تخصصی پژوهشگر صدا وسیما

نظریه گذارتمدنی به مثابه راهبردی برای تحقق تمدن نوین اسلامی با تاکید بردیدگاه‌های مقام معظم رهبری(مدظله)

علیرضا کیقبادی[۱]
هادی عبدالملکی[۲]

چکیده

تمدن محصول باورها، نگرش‌ها، احساسات و رفتارهای‌انسان است، مطابق رویکردتحلیل لایه‌ای علت‌ها آشکارترین وجوه تمدن رفتارها ونمادهایی هستند که توسط نهادها و ساختارهای برآمده از جهانبینی‌ها و یا جهان‌نگری‌ها پشتیبانی می‌شوند، علاوه براین در لایه‌های زیرین تمدن استعاره‌ها و استوره‌ها مقوم کنش‌ها و کنشگران حوزه تمدن با چارچوب‌های شناختی- هنجاری متعهد به نگه‌داری تمدن قرار دارند که مقوم نگرش ها و رفتارهای تمدن سازاست. برهمین قاعده درمقایسه دو دسته عوامل سخت افزاری و نرم افزاری تمدن‌ساز می‌توان گفت عوامل ومولفه‌های نرم افزاری نقش بنیادی‌تر و آگاهانه‌تری در ساخت تمدن خصوصا در افق آینده دارند.بنابراین تحقق آن مستلزم گذارتمدنی(گذر از تمدن مختلط، متناقض کنونی) و تمرکز بر مولفه‌های تمدن ساز در قواره جهان‌بینی و جهان‌نگری اسلامی و مسلمانی است.

این مقاله با هدف تبیین ابعاد و مولفه‌های تمدنساز درافق تمدن نوین اسلامی با تاکید بر مراحل پنجگانه تمدن سازی در دیدگاه‌های مقام معظم رهبری و با روش ترکیبی؛ تحلیل گفتمان و تحلیل لایه‌ای علت‌ها (CLA) انجام شده است.

نتایج این بررسی نشان داد تمدن‌های کنونی اسیر نگاه تک بعدی و سطحی به انسان و جهان هستند لذا گذر از وضعیت کنونی مستلزم نگاه تمدنی به جهان و توجه به دوگانه‌های مختلف وجود انسان است. از دیدگاه مقام معظم رهبری نیز تمدن اسلامی به عنوان محصول تعالیم انبیاء الهی و خصوصا پیامبر عظیم الشان اسلام و ائمه اطهار(ع) مرهون نگاه جامع و چند بُعدی به جهان و انسان است،

واژگان کلیدی: نظریه،گذارتمدنی،راهبرد،تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دکترا تخصصی پژوهشگر صدا و سیما
[۲] دانشجوی دکتری آینده پژوهی دانشگاه عالی دفاع ملی

آینده هنر اسلامی در تراز تمدن نوین اسلامی از منظر حکمت

ناصر مقدم پور[۱]

چکیده

فرهنگ، از بنیان‌های مهم تمدن است. هنر به عنوان بخشی از فرهنگ، این اهمیت و ارزش را در سطوح مختلف اجتماعی نشان می‌دهد و حضور آن، فرصت‌های ارزشمندی برای پیشبرد برنامه‌هاو اهداف یک تمدن فراهم می‌کند. تحقق این اهداف، نیازمند تدوین بنیادهای نظری مربوط به هنر مطلوب است. با توجه به ساختار کلی تمدن نوین اسلامی، هنر مطلوب، قطعاً در سایه اعتقادات دینی، و بر مدار جهان‌بینی موعود شکل می‌گیرد. از این رو شناخت مبانی، خصوصیات و کارکردهای این هنر بسیار مهم است. این موضوع مشروط به تشخیص الزامات و شرایط در آینده است. در واقع تعیین مختصات هنر آینده اسلامی ضمن آنکه نیازمند شناسایی هنر مطلوب است، نیازمند آینده‌نگری نیز هست؛ حال آنکه صاحبنظران حوزه هنر اسلامی، توجه اصلی خود را به مباحث چیستی هنر اسلامی معطوف کرده و به کاربرد، هدف و مسئولیت آن به طور جدی وارد نشده‌اند.

این متن با هدف طرح مبانی و مبادی هنر موعود اسلامی، ارائه شده است. و تاکید دارد هنر مطلوب و موعود اسلامی،از منظر معرفت دینی و با توجه به اصول اعتقادی خصوصاً جهان موعود مهدوی، قابل شناسایی و تعریف است. تحقق این امر با استفاده از حکمت، امکان‌پذیر است و حکمت، گذشته از تعیین خصوصیات، رویکردی آینده‌نگرانه، نظام‌ساز و کاربردی به هنر اسلامی آینده دارد. حکمت، درعین‌حال از قابلیت‌های سایر دیدگاه‌ها در بررسی هنر اسلامی، از قبیل نگرش «فلسفی»، «عرفانی»، و «آینده‌پژوهی» برخوردار است.

این تحقیق به روش توصیفی-تحلیلی، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت کیفی و در حوزه هنر اسلامی و آینده آن، انجام شده است.

واژگان کلیدی: هنر اسلامی آینده، تمدن نوین اسلامی، حکمت هنر، آینده نگری، نظام‌سازی

---

[۱] عضو هیئت علمی پژوهش هنر

نگرشی تحلیلی به مفهوم و ارکان تمدن نوین اسلامی

دکتر سید مهدی سلطانی رنانی[۱]

چکیده

بی تردید تمدن اسلامی، یکی از با ارزش ترین و شکوهمندترین تمدن های تاریخ بشریت است. پشتوانه معرفتی این تمدن که غنی ترین و ماندگارترین معارف را به انسان ها ارزانی داشته، عامل اساسی درماندگاری آن محسوب می شود. این تمدن در سده های نه چندان دور، در تمام زمینه های مادی و معنوی سرآمد بوده است و با نوعی نظم اجتماعی و فرهنگ نوین همراه بوده و سرافرازی خود را نمایان ساخته است. ارکان تمدن نوین اسلامی را با توجه به ملاحظات قرآنی و با نظر به آیات شریفه این کتاب آسمانی می توان چنین بر شمرد: قوانین دینی، نگرش توحیدی، عامل خردورزی، علم آموزی و دانش اندوزی، مراعات حقوق مستضعفین و مظلومین، هجرت ، و تسامح و تساهل.

نگارنده در این مقاله به روش اسنادی و با رویکردی توصیفی- تحلیلی، تمدن نوین اسلامی را تعریف نموده و به مفهوم شناسی تحلیلی آن می پردازد. سپس با بیان ارکان این تمدن، به بحث و بررسی آن ها مبادرت می ورزد.

براساس یافته های این مقاله، تمدن نوین اسلامی ضمن توجه به ابعاد مادی زندگی انسانی، بعد معنوی را برای توسعه آن و نیز دست یابی جامعه انسانی به کمال و سعادت ابدی ضروری دانسته و از این تمدن به مثابه جامع ترین و کامل ترین تمدن ها یاد می نماید که دارای روحی سرشار از ایمان است و در تمامی ارکان آن جریان دارد. وجه معنوی و توان انسان سازی تمدن نوین اسلامی به عنوان مهم ترین پایه و بنیاد آن محسوب می شود، که در سبک زندگی انسانی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

واژگان کلیدی: تمدن، تمدن اسلامی، تمدن نوین اسلامی، ارکان تمدن نوین اسلامی، معنویت، دین، فرهنگ اسلامی.

---

[۱] دکترای معارف اسلامی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

بررسی نقش زنان در پیشرفت تمدن اسلامی در گذشته و امروز

زهره سادات موسوی[۱]

محمد علی شکوهی[۲]

چکیده

در پی عملیاتی کردن اهداف فمینستی و گسترش دیدگاه "WID"؛ "زنان در توسعه" توسط فمینیستهای لیبرال آمریکایی در دهه ۱۹۶۰ و "WAD" "زنان و توسعه" در دهه ۱۹۷۰، ایجاد سیاست عمومی جهانی بر اساس برابری جنسیتی به عنوان یک چارچوب اساسی برای همه برنامه های سیاسی اقتصادی و فرهنگی در موافقت نامه های مختلف بین المللی قرار گرفته است. سپس با توجه به مفهوم جنسیت و توسعه (GAD) در دهه ۱۹۹۰ با ریشه گرفتن از فمینیسم سوسیالیستی و انسان شناسی فمینیستی، تمام سیاست ها و برنامه های ملی با موضوع گسترش اقتصادی و توانمند سازی زنان در جامعه امروز روبرو شده است لذا در این میان، ارائه و تبیین مفهوم حقیقی توسعه و بررسی دقیق وضعیت زنان در تمدن اسلامی موضوع مهمی است و اکنون که بعضی از محققان تلاش می کنند از فرهنگ و اقتصاد پاک، سالم و سبز دیرین دفاع کنند، به ویژه در دوران پسامدرنیسم فرصت مناسبی است که عناصر فرهنگی نظام وحیانی اسلام نیز مورد معرفی جهانی قرار گیرد تا عناصر این فرهنگ متعالی ارزشیابی شده و عزت و شوکت واقعی خود را به نمایش بگذارد. در اسلام مردان و زنان در انسانیت برابرند، اما حقوق مشابهی ندارند و وظایف جنسیتی آنها یکسان نیست. برخلاف تلقیات فمینیستی از قوانین اسلامی، تحلیل های دقیق نشان می دهد که هیچ ارتباط خاصی بین اسلام و سرکوب زنان وجود ندارد. این مقاله تلاش کرده است نقش زنان مسلمان را در توسعه تمدن اسلامی بررسی کند. نقش زنان در شکوفایی تمدن اسلامی به عنوان همسران و مادران در پرورش و آموزش نسل بعد و نیز رشد استعدادها و مهارت های فردی که گامی در راه رفاه خانواده و کشور است قابل توجه می باشد.

واژگان کلیدی: زنان، جنسیت، توسعه، فرهنگ

---

[۱] دکترای مطالعات اسلامی

[۲] دانشجوی دکترای تاریخ و تمدن اسلامی

شهروندی در تمدن اسلامی

محمدحسین خلوصی[۱]

چکیده

رویکرد تمدنی به اسلام نیازمند بررسی از ساختارها و تأسیساتی است که جامعه سیاسی را مدیریت می‌نماید. شهروندی اگرچه یک مسئله مدرن شناخته می‌شود؛ اما به‌عنوان ساختاری از رسمیت دهی به حقوق متقابل شهروندان و دولت، همواره در تمدن‌های بزرگ وجود داشته است. تعامل فرد و جامعه از دیرباز به‌عنوان یک مسئله مهم موردتوجه فقها و فلاسفه بوده است. پاسخ‌گویی به چگونگی این رابطه و بررسی مسائل نهفته در درون آن، ذیل عنوان شهروندی قرار می‌گیرد. شهروندی در حوزه سیاست و جامعه، می‌کوشد رابطه فرد و دولت را در یک موقعیت نهادینه و رسمی تعریف نماید تا شهروند و دولت در قبال هم از حقوق و مسئولیت‌های خودآگاه بوده و نسبت به هم این رابطه را حفظ نمایند. در پرتو این رابطه رسمی و نهادینه است که زمینه‌های تعارض و ستیز از میان برداشته می‌شود. در تمدن اسلامی از سه جهت؛ الف) تاریخ حیات سیاسی و اجتماعی امت اسلامی، ب) متون دینی و منابع اصیل فقه سیاسی، ج) فلسفه سیاسی (حکمت سیاسی)، می‌شود شهروندی و مسائل مربوط به آن را بررسی نمود. در این پژوهش، متعاقب این بررسی به‌عنوان یک داده تاریخی، تلاش صورت گرفته نقاط قوت و ضعف آن شناسایی گردد و در تمدن نوین اسلامی الزاماتی برای شهروندی مشخص گردد که موجبات پیشرفت و بالندگی تمدنی را فراهم نماید. این مهم با بررسی تاریخی و استفاده از روش‌های تحلیل عقلی و نقلی انجام شده است. افزون بر آن، در این بررسی، در مواردی از رویکردهای تطبیقی و مقایسه‌ای همراه با نگرش انتقادی نیز استفاده شده است.

واژگان کلیدی: شهروندی، رعیت، امت، مدینه فاضله، تمدن اسلامی

---

[۱] دکترا تخصصی فلسفه سیاسی

تأثیر «همای رحمت» بر قدرت و استقامت عضلانی و نقش آن در تمدن نوین اسلامی

ثمن‌ناز علی‌پور[۱]
دکتر محمد رحمانی[۲]
دکتر حسین ردایی[۲]

چکیده

یکی از خسارت‌های اساسی در حیات بشری استفاده از قدرت مادی خویش و ابزار مادی ساخته بشری بدون توجه به حرکت ارادی و هدف‌دار توحیدی است. قدرت و استقامت عضلانی یکی از عوامل مهم آمادگی جسمانی مبتنی بر تندرستی است که دست‌آویزی برای واردات و تجویز انواع راهکارهایی شده است که بر پایه شواهد در عرصه چندان موفق نبوده‌اند. هدف از مطالعه حاضر:

۱- معرفی زمینه‌ی فعالیتی بومی است که نه‌تنها در افزایش قدرت و استقامت؛ بلکه با تکیه‌بر جهان‌بینی وحیانی (وَ ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ) در راستای تمدن نوین اسلامی - که مبتنی بر فعالیت‌بخشی قوای اعطایی الهی است که « اَلنّاسُ معادِنُ کَمَعادِنِ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ » می‌باشد - نقش موثر خواهد داشت؛

۲- تبیین هدف عالی در آفرینش انسان با نگاهی مبتنی بر اصل حرکت رحمانی خدای سبحان است که اولاً و بالذات، موجب حفظ ارتباط میان خالق و مخلوق، و ثانیاً و بالعرض، سبب حفظ و افزایش صحت جسمانی و ترمیم اعضای فعال تحت قوای نفس خواهد شد. ترویج این فرهنگ در جامعه و جهان، می‌تواند نقش بسزایی در تحقق تمدن نوین اسلامی داشته باشد.

بر پایه‌ی تحلیل تطبیقی، مناجات چندبُعدی (قلبی، گویشی و حرکتی) «همای رحمت» می‌تواند به بهبود و افزایش قدرت و استقامت عضلات گوناگون بدن کمک کند و نتیجه‌ی مطالعه‌ی نیمه تجربی بیانگر تفاوت معنی‌دار (P = ۰/۰۰۰) قدرت و استقامت افزوده‌ی بیناگروهی است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، مناجات «همای رحمت»، قدرت و استقامت عضلانی

[۱] کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش فیزیولوژی ورزشی
[۲] استادیار دانشگاه شاهد

کرامت مبنای حقوق انسانی تمدن نوین اسلامی با توجه به ظرفیت تمدنی ایران اسلامی

محسن اصغری[۱]

چکیده

لحاظ کرامت انسانی در الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در ساحت های مادی و معنوی ، استعدادهای فطری ،طبیعی و غریزی انسان بایسته است .در این الگو رفاه مادی ،ثروت، قدرت،لذت جنبه ابزاری داشته و رفاه مبتنی بر مناسبات انسانی کریمانه فقط با استعانت از عقل و وحی انسان شناس میسر است و ویژگی های ایرانی مانند غیرت دینی، خردورزی، حق طلبی، انسجام ملی ، منابع طبیعی و انسانی ، موقعیت استراتژیکی جهانی، منطقه ای بستر ساز پیشرفت بوده ، مؤلفه های آن خرد محوری، اخلاق محوری، عدالت محوری، استکبار ستیزی و امنیت محوری بوده شاخص های آن در قداست نهاد فقاهت ،نهاد خانواده، قداست جهاد و شهادت ،استقرار حاکمیت دینی ،صلح گرایی، حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه در حوزه بین الملل می باشد.

واژگان کلیدی: پیشرفت، توسعه، اسلامی، ایرانی، تمدن، الگو، کرامت، عزت.

[۱] استاد حوزه علمیه قم

نقش آینده پژوهی فرهنگی در تمدن نوین اسلامی (نگرش شیعی)

حسین خزایی[۱]

چکیده

یکی از پدیده هایی که در جهان وجود دارد این است که انسان درحالی که توجه به نقش انسان در گذشته دارد به آگاهی در مورد آینده می پردازد. فرهنگ اسلامی دارای دارای ضرفیت وسیع و عمیق است که امکان ناسیس تمدن رفیع و بی بدیل اسلامی را فراهم می سازد. در نگاه غربیان (ادوارد کربن) از سنت شیعه یویا که تا کنون یویا و یایدارشده است از شیعه ایراتی و معنویت اش برائ باز شناسئ سنت مسیحی غرب را فراهم می او رد و دیکر این که شناخت آینده برای کم کردن ابهامات وتوجه به نقش انسان در شکل دهی آینده جزء خصوصیات ذاتی انسان است چنانچه در قرآن کریم آمده است انسان همواره سعی دارد که موانع جلوی راهش را برداشته وبیشتر بداند. بنا بر این شناخت فرهنگ اسلامی و ابزار های آینذه آن یکی بحس های اساسی در نمدن نویت اسلامی است .که در این مقاله به برخی از مباحث این محور از جمله مواردی اشاره شده است / دین و آینده پژوهی , معناشناسی تمدن نوین اسلامی،علوم انسانی و تمدن نوین اسلامی،دولت اسلامی و تمدن نوین اسلامی،نظام سازی و نهاد سازی در تمدن نوین اسلامی، جامعه ی اسلامی و سبک زندگی در تمدن نوین اسلامی ، شناخت الگو های رقیب و تمدن نوین اسلامی، بیداری اسلامی وجایگاه علم در تمدن نوین اسلامی آینده نگری می کوشد تا معرفت و اندیشه آینده نگرانه را در میان بخش های دولتی،تجاری و نهاد های دانش برای درک فرصت ها و تهدید های محتمل در ده تا صدسال آینده در عرصه ی علم،فناوری و اقتصاد مبتنی بر دانش ایجاد کند و آنها را با تقویت همکاری میان این سه بخش به جهت دهی فعالیت های آنها در راستای ایجاد مزیت رقابتی بهبود کیفیت زندگی و تامین فعالیت های آنها را در انسان ایجاد نمآید.سوال این مقاله این است که : آینده پژوهی فرهنگی در تمدن سازی نوین اسلامی با تاکید بر نگرش شیعی چگونه است؟

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی،علوم انسانی، تمدن نوین اسلامی، دولت اسلامی، نظام سازی، نهاد سازی

[۱] هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ واندیشه اسلامی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

بررسی جایگاه سنّت و تجدّد در الگوی تمدّن ساز اسلامی و الگوی غربی

رحیم امرایی[۱]

چکیده

در قرون اخیر، پیشرفت مادّی و صنعتی و تجدّد در قالب زندگی ماشینی در الگوی تمدّنی غرب، جوامع و سبک زندگی غربی را به سوی مادّی شدن زندگی سوق داد. فلسفه حیات و جهان بینی مادّی گرای غرب در تکمیل حرکت انسان غربی به سوی اومانیسم و قالب تک ساحتیِ مادّی گرا، جوامع توسعه یافته را به میزان بیشتری در مسیر تجدّد و تهی شدن از معنویات سوق داد. متفکرانِ مسلمان دارای نوع نگاه غربی، دین را مانعی در برابر اقتباس سبک غربی زندگی می دانند و دین را مانع توسعه و پیشرفت مادّی و مانع ایجاد تمدّن معرّفی می کنند. این در حالی است که دین به شدّت بر علم و پیشرفت مادّی در کنار پیشرفت معنوی تاکید دارد. با توجه به نظرات متفکران مسلمان دارای رویکرد اسلامی که مساله سنّت و تجدّد را به صورت دقیق مورد بررسی قرار داده اند در مقام جواب به این سوال که تجدّد و مدرنیسم چه نسبتی با الگوی تمدّن ساز اسلامی خواهد داشت؟ به دنبال طرح این فرضیه هستیم که سنّت و آیین اسلامی نه مانع پیشرفت و توسعه، بلکه محرّک، معیار و شاخصی اصیل و دقیق در مسیر توسعه یافتگی هستند که در تحقّقِ آینده ی توسعه یافته در تمدّن آتی جهان اسلام می بایست به نحو احسن مورد بهره برداری قرار گیرند؛ به نحوی که تجدّد غربی در برنامه توسعه یافتگی و پیشرفت مادّی اسلامی و در مسیر ایجاد تمدّن نوین با هر قدّ و قواره و چارچوب ناهمگونی بر جامعه اسلامی سایه نیفکند

واژگان کلیدی: تمدّن نوین اسلامی، الگوی اسلامی، الگوی غربی، سنّت، تجدّد، مدرنیسم

---

[۱] دکترای تخصصی دانشگاه پیام نور

واکاوی جایگاه و ضرورت برنامه درسی میان‌رشته‌ای در کاهش چالش‌های نظام دانشگاهی در تمدن نوین اسلامی

دکتر سولماز نورآبادی[۱]

چکیده

نقش نظام آموزش عالی کشور در رشد و شکوفایی استعدادهای جوانان، غیرقابل انکار است. عواملی چون رشد روزافزون دانش، محدودیت زمان آموزش، مشابه و تکراری بودن محتوای دروس مختلف، توجه به بازنگری برنامه درسی نظام دانشگاهی را ضروری ساخته است. افزون بر این، بسیاری از فارغ-التحصیلان دانشگاهی بعد از گذراندن واحدهای نظری و عملی متعدد در رشته تخصصی مربوطه نمی-توانند از مهارت‌ها و توانایی‌های خود در عرصه‌های مختلف اشتغال استفاده کنند و بالطبع به افرادی با کارایی پایین تبدیل می‌شوند. با توجه به فرمایشات رهبر معظم انقلاب درباره جوانان و جایگاه و نقش نسل جوان جامعه در رشد و توسعه کشور و تمدن نوین اسلامی، اهمیت نظام دانشگاهی ملموس‌تر می-شود. با توجه به مسائل فوق، تمرکز این مقاله بر فرایند تغییر و بهبود برنامه درسی با رویکردی موسوم به رویکرد میان‌رشته‌ای است که منجر به تلفیق عمدی دانش، مهارت‌ها و ارزش‌ها در دروس مختلف می-گردد. در این راستا به روش توصیفی– تحلیلی به واکاوی جایگاه و ضرورت برنامه درسی میان‌رشته‌ای در کاهش چالش‌های نظام آموزش عالی ایران در تمدن نوین اسلامی پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که: بهره‌مندی از برنامه درسی میان‌رشته‌ای در نظام دانشگاهی، بسترسازی لازم را فراهم می‌آورد تا ضمن کاهش چالش‌های نظام آموزش عالی در ابعاد مختلف، آموزش با محوریت تعالیم اسلامی به فرایندی فعال، پویا و مؤثر تبدیل شود و رابطه میان‌رشته‌ای هم در حوزه‌های نظری و هم در حوزه‌های عملی تعلیم و تربیت دانشگاهی در تمدن نوین اسلامی می‌تواند وجود داشته باشد.

واژگان کلیدی: برنامه درسی - نظام دانشگاهی - برنامه درسی میان‌رشته‌ای- تمدن نوین اسلامی.

[۱] استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد

«فقه تعاملات اجتماعی»؛ نگاهی نو به روش، هدف و گستره موضوعی اقتصاد اسلامی

مهدی موحدی بکنظر
محمد نعمتی
محمد جواد رضائی

چکیده

تحقّق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت کشور به عنوان مصداقی از تحقّق عملی دولت اسلامی می‌تواند یکی از امور زمینه‌ساز و نویدبخش تحقّق تمدّن نوین اسلامی باشد. اما هر گاه بحث از الگو و تدوین آن به عنوان بحثی مقدّم بر تحقّق پیش می‌آید، ابهام موجود در ماهیّت علومی چون «اقتصاد اسلامی» به عنوان دانش‌های مؤثر و معین در ترسیم و تدوین این الگوی حرکت، موانعی را پدید خواهد آورد. بنابراین لازم می‌آید تا با گذر از پیش‌فرض‌های فلسفی و بنیادین -علی‌رغم تکیه بر آنها- به تعریفی عملیاتی‌تر از اقتصاد اسلامی بپردازیم. در ارائه تعریفی جدید از اقتصاد اسلامی به مثابه فقه تعاملات اجتماعی، از آن به دانش طراحی سازوکارهای بهره‌مندی عادلانه جامعه از مواهب و خیرات یاد شده است. در واقع متناسب با مسأله تولید، استخراج، بهره‌برداری، دسترسی، خلق، توزیع، تخصیص و یا بهره‌مندی هر موهبت موجود در اجتماع، به تناظر مکاتب مختلف با سازوکارهای متفاوتی از مبادله بسته‌های حقوق مالکیت بین افراد جامعه مواجه هستیم. از این رو هر گاه بحث از اتصاف صفت اسلامی برای سازوکاری پیش می‌آید، باید دید سازوکار مطلوب و عادلانه متخذ از شرع برای مبادله بسته‌های حقوق مالکیت این مواهب که طبیعتاً شامل تعریف و تحدید حقوق مالکیت‌ها نیز می‌شود، چگونه سازوکاری است. این تعریف از «فقه تعاملات اجتماعی» به نوعی بازگوکننده روش، هدف و گستره موضوعی اقتصاد اسلامی خواهد بود؛ هر چند به نظر می‌رسد جعل عنوان «فقه تعاملات اجتماعی» برای این دانش با توجه به دلایل تاریخی، فلسفی و معناشناختی بهتر از نام قدیمی‌تر آن یعنی «اقتصاد اسلامی» است.

واژگان کلیدی: فقه تعاملات اجتماعی، اقتصاد اسلامی، بسته‌های حقوق مالکیت، نهاد مالکیت، سازوکار عادلانه.

ظرفیت‌های اخلاق فتوت برای حل چالش‌های تمدن مدرن

محمد محمودی[۱]

چکیده

اخلاق فتوت که بخشی از دست‌آوردهای سنت اسلامی است در طول حیات اسلامی رشد نموده و در دوره‌هایی رونق خاصی داشته است. این اخلاق بر مدار ارزش‌هایی شکل گرفته که فطرت آدمی بر حُسن آنها گواهی می‌دهد. ارزش‌هایی چون ایثار و از خود گذشتگی، وفاداری، یاری دیگران بدون هیچ چشم‌داشت، پرهیز از آزار دیگران، دوری از حسادت و طمع آن هم در سازوکاری تشکیلاتی و توأم با معنویت عارفانه برای اخلاق فتوت این ظرفیت را رقم زده است که می‌تواند در عرصهٔ جهانی مطرح شود.

در تمدن امروز غرب و در فضای مدرنیسم جای خالی بسیاری از ارزش‌های اخلاقی کاملاً محسوس است، ارزش‌هایی که بتواند جامعه را به سوی وحدت و همدلی سوق دهد و نیز بی‌بهانه در پی خدمت به خلق باشد. این نوشتار با برشمردن برخی از مهمترین ارزش‌های فتوت در صدد بیان این است که این ارزش‌ها توان حل بسیاری از چالش‌های اخلاقی است که تمدن غرب آن را برای پدید آورده است.

واژگان کلیدی: اخلاق فتوت، تصوف، چالش‌های اخلاقی، تمدن مدرن

[۱] دانشجوی دکتری عرفان اسلامی

بررسی جایگاه تمدن نوین اسلامی در نقشه مهندسی فرهنگی کشور

امین توحیدی[۱]

چکیده

با توجه به اینکه مباحث مرتبط با تمدن نوین اسلامی تا کنون در حد تئوری باقی مانده اند، در این مقاله به کمبود تلاش های عملیاتی برای نگاشت مفاهیم نظری در حوزه عمل پرداخته شده است. یکی از مراحل آغازین در راه عملیاتی شدن تمدن نوین اسلامی بازنویسی اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران با دیدگاه تمدن نوین اسلامی می‌باشد تا مسئولین براساس این اسناد نقشه راه رسیدن به تمدن نوین اسلامی را پایه ریزی نمایند.

به این منظور در این مقاله ابتدا تمدن نوین اسلامی از دیدگاه امام خمینی ره و مقام معظم رهبری معرفی گردیده تا تصویر روشنی از مولفه های اصلی تمدن نوین اسلامی از دیدگاه دو رهبر جمهوری اسلامی ایران بدست آید. پس از آن برای درک بهتر چشم اندازهای عملیاتی در حوزه تمدن نوین اسلامی، از میان اسناد بالادستی متعدد مفهوم تمدن نوین اسلامی در نقشه مهندسی فرهنگی کشور بررسی گردیده است. زیرا این نقشه نسبت به سایر اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران از اهمیت بیشتری در ارتباط با موضوع تمدن نوین اسلامی برخوردار است.

نویسنده با اریه شاهد مثالهایی اثبات نموده است که تمرکز این نقشه در بخش عملیاتی بیشتر بر سیاست های افزایش جمعیت بوده و این نقشه برنامه دقیقی در جهت پیشبرد مفاهیم ذیل تمدن سازی نوین اسلامی ندارد.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، نگاشت عملی حوزه های نظری، نقشه مهندسی فرهنگی کشور

[۱] دانشجوی دکترا ژئومکانیک نفت، مکانیک سنگ

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

شناسایی عوامل تحول در مسیر تحقق نظام اداری مورد انتظار جمهوری اسلامی ایران

مهدی وکیل پور[۱]

سید احمد حسینی گل افشانی[۲]

چکیده

در قانون اساسی تاکید ویژه ای بر نقش قوه مجریه در رابطه با اجرای احکام و مقررات اسلامی و زمینه ساز ایجاد جامعه اسلامی شده‌است. ضرورت اصلاح و تحول در نظام‌اداری کشور به‌عنوان ابزار تحقق اهداف نظام جمهوری اسلامی از مواردی است که پس از انقلاب اسلامی مورد توجه دولت ها بوده و در قوانین برنامه‌های اول تا ششم توسعه، ایجاد یک نظام اداری مطلوب در ابعاد نیروی انسانی، مدیریت، تشکیلات، سازماندهی و روش‌ها مورد توجه سیاست‌گزاران نظام اداری بوده‌است. در مدیریت دولتی تحول با مفاهیم گوناگونی مطرح شده که از بهبود و اصلاح مختصر تا مهندسی مجدد نظام اداری در چارچوب تحقق هدف‌های گوناگون از اثربخش‌سازی نظام اداری تا ارتقاء کارایی و سرعت عمل در خدمت‌رسانی عمومی تا انقلاب اداری در راستای انقلاب یا تحولات عمده اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و حقوقی را می تواند شامل شود. نقطه مطلوب نظام اداری جمهوری اسلامی در اسناد بالادستی ازجمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز، سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، برنامه های توسعه پنجساله و ... ترسیم شده که نظام اداری جمهوری اسلامی باید سازمانی انسانی، اسلامی، کارآمد، عدالت‌محور، چابک و چالاک، نوآور، خدمتگزار به‌مردم، مسئولیت‌پذیر و پاسخگو شود و از سرمایه‌انسانی مومن، متعهد، توانمند، اثربخش، کارآمد، بادانش و بصیرت، خلاق، با وجدان‌کار و انضباط اجتماعی بالا برخوردار باشد. این تحقیق با بهره گیری از روش تحلیل مضمون به عنوان یکی از روش های تحلیل کیفی متون تلاش نموده است تا عوامل تحول اثرگذار بر تحقق نظام اداری مطلوب جمهوری اسلامی ایران را به منظور ابزاری در راستای تمدن نوین اسلامی شناسایی نماید.

کلیدواژگان: نظام اداری مطلوب جمهوری اسلامی ایران، عوامل تحول، عامل فرهنگ، عامل منابع انسانی، تحلیل مضمون

---

[۱] دانشجوی دکترا مدیریت دولتی گرایش خط مشی گذاری

[۲] استادیار علمی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

علوم انسانی توحیدمحور خاستگاه تمدن نوین اسلامی

سید محمود موسوی درچه[۱]

چکیده

تمدن نوین اسلامی یکی از بنیادی ترین آرمان هایی است که اسلام آن را مبتنی بر تفکر توحیدی به صورت جامع و جهانی ارائه کرده است ، که متناسب با همه ی شئون و نیازها و ظرفیت های امروز بشر می باشد . از آنجایی ابعاد وجودی انسان منحصر است در شئون ثلاثه عقلانیه و نفسانیه و جسمانیه ، تمدنی پاسخگوی تمام نیاز های انسان است که برای اعتلای همه ابعاد انسان نقشه ای نظام مند ترسیم نماید.

برای دستیابی به جایگاه تمدن مطلوب اسلام، باید بدون تقلید از تمدن منحط و فرهنگ مهاجم و نابود کننده غرب ، نظام آن را طوری طراحی کنیم که بر پایه شئون ثلاثه انسان بر مبنای علوم نافع این سه شأن گام برداریم.

این علوم به تحلیل به توحید برمی گردد که مطابق با اصل فطرت است و به تجزیه به احکام تفصیلیه فقهیه برمیگردد ، که همان فرقان توحید است. مطابق این مقامات ثلاثه انسان ،علم اعتقادات برای بعد عقلانی و علم اخلاق برای بعد نفسانی و علم فقه برای بعد جسمانی انسان وضع شده است.

از شاخصه های اصلی این تمدن، بهره مندی همه ی انسان ها و پاسخگو بودن به همه ظرفیت های مادی و معنوی بشر به صورت یکپارچه و نظام مند است که بنمایه های این تمدن دارای ارتباط تنگاتنگ در کمال و نقص و متأثر از هم در تمام شئون و ابعاد انسان وعلوم مربوط به این شئون می باشد و هدف نهایی تمدن اسلامی سوق دادن انسان و جامعه به وادی توحید ناب است.

واژگان کلیدی : علوم انسانی توحیدمحور، تمدن نوین اسلامی، جامعیت، نظام مند

---

[۱] دانشجوی دکترا طلبه حوزه علمیه قم

تمدن نوین اسلامی بر پایه عقلانیت و معنویت

عزیز طالبی[۱]

چکیده

شکل گیری هر تمدنی و به طور کلی هر خروجی عینی ای در جامعه انسانی بر خواسته از اندیشه ای نظری است. این اندیشه های نظری را می تواند به صورت طیفی نگرسیت . یک سر طیف اندیشه های رهزن که در واقع موجب انحطاط جامعه می شوند حتی در بعد تمدنی آن و سر دیگر طیف اندیشه های واصب و مطابق با واقع می توانند در سریع ترین، امن ترین و کاراترین حالت ممکن ما را به سوی یک تمدن نوین و برتر راهبری کند.

ما در این نوشتار در صدد آن هستیم که تمام تلاش خود را برای رسیدن به یک نظریه واصب و مطابق با واقع برای رسیدن به یک تمدن اسلامی نوین؛ بنماییم و عناصر شکل دهنده آن را ترسیم کنیم. انچه که ما به دنبال آن هستیم تمدنی است که بر پایه عقلانیت و معنویت شکل می گیرد. تمدنی که از فطرت بشر برخواسته است و سعادت او را در عالی ترین وجه آن تامین می کند.

واژگان کلیدی: تمدن؛ اسلامی؛ عقلانیت؛ معنویت

[۱] دانشجوی دکترا

نحوه مناسبات نظام‌های اقتصادی رقیب با نظام اقتصادی اسلامی در افق تمدن نوین اسلامی

مولود سعوه[۱]

چکیده

اقتصاد از گذشته و طی قرون و اعصار مختلف همواره مورد توجه اندیشمندان و متفکران اسلامی بوده و در جهت پیشرفت و اعتلای آن گام‌های مؤثر و تصمیمات منطقی اتخاذ گردیده است. تحول در عرصه های علم و فناوری، ضرورت تحول در فرایند فعالیت‌های اقتصادی و رویکردهای نوین را پیش روی جهانیان قرار داده است . اقتصاد در دنیای امروز مفهومی متفاوت و پیچیده تر با گذشته دارد. یکی از نظام‌های اقتصادی جهان، نظام اقتصادی نئولیرالیسم می‌باشد که حاکی از تجدید نظر در برخی از اصول لیبرالیسم کلاسیک بود که عمده ترین آنها عبارتند از: ۱- قائل شدن به نقش بیشتر برای دولت در جهت کنترل کارتل‌ها و تراست‌ها و ۲- تاکید بر ارزش‌های انسانی و اجتماعی در برابر رقابت جویی خودمحور که منجر به رواج اصطلاح " اقتصاد اجتماعی بازار " گردید. از سوی دیگر شهید مطهری نیز به عنوان یک اندیشمند اسلامی در باب بنیان‌های اقتصادی اسلامی دیدگاهی منحصر به فرد دارد. بنابراین یکی ازضروری ترین تحولات در نظام‌های اقتصادی، باید تحول در نگرش‌ها و پای بندی به اصول متکی بر ارزش‌های اسلامی باشد. هدف اساسی این مقاله نیز شناخت و معرفی روش‌های اقتصادی است که اسلام توصیه و پیشنهاد می‌کند. روش تحقیق این مقاله از نوع تحلیلی– استنتاجی می‌باشد.

واژگان کلیدی: نظام‌های اقتصادی، نظام اقتصادی اسلامی، نئولیرالیسم تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه بوعلی سینا

حاکمیت و سیطره امپریالیسم در آموزش

مجید دارابی[۱]

چکیده

استعمار در طول زمان بصورت هدفمند با نهادینه کردن احساس کم ارزش بودن در بعد آموزش، مسیر سلطه در ابعاد دیگر (نظامی، اقتصادی ، سیاسی و ...) را فراهم کرده است؛ واقعیت این است که ضرر آموزش به شکلی که الان حکمفرماست بسیار و منافع و سود آن برای جامعه محدود و حداقل است. جامعه باید دنبال انتقال و گسترش دانش مفید، اصیل و بومی باشد. آموزش موجود تار و پود اجتماعی، معنوی، فرهنگی جامعه را از هم گسسته و تنها به سود شخصی محدودی از افرادی که از آموزش بهره می برند می پردازد. نظام آموزش ما رونوشت هایی از فرهنگ اروپایی را تحویل جامعه می دهد که در دنیای خیالی خود سیر میکند و به جامعه و ریشه خود بی اعتنا و دانش غربی را تنها راه پیشرفت به شمار می آورند. نیاز است با دیدی متفاوت به آموزش نگاه کرد؛ آموزشی که مفید و موثر، اصیل و مبتنی بر فرهنگ و تاریخ و مذهب خودمان و نه غرب باشد، احساس ارزشمندی عزتمندی را نه در تعداد محدودی از افراد، که در اغلب افراد جامعه ایجاد کند. احساس کم ارزش بودنی که در جامعه رخنه کرده از نمره و عددی است که برای ارزش گذاری بر انسان ها و تاکید بر ضعف ها و کمبودها نشات می گیرد این مقاله با بررسیِ تحلیلیِ و تبیینی منابع علمی، اثرات نفود استعمار، در آموزش را رصد و تعیین می کند.

واژگان کلیدی: امپریالیسم، سیطره، آموزش، بومی سازی

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تحلیل و تبیین نقش بنیادی معرفت و ایمان در تقابل با حربه‌های سه‌گانه نفوذ و سیطره مکتب مادی تمدن غرب در آیات قرآن

علیرضا قدیمی ماهانی[۱]
سید محسن میرباقری[۲]
سعید عربگری[۳]
محبوبه کرمی[۴]

چکیده

دین و مذهب؛ عقل و اندیشه؛ سنت و شخصیت ملی، سه عامل و مانع مهم‌اند که تمدن غرب در برنامه‌های وسیع خود بتدریج از مردم جوامع مسلمان جدا ساخته، بستر نفوذ و سیطره بر فرهنگ و تمدن اسلامی را فراهم می‌آورد. در این مقاله ابتدا زمینه‌های تقابل تمدن اسلامی و تمدن غرب در قرن اخیر بررسی شده، سپس حربه‌های: جداسازی دین و مذهب؛ عقل و اندیشه؛ سنت و شخصیت ملی از جوامع مسلمان، توسط فرهنگ مهاجم غرب به صورت جداگانه معرفی، تحلیل و کارکرد هر کدام تشریح شده است. در جوامع اسلامی بی‌تفاوتی به دین و مذهب منجر به پشت‌کردن به مذهب اصیل اسلام و پذیرش مکاتب جدید اومانیستی، لیبرالیستی و ... می‌شود. همچنین با تضعیف نیروی عقل و اندیشه بوسیله تحریک غرایز، افراد سطحی‌شده و اسیر لذت‌ها و هوس‌ها می‌شوند. سرانجام دورشدن از سنت و شخصیت ملی جوامعی مقلد، غرب‌زده و مصرف‌گرا بار می‌آورد. متقابلاً در تمدن نوین اسلامی می‌توان راهکارهایی پیشنهاد کرد. روشی اساسی برای استقامت مسلمین و جلوگیری از ایجاد انسان‌های سطحی، مکتب‌زده، خودباخته و مصرف‌گرا، ایجاد معرفت دینی، تقویت ایمان و تقواست. نقش و کارکرد راهکار مذکور در خنثی‌سازی حربه‌ها، بر اساس آیات قرآن بررسی و ارائه شده است. معرفت اصیل دینی، عظمت خداوند را مقابل قدرت ظاهری غرب و عظمت آخرت را برابر حقارت دنیا به پیش چشم انسان گشوده و از خودباختگی جدا می‌سازد. در نتیجه نقطه اتکاء و توجه انسان مؤمن از غرب به سوی آسمان می‌چرخد، از سرسپردگی تمدن غرب آزاد و به جای تقلید به رقابت و جبران روی می‌آورد.

واژگان کلیدی:تمدن نوین اسلامی، تمدن غرب، حربه‌های نفوذ، مکتب مادی، معرفت دینی، تقابل تمدن‌ها، آیات قرآن

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشکده اصول دین تهران
[۲] دکترای تخصصی دانشکده تربیت دبیر شهید رجایی
[۳] کارشناسی ارشد دانشگاه قرآن و حدیث
[۴] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه قرآن و حدیث

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

جایگاه علم داروشناسی در تمدن اسلامی (با تأکید بر کتاب ذخیره خوارزمشاهی)

سینا میرشاهی[۱]

فرزاد میرشاهی[۲]

سعیده قره چاهی[۲]

چکیده

بیماری از چالش‌های سلامت و بهداشت هر جامعه‌ای به شمار می‌آید و برای درمان آن روش‌های مختلفی از جمله استفاده از گیاهان دارویی و شیوه‌های مختلف درمانی توسط بشر صورت می‌گیرد. آشنایی مسلمانان با آثاری مرتبط با داروشناسی، به نهضت ترجمه بازمی‌گردد اما مسلمانان نیز همانند دیگر جوامع با طب و داروهای گیاهی آشنا بودند. آثار ترجمه شده در حوزه پزشکی و داروشناسی،آگاهی مسلمانان را گسترش داد و طبیبان و دانشمندان مسلمان با گیاهان دارویی جدید آشنا شدند. بسیاری از دانشمندان جهان اسلام به شناخت داروهای گیاهی و تاثیر آنها بر بیماری‌ها پرداختند و نهضت داروشناسی به اندازه‌ای در میان مسلمانان رواج یافت که آثار حوزه پزشکی و داروشناسی مسلمانان تا قرن‌ها مورد توجه مراکز علمی و آموزشی غرب قرار گرفت. از مهمترین کتاب‌های داروشناسی به زبان فارسی، کتاب ذخیره خوارزمشاهی سید اسماعیل جرجانی است. این کتاب یکی از مهمترین آثار حوزه پزشکی و دارویی دوران میانه تاریخ ایران اسلامی به شمار می‌آید. جرجانی در ذخیره خوارزمشاهی دیدگاه‌های یک اندیشمند مسلمان را در مورد جایگاه داروشناسی در تمدن اسلامی نشان می‌دهد. با عنایت به مطالب فوق توجه به داروشناسی در میان مسلمانان و تالیف آثار در زمینهٔ گیاهان دارویی و درمان بیماری‌ها باعث رونق علم پزشکی در تمدن اسلامی و پدید آمدن آثار مهمی چون ذخیره خوارزمشاهی شده است. لذا با تأکید بر آموزه های دینی و اخلاق اسلامی در زمینهٔ علم داروشناسی اسلامی، می‌توان به پیشرفتهای مهم در درمان بیماری‌ها در تمدن نوین اسلامی نائل آمد. روش تحقیق در این پژوهش به شیوه توصیفی و تحلیلی است.

واژگان کلیدی : تمدن اسلامی، داروشناسی، سید اسماعیل جرجانی، ذخیره خوارزمشاهی.

---

[۱] دانشجوی دکترا تاریخ اسلام

[۲] کارشناسی ارشد

نقش قرآن در تمدن از منظر مستشرقان

محمدحسن فیاض[۱]

چکیده

تمدن به عنوان مجموعه دستاوردها و اندوخته‌های مادی و معنوی بشر؛ دارای ویژگی‌های نظام‌مندی، پویایی و همبستگی است. نظام‌مندی اشاره به این واقعیت دارد که بین نیازهای مادی و معنوی هماهنگی وجود دارد و در عین حال لازم است از پویایی مناسب برخور دار باشد تا نیازهای متفاوت انسان‌ها را پاسخگو باشد و بدون تردید حالت ایستایی نمی‌تواند فرایند یک تمدن رو به پیشرفت را در عرصه زندگی جوابگو باشد. ویژگی مهم دیگر همبستگی و ارتباط بین گروه‌ها و مردم یک جامعه است؛ اگر هماهنگی لازم بین آنان وجود نداشته باشد، تمدن موجود با مشکل روبرو خواهد شد.

واژه مستشرقان به معنای شرق شناسی و خاور شناسی از ترجمه اورینتالیسم گرفته شده و مجموعه تلاش‌های عالمانه غربیان نسبت به شرایط، رخدادها و پدیده‌های شرقی یا غیر غربی است. منشأ و آغاز مستشرقان طولانی است حداقل به درازای پیدایش عمر اسلام سابقه دارد. مستشرقان نسبت به نقش قرآن کریم در تمدن بشری به دو دیدگاه مهم تقسیم می‌شود:۱.دیدگاه غیرواقع‌بینانه؛ این دیدگاه بیشتر در صدد این است که نقش قرآن کریم را نسبت به پیشرفت و تأثیر آن در تمدن جدید و نوین اسلامی، کم رنگ جلوه دهد و اگر هم تأثیر داشته به اندازه ایده‌های بشری بیش نیست لذا قرآن را محصول دست نوشت‌های بشر می‌داند. ۲.دیدگاه واقع‌بینانه؛ براساس این دیدگاه نقش قرآن کریم نسبت به پیشرفت تمدن اسلامی و بشری برجسته است. بسیاری از مستشرقان شاخص‌های دینی، ارزشی، علمی وتأمین نیازهای جامعه را مطرح می‌کنند که در قرآن کریم به خوبی تبیین گردیده است.

واژگان کلیدی : قرآن، تمدن، دیدگاه و مستشرقان

---

[۱] دانشجوی دکترا

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

تحلیل رابطه «فرهنگی– تمدّنی» و نسبت آن با هنر نقّاشی در مسیر احیای تمدّن اسلامی

علیرضا کریمی[۱]
مرتضی افشاری[۲]

چکیده

همواره بین «فرهنگ» و «تمدّن» رابطه ای دوسویه برقرار بوده است. برای به وجود آمدن هر تمدّنی، می بایست از منزل فرهنگ عبور کرد. به عبارت بهتر، فرهنگ مقدمه ایجاد هر تمدّن است و بدون تعیین ابعاد آن، نمی توان مختصات یک تمدّن را ترسیم نمود. با این توضیح «تمدّن اسلامی» در طول تاریخ حیات خود نیز از این رابطه مستثنی نبوده و نیست. از سوی دیگر هر تمدّن بشری، دارای تجلیّات متنوّعی است که دائماً در حال ظهور و بروز می باشد. از جمله این تجلیّات، اقسام هنر خاصّه «هنر نقّاشی» است که در طول تاریخ تمدّنها – و اینجا به صورت مشخّص تمدّن اسلامی – به عنوان رسانه ای بلیغ و به زبان تصویر، رسانای پیام فرهنگ این تمدّن بزرگ بوده است. حال جای پرسش است که در دنیای معاصر، و از دریچه ایجاد تمدّنی نو در جامعه اسلامی، زبان هنر با تأکید بر نقّاشی چگونه می تواند نقش آفرینی نماید؟ به عبارت دیگر «نقّاشی» می با یست دارای چه ویژگی هایی در صورت و معنا باشد تا «احیای تمدّن اسلامی» در دوره معاصر را یاری رساند؟ و اساساً رابطه آن با کلمه محوری «فرهنگی- تمدّنی» کدام است؟ این پژوهش با تبیین و تعریف بجا و صحیح از واژگان نامبرده، سعی دارد به مدد از استدلال عقلی و منطقی پاسخگوی این پرسشها باشد.

واژگان کلیدی : فرهنگ، تمدّن، تمدّن اسلامی، هنر، نقّاشی

---

[۱] دانشجوی دکترا مؤسسه آموزش عالی فردوس
[۲] دکترای تخصصی دانشکده هنر دانشگاه شاهد

تحلیل دیدگاه های «امام خمینی (ره)» و «امام خامنه ای مدظله العالی» پیرامون نقش «هنر» و «هنرمند» در پیکره تمدّن اسلامی

علیرضا کریمی[۱]
مرتضی افشاری[۲]

چکیده

با علم به اینکه در دوران معاصر، وقوع انقلاب اسلامی ایران، به عنوان مقدمه ای برای ظهور تمدّنی نو در جامعه اسلامی تلقّی شده و می شود. بررسی و تحلیل آراء و اندیشه های رهبران این نهضت دین محور – همچون «امام خمینی (ره)» و «امام خامنه ای مدظله العالی» - پیرامون جایگاه و نقش «هنر» و «هنرمند» به مثابه عاملان تجلّی بسیاری از مفاهیم ناب اسلام و انقلاب اسلامی، در ابعاد داخلی و بین المللی، حائز اهمیت است. چراکه بدون مطالعه این دیدگاه ها – که همواره تعیین کننده سیاست ها و خط مشیء های نظام اسلامی از گذشته تا کنون بوده است – نمیتوان تحقّق آنها را با آنچه در عمل به وقوع پیوسته مورد تطبیق و فاصله «وضعیت موجود» با «وضعیت مطلوب» را مورد سنجش و ارزیابی قرار داد. آنچه محل پرسش است این بوده که شخصیت دو مؤلفه «هنر» و «هنرمند» از منظر رهبران انقلاب اسلامی دارای چه خصوصیات و ویژگی هایی هستند؟ تا بتوان با دنبال نمودن آن خصایص و یا فراهم آوردن شرایط تحقّق آنها، بسترهای احیای تمدّنی نو در جامعه اسلامی را رقم زد. به عبارت دیگر این دو، قرار است با خصایص کشف شده، چگونه در میدان مربوط به خویش در جامعه نوین اسلامی نقش آفرینی نمایند؟ پرداختن به این مهم در تحقیق پیش رو به مدد استدلال های عقلی و منطقی صورت خواهد پذیرفت.

واژگان کلیدی : امام خمینی (ره)، امام خامنه ای مدظله العالی، هنر، هنرمند، تمدن اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا مؤسسه آموزش عالی فردوس
[۲] دکترای تخصصی دانشکده هنر دانشگاه شاهد

طراحی الگوی راهبردی _ تعاملی خانواده مطلوب، متناسب با ظرفیت‌های اسناد بالادستی کشور

حمید دهقانیان[۱]
حیدر نجفی رستاقی[۲]

چکیده

نهاد خانواده به عنوان یکی از ارکان مهم جامعه، چه از حیث وجودی و چه کارکردی دارای تأثیر کم‌نظیری در جهت ثبات و تحول تکاملی جامعه و شکوفایی تمدن‌های بشری ایفا نموده است به طوریکه صاحب‌نظران معتقدند که سعادت و زوال یک تمدن در گرو پیشرفت و تکامل این نهاد می‌باشد. بر هم خوردن ساخت سنتی جوامع و استقرار نظم مدرن ذیل گفتمان توسعه اقتصادی آثار شگرفی در ساخت و روابط درون/برون نهادی خانواده در دنیا گذاشت. حاکمیت انگاره‌های اقتصادمحور در الگوی توسعه غربی و فروکاهش خانواده به نهادی میانجی در تحقق رشد اقتصادی آسیب‌ها فراوان اجتماعی را تولید و تشدید نموده است. نگاهی به آسیب‌های نهاد خانواده و همچنین کیفیت جامعه‌پذیری بین‌نسلی موجود در نهادینه کردن ارزش‌های دینی و فرهنگی در کشورما نیزمؤید این موضوع است. توجه به این وضعیت، یکی از دلایل مهم ضرورت نقد و بازاندیشی برنامه‌های توسعه موجود وطرح الگوی بومی پیشرفت، تناسب برقرار نمودن بین شاخص‌های پیامدی آن با ارزش‌ها و مقتضیات دینی و بومی، آثار و کارکرد برجای مانده از این برنامه‌ها در تغییرات صورت پذیرفته نهاد خانواده ایرانی است. از این رو بدیهی است جهت تحقق بگهشت اجتماعی، هرگونه سیاست‌گذاری و مداخله در عرصه‌های مختلف جامعه می‌بایست نسبت خود را با تحقق شاخص‌های خانواده مطلوب در اسناد بالادستی تعیین نماید. این پژوهش سعی دارد با بررسی تحلیلی ظرفیت‌های اسناد بالادستی الگوی راهبردی نهاد خانواده مطلوب را در تعامل با سایر عرصه‌های دخیل طراحی نماید.

واژگان کلیدی: اسناد بالادستی، الگوی پیشرفت، خانواده، سیاستگذاری.

[۱] دانشجوی دکترا پژوهشگاه حوزه ودانشگاه
[۲] کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

نقش آفرینی اخلاق در فرآیند شکل گیری تمدن نوین اسلامی با رویکردی بر بیانات آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی)

سعید قربانی[۱]

چکیده

دین اسلام، محور اساسی در حیات مسلمانان را، تشکیل حکومتی می‌داند که پایه‌های آن بر اساس ارزش‌های اخلاقی اسلام بناشده باشد. در سیر تحقق چنین فرآیندی از جوامع اسلامی خواسته است که حضرت محمد(ص) را در تمامی جوانب زندگی خود به‌عنوان اُسوه قرار دهند، تا با پیشرفت و رشد مادی و معنوی به سمت ایجاد تمدنی برتر حرکت کنند. تمدن سازی اسلامی، با سرچشمه گیری از ارزش‌های اسلامی ظهور پیدا می کند، لذا تمدن حاصل، اقتباس شده از قرآن کریم و سیره و سنت پیامبر(ص)، پیشوایان معصوم و بیانات و رفتار آن‌هاست. براین مبنا، منظور از تمدن سازی اسلامی ایجاد نظام همه جانبه فرهنگی- اجتماعی که ارکان و شاخص‌های آن برگرفته از مبانی اسلامی باشد. این موضوع به صورت خاص در نگاه مقام معظم رهبری مورد توجه قرار گرفته است. لذا در پژوهش حاضر هدف نگارنده این است که با توجه دیدگاه وی، نقش اخلاق در فرآیند شکل گیری تمدن نوین اسلامی را با استفاده از روش متن پژوهی موردبررسی قرار دهد. بر این اساس،سؤال اصلی این است اخلاق در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با توجه به بیانات آیت الله خامنه ای چه نقشی دارد؟ یافته‌های پژوهشی بیانگر این است که محور و راهبرد فرهنگی که مهم‌ترین عامل تمدن سازی نوین اسلامی است دارای ارکان چهارگانه دین، عقلانیت، اخلاق و علم می‌باشد و از هریک از این ارکان نیز شاخص‌هایی متناسب و هماهنگ اتخاذ می گردد. اخلاق در فرآیند شکل تمدن نوین اسلامی نقش زیربنایی دارد.

واژگان کلیدی: آیت‌الله سید علی خامنه‌ای، تمدن، تمدن اسلامی، تمدن سازی اسلامی، اخلاق اسلامی

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

بررسی نقش رسانه‌های مدرن در شکل بخشی به تمدن نوین اسلامی

الهه شاکری داریانی[۱]
اصغر فهیمی فر[۲]

چکیده

منظور از تمدن‌نوین‌اسلامی در حقیقت بازتولید تمدن‌اسلام در بطن شرایط جدید است. در این مسیر باید از دانش جهان و ابزارهای موجود به نحو احسن استفاده کنیم. تمدن‌نوین‌اسلامی دو بخش دارد: بخش ابزاری(مانند شناسایی رسانههای مدرن، رسانههای مدرن ابزارهای تمدن سازی هستند) و بخش دیگر که اصلی و اساسی است و نتیجه بکارگیری ابزارهای نوین تمدنی است: سبک زندگی جدید است. از آنجا که نظام تمدن نوین اسلامی ارتباطات دوسویه را پشتیبانی می‌کند و تبدیل مونولوگ به دیالوگ را ارزش می‌داند لذا تلویزیون‌های تعاملی می‌تواند نقش اساسی در شکل بخشی به ارتباطات‌اسلامی را داشته باشد.

لحن این نوع تلویزیون لحن خطابه‌ای نیست و فکر و ذهن تماشاگر را درگیر تولید پیام می‌کند. به نظر می‌رسد این الگوی تکنیکالی در تلویزیون‌های آینده می‌تواند در شکل‌بخشی به نظام فرهنگی در تمدن نوین اسلامی نقش موثری ایفا کند.

مقاله را در ابتدا با مفهوم تعامل آغاز می‌کنیم. پس از آن به بحث در مورد گنجاندن تعامل در مدل تلویزیون و بررسی ساختار ارتباطات در آن می‌پردازیم. درپایان ویژگی فرهنگی و ایدئولوژیک تلویزیون‌تعاملی را مورد تحلیل قرار می‌دهیم.

سوالات این پژوهش عبارتند از:

---

[۱] دانشجوی دکترا پژوهش هنر- مطالعات رسانه های مدرن
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه تربیت مدرس

۱. سوال اصلی این مقاله اینست چگونه از رسانه‌های مدرن برای ایجاد تمدن نوین اسلامی بهره ببریم؟

۲. تلویزیون تعاملی چیست و تفاوت‌های آن با تلویزیون سنتی کدام است؟

۳. ظرفیت‌های فرهنگی و ارتباطی رسانه‌ها مدرن که می‌تواند در خدمت سبک زندگی در تمدن نوین اسلامی قرار گیرد، کدامند؟

روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی-تحلیلی است که از منابع جدید کتابخانه‌ای و رجوع به برنامه‌های تعاملی ساخته شده صورت می‌گیرد.

واژگان کلیدی: تلویزیون تعاملی- تعامل- تمدن نوین اسلامی- رسانه‌های مدرن- سبک زندگی

بررسی جایگاه نظام تعلیم و تربیت اسلامی در ایجاد تمدن نوین اسلامی

حسین مرادی[۱]
بابک شمشیری[۲]

چکیده

تمدن و مدنیت در اصطلاح، نوع خاصی از توسعه مادی و معنوی است که در جامعه ویژه رخ می‌نماید. نقش‌آفرینان تولید فکر، باید توانایی هدایت افکار و همچنین پرورش انسانها و تقویت نیروی ایمان در آنها را داشته باشند چرا که تنها با حضور آحاد مردم و پرورش روح ایمان آنهاست که مسیر برای تحقق تمدن نوین اسلامی هموار می‌گردد. از اهداف مهم نظام جمهوری اسلامی ایران، زمینه‌سازی در راستای تحقق اهداف متعالی دین اسلام و فرهنگ اصیل ایرانی و تشکیل تمدن نوین اسلامی ـ ایرانی است. از اهم نهادهای اساسی و زمینه‌ساز در این مسیر، نظام تعلیم و تربیت است. از این رو در پژوهش صورت گرفته جایگاه نظام تعلیم و تربیت در ایجاد تمدن نوین اسلامی بررسی می‌شود که به صورت مروری بر متون نظری مرتبط با موضوع انجام گردید. نظر به این که تمدن، نتیجه دانش و اعتلای فرهنگی است و شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، مستلزم اجرای همه‌جانبه‌ی اسلام در قالب فرایند نوسازی جامعه از مجرای آموزش و پرورش است. آموزش و پرورش از طریق تبیین اهداف فردی و اجتماعی در جامعه بر اساس موازین شریعت اسلام، ایجاد آگاهی و گرایش نسبت به اسلام، انتقال ارزش‌ها و آداب اسلامی، ترویج سبک زندگی اسلامی و ایرانی، تربیت اخلاقی، فردی و اجتماعی، تولید علم و فناوری و زمینه سازی جهت دستیابی به رفاه نسبی، زمینه‌ی لازم جهت شکل-گیری تمدنی نوین با توجه به آموزه‌های اسلامی و ملی را فراهم می‌نماید

واژگان کلیدی : تمدن اسلامی، تربیت، نظام تعلیم و تربیت.

---

[۱] دانشجوی دکترا
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه شیراز

تمدن اسلامی در اندیشه و آثار مهندس بازرگان

اکرم گلی[۱]

چکیده

با شکل گیری جریان مبارزات اسلامی، اندیشمندان و بویژه روشنفکرانی که در راس این جریان قرار داشتند، تلاش کردند تا مبانی اسلامی را جایگزین مبانی غربی نمایند و در این مسیر به واکاوی تمدن اسلامی و بازیابی مولفه های آن در راستای تعالی اهداف اسلامی پرداختند.

مهندس مهدی بازرگان که پدر روشنفکری دینی لقب گرفته است؛ با تدوین آثار، تالیفات و همچنین سخنرانیهایی درباره این موضوع، ضمن آسیب شناسی این مساله، تلاش نموده است تا تاثیر تمدن اسلامی و بازنمایی آن در تحولات انقلاب اسلامی را مورد تعمق و واکاوی قرار دهد. مطالعه دیدگاه‌ها و اندیشه‌های مهندس بازرگان از جهت مورد توجه واقع شده، که وی زندگی در هر دو جامعه ایرانی و اروپایی را تجربه کرده و همواره با دیدگاهی نقادانه مسائل مذهبی، علمی و اجتماعی را دنبال کرده است.

حال این مساله از این بعد قابل تامل است که در اندیشه‌های مهندس بازرگان چه مولفه‌ها و شاخص‌هایی در حوزه تمدن نوین اسلامی وجود دارد و چگونه و تا چه میزان در انقلاب اسلامی اهمیت یافته است، تفاوت تمدن غربی و تمدن اسلامی چیست، چگونه می‌توان در جهت بازنمایی و تعالی تمدن اسلامی گام برداشت و چه آسیب هایی فرهنگ و تمدن ایرانی- اسلامی را تهدید می‌کند؟

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، الگوها و شاخص‌ها، انقلاب اسلامی، مهندس بازرگان

[۱] دانشجوی دکترا تاریخ پردیس دانشگاه فردوسی

نقش تقوای کارگزاران سیاسی در تحقق تمدن نوین اسلامی

همایون رهبران[۱]

چکیده

تمدن اسلامی با بعثت پیامبر اسلام(ص)در مکه متولد و با شکل گیری حکومت اسلامی در مدینه النبی به کار خود ادامه داد و درسده های سوم تا پنجم هجری به اوج شکوفایی خود رسید پس از آن بود که به دلایلی چون فاصله گرفتن از مبانی اسلام، استعمارخارجی، تفرقه ، استبداد داخلی و مذاهب جعلی دچار رکود و ایستایی گردید.با وقوع انقلاب اسلامی در ایران حرکت تازه ای درکالبد تمدن اسلامی دمیده شد و تمدن نوینی که همان احیای تمدن مدینه النبی بر پایه تشکیل حکومت اسلامی مبتنی بر عقلانیت،علم و دانش،عزت و عدالت ونفی تبعیض را نوید می دهد، بدیهی است که نقش کارگزاران سیاسی در تحقق تمدن نوین اسلامی از جایگاه خطیری برخوردار است.این تحقیق به این سوال جواب می دهد تقوای کارگزاران سیاسی در تحقق تمدن نوین اسلامی چه نقشی می تواند داشته باشد. بر اساس فرضیه تحقیق؛ کارگزار متقی بر اساس عمل، رفتار و سیره خود می تواند باعث احیا مولفه های تمدن اسلامی شود.

واژگان کلیدی: تقوا ، کارگزاران سیاسی ، تمدن ، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا علوم سیاسی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

گونه شناسی مبادی اسلامی مسئله پول

سید محسن نبوی لاریمی[۱]
عادل پیغامی[۲]

چکیده

امروزه پول در همهٔ زوایای زندگی فردی و اجتماعی انسان نفوذ کرده و کارکرد بسیار پیچیده و گسترده‌ای یافته است. بنابراین اگر شناخت مناسب و صحیحی از مسئله پول صورت نگیرد، ممکن است احکام فقهی و شرعی استوار بر دامنه عملکرد و وظایف آنها در اقتصاد به دقت تعیین نگردد. اساساً مفهوم پول در اسلام کاملا متفاوت از اقتصاد متعارف می‌باشد به دلیل اینکه اصول اسلامی بر اساس شریعت (قوانین خالق) است. از اصول اساسی که اسلام بر آن استوار است و جای هیچ شک و شبهه‌ای در آن نیست، اصل و قانون عدالت است. لذا در این مقاله سعی شده است که کارکردهای مختلف پول بر اساس این اصل سنجیده گردد. در کارکرد واسطه مبادله بودن، پول اختلال و نقصان در معاملات را رفع می‌کند و باعث کاهش هزینه مبادلاتی می‌گردد. در کارکرد معیار محاسبه، پول به عنوان یک معیار و مقیاس است که تغییر حجم و تغییر ارزش آن آشفتگی را در اقتصاد به وجود خواهد آورده و موجب برهم خوردن نظام اطلاع‌رسانی و تمام نظام تخصیص قیمت و بالطبع آن نظام متریک یا محاسبه مردم خواهد شد که خودبخود موجب به هم زدن عدالت در کل سیستم خواهد شد. این تغییرات خودبخود به کارکرد حافظ ارزش ارزش یا انتقال بین زمانی پول منتقل شده و آنرا از اعتدال خارج می‌کند.

واژگان کلید: نظام پولی اسلامی، خلق پول، عدالت اجتماعی، کارکردهای پول، بانک تجاری

---

[۱] دانشجوی دکترا پژوهشکده انقلاب اسلامی
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه امام صادق

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

گونه شناسی مبادی اسلامی مسئله پول

سید محسن نبوی لاریمی[۱]
عادل پیغامی[۲]

چکیده

امروزه پول در همهٔ زوایای زندگی فردی و اجتماعی انسان نفوذ کرده و کارکرد بسیار پیچیده و گسترده‌ای یافته است. بنابراین اگر شناخت مناسب و صحیحی از مسئله پول صورت نگیرد، ممکن است احکام فقهی و شرعی استوار بر دامنه عملکرد و وظایف آنها در اقتصاد به دقت تعیین نگردد. اساساً مفهوم پول در اسلام کاملا متفاوت از اقتصاد متعارف می‌باشد به دلیل اینکه اصول اسلامی بر اساس شریعت (قوانین خالق) است. از اصول اساسی که اسلام بر آن استوار است و جای هیچ شک و شبهه‌ای در آن نیست، اصل و قانون عدالت است. لذا در این مقاله سعی شده است که کارکردهای مختلف پول بر اساس این اصل سنجیده گردد. در کارکرد واسطه مبادله بودن، پول اختلال و نقصان در معاملات را رفع می‌کند و باعث کاهش هزینه مبادلاتی می‌گردد. در کارکرد معیار محاسبه، پول به عنوان یک معیار و مقیاس است که تغییر حجم و تغییر ارزش آن آشفتگی را در اقتصاد به وجود خواهد آورده و موجب برهم خوردن نظام اطلاع‌رسانی و تمام نظام تخصیص قیمت و بالطبع آن نظام متریک یا محاسبه مردم خواهد شد که خودبخود موجب به هم زدن عدالت در کل سیستم خواهد شد. این تغییرات خودبخود به کارکرد حافظ ارزش ارزش یا انتقال بین زمانی پول منتقل شده و آنرا از اعتدال خارج می‌کند.

واژگان کلید: نظام پولی اسلامی، خلق پول، عدالت اجتماعی، کارکردهای پول، بانک تجاری

---

[۱] دانشجوی دکترا پژوهشکده انقلاب اسلامی
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه امام صادق

آیا تمدن نوین اسلامی ممکن است؟ چگونه؟

امیرحسن خواجوی[۱]

چکیده

بررسی امکان تحقق هر پدیده انسانی به صورت ابژکتیو، نیازمند بررسی ذهنی آن پدیده در عالم مفاهیم است. این بررسی باید به صورت ما تقدم باشد. این بررسی اگر به ص.رت صحیح صورت پذیرد ذهن را از اسارت در دام عقاید جزمی رها می سازد. بررسی دقیق چگونگی امکان تحقق تمدن نوین اسلامی از دو جهت لازم و ضروری است. در وهله نخست این بررسی عقلی می تواند ما را از طلب کردن امر محال باز دارد. امر محالی که اگر به درستی تحلیل شود در بسیاری از شئون زندگی امروز ما تسلط پیدا کرده است و ذهن پرسشگر فلسفی همواره با این امور محال واقع نما در ستیزه است.

از سوی دیگر اگر مفهوم تمدن نوین اسلامی بتواند پس از بررسی دقیق از آزمون تحلیل عقل محض سربلند خارج شود آنچنان بنای استواری ساخته خواهد شد که هیچ تند باد فکری توانایی تخریب آن را نخواهد داشت.و در پرتو این بنای عقلی می توان خانه امن و آسایش علوم اسلامی را ساخت. بررسی امکان عینی مفهوم تمدن نوین اسلامی و از آن مهمتر چگونگی این تحقق ارکان اصلی این مقاله را به خود اختصاص می دهد.

کلیدواژگان: امکان تحقق تمدن نوین، علوم اسلامی، جزمیت، عقل محض

---

[۱] دانشجوی دکترا فلسفه

آسیب شناسی عوامل بازدارنده ظهور تمدن نوین اسلامی و راههای مقابله با آن

رحمن غریبی کانی پان[۱]

چکیده

نگارش پیش روتحت عنوان « آسیب شناسی عوامل بازدارنده ظهور تمدن نوین اسلامی و راههای مقابله با آن» به این سوال می خواهد پاسخ دهد ،که در شکل گیری تمدن نوین اسلامی چه آسیب هایی می تواند آن را از روند رو به رشد خود بازدارد، تدوین شده و در یک مطالعه اسنادی، با روش توصیفی و تحلیلی به نتایج ذیل دست یازیده است: تفسیر و تحول تمدن نوین اسلامی باتوجه به پویایی دین اسلام همچنان در حال رشد و نوشدن می باشد، و نقطه آغازین هر تحول سازنده در تمدن نوین اسلامی شناخت آسیب های در پیش روی آن از عوامل سیاسی و اجتماعی می باشد که هر کدام خود دارای زیربخشهای مربوط به سرفصل های مذکور می باشند.

که برای بررسی این آسیب ها در شرایط زمانی و جهانی کنونی می توان با تکیه بر ظرفیت های تمدن ساز در جهان اسلام تقاضا و میل فزایندهموجود در جهان اسلام به سوی تمدن نوین اسلامی را تقویت، تامین و تحکیم نماید.

کلیدواژگان: تمدن، اسلام، نوین، آسیب شناسی، ظهور

---

[۱] دانشجوی دکترا فقه و مبانی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

مبانی فلسفی تمدن سازی اسلامی بر اساس علل اربعه ارسطویی

زهره اسماعیلی راد[۱]

حسین مهدوی منش[۲]

چکیده

برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی لازم است که از چهار مرحله انقلاب اسلامی،نظام اسلامی،دولت اسلامی و جامعه اسلامی گذر کنیم.این سیر منطقی گذر از انقلاب تا تمدن که در طول هم هستند نیازمند حرکتی نظام مند و سلسله وار بر اساس چهار اصل مهم دین، عقل ،علم و اخلاق می باشد. حرکت برای تمدن سازی صرفا از زمان وقوع انقلاب شروع نشده است بلکه از قرون اولیه اسلامی با وجود اندیشمندانی همچون ابن سینا،ابوریحان و حتی قبل از ایشان توسط ائمه اطهار(ع) خصوصا امام صادق (ع) بسترهای اولیه آن شکل گرفت.

روش تحقیق دراین نوشتار تحلیل محتوای کیفی است و سعی دارد با استفاده از اصول ومبانی فلسفی متقدم و متاخر و به طور خاص بکارگیری علل اربعه ارسطو و ابن سینا مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی را تشریح و تبیین کند.منظور از تمدن،صورت مطلق آن نیست بلکه تمدن مضاف و به عبارت دیگر تمدنِ اسلامیِ مدنظر رهبر معظم انقلاب اسلامی می باشد. از بین مراحل پنجگانه ذکر شده برخی نقش علت فاعلی و برخی نیز نقش علت متدی و صوری را ایفا می کنند.ضمن اینکه اصل تحقق تمدن اسلامی نیز به عنوان علت غایی این حرکت شناخته می شود.

واژگان کلیدی : تمدن سازی،علل اربعه،تمدن مضاف،علت غایی،

---

[۱] دانشجوی دکترا فلسفه و کلام اسلامی

[۲] دانشجوی دکترا

ولی فقیه شرط امکان احیاء امر سیاسی

علیرضا بلیغ[۱]

چکیده

سرمایه‌داری در مقاطع متعددی از حیات تاریخی خویش درگیر بحران‌های ذاتی خویش بوده است و هر بار با درانداختن طرحی تازه آنها را رفع کرده است. در شرایطی که این نظام در آخرین نقاط تمامیت‌یافتگی با طرحی دیگر برای رفع بحران کنونی خویش به دنبال شکل خاصی از یکپارچه‌سازی جهانی است مهم‌ترین پرسش این است بر اساس کدامین الگوی حکمرانی می‌توان از ادغام در چنین ایده‌ای پیش‌گیری کرد و بنایی برای استقلال و حفظ هویت ملی استوار کرد؟ ایدهٔ جهانی‌سازی/شدن مستلزم غلبهٔ امر اجتماعی بر امر سیاسی است. پس لاجرم درانداختن طرحی از استقلال ملی باید متکی به نحوی از احیاء امر سیاسی باشد. برای هیچ ملت و هیچ فرهنگی که به دنبال چنین قدرتی باشد این امر ممکن نیست مگر با فهم از امکان تاریخی خویش. امکانی تاریخی که حاصل پرسشی است که برآمده از همّ آنها نسبت به آینده است اما برای پاسخ به آن باید بر اساس آن پرسش به بازاندیشی سنت خویش دست بزنند.

این مقاله بر آن است تا پس از توضیح مفاهیمی چون امر اجتماعی، امر سیاسی، ایدهٔ جهانی سازی/ شدن و نتایج آن در رابطه با ملت‌ها و فرهنگ‌های مختلف نشان دهد که چگونه ولایت فقیه می‌تواند به مثابهٔ یک الگوی حکمرانی به عنوان یک امکان تاریخی که از سرچشمهٔ سنت ایرانی- اسلامی جوشیده زمینهٔ احیای امر سیاسی برای جمهوری اسلامی و مقدمه‌ای برای حرکت به سوی افق تمدن نوین اسلامی باشد. پس از تشریح ایده اشاره‌ای به نقاط قوت و بحران‌هایی که آن را تهدید می‌کند نیز خواهیم نمود.

واژگان کلیدی: ولی فقیه، امر اجتماعی، امر سیاسی، جهانی سازی/شدن، امکان تاریخی

---

[۱] دانشجوی دکترا فلسفه علم و فناوری

رشته های دانشگاهی غیر بومی ؛ محدودیتی عمده در راستاری حرکت به سمت تمدن نوین اسلامی

مجید دارابی[۱]

چکیده

غرب رشته های دانشگاهی را در کشورهای مختلف جهان چنان شکل داده که هر دخالت فکری، اجتماعی، فرهنگی یا اقتصادی که خارج از ساختار دانش مدرن غرب باشد، را عقب مانده، محدود ، بَدَوی و بیهوده به حساب می آورد.. این سیطره به حدی رسیده که امروزه برخی سخن گفتن از علوم انسانی ایرانی اسلامی را بی نتیجه می پندارند و با طعنه ها و بحث و مقاله و سمینارها آنرا نقد و رد می کنند اما نظریه ها و دانش غربی مورد استقبال قرار می گیرد. باید دانست رشته های دانشگاهی در شکل حاضر در عین تظاهر به ترویج آزادی، همواره طناب ظلم را تنگ تر می کند و در کشورهای جهان سوم باعث ناامیدی مردم شده لذا مشاهده می کنیم که در بیشتر دانشگاه های جهان سوم، تقریباً در همه رشته های دانشگاهی مسیر یکسان طی می شود؛ در ابتدا به سمت شناختن نظریه پردازان غربی در هر یک از حوزه ها و سپس اعمال نظریه ها و عملکردهای آنان به مثابه دستورالعملی مقدس و جهانی و در عین حال بی اعتنایی و تضعیف علم بومی. بررسی و شناسایی ابعادی از رشته های دانشگاهی که تحت سیطره غرب قرار گرفته و بررسی علل و عواملی که منجر به استقبال از نظریه ها و دانش غربی می شود و جستجوی راهکارهایی برای هدایت و جهت دهی رشته های دانشگاهی به سمت مسائل بومی جامعه خودی از اهداف این مقاله است که با بررسی تحلیلی و تفسیری منابع موجود در این زمنیه انجام می شود

واژگان کلیدی: رشته های دانشگاهی، امپریالیسم، علوم بومی، تمدن نوین اسلامی، محدودیت

---

[۱] دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

ضرورت تغییر نگاه در رشته های علوم اجتماعی؛ در راستای تمدن نوین اسلامی

مجید دارابی[۱]

چکیده

آیا می توان تصور کرد که بدون دانش علوم اجتماعی غرب، این دانش در کشور ما بتواند ادامه حیات پیدا کند؟ امروزه استعمار غرب با القای برتری و جهان شمولی علم، اجازه تفکر به تحصیل کردگان ما نمی دهد؛ در جامعه علمی ما و نیز تمام جوامع زیر سلطه یا مستعمره، انبوهی از تحصیل کرده ها به بی ارزشی خود و تمدنشان ایمان آورده و اجازه می دهند همه تمدنشان به یغما برود؛ محتوای دانش دانشگاهی ما چیزی بیش از جهان بینی امپریالیسم غربی نیست؛ امپریالیسم بخش ذاتی نظام علمی دنیا شده در حالی که در علوم اجتماعی، ارائه نظریه ها و راهکارهای جهان شمول و کلی نادرست و غیر منطقی است. تداوم آموزش علوم اجتماعی در چارچوب هایی هم که توسط متفکران غربی ارائه شده به معنی تقویت هر چه بیشتر نظام حاکم شده قبلی و به زیان نظام جدید است، ما در خیابانی یکطرفه در حال حرکتیم و دانش مسلط جهانی روز به روز فراگیر تر می شود و تقریباً تمام دانشگاه های دنیا خواسته یا ناخواسته در برابر اهداف و روش شناسی علوم اجتماعی حاکم در محافل دانشگاهی غربی سر تعظیم فرود می آورند. بررسی و شناسایی علل و عواملی که منجر به سلطه علوم اجتماعی غربی شده و ارائه راهکارهایی که منجر به تدوین چارچوب علوم اجتماعی غیر اروپامحور شده تدریجا به جایگزینی سنت ها قابل اطمینان خودمان به جای سنت های علمی غربی می شود از اهداف این مقاله است که با بررسی تحلیلی و تفسیری منابع موجود در این زمنیه انجام می شود.

واژگان کلیدی: ضرورت، تغییر ، رشته های علوم اجتماعی، تمدن نوین اسلامی

[۱] دانشجوی دکترا مدیریت آموزشی دانشگاه تهران

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نظام مردم سالاری دینی به مثابه الگوی سیاسی تمدن نوین اسلامی

مهدی سعیدی[۱]

چکیده

در سال‌های اخیر نظریه‌ای با عنوان «مردم سالاری دینی» مطرح گردیده است که در مقام تبیین مقوله ماهیت، ابعاد و ساختار حکومت در نظام جمهوری اسلامی است و تلاش دارد تا چگونگی توزیع قدرت در نظام اسلامی را شرح و تبیین نموده و به سوالات و ابهامات متعدد در باب حکومت اسلامی پاسخ ارائه دهد. خاستگاه این نظریه را باید در فقه سیاسی شیعه جستجو کرد که توسط فقها و صاحب نظرانی از جمله حضرت امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای در طول این سال‌ها مطرح و تشریح گردیده است.

این نظریه با هدف نظام سازی و ارائه الگویی از نظام سیاسی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی ارائه شده و هدف کلی خود را "رسیدن به تمدّن اسلامی" معرفی می کند و در این میان از پنج مرحله فرآیند تشکیل تمدن اسلامی به این ترتیب یاد می‌کنند: ۱. تشکیل انقلاب اسلامی، ۲. تشکیل نظام اسلامی، ۳. تشکیل دولت اسلامی، ۴. تشکیل کشور اسلامی، ۵. دنیای اسلامی. متفکر و نظریه‌پردازی محوری این نظریه معتقد است که برای تحقق فرآیند پنج گانه مذکور باید الگوی پیشرفت داشت که از آن با عنوان "الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت" یاد شده است.

تبیین چیستی و ماهیت، ابعاد و مولفه های نظریه مردم سالاری دینی و مرزها و تمایزات آن با دیگر قرائت ها از حکومت اسلامی موضوعی است که در این مقاله بدان پرداخته خواهد شد.

[۱] دانشجوی دکترا علوم سیاسی

بررسی نقش رسانه‌های مدرن در شکل بخشی به تمدن نوین اسلامی

الهه شاکری داریانی[۱]
دکتر اصغر فهیمی‌فر

چکیده

منظور از تشکیل تمدن نوین اسلامی در حقیقت بازتولید تمدن اسلام در بطن شرایط جدید است . در این مسیر باید از دانش جهان و ابزارهای موجود جهانی به نحو احسن استفاده کنیم و آسیب‌های احتمالی تکنولوژی های مدرن را حتی المکان تقلیل دهیم. تمدن نوین اسلامی دو بخش دارد: یک بخش ابزاری است(مانند شناسایی رسانه‌های مدرن، رسانه‌های مدرن ابزارهای تمدن سازی هستند.) و بخش دیگر، بخش اصلی و اساسی است که نتیجه بکارگیری ابزارهای نوین تمدنی است من‌جمله سبک زندگی جدید که از طریق رسانه های نوین منتقل می‌شود. با پیشرفت تکنولوژی و پیدایش رسانه‌های مدرن، متعاقب آن الگوهای نوینی از ارتباطات شکل گرفت و در امتداد آن صورت‌بندی‌های اجتماعی-فرهنگی جدیدی ایجاد شد. شناخت تخصصی و عمیق از ماهیت و اساس این رسانه‌ها ضروری است تا با نحوه‌ی اثرگذاری بر مخاطبین در شکل بخشی به فرهنگ جدید، تواناتر عمل کنیم و بتوانیم همزمان با این تغییرات(تغییراتی همچون پایان عصر رسانه‌های واگرا، تغییر از مخاطب منفعل به مخاطب فعال و از سلطه‌ی نهادها و سازمان‌ها به سمت گروه‌های همسطح و برابر با مردم.) الگوهای نوینی از ارتباطات مبتنی بر اصول و عقاید اسلامی را شکل دهیم.

در تلویزیون سنتی اصل بر ارسال پیام از سوی یک فرستنده و دریافت آن از سوی مخاطب بوده است. اما در تلویزیون نسل جدید مدل ارسال یکسویه پیام از سوی فرستنده به گیرنده - مبدل به الگوی نوینی شده که هم فرستنده و هم گیرنده تواماً در تولید پیام مشارکت و نقش دارند که به آن‌ها تلویزیون‌های تعاملی گفته می‌شود. به مدد پیشرفت تکنولوژی معادله سنتی فرستنده رسانه و گیرنده دچار تحول عمیقی شده به گونه‌ای که در تلویزیون تعاملی عامل «کاربر» همزمان جای تماشاگر و تولید کننده را گرفته است. لحن این نوع تلویزیون بر خلاف گذشته لحن خطابه‌ای نیست و فکر و ذهن تماشاگر را درگیر تولید پیام می‌کند. به نظر

[۱] دانشجوی دکترا پژوهش هنر- مطالعات رسانه های مدرن

می‌رسد این الگوی تکنیکالی در تلویزیون‌های آینده می‌تواند در شکل بخشی به به نظام فرهنگی در تمدن نوین اسلامی نقش موثری ایفا کند. کوتاه اینکه تلویزیون تعاملی، گونه‌ای از تلویزیون است که بیش از تلویزیون‌های متعارف کارایی دارد و نقش‌های اجتماعی و فرهنگی خطیرتری را می‌تواند عهده‌دار شود. این نوع از تلویزیون نسخه‌ی پایه‌ای سیستم جامع ارتباط خانگی است. از بسیاری جهات می‌توان تلویزیون تعاملی را واکنشی مشترک به «همگرایی رسانه‌ها» قلمداد کرد، الگوی مفهومی جدیدی که با توسعه‌ی فناوری‌های دیجیتال آغاز شد و می‌رود تا به یک مدل ارتباطی نوین بیانجامد.

مقاله را پیرامون تلویزیون تعاملی در ابتدا با مفهوم تعامل آغاز می‌کنیم. پس از آن به بحث در مورد گنجاندن تعامل در مدل تلویزیون و بررسی ساختار ارتباطات در شبکه‌های تلویزیون تعاملی می‌پردازیم. درپایان ویژگی فرهنگی و ایدئولوژیک تلویزیون تعاملی را مورد تحلیل قرار می‌دهیم. لذا این پژوهش می‌کوشد تا با بیان قابلیت‌های فنی و تکنولوژیک تلویزیون‌های آینده(تلویزیون تعاملی) و تبیین و معرفی الگوهای تعاملی در این گونه تلویزیون‌ها و ظرفیت‌های بالقوه آن را که می‌تواند در خدمت فکر اسلامی قرارگیرد بیان کند.

در ضمن این مقاله به دنبال بررسی تاثیر ماهیت رسانه‌های مدرن و الگوهای نظام ارتباطی آن در شکل بخشی به فرهنگ و سبک زندگی ایرانی- اسلامی نیز هست. از آنجا که نظام تمدن نوین اسلامی ارتباطات دوسویه را پشتیبانی می‌کند و تبدیل مونولوگ به دیالوگ را ارزش می‌داند لذا تلویزیون‌های تعاملی می‌تواند نقش اساسی در شکل بخشی و تسهیل ارتباطات اسلامی باشد.

سوالات این پژوهش عبارتند از:

۱. سوال اصلی این مقاله اینست چگونه از رسانه‌های مدرن برای ایجاد تمدن نوین اسلامی بهره ببریم؟
۲. تلویزیون تعاملی چیست و تفاوت‌های آن با تلویزیون سنتی کدام است؟
۳. چه ظرفیت‌های فرهنگی و ارتباطی را می‌توان در این رسانه‌ها سراغ کرد که می‌تواند در خدمت سبک زندگی در تمدن نوین اسلامی قرار گیرد؟

روش تحقیق در این پژوهش کیفی، توصیفی-تحلیلی است که بر پایه اطلاعات بدست آمده از منابع جدید کتابخانه‌ای و رجوع به برنامه‌های ساخته شده به عنوان برنامه‌های تعاملی صورت می‌گیرد.

واژگان کلیدی : تلویزیون تعاملی- تعامل- تمدن نوین اسلامی- رسانه‌های مدرن- سبک زندگی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نظام مردم سالاری دینی به مثابه الگوی سیاسی تمدن نوین اسلامی

مهدی سعیدی[۱]

چکیده

در سال‌های اخیر نظریه‌ای با عنوان «مردم سالاری دینی» مطرح گردیده است که در مقام تبیین مقوله ماهیت، ابعاد و ساختار حکومت در نظام جمهوری اسلامی است و تلاش دارد تا چگونگی توزیع قدرت در نظام اسلامی را شرح و تبیین نموده و به سوالات و ابهامات متعدد در باب حکومت اسلامی پاسخ ارائه دهد. خاستگاه این نظریه را باید در فقه سیاسی شیعه جستجو کرد که توسط فقها و صاحب نظرانی از جمله حضرت امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای در طول این سال‌ها مطرح و تشریح گردیده است.

این نظریه با هدف نظام سازی و ارائه الگویی از نظام سیاسی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی ارائه شده و هدف کلی خود را "رسیدن به تمدّن اسلامی" معرفی می‌کند و در این میان از پنج مرحله فرآیند تشکیل تمدن اسلامی به این ترتیب یاد می‌کنند: ۱. تشکیل انقلاب اسلامی، ۲. تشکیل نظام اسلامی، ۳. تشکیل دولت اسلامی، ۴. تشکیل کشور اسلامی، ۵. دنیای اسلامی. متفکر و نظریه‌پردازی محوری این نظریه معتقد است که برای تحقق فرآیند پنج گانه مذکور باید الگوی پیشرفت داشت که از آن با عنوان "الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت" یاد شده است.

تبیین چیستی و ماهیت، ابعاد و مولفه های نظریه مردم سالاری دینی و مرزها و تمایزات آن با دیگر قرائت ها از حکومت اسلامی موضوعی است که در این مقاله بدان پرداخته خواهد شد.

واژگان کلیدی: نظریه سیاسی اسلام / حکومت اسلامی / مردم سالاری دینی / الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت / تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا علوم سیاسی

الزامات و راهکارهای خط مشی گذاری عمومی در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی

حمید رضا قنبری نژاد اصفهانی[۱]

چکیده

وجود «پیوندهای مشترک»، در مواردی «تهدیدات و چالش های مشترک» را نیز به همراه دارد. از آن جایی که پیوندهای مشترک «امت اسلامی» (که می تواند زمینه ساز شکل گیری تمدن نوین اسلامی باشد)، همواره به عنوان مانعی جدی بر سر راه پیشبرد اهداف نظام سلطه قلمداد شده، تلاش های دامنه داری از سوی این نظام در جهت تضعیف این پیوندها صورت گرفته که از جمله مهم ترین آن ها راهبردهای «فرقه سازی»، «فرقه گرایی»، «اسلام هراسی» و «شیعه هراسی» است.

به جهت آن که زمینه های تقابل با تمدن اسلامی وموضوعی چند وجهی است و طی آن لازم است علاوه بر تبیین «ظرفیت ها و فرصت های موجود»، «موانع و چالش های موجود» بر سر راه احیاء تمدن اسلامی نیز مطمح نظر قرار گیرد، در تبیین ساز و کارهای احیاء این تمدن نیز لازم است تمامی ابعاد مورد توجه ویژه واقع شود. رویکرد این نوشتار ارائه ی الگویی با محوریت ساز و کارهای مشترک امت اسلامی بوده و از آن جایی که ارائه ی یک الگوی تمدنی، مشتمل بر مداخله ی مجموعه ای از عوامل است، ترسیم ساز و کار ایجاد یا احیاء آن نیز لازم است در چارچوب مدلی ترسیم شود که در بردارنده ی تمامی ابعاد ابعاد علمی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی و حقوقی باشد. از این رهگذر، مقاله ی حاضر تلاش دارد تا در راستای نیل به هدف مطروحه، به ارائه ی مجموعه ی متنوعی از سازو کارها و راهکارها (شامل ۱۲۶ سازوکار و راهکار) مبتنی بر ابعاد یاد شده بپردازد.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، تمدن نوین اسلامی، امت اسلامی، حقوق بین الملل اسلام

[۱] دانشجوی دکترا حقوق بین الملل

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

تحلیل و بررسی حقوق کار در نسبت با سیاست‌های اشتغال از منظر نظام اقتصادی اسلام

حمید رضا پرهیزکاری[۱]

چکیده

حقوق کار عرصه مواجهه میان کارگر و کارفرما است که این عرصه علاوه بر تمشیت حقوقی، نیاز به ساماندهی اقتصادی متناسب با مبنای مورد پذیرش نظام اسلامی را دارد. با توجه به چالش مهمِ از آغاز تاکنون جمهوری اسلامی ایران نسبت به ایجاد ارتباط صحیح میان کار و سرمایه، «الگوی تعاملی عوامل تولید» یکی از اصلی‌ترین نقاط مواجهه کارگر و کارفرما را تشکیل می‌دهد که در «توزیع درآمد حاصل از تولید» تجلی آشکاری دارد. تحلیل و بررسی این مسئله در حقوق کار از جهت چشم انداز کار و اشتغال کشور، «سیاست‌های اشتغال» مقام معظم رهبریمدظله‌العالی و از جهت مبنای مباحث اندیشه‌ای و الگوی اسلامی تنظیم روابط میان کارگر و کارفرما، آیت الله محمد باقر صدر و امام موسی صدررضوان‌الله‌تعالی‌علیهما به عنوان دو اندیشمند اسلامی عرصه اقتصاد اسلامی است. یافته نهایی این تحقیق را باید در مسئله شناسی حمایت اقتصادی از کار در مقابل سرمایه و ابزار تولید و چگونگی تحقق این حمایت در نسبت با حقوق کار خلاصه نمود. این مقاله از طریق روش توصیفی-تحلیلی ابتدا مواجهه میان رشته‌ای حقوق و اقتصاد در حقوق کار و محوریت سیاست‌های اشتغال در آن مورد بررسی قرار می‌گیرد سپس الگوهای شرقی و غربی تعامل عوامل تولید و روش توزیع درآمد حاصل از تولید آن تشریح می‌شود و نهایتا الگوی اقتصادی اسلام در این موضوع را معرفی می‌کند.

واژگان کلیدی : حقوق کار، سرمایه‌داری، مارکسیسم، الگوی اقتصادی اسلام، عوامل تولید، توزیع درآمد

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه علامه طباطبایی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

سیر تطور حاکمیت قانون در نظام حقوقی مدرن و وضعیت آن در حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران

حمید رضا پرهیزکاری[۱]

چکیده

حاکمیت قانون از جمله اصول مهم در حوزه حقوق عمومی خصوصا قانون اساسی محسوب می‌شود که وجود این مفهوم در نظام حقوقی یک کشور باعث ایجاد هویت ثابت در نظام قانونی آن کشور می‌شود چرا که این اصل وحدت و یکپارچگی را از جهت حاکمیت رویه‌ها و شیوه‌های ثابت در اداره کشور ایجاد می‌کند. حاکمیت قانون از جهات مختلف در اصول مختلف قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران متبلور است که این مفهوم در نسبت با حاکمیت شرع، بر نهاد ولایت فقیه به عنوان عالی‌ترین و محوری‌ترین رکن نظام اسلامی نیز سیطره دارد. این مقاله در جستجوی سؤال «با توجه به بستر شکل گیری حاکمیت قانون در مغرب زمین، معنا و مفهوم آن در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر چارچوب دینی و شرعی چیست؟» به بررسی اولا تطور سیر حاکمیت قانون و مبانی آن در نظام غربی و ثانیا مشخص کردن نوع برداشت و رویکرد حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران در مناسبت با حاکمیت شرع و ولایت فقیه می‌پردازد که از طریق روش توصیفی-تحلیلی کتابخانه‌ای ابتدا این مفهوم در نظام مدرن به طور کامل تبیین و تشریح می‌شود، سپس حاکمیت قانون را در حقوق اساسی جمهوری اسلامی و به طور خاص در اصول مربوط به ولایت فقیه آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: حاکمیت قانون، قانون اساسی، حاکمیت شرع، ولایت فقیه، حکومت

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه علامه طباطبایی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

تبیین اصول و ویژگی های تربیت دینی در سبک زندگی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری و با تاکید بر آیات و روایات

احمد طالعی فرد[1]

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر تبیین اصول و ویژگی های تربیت دینی در سبک زندگی اسلامی از منظر مقام معظم رهبری وباتاکید برآیات وروایات صورت گرفته است. در این مقاله، پژوهشگر از روش توصیفی و کتابخانه‌ای استفاده نموده است. برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر از یک سو از آیات قرآن کریم، سخنان حکیمانه امامان معصوم«علیه السلام» و از سوی دیگر از نظرات و سخنان گوهربار مقام معظم رهبری، با توجه به نقاط مشترک بهره گرفته شده است. در تجزیه و تحلیل اطلاعات، اصول و ویژگی‌ها و نقش موضوع (نظام تربیتی و فرهنگی) در سبک زندگی اسلامی استخراج و در نتیجه جایگاه آن در تمدن اسلامی مشخص شده است. نتایج مقاله نشان می‌دهد:

۱) از اصول تربیت دینی می توان به مواردی مانند اصل ایمان ،اصل توجه و نگرش به قرآن ،اصل مفهوم انتظار واصل خانواده ونقش روابط خانوادگی را استنباط ونام برد.

۲) سبک زندگی بخش حقیقی و اصلی تمدن اسلامی است و هدف انقلاب اسلامی، ایجاد یک تمدن نوین اسلامی می‌باشد.

۳) آسیب شناسی در این حوزه باید نه به صورت مقطعی بلکه با یک عزم ملی تحقیق، بصیرت و با همکاری دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی بخصوص دانشگاه و حوزه های علمیه صورت پذیرد.

واژگان کلیدی: سبک زندگی؛ تبیین اصول؛ تربیت دینی؛ آیات وروایات؛ مقام معظم رهبری

---

[1] دانشجوی دکتری دانشگاه شاهد

طراحی جایابی بهینه مساجد (اقتصاد معنوی) در راستای تمدن نوین اسلامی با استفاده از ابزار های تصمیم گیری (تئوری بازی ها) مطالعه موردی: شهر نیشابور دروازه ورود به تمدن نوین اسلامی

محمد رضا حصاری[۱]
محسن ناظم بکایی[۲]

چکیده

با توجه به گستردگی های فرهنگی- مذهبی و افزایش جمعیت پرداختن به موضوعات فرهنگی و اجتماعی ومذهبی نظیر ساخت مساجد در شهر ها ضروری است مساجد به عنوان پایگاه های اصلی فرهنگی در تحقق تمدن نوین اسلامی نقش به سزایی دارند.

مدل ارائه شده در تحقیق حاضر، مدل بازی ورونویی است که امکان طراحی مکان‌یابی را ممکن می‌سازد. یکی از مهم‌ترین معیارهای ارزیابی مکان‌یابی تسهیلات از نظر بیشترین دسترسی فرهنگی و اقتصادی، نزدیک بودن محل تسهیلات به مردم و ذی نفعان می‌باشد. این مدل با شناسایی کلیه مسائل داخلی و خارجی سیستم که با مکان‌یابی تسهیلات، ارتباط متقابل دارند، معیارهای گذشته ارزیابی مکان‌یابی را اصلاح و برای شرایط عملی (اقتصاد معنوی) قابل استفاده می‌نماید؛ همچنین در این مقاله نشان داده شده است که استفاده از نظریه بازی‌ها در شرایط تصمیم‌گیری گروهی می‌تواند ابزار مناسبی برای دستیابی به طرح‌های مکان‌یابی و سیستم حداقل فاصله باشد که تعادل مناسبی بین هزینه‌های احداث و بهره‌برداری از تسهیلات و حاصل از پوشش حداکثری تقاضا در راستای ترویج فرهنگ مسجد پایگاه محور را ایجاد می‌کنند. درپژوهش حاضر، مکانیابی مناسب مساجد شهر نیشابور در استان خراسان رضوی، به عنوان دروازه تمدن نوین اسلامی مورد مطالعه قرار گرفته است .

واژگان کلیدی: مسجد، مکان یابی بهینه ، تصمیم گیری، تئوری بازی، بازی ورونویی، استراتژی

---

[۱] دانشجوی دکترا مدیریت
[۲] استادیار دانشگاه شاهد

بررسی و اولویت بندی عوامل خیانت همسران با استفاده از مدل های تصمیم گیری گروهی

(شاخص خانواده ایده آل در تمدن نوین اسلامی)

محمد رضا حصاری[۱]
نفیسه مظلومی[۲]

چکیده

از آنجا که خیانت اساسی ترین جزء رابطه زناشویی که همان اعتماد است را خدشه دار می کند بنابراین آثار مخرب بسیار عظیمی در زندگی مشترک به جای می گذارد. در این میان بیش از همه همسرس که مورد بی وفایی و خیانت واقع شده آسیب می بیند و موجب مختل شدن سلامت روان و از دست دادن تعادل عاطفی و رفتاری وی خواهد شد.علاوه براین مشکلات طلاق وفرو پاشیدن زندگی زناشویی نیز از دیگرپیامدهای خیانت محسوب می شود وفرزندان نیز از آسیب های وارد شده بی نصیب نخواهند بود.در پژوهش حاضر بر آن شدیم که به بررسی عوامل خیانت همسران با استفاده از ابزار های تصمیم گیری گروهی در یک خانواده ایده آل در تمدن نوین اسلامی بپردازیم. عوامل خیانت همسران با استفاده از روش AHP گروهی، توسط ۱۰ خبره مقایسه زوجی شدند . در پایان ۴ شاخص اصلی با ۲۱ زیر شاخص رتبه بندی شدند. با توجه به اطلاعات بدست آمده بیشترین اولویت به ترتیب متعلّق به عامل فردی ، سپس عامل خانوادگی (عاطفی) ، عامل اجتماعی- فرهنگی و در نهایت عامل خانوادگی(جنسی) می باشد.

واژگان کلیدی: خانواده ، عوامل فردی ، عاطفی ، اجتماعی و جنسی ،تمدن نوین اسلامی ، تصمیم گیری گروهی

---

[۱] دانشجوی دکترا مدیریت
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تبیین نقش الگوی تربیتی مبتنی بر جهاد در زمینه سازی تمدن نوین اسلامی

طاهره رجبی[۱]

محمد حسن میرزا محمدی[۲]

چکیده

تحقق تمدن نوین اسلامی در عصر حاضر اهمیت ویژه ای پیدا کرده است و از ابعاد و زوایای مختلف بررسی گردیده است. در این مقاله هدف این است که از منظر تربیتی و با محوریت قراردادن مفهوم جهاد در قرآن چگونگی تحقق تمدن اسلامی بررسی شود و تربیت مبتنی بر جهاد به عنوان بایسته اساسی تحقق تمدن اسلامی مطرح گردد. برای رسیدن به این منظور با استفاده از روش تحلیل مفهومی ابتدا مفاهیم مختلف و ابعاد متفاوت جهاد در آموزه های اسلامی با تاکید بر قرآن بررسی گردید و در پایان به استنتاج و تحلیل چگونگی تاثیر پذیری و تاثیر گذاری بین انسان و تمدن با محوریت جهاد پرداخته شد. جهاد نوع مواجهه تمدن اسلامی با تمدنهای رقیب را بر اساس چهار نوع رویارویی هجوم، دفاع، تقیه و هجرت مشخص می کند. اکنون در شرایطی که انقلاب اسلامی به وقوع پیوسته و مرحله نظام سازی انجام گرفته است، لازم است تمدن اسلامی در موقعیت فعال و هجومی قرار گیرد. موفقیت در این مواجهه تمدنی به چگونگی تربیت انسان تمدن ساز بستگی دارد. الگوی تربیتی مبتنی بر جهاد ظرفیت وسیعی دارد تا با تلفیق قلمروهای تربیت اخلاقی و تربیت اجتماعی به شکل گیری تربیت جهادی با بینش، کنش و منش جهادی برای تحقق تمدن نوین اسلامی کمک کند.

واژگان کلیدی: جهاد، الگوی تربیتی جهاد، قلمروهای تربیتی جهاد، موقعیت های جهاد، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا

[۲] دانشیار دانشگاه شاهد تهران

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تمدن نوین اخلاقی بر محور تبدّل فقاهت سیاسی با رویکردی بر نظریّات امام خمینی(ره)

محمدرضا فارسیان[۱]

سید علی پورمنوچهری[۲]

چکیده

حاکمیت اسلامی در عصر اخیر خواستار بازسازی چهره سیاسی خود در قالب عرضه تمدن نوین اسلامی به ملل و آحاد می‌باشد . این جریان که در قالب حاکمیت دینی بر رفتار سیاسی جلوه نموده است به دلیل عدم پشتوانه سازی مناسب جریان فقاهت به توفیقی مستلزم شأن خود فائق نیامده است . بسترسازی نامتوازن تحت اشراف ظنون خاصّه حواله‌ای جز گسست پیوندهای حاکمیتی و اجتماعی را در پی نداشته است . از این رو با توسعه این دیدگاه تطابق اصل کاربست تظنّن عقلائیه و بهره‌گیری از خرد جمعی در جهت شکل‌گیری جامعه‌ای آرمانی ظهور می‌یابد . این پژوهش با بهره‌گیری از نظریات امام خمینی در باب اسلام تمدن ساز بر آن است که ، تمدن نوین اخلاقی که مثبت رویکردی جدید در پیش پای حاکمیت فقهی می‌باشد با بهره‌ای خاص از اولویت فقه تمدن ساز با عنوان ظن عقلانی اخلاق‌مدار به حیاتی متعالی به نام تمدن دست می‌یابد و این امر مقصودی است که در این مجال ملزم پنداشته شده است که رویکرد جز در سایه پالایش فقه عقلانی و اخلاقی با محوریت آزادی و مدارا استوار نمی‌گردد .

واژگان کلید: تمدن نوین اخلاقی ، ظن خاص ، تظنن عقلائیه ، آزادی ، مدارا ، امام خمینی ، فقه سیاسی

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

[۲] استادیار دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

سبک زندگی معنوی حضرت فاطمه (س) الگویی برای زیرساخت های تمدّن نوین اسلامی

مجتبی اخوان ارمکی[۱]

چکیده

برای ایجاد تمدّن نوین اسلامی، که بر مبنای پیشرفت همه جانبه بنا می شود، باید همه نیازهای مادی و معنوی، انسان ها شناخته شود و از همهٔ ظرفیت ها برای رشد و تعالی انسان استفاده کرد. از آنجا یکی از بارزترین ویژگی های شخصیتی حضرت زهرا (س) ارتباط عمیق معنوی او با خداست، که در کثرت عبادت وخویشتنداری حضرت تجلّی نموده است. آن حضرت در زندگی اصولی معنوی خاصی را رعایت کرده اند، که به یقین با پیروی از سبک زندگی معنوی آن بزرگوار، شالوده تمدّن نوین اسلامی در جامعه پی ریزی خواهد شد. در این مقاله با مطالعه زندگی حضرت فاطمه (س) سعی شده است، سبک زندگی معنوی حضرت زهرا (س) بررسی شود. یافته های این تحقیق نشان می دهد که انسان با پیروی از سبک زندگی معنوی حضرت فاطمه (س) به خدا توکل خواهد کرد و با صبر در برابر مشکلات از آنچه خداوند به او داده است، راضی خواهد بود و با مهرورزی و محبت به دیگران اساس تمدن نوین اسلامی پی ریزی خواهد کرد. روش پژوهش کیفی مبتنی بر رویکرد توصیفی و تحلیلی می باشد.

واژگان کلیدی: تمدّن نوین اسلامی، سبک زندگی، حضرت زهرا (س)

---

[۱] دانشجوی دکترا

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

تحلیل پیام‌های تربیتی و تعلیمی پنج کتیبه تجلی یافته در مسجد–مدرسه چهارباغ اصفهان

محی الدین آقاداودی[۱]
خشایار قاضی زاده[۲]

چکیده

مسجد–مدرسه چهارباغ به‌عنوان یکی از شاخص‌ترین بناهای علمی–مذهبی صفویه و گنجینه‌ای از هنر کتیبه‌نگاری اسلامی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. پژوهش حاضر تلاش دارد ضمن برگزیدن هدفمند پنج نمونه از کتیبه‌های شاخص این بنا به مطالعه ساختار و محتوای تعلیمی آن‌ها بپردازد تا زمینه پاسخ به پرسش اصلی پژوهش یعنی اینکه مضامین تعلیمی بازتاب یافته در نمونه‌های برگزیده شامل چه مواردی است؟ فراهم آید. پژوهش پیش رو از حیث روش توصیفی–تحلیلی بوده و جمع‌آوری اطلاعات به شیوه میدانی و کتابخانه‌ای صورت پذیرفته است، همچنین روش تجزیه‌وتحلیل یافته‌ها کیفی است. مختصری از نتایج پژوهش حاضر گویای آن است که کارکرد تعلیمی کتیبه‌ها با توجه به‌تناسب چشمگیر با کاربری بنا، بازتاب قابل‌توجهی در قالب مضامین داشته است. این مضامین اغلب در کتیبه‌های ثلث و نستعلیق و در نقاط اصلی بنا به‌کاررفته‌اند و از حیث موضوع شامل مباحثی همچون ضرورت علم‌آموزی، وظایف عالم و متعلم، برتری‌های عالم عامل بر عابد و موارد گوناگون هستند که در قالب‌های مختلف بیان‌شده‌اند.

واژگان کلیدی: معماری صفویه، کتیبه، مسجد– مدرسه چهارباغ، پیام های تعلیمی

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد
[۲] استادیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

نقش مدیریتی و نرم افزاریِ ولایت فقیه و فقه حکومتی در تمدن سازی نوین اسلامی، با محوریت اندیشه ولی امر مسلمین جهان حضرت امام خامنه ای مدظله العالی

رضا مقیسه[1]

چکیده

تمدن سازی نوین اسلامی یکی از اهداف انقلاب اسلامی و در واقع آخرین مرحله فرایند اهداف انقلاب اسلامی است؛ تحقق این هدف بزرگ، نیازمند نرم افزار متناسب با ماهیت و جنس انقلاب اسلامی می باشد. هدف مقاله توصیف میزان نقش «فقه حکومتی» و «ولایت فقیه» در «تمدن سازی نوین اسلامی» با روش تحلیل مضامین اندیشه حضرت امام خامنه ای مدظله العالی است.

اسلام حکومت را به «ولایت» تعبیر می کند و ولایت فقیه به معنای ولایت و حکومتِ یک شخص نیست؛ حکومت فقه است، نه حکومت افراد. به عبارتی در واقع فقه حکومتی نرم افزار اصلی اداره و مدیریت حاکمیت اسلامی در سطوح و جغرافیای مختلف از جمله تمدن سازی اسلامی می باشد؛ تمدن سازی نوین اسلامی بدون «ولایت فقیه» و فقه متناسب با آن یعنی «فقه حکومتی» شدنی نیست. فقه حکومتی فقهی است که تمام حوزه های فقه را در بر می گیرد؛ فقه فردی در واقع فقه حداقلی است و فقه حداکثری همان فقه حکومتی است؛ فقه حکومتی شامل فقه فردی هم می شود ولی فراتر از آن است؛ «چو صد(فقه حکومتی) آید نود(فقه فردی) هم پیش ماست». در حقیقیت ذات و یا بافت اصلی تمدن اسلامی، «ولایت فقیه» و فقه متناسب با آن یعنی «فقه حکومتی» است.

واژگان کلیدی: فقه حکومتی، ولایت فقیه، تمدن نوین اسلامی

---

[1] دانشجوی دکترا سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نقش فراموشی راهبردی در پیشرفتِ نهادها و سازمان های تمدنی و انقلابی؛ از منظر ذینفعِ مرجع و محوری انقلاب اسلامی؛ حضرت امام خامنه ای مدظله العالی

رضا مقیسه[۱]

چکیده

هدف مقاله بررسی فراموشی راهبردی برای پیشرفت نهادها و سازمان های انقلابی با روش تحلیل مضامین منویات امام خامنه ای مدظله العالی می باشد. وقتی انقلاب اسلامی در حال تحول و پیشرفت به سوی تمدن نوین اسلامی است، نهادها و سازمان های وابسته به آن باید همگام و همراه با انقلاب اسلامی و بلکه بیشتر و فراتر از آن متحول و در حال تغییر و پیشرفت باشند تا بتوانند حرکت تحولی انقلاب اسلامی را برای ساختن تمدن نوین اسلامی تضمین و مطمئن سازند.

تمدن به خودی خود ترویج و نهادینه نمی شود و به پیشرفت نهادها و سازمان هایی وابسته است. شاخصه اصلی دانش بنیان شدن نوآوری و تولید دانش است، اما به نظر می رسد علاوه بر یادگیری، نهادها و سازمان ها نیازمند فراموشی راهبردی نیز هستند؛ به عبارتی یعنی اولاً فراموش کردن خوبی ها برای خوب تر انجام شدن مأموریت های نهادها و ثانیاً صرف نظر کردن از کسب دانش و ابداعاتی که برای تحقق مأموریت کم اثر است.

این نوع فراموشی نقش زیادی در تحول و پیشرفت نهادهای انقلابی دارد. نهادها برای پیشرفت همه جانبه انقلاب اسلامی نیازمند فراموشی راهبردی برخی داشته ها و سرمایه های دانشی و فنی خود هستند تا بتوانند رسالت و مأموریت نهاد و سازمان خود را در قبال انقلاب اسلامی به موقع و با کیفیت انجام دهند. مصادیق فراموشی راهبردی را می توان از منویات و اندیشه ها و تدابیر ولی امر مسلمین جهان حضرت امام خامنه ای مدظله العالی به عنوان ذینفع مرجع و اصلی انقلاب اسلامی استخراج و استنباط کرد.

واژگان کلیدی: فراموشی راهبردی، ذینفعِ مرجع، پیشرفت، نهادهای تمدنی و انقلابی

[۱] دانشجوی دکترا سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

جایگاه تربیت زیبایی شناسی درتمدن نوین اسلامی با توجه به دیدگاه های علامه جعفری

محمد دارابی[۱]
محسن فرمهینی فراهانی[۲]

چکیده

این پژوهش به بررسی آرا و اندیشه های تربیتی علامه جعفری در زمینه های،"زیبایی شناسی"،"هنر"،"تمدن"و "حیات معقول" به منظور بهره گیری در "تمدن نوین اسلامی" می‌پردازد.در حوزه ارتباط بین تربیت زیبایی شناسی و تمدن نوین اسلامی تحقیقاتی انجام شده اما هنوز نقشه راه کاملی برای حوزه تربیتی تمدن نوین اسلامی تدوین نشده است و بدون تردید تربیت زیبایی شناسی یکی از مقدمات واجبِ شکل گیری تمدن نوین اسلامی می باشد. در تحقیق حاضر از روش پژوهش استنتاجی به‌عنوان روش اصلی و همچنین از روشهای تحلیل اسنادی و تحلیل مفهومی به‌عنوان تکنیک های کمکی برای توصیف،فهم و درک موضوعات استفاده شده است. سوال اصلی تحقیق این است که:آیا در دیدگاه تربیتی جعفری هدف نهایی تمدن اسلامی رسیدن به حیات معقول است؟ و سوال دیگر تحقیق نیز این است که: با توجه به دیدگاه‌های علامه جعفری، نقش تربیت زیبایی‌شناسی در شکل-گیری تمدن نوین اسلامی چیست؟ یافته های پژوهش دلالت دارد که: حیات معقول مرکزثقل تمام تفکرات جعفری برای زندگی انسان در این جهان محسوب می‌شود؛ هنر پیشرو و زیبایی‌ها، وسایلی برای رسیدن به حیات معقول هستند؛ تعلیم و تربیت و مخصوصاً روح حاکم بر آن یعنی تربیت زیباشناختی برای رسیدن به حیات معقول برنامه ریزی شده‌اند؛ و از همه مهمتر تمدن اسلامی مدنظر او دارای آرمانی به نام حیات معقول است؛ و بنابراین همه در یک زنجیره طولی و مکملِ هم به‌دنبال هدف و آرمانی بسیار بزرگ-به نام حیات معقول- مجتمع می‌شوند.و این یعنی تربیت زیباشناسانه یکی از مقدمات ایجاد تمدن نوین اسلامی می‌باشد.

واژگان کلیدی: تربیت، ، تربیت زیبایی شناسی، تربیت هنری، تمدن نوین اسلامی، زیبایی شناسی، حیات معقول، هنرپیشرو

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد
[۲] دانشیار دانشگاه شاهد

مطالعه تطبیقی تمدن نوین اسلامی و تمدن اسلامی: اشتراکات و افتراقات (با تأملی بر اندیشه حضرت آیت الله سید علی خامنه‌ای)

محمدجواد فتحی[۱]
زهره قدبیگی[۲]

چکیده

بعثت پیامبر اسلام(ص) وهجرت به مدینه سرآغاز بنا نهادن تمدنی جهانی بودکه درطی پروسه‌ی چندین قرنه به بزرگترین و تأثیرگذارترین تمدن تاریخ بشری تا آن زمان مبدل گشت.منتها پس ازمدتی درطی یک روندتدریجی به دلیل دوری ازمبانی اسلامیِ هویت دهنده و قوام بخشِ ابتدایی و تحت تأثیر برخی پیشران‌های خارجی رو به انحطاط رفت.پیروزی انقلابِ اسلامی ایران وتشکیل حکومتی برپایه اسلام ووجود ظرفیت‌های مطلوب مادی ومعنوی، منجر به طرح مجدد ایده‌های تمدنی با عنوان تمدن نوین اسلامی گردید.حال این سوال مطرح می‌شودکه تمدن نوین اسلامی و تمدن اسلامی دارای چه شباهت‌ها و مفارقاتی هستند؟ این پژوهش با قرار دادن این سوال به عنوان نقطه عزیمت خود سعی داردتا با کنکاش درمنابع اسلامی از یک سو وتأمل در اندیشه حضرت آیت الله سیدعلی خامنه‌ای که لفظ نوین توسط وی طرح و صورت‌بندی شده است، به وجوه شباهت و افتراق دوتمدن نائل گردد.به طور کلی تمدن نوین اسلامی و تمدن اسلامی در حوزه مسائل دینی، ایمانی و معنویت‌گرایی،عدل وعدالت-گرایی وتأکید بر روی مقوله دانش وعلم جهت پیشبرد وبلوغ ایده‌های تمدنی، دارای شباهت هستند و از سوی دیگر در برخی مؤلفه‌ها همانند وجود اولویت‌بندی و قاعده‌مندی مراحل نیل به تمدن در تمدن نوین اسلامی و فقدان این مهم در تمدن اسلامی،تأکید بر ارتباطات بین‌المللی ومحیط اطراف،فضای مجازی و رسانه‌ای و تأثیر آن بر تمدن‌سازی، علم ـ فناوری،مدل عقلانیت وخردگرایی،انسان تک ساحتی یا چندساحتی ورهبری وجایگاه مردم،دارای تفاوت هستند. این پژوهش ازطریق روش تحلیل کیفی و با استناد به داده‌ها واسناد کتابخانه‌ای واز طریق ابزار فیش برداری صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: تمدنی اسلامی،تمدن نوین اسلامی،سید علی خامنه‌ای، انقلاب اسلامی ایران، حضرت محمد(ص).

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد
[۲] کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری و نقش آن در تمدن سازی نوین اسلامی

محمد رحیمیان[۱]
عباس کشاورز شکری[۲]
یوسف ترابی[۳]

چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری و نقش آن در تمدن سازی نوین اسلامی است. ازجمله مهم‌ترین دغدغه‌های مقام معظم رهبری در طول چند سال اخیر تلاش برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است. یکی از مسیرهای رسیدن به این مهم، توجه به مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی است که مقام معظم رهبری مکرراً به آن‌ها اذعان داشته‌اند. سرمایه اجتماعی ازجمله کلیدواژه‌های است که بیش از یک دهه است که به‌طورجدی در حوزه علم و دانش به آن پرداخته می‌شود و تمام دانشمندانی که در این حوزه مشغول به کار هستند اذعان می‌کنند که یکی از خلأهای موجود در جامعه کنونی، نبود مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی که شامل اعتماد اجتماعی، همبستگی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و بیداری اجتماعی است. درنتیجه این تحقیق بر آن دارد که مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مذکور را در بیانات مقام معظم رهبری کنکاش کرده و در پایان مدلی مفهومی از آن استخراج نموده و تأثیر آن بر تمدن سازی نوین اسلامی را توضیح دهد.

کلیدواژگان: مقام معظم رهبری، سرمایه اجتماعی، تمدن نوین اسلامی، اعتماد اجتماعی، همبستگی اجتماعی.

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد
[۲] دانشیار دانشگاه شاهد
[۳] دانشیار دانشگاه علوم انتظامی(امین)

نظریه گذارتمدنی به مثابه راهبردی برای تحقق تمدن نوین اسلامی با تاکید بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری(مدظله)

هادی عبدالملکی[۱]
قدیر نظامی پور[۲]
محمد پیرعلی[۱]
طاها عشایری[۳]

چکیده

تمدن محصول باورها، نگرش‌ها، احساسات و رفتارهای‌انسان است، مطابق رویکردتحلیل لایه‌ای علت‌ها آشکارترین وجوه تمدن رفتارها ونمادهایی هستند که توسط نهادها و ساختارهای برآمده از جهانبینی‌ها و یا جهان‌نگری‌ها پشتیبانی می‌شوند، علاوه براین در لایه‌های زیرین تمدن استعاره‌ها و استوره‌ها مقوم کنش‌ها و کنشگران حوزه تمدن با چارچوب‌های شناختی- هنجاری متعهد به نگه‌داری تمدن قرار دارند که مقوم نگرش ها و رفتارهای تمدن سازاست. برهمین قاعده درمقایسه دو دسته عوامل سخت افزاری و نرم افزاری تمدن‌ساز می‌توان گفت عوامل ومولفه‌های نرم افزاری نقش بنیادی‌تر و آگاهانه‌تری در ساخت تمدن خصوصا در افق آینده دارند.

مولفه‌های سخت‌افزاری ناظر بر شکل‌گیری و تکامل هویت مادی و کالبدی تمدن " وجوه آشکار" هستند که برای ناظر خارجی به صورت محدود قابل مشاهده است. درحالی که مولفه‌های نرم افزاری ناظر برهویت معنوی و درونی و زیر ساخت فکری تمدن است. در حالت کلی ممکن است بسیاری از تمدن‌ها در هویت مادی و فیزیکی یکسان باشند اما مولفه‌های نرم افزاری اساسا متفاوت و معیار اصلی تمایز و یا

[۱] دانشجوی دکتری دانشگاه عالی دفاع ملی
[۲] هیئات علمی دانشگاه عالی دفاع ملی
[۳] دانشجوی دکتری دانشگاه کاشان

تشابه تمدن‌ها با یکدیگر هستند. لذا می توان گفت تمدن نوین اسلامی نوع خاصی از تمدن گرایی است که اگر چه دارای وجوه تشابه زیادی در مولفه‌های تمدن ساز در مقایسه با سایر تمدن های بشری است، اما در مولفه‌های نرم افزاری و معنوی تفاوت آشکاری با سایر تمدن‌ها دارد و دارای ویژگی‌های اختصاصی و منحصربه‌فرد است. بنابراین تحقق آن مستلزم گذارتمدنی(گذر از تمدن مختلط، متناقض کنونی) و تمرکز بر مولفه‌های تمدن ساز در قواره جهان‌بینی و جهان‌نگری اسلامی و مسلمانی است. این مقاله با هدف تبیین ابعاد و مولفه‌های تمدنساز درافق تمدن نوین اسلامی با تاکید بر مراحل پنجگانه تمدن سازی در دیدگاه‌های مقام معظم رهبری و با روش ترکیبی؛ تحلیل گفتمان و تحلیل لایه‌ای علت‌ها (CLA) انجام شده است. نتایج این بررسی نشان داد تمدن‌های کنونی اسیر نگاه تک بعدی و سطحی به انسان و جهان هستند لذا گذر از وضعیت کنونی مستلزم نگاه تمدنی به جهان و توجه به دوگانه‌های مختلف وجود انسان است. از دیدگاه مقام معظم رهبری نیز تمدن اسلامی به عنوان محصول تعالیم انبیاء الهی و خصوصا پیامبر عظیم الشان اسلام و ائمه اطهار(ع) مرهون نگاه جامع و چند بُعدی به جهان و انسان است.

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری و نقش آن در تمدن سازی نوین اسلامی

محمد رحیمیان[۱]
عباس کشاورز شکری[۲]
یوسف ترابی[۳]

چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در بیانات مقام معظم رهبری و نقش آن در تمدن سازی نوین اسلامی است. ازجمله مهم‌ترین دغدغه‌های مقام معظم رهبری در طول چند سال اخیر تلاش برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی است. یکی از مسیرهای رسیدن به این مهم، توجه به مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی است که مقام معظم رهبری مکرراً به آن‌ها اذعان داشته‌اند. سرمایه اجتماعی ازجمله کلیدواژه‌های است که بیش از یک دهه است که به‌طورجدی در حوزه علم و دانش به آن پرداخته می‌شود و تمام دانشمندانی که در این حوزه مشغول به کار هستند اذعان می‌کنند که یکی از خلأهای موجود در جامعه کنونی، نبود مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی که شامل اعتماد اجتماعی، همبستگی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و بیداری اجتماعی است. درنتیجه این تحقیق بر آن دارد که مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مذکور را در بیانات مقام معظم رهبری کنکاش کرده و در پایان مدلی مفهومی از آن استخراج نموده و تأثیر آن بر تمدن سازی نوین اسلامی را توضیح دهد.

واژگان کلیدی: مقام معظم رهبری، سرمایه اجتماعی، تمدن نوین اسلامی، اعتماد اجتماعی، همبستگی اجتماعی

[۱] دانشجوی دکترای دانشگاه شاهد
[۲] دانشیار دانشگاه شاهد
[۳] دانشیار دانشگاه علوم انتظامی

آینده تمدن اسلامی مبتنی بر رویکرد سنت پژوهی

علیرضا افضلی[۱]

چکیده

فهم سنن الهی از دستاوردهای بسیار مهم شاگردی در محضر آیات قرآن کریم و روایات معصومین علیهم السلام، به طور صریح و آشکار قابل استفاده بوده و جایگاه مهمی را در جهان بینی اسلامی به خود اختصاص می دهد. بنابر لحاظ این سنت ها در آینده پژوهی در پرتو رهنمودهای دینی، می توان گفت آینده پژوهی اسلامی از جایگاه ویژه و ممتازی نسبت به آینده پژوهی عرفی برخوردار است. این مقاله در صدد ارائه روشی نوین در تبیین آینده تمدن اسلامی مبتنی بر سنن الهی می باشد، به نام «سنت پژوهی». سنت پژوهی، پژوهش در سنت های الهی و کشف آنها، تبیین شرایط و چگونگی تحقق آنها، تبویب آنها و تبیین چگونگی نحوه مراوده سنن با یکدیگر، در جهت تحلیل و تبیین وقایع آینده است. در این مقاله در ابتدا به ادبیات موضوع در مورد سنن الهی و تمدن پرداخته شده، و در ادامه امکانپذیری و چگونگی «سنت پژوهی تمدن اسلامی» به منزله رویکردی برای فهم از سنن، در تبیین آینده تمدن اسلامی مورد بحث قرار گرفته است. روش تحقیق در این مقاله، مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای و تحقیق در پرتو آیات قرآن کریم، با استفاده از روش های تفسیری بوده است.

واژگان کلید ی: تمدن اسلامی، تمدن سازی، آینده پژوهی، سنن الهی، سنت پژوهی

[۱] دانشجوی دکتری دانشگاه تهران

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

دموکراسی ایرانی– اسلامی
(راهبردی برای توسعه و پیشرفت ایران)

مصطفی مظاهری[۱]

چکیده

ایجاد عدالت و برابری افراد بشر در جوامع مختلف، همواره از چالش های اصلی حکومتها و ملتها بوده است. نظام های گوناگون در سیر تاریخ، سعی در ایجاد عدالت و برابری، میان مردم را داشته اند، لذا مبحث حقوق ملتها و مردم سالاری ریشه در تاریخ گذشته بشریت دارد. در عصر جهانی شدن که دانش و تکنولوژی، پارادایم حاکم در جهان گیتی است، مقوله دموکراسی ابعاد تازه ای پیدا کرده است. اصولاً کشوری بستر توسعه را بهتر طی خواهد کرد، که به زیر بنای لازم و اساسی از دموکراسی رسیده باشد. یکی از کشورها و ملتهای کهن، ایران می باشد که دموکراسی در سیر تاریخ آن، با فراز و نشیب فراوانی مواجه بوده است و حکومتهای مختلف آن، هریک به نوبه ای، حرف از دموکراسی یا اجرای آن را بیان کرده اند. آنچه مسلم است با توجه به شرایط خاص ایران، باید دموکراسی شکل گرفته در این جامعه، با بنیان ها و موازین کلی آن، مطابقت داشته باشد، تا زمینه را برای وحدت و توسعه ملی فراهم کند. لذا تحقیق حاضر با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و روش توصیفی-تحلیلی، به دنبال تشریح این مسئله است که کدام نوع و الگو دموکراسی برای ایران، مناسبتر است و اینکه جایگاه دموکراسی در ایران، به چه صورتی است. استدلال محقق و یافته های پژوهش، بیانگر این نکته است که بهترین شکل دموکراسی برای ایران، آن دموکراسی است که با اتکای بر معیارها و الگوهای ایرانی و اسلامی ایجاد شده باشد و ناشی از استعداد و ظرفیت های داخلی بوده و درونزا و بومی باشد.

واژگان کلیدی: دموکراسی، ایران، دموکراسی ایرانی، الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت.

[۱] دانشجوی دکتری دانشگاه تهران

نظام مردم سالاری دینی به مثابه الگوی سیاسی تمدن نوین اسلامی

مهدی سعیدی[۱]

چکیده

در سال‌های اخیر نظریه‌ای با عنوان «مردم سالاری دینی» مطرح گردیده است که در مقام تبیین مقوله ماهیت، ابعاد و ساختار حکومت در نظام جمهوری اسلامی است و تلاش دارد تا چگونگی توزیع قدرت در نظام اسلامی را شرح و تبیین نموده و به سوالات و ابهامات متعدد در باب حکومت اسلامی پاسخ ارائه دهد. خاستگاه این نظریه را باید در فقه سیاسی شیعه جستجو کرد که توسط فقها و صاحب نظرانی از جمله حضرت امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای در طول این سال‌ها مطرح و تشریح گردیده است.

این نظریه با هدف نظام سازی و ارائه الگویی از نظام سیاسی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی ارائه شده و هدف کلی خود را "رسیدن به تمدّن اسلامی" معرفی می کند و در این میان از پنج مرحله فرآیند تشکیل تمدن اسلامی به این ترتیب یاد می‌کنند: ۱. تشکیل انقلاب اسلامی، ۲. تشکیل نظام اسلامی، ۳. تشکیل دولت اسلامی، ۴. تشکیل کشور اسلامی، ۵. دنیای اسلامی. متفکر و نظریه‌پردازی محوری این نظریه معتقد است که برای تحقق فرآیند پنج گانه مذکور باید الگوی پیشرفت داشت که از آن با عنوان "الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت" یاد شده است.

تبیین چیستی و ماهیت، ابعاد و مولفه های نظریه مردم سالاری دینی و مرزها و تمایزات آن با دیگر قرائت ها از حکومت اسلامی موضوعی است که در این مقاله بدان پرداخته خواهد شد.

---

[۱] دانشجوی دکتری علوم سیاسی

اجتهاد هندسی؛ نرم افزار تمدن سازی اسلامی

آرش شادمان[۱]

چکیده

تمدن اسلامی دو جهت دارد: ابزاری و نرم افزاری. جهت نرم افزاری، جهت اساسی تمدن است و این نوشتار می خواهد به این جهت بپردازد.

برای رسیدن به آن، می بایست «علوم انسانی» صیرورتی اسلامی پیدا کنند. برای این امر باید منظومه های اسلامی از مباحث اعتقادی و نظری تا مباحث رفتاری و عملی وارد مبانی این علوم شود تا این علوم بازتولید شوند.

منظومه، همان نظام های مختلف معرفتی و رفتاری است که «ماهیتی» سیستمی دارد. امّا اکثر علوم اسلامی معمول و مصطلح دارای خصوصیت «اتمی» هستند و دقیقا از نظر شیوه ی پژوهشی، اسلوبی مقابل اسلوب نظام ساز دارند. این امر ضرورت طراحی رویکردی جدید در مطالعه ی علوم دینی با متد سیستمی را اثبات می کند که ما آن را «اجتهاد هندسی» نامیده ایم.

استفاده از اجتهاد هندسی، نیاز ما به اجتهاد مصطلح را برطرف نمی کند و اجتهاد مرسوم باید با قوت خود در میدان باقی بماند و نقش مکمل را برای اجتهاد هندسی ایفا کند. همچنین اجتهاد هندسی، آن چه در کلام امام خمینی (ره) با تعبیر «فقه پویا» در مقابل «فقه جوهری» (سنتی) به کار رفته است نمی باشد.

با طراحی متد هندسی، مبانی و نظام های اسلامی در حوزه های نظری و عملی طراحی می شود. این نظام ها مبنای علوم انسانی قرار داده شده و علوم انسانی را مبدّل به رویکرد اسلامی می کند. این علوم انسانی پس از این مراحل، می توانند جامعه ی اسلامی را با یک نقشه ی معیّن برای جهت نرم افزاری به سمت تمدن اسلامی جهت دهند.

واژگان کلیدی : تمدن اسلامی – تمدن سازی اسلامی – علوم انسانی اسلامی – فقه – اجتهاد هندسی – امام خمینی (ره) – امام خامنه ای

---

[۱] طلبه سطوح عالی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

جایگاه علم در تمدن نوین اسلامی

جواد بهمنی[۱]

چکیده

وجه به جایگاه علم، و ارتباط آن با سایر مسائل، همچون استقلال و خودکفایی و ...، در ابعاد اقتصادی و سیاسی و ...، قابل تأمل بوده و می‌تواند به ارائه نقشه‌راهی کارشناسی و کاربردی، در مسیر دستیابی و تداوم به تمدن نوین اسلامی، مفید باشد؛ از سوی دیگر، اتصال علوم اسلامی به منبع وحی، این امکان را فراهم آورده است که از آن به عنوان معیار و شاخصی اساسی و بدون خطا، در تشخیص درستی و نادرستی دستاوردهای بشری در زمینه علوم، مورد استفاده قرار گیرد؛ بدین معنا که اینبار به جای آنکه از روش-هایی مانند آزمون و خطا و ....، برای تائید صحت دستاوردهای علمی استفاده شود، منبع وحی شاخص قرار گرفته و صحت آن، تائید یا ردّ شود؛ یا اینکه موضوعات بی‌شماری که در قرآن آمده است به عنوان سرفصل اصلی مطالعات علمی قرار گیرد. بدین ترتیب علم در اسلام از دو جهت متمایز از علم در جوامع غیراسلامی می‌گردد: اول آنکه معیار و سرفصل آن از منبعی قابل اتّکا و خدشه‌ناپذیر کسب می‌شود که خود باعث نتیجه‌بخشی بهتر و بیشتر می‌شود؛ و دوم آنکه از جنبه صرفاً مادّی خارج می‌گردد.

به نظر می‌رسد در تمدن نوین اسلامی، علم و جایگاه آن باید مورد بازتعریف قرار گرفته و با نگاهی ورای از آنچه تا کنون بوده، به آن نگریسته شود.

واژگان کلیدی: علم، عقل، وحی.

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ

آسیب شناسی، چالش ها و موانع تمدن نوین اسلامی

محمود نظرنیا[۱]

چکیده

باپیروزی انقلاب اسلامی نقطه عطفی برای ایجاد تمدن نوین اسلامی پدید آمد وبا دگرگون شدن معادلات حاکم برزندگی جمعی، فضای مناسبی برای تمدن سازی اسلامی فراهم شد ازاین رو می توان گفت انقلاب اسلامی فرصتی بی بدیل را دراختیار متولیان معارف دینی قرار دادتا زمینه های اجرای این حرکت بزرگ دینی وانقلابی را آغاز نماید، اساسا تمدن نوین اسلامی بر آن است که با بهره گیری از دستاوردهای مفید تمدن مادی غرب، به ایجاد تمدنی نوین بپردازد که بتواند تمامی جنبه های تمدنی را دربرداشته باشد. برای حرکت تمدن نوین اسلامی در مسیر صحیح، آسیب هایی نظیر عدم پیروی از رهبری واحد، چالشهایی مانند فرهنگ مهاجم غربی و اختلاف افکنی در میان مسلمانان، و موانعی چون مشکلات اقتصادی جوامع مسلمان و عدم توجه به عقلانیت دینی وجود دارد. توجه به نقش رهبران دینی، فکری، فرهنگی و گروههای مرجع و نخبگان در هدایت مردم راهکار اصلی فرهنگ سازی در جامعه و مقابله عملی با مشکلات و موانع است لذا دراین پژوهش تلاش شده است تا موانع وچالشهای اساسی این حوزه بررسی وتحلیل گردد.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، آسیب شناسی، چالشها ، موانع

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه آزاداسلامی

بررسی نقش علوم انسانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری

زهرا علیپور مقدم[۱]
فاطمه حسینائی[۲]

چکیده

آرمان نظام جمهوری اسلامی ایجاد تمدن نوین اسلامی می باشد. اما سؤال آن است که برای آنکه بتوانیم تمدن نوین اسلامی را به وجود بیاوریم، باید به چه مؤلفه هایی توجه کنیم؟

به نظر می رسد یکی از مهم ترین عوامل در ساخت تمدن، موضوع «علم» است، اگر مقوله ی «علم» را نه به معنا و تعریف مصطلح ومحدود به علوم تجربی ،بلکه در تعریفی کلان تر و جامع تر به معنای «اندیشه»، «تفکر» و «تعقل» نیز لحاظ کنیم، با این تعریف، همه ی تمدن ها برای ساخت خود نیازمند «نظام اندیشه ای» هستند.

از بررسی دیدگاههای مقام معظم رهبری به این نتیجه می رسیم که در نظام فکری ایشان علم متشکل از دو شاخه‌ی اصلی است: علوم انسانی و علوم پایه.

تأکید ایشان در زمینه‌ی علوم انسانی بر نظریه‌سازی در این حوزه است و معتقدندکه بسیاری از حوادث دنیا حتّی در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی و غیره، محکومِ نظرات صاحبنظران در علوم انسانی است.

بر این اساس هدف این پژوهش بررسی جایگاه و نقش علوم انسانی در تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری با استفاده از روش توصیفی تحلیلی می باشد.

در این پژوهش همچنین بنا داریم به بیان ویژگی های دانشگاه اسلامی از منظر مقام معظم رهبری و بررسی نقش و وظایف اساتید و دانشجویان و نخبگان علمی در فراهم کردن زمینه تحقق تمدن نوین اسلامی بپردازیم.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی،علوم انسانی اسلامی.دانشگاه اسلامی

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه بیرجند
[۲] کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

مقایسه تمدن نوین اسلامی و تمدن غرب در قرن ۲۱

سعید ازگلی[۱]

چکیده

مقاله حاضر، به مقایسه دو پدیده مهم در نظام بین‌الملل در قرن بیست و یکم که یکی برخاسته از جهان مسیحیت به نام (تمدن غرب) و دیگری برگرفته از جهان اسلام (تمدن نوین اسلامی) می پردازد.تمدن اسلام بر آموزه های قرآن و سیره و سنت استوار است. این تمدّن از رخدادهای بزرگ تاریخ و از طریق تاجران مسلمان و زائران مسیحی و... وارد اروپا شد و بر زندگی اروپایی تأثیر داشت. دکتر گوستاو لوبون در کتاب تمدن اسلام و عرب، رویارویی غرب با اسلام و مسلمین در جهان امروز و سلطهٔ فرهنگی این تمدن بر کشورهای اسلامی زمینه ای است برای تحقیق و پژوهش در گذشتهٔ این دو تمدن، پیشرفت علم و دانش در مغرب زمین و احاطه تکنولوژی بر اروپا و افزون شدن قدرت سیاسی و نظامی کشورهای آن از یک سو برخی از مسلمین را دچار از خودبیگانگی کرده است. بررسی اتفاقات این دو تمدن، حقیقت را روشن کرد که تعصب بعضی از اروپائیان در پنهان کردن حقایق تاریخ از جمله تسلط و چیرگی علم، تمدن و فرهنگ اسلامی بر اروپا و تجدید حیات علمی اروپا را دنباله ای از تمدن یونان دانسته اند ریشه اخلاق اروپایی دارد. در این نوشتار سعی شده است به گونه ای مختصر و مفید نقاط تشابه و تفاوت تمدن اسلامی و تمدن غربی از زوایای مختلفی مورد بررسی قرار گیرد. این مقاله با روش تحلیل اسنادی در پی پاسخ به این سوال است که تشابه، تفاوت و ویژگی های تمدن نوین اسلامی و تمدن غرب در قرن ۲۱ چیست؟

واژگان کلیدی: جهان اسلام، تمدن، تمدن غرب، تمدن نوین اسلامی، علم و پیشرفت

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

عدالت اقتصادی و تمدن نوین اسلامی در پرتو اقتصاد مقاومتی

هادی محمدی فر[۱]

چکیده

اقتصاد در تمدن اسلامی وسیله ای برای قرب الهی و در قالب دین گرایی و گرایش به معنویت قابل بحث است. اقتصاد به عنوان یک ضرورت مورد توجه نظریه پردازان دولت، اصناف، احزاب و حتی گروههای نفوذ است. تمدن نوین اسلامی در تعارض با تمدن غربی شاخص ها و فاکتورهایی دارد که در صورت برخورد تئوریک و عملیاتی نمودن این برخوردها حرف هایی برای گفتن دارد. بن مایه تمدن نوین اسلامی عدالت اجتماعی است و این بن مایه می تواند به عنوان فصل ممیز تمدن اسلامی با تمدن انسانی در غرب باشد. از این منظر عدالت اقتصادی جایگاه ویژه ای در ساختار تمدن اسلامی دارد. عدالت اقتصادی زیر مجموعه عدالت اجتماعی است در برخوردهای تئوریک گرچه به طور کلی مقوله عدالت به کار برده شده است اما با پیشرفت های نوین می توان با شناسایی این پارامترهای جدید مبحث اقتصاد را توسعه و با عملیاتی نمودن آن بسترهای تمدن نوین اسلامی را تحکیم نمود. برهمین اساس فرضیه این پژوهش پاسخ به این سوال است که در تعارض تمدن اسلامی با تمدن انسانی عدالت اقتصادی چه جایگاهی دارد و چگونه می توان با استفاده از عدالت اقتصادی بسترهای عدم وابستگی اقتصادی تمدن اسلامی به تمدن انسانی را از بین برد؟ در چارچوب این سوال با استفاده از روشی تحلیلی و توصیفی به عملیاتی نمودن ظرفیت ای نوین تمدن اسلامی بالاخص فکت های اقتصاد مقاومتی پرداخته می شود.

واژگان کلیدی: تمدن غرب، تمدن نوین اسلامی، اقتصاد مقاومتی، عدالت اجتماعی، همگرایی اسلامی، عدالت اقتصادی، رفاه انسانی.

[۱] کارشناسی ارشد دیپلماسی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تبیین اصول ارزشی تربیت شهروندی در تمدن نوین اسلامی

علی جلال زاده[۱]

چکیده

هدف این مقاله، واکاوی اصول ارزشی تربیت شهروندی در تمدن نوین اسلامی است. در این مقاله نخست به تحلیل مفهوم تربیت شهروندی، بررسی تاریخچه تحول تربیت شهروندی و ابعاد گوناگون آن از دیدگاه برخی اندیشمندان وصاحب نظران تعلیم و تربیت پرداخته و سپس با بهره گیری از رویکرد کیفی و با روش تحلیلی – استنتاجی، به اجمال پس از بازبینی منابع قابل دسترس، شماری از اصول تربیت را بر اساس اصول ارزشی تربیت شهروندی از دیدگاه اسلام استنباط و معرفی کرده و در نهایت این اصول را در تمدن نوین اسلامی مورد ارزیابی و تحلیل قرار داده ایم. در این راستا، تلاش شده است پس از استنباط مبانی نظری تربیت شهروندی از آموزه های اسلامی، اصول ارزشی تربیت شهروندی اسلامی نیز صورتبندی گردد. یافته های حاصل از این تحقیق، حول مبانی تربیت شهروندی، از این قرار است: خدامحوری، برابری، اختیار، خردمندی، ارج نهادن به کرامت انسان، همیاری، دوستی و شور و کنکاش، که هر کدام از اصول ذکر شده شامل مواردی جزئی تر و قابل توجه در جریان تربیت هستند، که در مقاله به آن پرداخته شده است. در پایان باید گفت که این اصول ارزشی تربیت شهروندی چیزی متمایز از تربیت مذهبی و دینی در تمدن نوین اسلامی نیست و حتی ترویج آموزه های اسلامی مطرح در تمدن نوین اسلامی بر رعایت ابعاد مختلف اصول ارزشی تربیت شهروندی موثر خواهد بود.

واژگان کلیدی: تربیت شهروندی، اصول ارزشی تربیت شهروندی، تمدن نوین اسلامی، تبیین اصول تربیت شهروندی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشدبرنامه ریزی درسی دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

الگوهای رقیب وتمدن نوین اسلامی

فاطمه زهرا احسانی[۱]

چکیده

اقتصاد با مفهوم کنونی آن سلطان بلا منازع عصر جدید ومحور تعیین کننده خط مشی های سیاسی ، اجتماعی وحتی علمی فرهنگی و هنری است.در تفکری که به تبع غرب زدگی در سراسر کره زمین اشاعه پیدا کرده ،تکامل بشر در توسعه اقتصادی انگاشته شده ،حال آنکه در اسلام تکامل انسان در رسیدن به مقام عبودیت الهی است. رخدادهای تمدنی در جهان غرب به ظاهر ره تعالی پیمود ، اما آنچه فرهنگ نامیده اند اعم از جنبه های معنوی چون دین ،دانش ،آیین ورسوم ،انحطاط یافت وتمدنی عاری از مولفه های فرهنگی شکل گرفت که رفته رفته مظاهر تمدن را مختل نمود .این گسست فرهنگی ،بحران های اخلاقی ،معنوی وانحلال بنیادهای انسانی و بحران دینی را به دنبال داشت .جامعه غربی به دنبال نفی دین بود که نظم اجتماعی ،عدالت ،انصاف و پایبندی به اخلاق را از دست داد وندای وجدان به خاموشی گرایید ودلبستگی به دنیا فزونی یافت واز سویی غفلت ،ورشکستگی اخلاقی وتنگدستی معنوی بر همه ارکان تمدن غربی مسلط شد.درنتیجه طرفداران تمدن اسلامی معتقدند باید تلاش های علمی اسلامی متناسب با هر زمان صورت گیرد .از نظر آنها ساختارها و نهادهایی که غرب ترکیب سازی کرده وبه عنوان راهکارهای توسعه ارائه می کند ،برای پیمودن راه اسلام مناسب نیستند عصاره این نگاه در تبدیل ایران به پایگاه تحول تمدنی برای تمدن اسلامی را جمله معروف امام خامنه ایی آشکار می سازد که فرمودند:«تمدن نوین اسلامی در راه است»

این پژوهش بر اساس منابع کتابخانه ایی به روش توصیفی–تحلیلی به بررسی موضوع مورد نظر می پردازد.

واژگان کلیدی: الگوهای رقیب -الگوهای اسلامی -تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد معارف قرآن

نظریه آفرینش

صادق کیوانلو[۱]

چکیده

نظریه در خصوص آفرینش و هدف و غایت آن و وظایف و نتایج آفرینش از هدف تا رسالت و چگونگی راز انسانها از دیدگاه اسلام و وظایف آنان و فرآیند زندگی و سرانجام جهان و چگونگی آفرینش و تاریخ و جهان مطرح شده در اسلام و آثار و فرآیند تکوین و نابودی و چگونگی انتقال به سایر عوالم جهان پست و نحوه تعامل با جهان امر است و نحوه ارزیابی جهان در چند مرحله با توجه به مراتب آفرینش از جمله جهان بینی اسلام و انواع آفرینش انسان از نظر تکلیف بر دو قسم انسان متولد با عقل مطلق و انسان با جهل مطلق و علوم و دانش هریک با توجه واقع شدن در بستر دنیای حلال و حرام و اعراف و سرانجام و دلایل مکنت و عقب ماندگی مسلمانان و ارائه فرایند مدیریت در اسلام با توجه به نظریه آفرینش و خاتمه که به این بیت می رسیم

چشم باز و گوش بازو این عما در حیرتم از چشم بندی خدا

واژگان کلیدی: جهان بینی اسلام – تولد انسان با عقل مطلق – تولد انسان با جهل مطلق – بستر دنیای حرام –بستر دنیای حلال – بستر دنیای اعراف – فرجام سخن – فرجام مدیریتی سخن – خاتمه

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

تبیین نقش نظریه سنجش علمی درتقویت بنیان تمدن اسلامی

مصطفی محمدی[۱]

چکیده

اثبات حقانیت قرآن از اساسی ترین بنیانهای تمدن اسلامی به شمار می رود و جهت گسترش اسلام و دفاع از ارزشهای الهی آن ضروری می نماید. در این مقاله ابتدا نقش مقوله «اثبات حقانیت قرآن» در شکوفایی تمدن اسلامی مورد بررسی قرار می گیرد و در ادامه راهکاری عملی برای این مهم ارائه می گردد. در دنیای علمگرای امروز که بسیاری از فرهیختگان آن روش علمی را تنها معیار اعتبار یک گزاره می دانند می بایست روشی جدید و مقبول برای بیان حقانیت قرآن ارائه شود که ضمن حفظ اصول و مبانی اسلامی، مورد پذیرش مخالفین نیز قرار گیرد. این مقاله با استفاده از اعجاز علمی قرآن و استانداردهای جامعه علمی غرب، روشی ابطال پذیر برای اثبات حقانیت قرآن ارائه می نماید. چارچوب استدلالی شیوه «سنجش علمی» بر این اساس است که با توجه به روند تکاملی علوم تجربی اگر قرآن از سوی بشر نگاشته شده باشد می بایست حتما پس از هزار و چهارصد سال تناقضات مختلفی را شامل شود و عدم وجود این تناقضات نشانه فرا بشری بودن این کتاب خواهد بود همچنان که وجود هر گونه تناقض منجر به زیر سوال رفتن حقانیت این کتاب است و لذا این شیوه کاملا ابطال پذیر و مطابق با استانداردهای دانشمندان علوم تجربی خواهد بود. راهکار عملی که بر اساس ایده سنجش علمی تبین می گردد بدین ترتیب است که مراکز علمی و ضد دینی دنیای غرب شناسایی و دعوت به مناظره خواهند شد و مستندات این مناظرات با تبلیغات مناسب در اختیار عموم حقیقت جویان عالم قرار خواهد گرفت.

واژگان کلیدی: اعجاز علمی، حقانیت قرآن، بنیان تمدن اسلامی، روش علمی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه قم

نقش وجایگاه علم درتمدن نوین اسلامی

بهاره جهانگیری[۱]

چکیده

با توجه به اهمیت علم ودانش درجهان اسلام که ناشی از تعالیم این مکتب آسمانی است و وجود احادیث و روایات بی شماری از رسول اکرم (ص) و ائمه(ع)، علم و دانش در تمدن اسلامی جایگاه رفیعی دارد. . با ظهور اسلامی و دستورات الهی در باب اهمیت جایگاه علم، مساله علم آموزی سرلوحه ی امور مسلمانان قرار گرفت. با گسترش مرزهای اسلامی و آشنایی مسلمانان با اقوام مختلف ، این آموزه، نقش مهمی در پیدایش تمدن اسلامی ایفا کرد . مقالهٔ حاضر پژوهشی است که به جایگاه علم و دانش در فرهنگ و تمدن اسلامی پرداخته است. با نگاهی گذرا به منابع تفکر اسلامی یعنی قرآن کریم و احادیث حضرت رسول (ص) می توان دریافت که خداوند و اولیای او پیوسته ، نه فقط مومنان ، بلکه کافران و مشرکان و حتی پیروان دیگر ادیان را بر خردمندی و بکارگیری عقل دعوت می کند مردمان مناطق مفتوحه با سابقه تمدنی ، با تشویق اسلام به فراگیری علم، رنگ اسلامی به دستاوردهای پیشین خود دادند .

واژگان کلیدی: فرهنگ ، تمدن اسلامی، علم ، مسلمانان

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی دورود

معناشناسی تمدن نوین اسلامی با تحلیل مفهوم تمدن و مقایسه تطبیقی با تمدن اسلامی

احسان دنیوی[۱]

چکیده

تبیین مفهوم تمدن نوین اسلامی بر اساس تحلیل مفهوم تمدن و مقایسه تطبیقی آن با تمدن اسلامی در گذشته موضوع مورد مطالعه این پژوهش می باشد. تمدن نوین اسلامی از اصطلاحاتی است که تبیین درستی از مفهوم آن ارائه نشده و بدون داشتن بیانی مشخص از معنای نوین شدن تمدن و اسلامیت آن به تولید نظریه انجامیده است. تفاسیر مختلف و نامشخص مفهوم تمدن نوین اسلامی منجر به تولید نظریات گوناگون و بعضا معارض در ابعاد مختلف تمدن نوین اسلامی نیز گردیده است به نحوی که طرفداران نظریات غرب گرا، اسلام گرا و ایرانی محور تمدن سازی، خود را از مدعیان ایجاد تمدن نوین اسلامی قلمداد می کنند. به بیان دیگر همه می دانیم که یک تمدن نوین اسلامی می خواهیم ولی نمی دانیم که نوین بودن این تمدن به چه معناست؟، این تمدن جدید چه ارکانی دارد؟ و سهم هر رکن در تحقق آن چقدر است؟ این پژوهش با روش تحلیل مفهوم تمدن و با استفاده از منابع تمدن شناسان برجسته در نهایت تعریفی جامع از تمدن نوین اسلامی ارائه می کند که در آن سهم تاثیر هر کدام از ارکان تمدن به روشنی مشخص بوده و تمایزات و تشابهات آن با مفهوم تمدن اسلامی گذشته نمایان است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، تمدن، تمدن اسلامی، ارکان تمدن

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ و تمدن اسلامی، طلبه سطح چهارم حوزه علمیه

ضرورت گفتمان هنری در تمدن نوین اسلامی

صدیقه پورمختار[۱]

چکیده

وجود حقیقی هر جامعه ای با پیدایش ارتباطات انسانی آغاز می شود و بر مبنای همین روابط بنای آن استمرار می یابد. با توجه به نقش وسیع و عمیق ارتباطات انسانی در حیات اجتماعی در طول تاریخ، بشر از همه نوع وسایل و ابزار سود جسته تا آن را در همه ی قلمرو زندگی توسعه بخشد. دوران معاصر که عصر ارتباطات نامیده شده است، برای پویایی خود نیازمند ارتباطی دو سویه بین ملت ها، فرهنگ ها و به طور کلی تمدنها است. یکی از عناصر اصلی ارتباط گفتمان می باشد. ماحصل این ارتباط، نه تنها بازتاب جهان اجتماعی و موجودیت های وابسته به آن، بلکه خلق و ساختی جهان و در نهایت تمدنی نوین است. براین اساس، هر تمدنی می تواند مجموعه ای از گفتمان ها را در خود جای دهد. یکی از این گفتمانها که تنها بر کلام تکیه ندارد بلکه با ویژگی غیر کلامی خود می تواند ارتباطی موثرتر ایجاد کند و بر سرعت تاثیر انتقال پیام بیفزاید، گفتمان هنری است. این گفتمان با جذب بیشتر مخاطبان راه را برای رسیدن به مقصد هموارتر می سازد. این پژوهش با روشی توصیفی – تحلیلی ضمن برشمردن ویژگیهای گفتمان هنری به بررسی جایگاه ویژه ی آن در تمدن های پیشین و همچنین ضرورت آن در تمدنها و به ویژه تمدن نوین اسلامی می پردازد؛ و به این نتیجه می‌رسد که هنر می تواند زبان مشترک بین تمدنها را ایجاد کند.

واژگان کلیدی: گفتمان هنری، تمدن، هنر، تمدن نوین اسلامی

[۱] دانشجو کارشناسی ارشد دانشکده هنر دانشگاه شاهد

نقش و جایگاه علم در تمدن اسلامی

سید سجاد علوی آهنگ[۱]

چکیده

مقوله تعلیم نقش مهمی در زندگی انسان دارد. با ظهور اسلامی و دستورات الهی در باب اهمیت جایگاه علم، مساله علم آموزی سرلوحه ی امور مسلمانان قرار گرفت. و بدون شک، فرهنگ و تمدن اسلامی، همانند هر تمدنی دیگر، به مدد عوامل و مولفه های مختلف قادر به احیا، تحقق و گسترش خود است. و در این میان ((علم)) یکی از موثرترین مولفه هایی است که می تواند به مثابه یک اهرم، ما را در راستای تحقق این هدف متعال یاری سازد. همانگونه که پیشرفت های علمی در زمینه های مختلف اعم از نجوم، اقتصاد، ریاضیات، فیزیک و... در دوران طلایی اسلام، شاهدی بر این مدعاست. که با گسترش مرزهای اسلامی و آشنایی مسلمانان با اقوام مختلف، این آموزه، نقش مهمی در پیدایش تمدن اسلامی ایفا کرد. مردمان مناطق مفتوحه با سابقه تمدنی، با تشویق اسلام به فراگیری علم، رنگ اسلامی به دستاوردهای پیشین خود دادند. .به همین جهت، در این مقاله، به بررسی پیشینه تحقیق ((علم)) و نقش نهادهای علمی ایرانی در جهان اسلام مورد بررسی قرار می دهیم.

واژگان کلیدی: علم، تمدن اسلامی،فرهنگ اسلامی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد

تأثیر «همای رحمت» بر قدرت و استقامت عضلانی و نقش آن در تمدن نوین اسلامی

ثمن ناز علی پور[۱]
محمد رحمانی[۲]
حسین ردایی[۲]

چکیده

یکی از خسارت‌های اساسی در حیات بشری استفاده از قدرت مادی خویش و ابزار مادی ساخته بشری بدون توجه به حرکت ارادی و هدف‌دار توحیدی است. قدرت و استقامت عضلانی یکی از عوامل مهم آمادگی جسمانی مبتنی بر تندرستی است که دست‌آویزی برای واردات و تجویز انواع راهکارهایی شده است که بر پایه شواهد در عرصه چندان موفق نبوده‌اند. هدف از مطالعه حاضر:

۱- معرفی زمینه‌ی فعالیتی بومی است که نه‌تنها در افزایش قدرت و استقامت؛ بلکه با تکیه‌بر جهان‌بینی وحیانی (وَ ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْإِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ) در راستای تمدن نوین اسلامی - که مبتنی بر فعالیت‌بخشی قوای اعطایی الهی است که « اَلنّاسُ معادِنُ کَمَعادِنِ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ » می‌باشد - نقش موثر خواهد داشت؛

۲- تبیین هدف عالی در آفرینش انسان با نگاهی مبتنی بر اصل حرکت رحمانی خدای سبحان است که اولاً و بالذات، موجب حفظ ارتباط میان خالق و مخلوق، و ثانیاً و بالعرض، سبب حفظ و افزایش صحت جسمانی و ترمیم اعضای فعال تحت قوای نفس خواهد شد. ترویج این فرهنگ در جامعه و جهان، می‌تواند نقش بسزایی در تحقق تمدن نوین اسلامی داشته باشد.

بر پایه‌ی تحلیل تطبیقی، مناجات چندبُعدی (قلبی، گویشی و حرکتی) «همای رحمت» می‌تواند به بهبود و افزایش قدرت و استقامت عضلات گوناگون بدن کمک کند و نتیجه‌ی مطالعه‌ی نیمه تجربی بیانگر تفاوت معنی‌دار (P = ۰/۰۰۰) قدرت و استقامت افزوده‌ی بیناگروهی است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، مناجات «همای رحمت»، قدرت و استقامت عضلانی

---

[۱] کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش فیزیولوژی ورزشی
[۲] استادیار

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

تأثیر «همای رحمت» بر سلامت قلبی–عروقی و تبیین جایگاه آن در تمدن نوین اسلامی

ثمن ناز علی پور[۱]

محمد رحمانی[۲]

حسین ردایی[۲]

چکیده

بر اساس آمار وزارت بهداشت بیش از ٪۴۰ مرگ‌ومیرها در کشور براثر بیماری های قلبی–عروقی روی می دهد و کم‌تحرکی از عوامل خطر کلیدی ایجاد این بیماری هاست؛ ورود تکنولوژی به جریان حیات انسان و قطع شریان های حرکت جسمانی روزمره، به شیوع بی سابقه ی کم‌تحرکی در کشور انجامیده و روش های فعالیتی ورزشی تجویزی وارداتی به دلیل نبود پشتوانه اجتماعی–فرهنگی لازم با اقبال عمومی مواجه نبوده اند؛ لکن در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی فراهم سازی زمینه های فعالیتی–ورزشی مبتنی بر آموزه های دینی و سازگار با جهان بینی ضروری است.

برای بررسی اثربخشی اجرای روزانه ی مناجات چندبعدی (قلبی، گویشی و حرکتی) "همای رحمت" دو مدرسه ی ابتدایی دخترانه ی منطقه ی ۱۶ تهران به‌عنوان جامعه ی آماری مطالعه ی نیمه تجربی انتخاب گردید که در آن از طرح تحقیق پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل (nE=۴۰ و nC=۴۰ و N=۸۰) استفاده شد. گروه تجربی ۱۲ هفته روزانه یک‌بار مناجات چندبعدی «همای رحمت» را به مدت ۱۰ الی ۷ دقیقه اجرا کردند. برای تعیین آمادگی قلبی–عروقی از آزمون دوی ۵۴۰ متر و شاخص توده بدنی استفاده شد و داده ها با آزمون آماری تی مستقل با آلفای $\alpha<$ ۰۵/۰ تجزیه‌وتحلیل گردید.

تحلیل آماری داده ها بیانگر تفاوت معنی دار (P=۰/۰۰۰) آمادگی قلبی–عروقی افزوده ی بیناگروهی است؛ بنابراین، می توان گفت اجرای روزانه ی مناجات «همای رحمت» می تواند به‌عنوان زمینه ی فعالیتی بومی و با پشتوانه ی اعتقادی قوی به حفظ و بهبود استقامت قلبی–عروقی و پیشگیری از بیماری های احتمالی آن مؤثر واقع شود.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، مناجات "همای رحمت"، آمادگی قلبی–عروقی

---

[۱] کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش فیزیولوژی ورزشی

[۲] استادیار

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

مناسبات علوم اسلامی با علوم انسانی در نگرش تمدنی

محمد نبی زاده[۱]

اسدالله زنگویی[۲]

سمیه نبی زاده شهربابک[۳]

چکیده

جهت دستیابی به تمدن اسلامی، راهی جز عبور از علوم انسانی موجود و حرکت به سمت علوم انسانی- اسلامی وجود ندارد. پایداری و تحقق کامل اهداف ارزشی انقلاب اسلامی نیز به این مسئله بستگی دارد و از آسیب ها و چالش های جدی که امروز در مسیر جامعه اسلامی وجود دارد، از این ناحیه برمی خیزد. به عبارت دیگر، اگر در علوم انسانی، تئوری ها و فرضیه های جدیدی مطرح نشود که بر اساس آنها، حقیقت دین و دینداری در جامعه اسلامی جریان یابد و اگر بومی سازی علوم انسانی اتفاق نیفتد و مدل های انسان شناسی به مبانی اسلام نزدیک نشود، قطعاً انقلاب اسلامی در جریان تحقق تمدن نوین اسلامی و رسیدن به اهداف خود دچار مشکل خواهد شد. تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی در راستای اسلامی سازی علوم انسانی در همین راستاست. در این پژوهش که به لحاظ هدف کاربردی بوده و از نوع تحقیقات توصیفی- تحلیلی می باشد، با روش تکنیک تحلیل محتوا، مناسبات علوم اسلامی با علوم انسانی در نگرش تمدنی تبیین شده است. بنابراین لازم است علوم انسانی با مبانی دین تولید شوند و اسلامی سازی علوم انسانی در مسیری صحیحی قرار گیرد. این حرکت باید مسیری منطقی و قاعده مند داشته باشد تا بر اساس آن، مدلی دقیق و تبیین کننده اهداف ارزشی جامعه اسلامی ایجاد شود .در این مقاله ضمن تبیین ماهیت تمدن نوین اسلامی، انسان شناسی اسلامی و قرآنی به مناسبات فی ما بین علوم اسلامی با علوم انسانی در احیا و تحقق تمدن نوین اسلامی خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: نگرش تمدنی، علوم اسلامی، علوم انسانی، تمدن سازی، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد

[۲] استادیار

[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد

چالش ها و آسیب های نظام تربیتی با نظر به افق تمدن نوین اسلامی

محمد نبی زاده[۱]
اسدالله زنگویی[۲]
سمیه نبی زاده شهربابک[۳]

چکیده

با پیروزی انقلاب اسلامی نقطه عطفی برای ایجاد تمدن نوین اسلامی پدید آمد و با دگرگون شدن معادلات حاکم بر زندگی جمعی، فضای مناسبی برای تمدن سازی اسلامی فراهم شد از این رو می توان گفت انقلاب اسلامی فرصتی بی بدیل را در اختیار متولیان نظام تربیتی قرار داد تا الگوی اجرایی تمدن اسلامی را طراحی و مراحل اجرایی آن را قدم به قدم دنبال کنند. تمدن نوین اسلامی بر آن است که با بهره گیری از دستاوردهای مفید تمدن مادی غرب، به ایجاد تمدنی نوین بپردازد که بتواند تمامی جنبه های تمدنی را دربرداشته باشد. نظام تربیتی برای حرکت در مسیر صحیح تمدن نوین اسلامی، آسیب ها و چالش هایی مانند فرهنگ مهاجم غربی و اختلاف افکنی در میان مسلمانان، عدم توجه به عقلانیت دینی و ... وجود دارد. توجه به نقش رهبران تربیتی، دینی، فکری، فرهنگی و گروههای مرجع و نخبگان تربیتی در هدایت مردم راهکار اصلی فرهنگ سازی در جامعه و مقابله عملی با آسیب ها و موانع است. در این پژوهش که به روش تحلیل محتوا تدوین شده، ضمن آسیب شناسی به بررسی چالش های پیش روی نظام تربیتی با نظر به افق تمدن نوین اسلامی پرداخته و راهکار های مناسب جهت رفع تهدید های ممکن ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: آسیب شناسی، چالش، نظام تربیتی، تمدن سازی، تمدن نوین اسلامی.

---

[۱] کارشناسی ارشد
[۲] استادیار
[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

الگوی مفهومی مدیریت جهادی و اقتصاد مقاومتی در تحقق تمدن نوین اسلامی

محمد نبی زاده[۱]

اسدالله زنگویی[۲]

سمیه نبی زاده شهربابک[۳]

چکیده

بی شک نیل به تمدن بزرگ اسلامی جز از مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی نمی‌گذرد. مدیریت جهادی درتحقق اقتصاد مقاومتی، فقط برای شرایط کنونی نیست بلکه یک تدبیر بلندمدت برای اقتصاد کشور و رسیدن به اهداف بلند اقتصادی نظام اسلامی است. مدیریت جهادی نسخه عملیاتی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است. مدیریت جهادی عبارت است از تلاش علمی، با برنامه و مجاهدانه که با تدبیر، عقلانیت و عزم راسخ، خودباوری و توکل بر خدای متعال در یک فرایند و اقدام دائمی برای تحقق تمدن نوین اسلامی و حفظ آینده و سرنوشت را شامل می‌شود. اقتصاد مقاومتی واژه ای که با درایت حکیمانه مقام معظم رهبری برای خنثی کردن دشمنی نظام سلطه در بعد اقتصادی جنگ نرم لحاظ گردیده است. مبانی تئوریک اقتصاد مقاومتی بر پایه‌ی فرهنگ اسلام و اقتصاد اسلامی است که با الگوگیری از عدالت مورد نظر مکتب اقتصادی اسلام طراحی شده است. در این مقاله، ابتدا به بررسی مفاهیم و تعاریف مدیریت جهادی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی پرداخته و سپس با بررسی تفاوت‌ها و اشتراکات مدیریت جهادی و اقتصاد مقاومتی با مدیریت و اقتصاد عادی و شناسایی اصول و مبانی اقتصاد مقاومتی از منظر آیات و راوایات، الگوی مفهومی مدیریت جهادی و اقتصاد مقاومتی در تحقق تمدن نوین اسلامی تبین و ترسیم می‌شود. این پژوهش ازنظر هدف بنیادی و با رویکرد کیفی با روش شناخت مضامین و بر اساس چارچوب سیستمی طراحی می‌شود.

واژگان کلیدی: الگوی مفهومی، اقتصاد مقاومتی، مدیریت جهادی، تمدن سازی، تمدن نوین اسلامی.

---

[۱] کارشناسی ارشد

[۲] استادیار

[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد

«رویکرد اسلام به «اخلاق مداری» و «قانونمندی» در پیشگیری از جرم»

حمیدرضا حیدرپور[۱]
ژیلا بی تنها[۲]

چکیده

پیشگیری از جرم، امروزه، یکی از مهم ترین دغدغه های دولت هاست زیرا جرم، به هر شکل و در هر سطحی که ارتکاب یابد، نظم اجتماعی را مختل کرده و کیفیت زیست سالم را تنزل می دهد. بر همین اساس، دولت ها نهایت تلاش خود را به کار می برند تا از وقوع جرائم بکاهند. در عین حال، پیشگیری از جرم را نباید و نمی توان فرایندی رها و فاقد انقیاد به موازین ارزش مدارانه قلمداد نمود. در عوض باید آن را تحت راهبری یک سری اصول راهبردی دانست که از آن ها تعبیر به «ارزش های اساسی و بنیادین» می کنیم و مقصود از آن ها نیز به ویژه دو ارزش «اخلاق» و «قانونمداری» است. ارزش نخست، دلالت بر همه اصول و قواعدی می کند که ناظر بر حریم خصوصی شهروندان بوده و پیشگیری از جرم را با عنایت به این مولفه مهم در نظر می گیرد. ارزش دوم نیز راجع به تقید کامل مجریان سیاست های پیشگیرانه به قوانین و مقررات جاری کشور است. بنابر این دو معیار، پیشگیری از جرم نه می تواند حریم خصوصی شهروندان را با چالش روبرو سازد و نه می تواند خلاف قانون باشد. در رویکرد اسلامی، هر دو مولفه مورد تأکید است و شواهد نقلی و عقلی فراوان نیز برای اثبات این موضوع، قابل ارائه است. در این مقاله، ضمن بررسی مفهوم «اخلاق مداری» و «قانونمداری» در فرایند پیشگیری از جرم، نگاه اسلام را به پیشگیری ارزش مدار از جرم مورد تحلیل قرار می دهیم.

واژگان کلیدی: پیشگیری از جرم، اخلاق مداری، قانونمداری، حریم خصوصی، ابزار نامشروع

---

[۱] کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی
[۲] کارشناسی ارشد مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا

جایگاه تعلیم و تربیت در قرآن و سنت و تاثیر آن در توسعه و پیشرفت تمدن بشری

مهدیه مجیدی[۱]

چکیده

تعلم به معنای یادگرفتن، چنان که تعلیم به معنای آموزش دادن است. واژه تعلیم و تربیت برگرفته از واژه علم و مشتقات آن است که در باب تفعیل و تفعل(ثلاثی مزید) به کار رفته است تا معنای آموزش دادن و نیز آموزش گرفتن را بیان دارد.

این مشتقات واژه علم، در قرآن بسیار آمده است. در بسیاری از آیات خود را معلم و آموزگار معرفی کرده است.

جایگاه تعلیم و تربیت در تمدن اسلامی علاوه بر این که بر انتقال فرهنگ اسلامی به نسل جدید، نقش مهم تری دارد و آن هم توسعه فرهنگ اسلامی است.

توسعه فرهنگ اسلامی به این معنا است که بتوانیم از منابع غنی اسلام(قرآن، سنت، عقل، اجماع) بیش از گذشتگان استفاده کنیم و به عبارت دیگر فقط تقلید نکنیم بلکه تراوش فکری داشته باشیم . و از مکان هایی که در این راستا نقش سازنده ای می تواند داشته باشد مدارس، دانشگاه ها و مراکز دینی است.

این که قرآن انسان را به تعقل می خواند دال بر این مطلب است که اسلام، خواهان توسعه فرهنگی است. و

باید به این نکته توجه داشت که توسعه فرهنگی باید در پرتوی استقلال باشد نه توسعه در کنار وابستگی فرهنگی و سیاسی زیرا بنای تمدن اسلامی بر شناخت خدا و عروج انسان به سوی الله است.

پس تعلیم و تربیت صحیح باید دور از سیاست های غیر اسلامی باشد. در غیر این صورت تربیت حقیقی (به فعلیت رساندن استعداد در جهت مطلوب و شایسته است) صورت نخواهد گرفت.

واژگان کلیدی: تعلیم، تربیت، توسعه فرهنگ اسلامی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه یزد

مرجعیت تمدن نوین اسلامی در طب وسلامت از منظر آیات و روایات

الهام کاظمی[۱]

چکیده

تمدن اسلامی که از اغاز بعثت پیامبر شروع شده است ودرگذر زمان مراحل پرفراز ونشیبی راپشت سرنهاده وکنون در انقلاب اسلامی ایران باعنوان تمدن نوین اسلامی در پی احیای مفهوم اصیل خود می باشد.از انجا که غایت تمدن نوین اسلامی پاسخ گویی به تمامی نیازهای مادی ومعنوی بشر درپرتوآموزه های وحیانی است،این سوال مطرح می شود که با توجه به رشد روز افزون بیماریهای بی شمار که منجر به کاهش سطح کیفیت زندگی وعمر مفید مردمان شده است،آیاباعنایت به مجموعه تعالیم قران واهل بیت می توان مکتبی برای بهبود ودرمان دردهای بشر ارایه داد؟روش تحقیق توصیفی وتحلیلی و جامعه تحقیق قران وروایات اهل بیت علیهم السلام است.

یافته هاونتیجه گیری:آیات قران کریم وروایات طبی موجود در احادیث معصومین حاکی از آن است که اموزه های وحیانی به سلامت جسم و روان ادمی عنایت کافی و وافی داشته اند و در پرتو بررسی وتوجه به آنها میتوان یک مکتب درمانی جامعی به مردم معرفی کردکه همزمان درمانگر الام روحی وجسمی آنان باشد.

واژگان کلیدی : تمدن اسلامی،طب اسلامی، منابع روایی شیعه، قران

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد قران وحدیث دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

بررسی پاسخ فشارخون و نبض به تمرین «یا صبور» و جایگاه آن در تمدن نوین اسلامی

محسن کاظمی[۱]

چکیده

شاخص‌های قلبی-عروقی از متغیرهای فیزیولوژیکی حساسی هستند که در برابر شیوه‌ی زندگی نامناسب به سرعت واکنش می‌دهند. استرس (فشار، تنش) تغذیه‌ی نادرست، کم تحرکی و ... از مفاهیم پرمصرف جامعه‌ی امروزی است که بر این شاخص‌ها اثر نامناسب به جا می گذارند. برخورد گزیده و مناسب با آثار این مفاهیم، چنان اهمیتی دارد که در جهان روش‌های تمرین گوناگونی برای پیشگیری، درمان و توانبخشی تهیه شده است که جزء لاینفک جلسات ورزشی هم به شمار می‌روند. از کاربردهای این تمرین‌ها مقابله با پرفشاری خون یا قاتل خاموش، و اقتصادی شدن کار قلب است. بررسی اجمالی این تمرین‌ها نشان می دهد نوع تمرین‌ها از فرهنگی به فرهنگی متفاوت است. لکن در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی طراحی و آزمون تمرین‌های قرآن بنیان و سازگار با جهان‌بینی اسلامی امری اجتناب‌ناپذیر است؛ در این راستا تمرین "یا صبور" برای نخستین بار با تکیه بر جهان‌بینی اسلامی در دانشگاه شاهد طراحی شده است. هدف مطالعه‌ی حاضر بررسی پاسخ فشار خون و ضربان قلب به آن است. برای این منظور از جامعه‌ی آماری دانشجویان دانشگاه شاهد تعداد ۸۰ نفر دانشجوی داوطلب انتخاب، و در قالب طرح تحقیق پیش‌آزمون و پس‌آزمون مطالعه شدند. داده‌ها با آزمون آماری تی هم‌بسته با آلفای $\alpha<$ ۰۵/۰ تجزیه‌وتحلیل گردید. تحلیل آماری داده‌ها بیانگر کاهش معنی‌دار فشارخون سیستولی($P=$۰/۰۰۰)، دیاستولی ($P=$۰/۰۰۲) و تعداد ضربان قلب ($P=$۰/۰۰۰) براثر تمرین "یا صبور" بود. بنابراین، تمرین "یا صبور" بر متغیرهای موردبررسی موثر است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، "یا صبور"، فشارخون، نبض

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

بررسی رویکرد امام خمینی (ره) در رابطه با امت‌گرایی اسلامی و الگوی راهبردی اتحاد جهان اسلام

عذرا اکبری[۱]
قاسم زائری[۲]

چکیده

انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ در میانهٔ دو جریان سیاسی و اجتماعی اصلی غالب در جهان اسلام –مارکسیسم و ناسیونالیسم– به پیروزی رسید. البته جریان ضعیفی از لیبرالیسم هم در برخی جوامع اسلامی وجود داشت که تا مقطع پیروزی انقلاب اسلامی، حائز اهمیت چندانی نبود. انقلاب اسلامی از همان ابتدا داعیهٔ «جهانی بودن» داشت و پاسخی بومی به بین‌الملل‌گراییِ ناسیونالیسم، در قالب سازمان ملل و انترناسیونالیسمِ مارکسیستی بود. امام خمینی (ره) به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، داعیهٔ «وحدت اسلامی» داشت تا مسلمانان را به رغم تنوع فکری و فرهنگی‌شان به یکدیگر نزدیک کند و با تاکید بر مفهوم «امت» و راهبرد «امت‌گرایی اسلامی»، راهی برای اداره جهان اسلام، پس از اتحاد باز کند. ایشان در مقاطع مختلف و در مناسبت‌های مختلف دینی و سیاسی، ضمن مرور انتقادی تاریخ معاصر جهان اسلام و وارسی عوامل تفرقه و پراکندگی مسلمانان، وجوه اشتراک و تشابه عقیدتی و سیاسی مسلمانان را یادآور شده‌اند و خواهان احیای قدرت و عظمت مسلمانان بودند. ما نیز در این مقاله بنا داریم، به بررسی نگرش امام خمینی (ره) پیرامون «وحدت اسلامی» و چگونگی ادارهٔ جهان اسلام در مرحلهٔ پس از اتحاد، در قالب «امت‌گرایی اسلامی» بپردازیم.

تمرکز این مقاله، بر روی راهبرد سیاسی ارائه شده، توسط امام خمینی برای ایدهٔ امت‌گرایی اسلامی، یعنی لزوم تشکیل «یک دولت اسلامی با جمهوری‌های آزاد و مستقل» خواهد بود.

واژگان کلیدی : امت‌گرایی، اتحاد اسلامی، جهان اسلام، بین‌الملل‌گرایی

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانش اجتماعی مسلمین
[۲] دکترای تخصصی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

جلوه هنر نقاشیخط در تمدن نوین اسلامی

مینا محمدی[۱]

حبیب الله صادقی[۲]

مرتضی افشاری[۲]

چکیده

با گسترش اسلام، تمدنی غنی توسعه پیدا نمود، که علی‌رغم فراوانی خلاقیت‌ها و تنوع آن، تمدنی واحد است. هنر شیوه تمدن‌های اولیه بشری است و آنچه به عنوان هنر در تمدن اسلامی پدید آمد، در واقع شیوه و روش ابداعی خود تمدن‌هاست که با تفکر خودشان قابل تطبیق است. در این میان، هنر خوشنویسی همواره برای مسلمانان ارزش ویژه داشته‌است، چرا که آن را هنر تجسم کلام وحی می‌دانسته‌اند. پرداختن به خوشنویسی بویژه نقاشیخط گویای فرهنگ غنی در سرزمین ایران است. نقاشیخط اصطلاحی است برای توصیف نوعی نگارش توأم با رنگ‌آمیزی که در آن از شگردهای خوشنویسی سنتی استفاده می‌شود. در این مقاله که با هدف شناسایی نقش و جایگاه هنر نقاشیخط در تمدن اسلامی تدوین شده است، تلاش بر این است تا به پرسش‌های ذیل پاسخ داده شود: ۱) تجلی هنر نقاشیخط در تمدن نوین اسلامی چگونه است؟، ۲)هنر مدرن نقاشیخط تا چه‌حد می‌تواند نقش ارتباط و پیام‌رسانی را بین جوامع اسلامی و غیر اسلامی عهده‌دار باشد؟. از یافته‌های این پژوهش می‌توان به تداعی ارزش‌های هنر خوشنویسی و کیفیات بصری و انتزاعی خط در هنر نقاشیخط اشاره کرد. مطالب این مقاله به‌صورت کتابخانه‌ای گردآوری‌شده است و تدوین آن به شیوه توصیفی می‌باشد. بطور خلاصه نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد، هنر نقاشیخط با بهره‌گیری از خط، روح حروف وشکل کلمات و تصویر فرم زیبای آن، هنری با مختصات مدرن امروزی و زیبایی‌شناسی سنتی را پدید آورده است و جایگاه خود را در تمدن نوین اسلامی به عنوان هنری جدید و هم دارای خصوصیات هنر اسلامی، تثبیت کرده است.

واژگان کلیدی: خط و خوشنویسی، نقاشیخط، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

[۲] استادیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

آسیب شناسی تقنین در جمهوری اسلامی ایران ؛ نقد فرایند قانون گذاری در مجلس به عنوان یکی از سازمان های قانون گذاری

علی رضا حاجی زاده[۱]

چکیده

اگر مجلس را یک سازمان در نظر بگیریم ، فرایندی را انجام می دهد که شامل خروجی است و آن خروجی قانون است. در تاریخ انقلاب اسلامی شاهد ضعف در حوزه قانون گذاری بوده ایم که با هدف دولت اسلامی در تضاد است. با توجه به بیانات امام خامنه ای مدظله راجع به تمدن اسلامی اکنون در مرحله دولت اسلامی واقع شده ایم. برای رسیدن به دولت اسلامی شاید یکی از بزرگ ترین غفلت ها عدم توجه به ساختار ها باشد. یکی از مهم ترین مباحث علم مدیریت ، سازمان و ساختار سازمان است و مدعی است که با اصلاح ساختار مشکلات بسیار زیادی حل شده و کارآمدی و اثر بخشی بالا می رود. این تحقیق با روش اقدام پژوهی (Action Research) انجام شده است ، پژوهشگر در این روش به تنهایی و یا با همکاری افراد ذیربط و ذینفع، به تأمل و تعمق درباره یک مسأله میپردازد تا ابتدا به راه حلی برای مشکل پی برده و سپس از طریق« اقدام عملی » ، به حل مسأله یا بهبود آن بپردازد.

واژگان کلیدی: مجلس ، ضعف در حوزه قانون گذاری ، دولت اسلامی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع)

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

روش های تربیتی حضرت رسول صلی الله علیه وآله درپیشبرد تمدن اسلامی در شبه جزیره ی حجاز

اشرف طحانی[۱]

چکیده

هدف پژوهش حاضربررسی روش های تربیتی حضرت رسول صلی الله علیه وآله درپیشبرد تمدن اسلامی درشبه جزیره ی حجازمی باشد روش: روش تحقیق، توصیفی- تحلیلی و جامعهٔ تحقیق، متنی می باشد. یافته ها: رسول خدا صلی الله علیه وآله درآغاز دعوت خود با سخنان،خطبه ها، عواطف واحساسات خود و درمرحله ی بعدی با رفتارخود توانست جامعه ی جاهلی آن روز را تربیت دینی کند. نتیجه گیری: وجود نظام سیاسی فاسد و استبدادی که به جای همت در جهت رشدوپیشرفت مسلمانان فقط به فکر حفظ قدرت خویش و صرف هزینه های عمومی مسلمانان در جهت خوش گذرانی و ... بودند،موجب انحرافات سیاسی صدر اسلام پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) و انحرافات اعتقادی و اجتماعی بعد از آن بود، این نظام های سیاسی، در شخصیت و منش انسان ها و فرهنگ این جوامع نیز آثار زیانباری داشتند یکی از علل گسترش اسلام درعصرنبوی که تاثیر زیادی هم درجامعه ی آن عصرداشته است سیره ی تربیتی پیامبرصلی الله علیه وآله بوده است که با روش های تربیتی خود توانست به عنوان الگو درجامعه قراربگیرد.

واژگان کلیدی: روش های تربیتی، حضرت رسول صلی الله علیه وآله ، تمدن اسلامی ، شبه جزیره ی حجاز

[۱] دانشجوی ارشد علوم قرآن وحدیث دانشگاه شاهد

جایگاه تعلیم و تربیت در قرآن و سنت با رویکرد تمدن

منیره میر[۱]
سید محمد حسین موسوی[۲]
ابراهیم نوری[۲]

چکیده

انسان موجودی است که همواره برای رسیدن به مراحل والای کمال وتکامل روحی وروانی،نیازمند تعلیم و تربیت صحیح می‌باشد.تعلیم و تربیت که مهمترین ارکان اساسی در پرورش روحی انسان به شمار میروند همواره در دوره های مختلف تاریخ مورد توجه بشر و دانشمندان بوده است،تعلیم ناظر به شکوفا ساختن وبه فعلیت در آوردن نیروی فکری یا ذهنی انسان بوده و تربیت به معنای رشد دادن یک پدیده با فراهم کردن زمینه رشد و شکوفایی استعدادها و به فعلیت رساندن نیروی نهفته در آن می باشد بنابراین اگر این دو مصداق با توجه به آموزه های وحیانی و معارف دینی مورد استفاده قرار گیرند نتیجه می شود یک انسان کامل با استعدادهایی که نه تنها در موفقیت نظام های آموزشی موثر بوده بلکه در راستای ایجاد جامعه ای انسانی و آرمانگرا کمک شایان توجهی می نماید.به همین دلیل،تطبیق تعلیم و تربیت در حوزه دین(قرآن و سنت)با گسترش تمدن نیاز به راهکارهایی دارد تا بتواند جایگاه این دو مؤلفه را در شخصیت افراد مورد کاوش قرار دهد.در این پژوهش سعی بر آن است تا به روش کتابخانه ای _تحلیلی،جایگاه این دو مفهوم با توجه به قرآن و سنت ونقش آنان در پیشرفت تمدن مورد تبیین قرار گیرد.

واژگان کلیدی: تعلیم و تربیت، قرآن ،سنت ، تمدن.

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده علوم قرآنی زاهدان
[۲] استادیار

اصول اعتقادی اسلام به مثابه منطق تحقق هنر اسلامی آینده

ناصر مقدم پور[۱]

چکیده

مبانی اعتقادی دین مبین اسلام، رکن اساسی شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است. بخش مهمی از این مبانی در قالب اصول دین ارائه و در سطوح مختلف اعتقادی و رفتاری مسلمانان حاضر، جاری و تاثیرگذار است. حال انکه هنوز بطور مشخص و شفاف رابطه بین اصول و ذات دین اسلام و ماهیت و خصوصیات هنر اسلامی تبیین نشده است. این امر خصوصا در حوزه برنامه های فرهنگی و هنری مربوط به تمدن نوین اسلامی نقش اساسی دارد. بر این اساس هنر اسلامی آینده، نه تنها در ارتباط با این اصول بلکه باید برخاسته از این اصول باشد تا شرط اسلامی‌بودن آن تحقق یابد. در این صورت، هنر و آثار هنری، امکان ایفای نقشی تاثیرگذار در تمدن نوین اسلامی خواهند داشت.

متن حاضر به روش توصیفی-تحلیلی، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت کیفی در ۳ حوزه هنر، تاریخ و اصول دین اسلامی، انجام یافته است. این متن ضمن اینکه بر نقش بسیار مهم هنر اسلامی در تمدن نوین اسلامی تاکید دارد اصول اعتقادی دین مبین اسلام خصوصاً توحید و معاد را در درجه اول به عنوان منبع کشف و استخراج خصوصیات هنری و سپس مبانی شکل‌دهی بطن و ظاهر هنر اسلامی محسوب می‌کند.

نتایج تحقیق، ضمن تایید امکان تعیین خصوصیات و ماهیت هنر اسلامی از ذات اسلام، تاکید می‌کند اصول دین اسلام مبادی و مبانی تطبیقی قابل اعتمادی برای آینده هنر اسلامی در اختیار قرار می‌دهد ضمن اینکه چنین رویکردی به هنر اسلامی قابلیت بسیاری برای تدوین مدلی جدید، کاربردی و توسعه‌پذیر در سایر حوزه‌های فرهنگی در تمدن نوین اسلامی دارد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی- هنر اسلامی- اصول اعتقادی اسلام- توحید و معاد- هنر معادی

---

[۱] کارشناسی ارشد عضو هیأت علمی

آینده هنر اسلامی در تراز تمدن نوین اسلامی

ناصر مقدم پور[۱]

چکیده

در تمدن نوین اسلامی، تاکید بسیاری بر فرهنگ می‌شود. هنر به عنوان بخشی از فرهنگ، فرصت‌های ارزشمندی برای پیشبرد اهداف فراهم می‌کند. تحقق این اهداف، نیازمند تدوین بنیادهای نظری است. هنر مطلوب برای تمدن نوین اسلامی قطعاً در سایه اعتقادات دینی، و بر مدار جهان‌بینی موعود تبیین می‌شود. از این رو شناخت مبانی، خصوصیات و کارکردهای این هنر به ویژه در آینده بسیار مهم است. در حالی که هنوز صاحبنظران توجه خود را به مرزی فراتر از مباحث ابتدایی در چیستی هنر نبرده‌اند.

این متن با هدف طرح مبانی و مبادی مربوط به هنر موعود اسلامی، ارائه شده است. هنر مطلوب و موعود اسلامی، از منظر معرفت دینی و با توجه به اصول اعتقادی خصوصاً جهان موعود مهدوی، قابل شناسایی و تعریف است. غایت هنر و در اینجا هنر اسلامی آینده، مجموعه‌ای عناوین را شامل می‌شود که در ۳ دسته ذاتی، دستوری و تشخیصی قرار می‌گیرند. متن حاضر پس از تعیین مقدمات و مبادی بحث و تأکید بر موضوع «چرایی و غایت هنر اسلامی» به بررسی حوزه تشخیصی علل غایی در هنر اسلامی است.

این تحقیق به روش توصیفی- تحلیلی، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به صورت کیفی و در حوزه هنر اسلامی، غایت هنر و آینده، انجام شده است. نتایج تحقیق بر این تاکید دارد، توجه خاص به چرایی یا هدف و علت غایی هنر اسلامی، خصوصیات، روش‌ها، اهداف و کاربردهای آن را در تراز تمدن نوین اسلامی به صورت مطلوب تعیین می‌کند، ضمن اینکه چیستی هنر اسلامی نیز از طریق چرایی آن قابل تشخیص و تعیین خواهد بود.

واژگان کلیدی: هنر اسلامی آینده- تمدن نوین اسلامی- علت غایی- غایت هنر- غایت تشخیصی

---

[۱] کارشناسی ارشدعضو هیأت علمی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

بررسی اجتماع سبب و مباشر در حقوق موضوعه حقوقی و کیفری

مریم ملکی[۱]
محمدرضا فلاح[۲]
عهدیه اسفندیاری مهنی[۳]

چکیده

یکی از مباحث مهمی که در مسئولیت مدنی مطرح میگردد مربوط به اجتماع سبب و مباشر است که احکام آن، هم در قانون مدنی و هم در قانون مجازات اسلامی ذکر شده است. با توجه به اینکه قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در ماده ی ۵۲۶ طرحی متفاوت از قانون قبل در انداخته، حقوقدانان در خصوص رابطه ی قانون مدنی و قانون مجازات جدید دیدگاه های مختلفی را مطرح نموده اند از جمله: نظریه ی تفکیک، نظریه ی نسخ و نظریه ی هماهنگی. در این مقاله سعی بر آن است تا از طریق تحقیق اسنادی (کتابخانه ای) با بررسی اختلاف نظر های موجود راه حل مناسبی ارائه گردد، و با تحلیل هر یک از این نظریات به نظر واحدی دست یابیم و به تشدد آرای قضایی که شاید در بدو امر برای حقوقدانان و قضات به وجود آید خاتمه دهیم. پس این سوال مطرح است که در خصوص موضوع مورد بحث رابطه ی این دو قانون چگونه است و محاکم بر چه اساس باید رای صادر نمایند؟ در اصل مقاله به تبیین این موضوع و نظریات مربوط به آن از منظر قوانین ایران و برخی نظرات فقهی و بیانات بعضی از حقوقدانان پرداخته خواهد شد و به این پرسش پاسخ می دهیم.

واژگان کلیدی: مسئولیت مدنی، سبب و مباشر، اجتماع سبب و مباشر

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه شاهد
[۲] استادیار
[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد

مسئولیت مدنی دولت وشهرداری در قبال خسارات وارده از ناحیه اشخاص ثالث

عهدیه اسفندیاری مهنی[۱]
محمدرضا فلاح[۲]
مریم ملکی[۳]

چکیده

امروزه با توسعه روابط میان اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی بحث مسئولیت مدنی ناشی از این روابط خواه به صورت قراردادی خواه به صورت قهری وخارج از قرارداد بیشتر خود را نمایان می‌کند در جهان امروز نیز دولت در هر زمینه‌ای که بخواهد وارد شود به گونه‌ای با حقوق مردم برخورد خواهد داشت به طوری که وقتی نگاهی گذرا به جامعه وروابط افراد آن می‌نماییم این امر خود را نمایان می‌کند یکی از اهداف مسئولیت مدنی حمایت از حقوق مردم در برابر زیان‌های ناشی از اقدامات دولت می‌باشد. زیرا در دولت‌های امروزی هنوز بحث مصونیت دولت از جبران خسارت ناشی از اعمال حاکمیت حکم فرماست ودولتمردان همواره در پی این هستند تا به نوعی از جبران خسارت شانه خالی کنند. در این پژوهش سعی بر آن است با بررسی ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی وسایر قوانین مربوط به آن که از طریق روش تحقیق اسنادی (کتابخانه‌ای) صورت می‌گیرد، به بیان مسئولیت دولت وشهرداری در قبال خسارات وارده ازناحیه اشخاص ثالث پرداخته شود و در پی پاسخ دادن به این سوال می‌باشد که: باتوجه به ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی آیا دولت در قبال اعمالی که در مقام حاکمیت انجام می‌دهد هیچ گونه مسئولیتی ندارد؟

واژگان کلیدی: مسئولیت مدنی، دولت، شهرداری، خسارات، اشخاص ثالث

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه شاهد
[۲] استادیار
[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

مطالعه نقش کتیبه های شیعی مساجد ایرانی در هنر و تمدن اسلامی(از دوره ایلخانان تا زندیه)

حسین بهروزی پور[۱]
سعید امیرحاجلو[۲]

چکیده

هنرمندان شیعی و حامیان این مذهب، زمینه های مختلف هنری و فرهنگی را جولانگاهی برای ابراز عقاید، باورها و تفکر خود یافتند. از این رو، آنان نقش بسزایی در گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی در جهان اسلام داشتند. از آن جایی که کتیبه یکی از رکن های بازتاب دهنده هویت دینی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در تمد ن اسلامی در مسیر تاریخ عرصهٔ هنر و معماری کشورهای اسلامی بوده است، بسیاری از این موارد شامل استفاده از آیات و احادیثی است که باورهای شیعیان را در کتیبه های مساجد، منعکس می کند. همچنین استفاده از نام ائمه(ع) در کتیبه بناها، نقش هنرمندان، به ویژه حامیان و حاکمان شیعی را در دوره های مختلف اسلامی در ایران، روشن تر می سازد. سوال این است: تفکر و باور های شیعه در کتیبه های مساجد ایرانی چگونه بر هنر و تمدن اسلامی از دوره ایلخانان تا زندیه تأثیر گذاشته است؟ پژوهش حاضر به شیوه توصیفی- تحلیلی و گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه ای(اسنادی) صورت گرفته است. هدف از این پژوهش، معرفی و مطالعه کتیبه های شیعی مختلف در مساجد ایرانی در دوران مذکور، و بررسی مفاهیم و مضامین این کتیبه ها، یافتن رابطه بین تفکر، باورها و اعتقادات شیعه و هنر کتیبه نگاری در مساجد ایرانی و دست یافتن به نقشی که کتیبه های شیعی مساجد ایرانی در هنر و تمدن اسلامی در دوران مذکور ایفا نموده است.

واژگان کلیدی: کلید واژه: کتیبه، مسجد، هنر و تمدن اسلامی، مضامین شیعه، باورها و اعتقادات.

---

[۱] کارشناسی ارشد پژوهش هنر
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه جیرفت

بررسی مبانی تمدن دین محور با تکیه بر نظریه «ظهور تمدن ناب در آینه تدین (علامه جوادی آملی مدظله العالی)»

فاطمه کریمی[۱]

چکیده

تمدن مفهومی است که تعاریف گوناگون، مصادیق متعدد و مبانی نسبتاً متفاوتی برای آن ارائه شده است. برخی در راستای ارتباط تمدن و فرهنگ معتقدند هویت فرهنگی انسان با تمدنی تعریف می‌شود که خود را به آن منسوب کرده است. این گوناگونی تعریف، مصداق و مبانی، مربوط به همهٔ نظریاتی است که در باب تمدن مطرح هستند اما وقتی دایرهٔ تعریف به مفاهیم دینی محدود شود تقریباً نظرات به یکدیگر نزدیک خواهد بود.

بر اساس نظریه «تمدن ناب در آینه تدین» مبانی تمدن نوین اسلامی را سه اصل «جهان دانی»، «جهان داری» و «جهان آرایی» تشکیل داده که ما از آن به سه عنصر «علم»، «حکومت» و «هنر» تعبیر کرده‌ایم و به عقیده صاحب نظریه –علامه جوادی آملی– این سه، با محوریت «عدل» و بر پایهٔ «حق‌مداری» اجزای تمدن مطلوب انسان را تشکیل داده‌اند.

در این تحقیق با تکیه بر آراء علامه جوادی آملی در باب انسان و چگونگی تعامل او با جهان به بررسی این مبانی پرداخته و ثابت کرده‌ایم که چون خالق و مربی انسان خداست بنابراین تمدنی مطلوب او خواهد بود که مبتنی بر اصل «خدامحوری» و «توحید» باشد.

واژگان کلیدی: مبانی، تمدن، حق‌مداری، عدل، خدامحوری، توحید

---

[۱] کارشناسی ارشد شیعه شناسی

مفهوم و ماهیت تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری حفظه‌الله

سید مصطفی حجتی[۱]

چکیده

لازمه حکومت اسلامی که بتواند جامعه‌ی مورد نظر و آرمانی اسلام که در آن علم، پیشرفت، ثروت، عزّت و عدالت وجود داشته و قدرت مقابله با امواج جهانی را دارا باشد، ایجاد تمدّن نوین اسلامی است. مقام معظم رهبری با ترسیم مراحل پنجگانه تحقق اهداف انقلاب اسلامی گام نهایی را پس از شکل گیری انقلاب اسلامی، تشکیل نظام اسلامی، تشکیل دولت اسلامی، تشکیل جامعه اسلامی، تحقق «تمدن اسلامی» دانستند و بیان فرمودند هدف انقلاب اسلامی، ایجاد یک تمدن نوین اسلامی است. در این مقاله سعی شده مفهوم و ماهیت تمدن نوین اسلامی را در اندیشه ایشان احصاء و بررسی و با روش توصیفی-تحلیلی به پرسش‌هایی درباره تمدن نوین اسلامی از دیدگاه پاسخ داده شود، از جمله اینکه تمدن نوین اسلامی چیست؟ ضرورت ارائه الگوی جدید تمدن نوین اسلامی چیست؟ هدف از ایجاد چنین تمدن نوینی چیست؟ ارتباط این تمدن نوین اسلامی با تمدن اسلامی صدر اسلام و تمدن غربی چیست؟ آیا تمدن غربی با توجه به مبانی غلط و ناکارآمدیِ الگوهای توسعه جهانی و می تواند الگوی مطلوبی برای ما باشند؟ از دیدگاه معظم‌له تمدن نوین اسلامی دو بخش دارد: یک بخش ابزاری و وسیله ای است، همان ارزشهائی که امروز به عنوان مولفه های پیشرفت مطرح میشوند: علم، صنعت، اقتصاد، اقتدار سیاسی و نظامی، اعتبار بین‌المللی و... .اما بخش حقیقی و اساسی تمدن اموری است که متن زندگی انسانها را تشکیل میدهد: مسئله‌ی خانواده، سبک زندگی، الگوی مصرف، تفریحات و... اینها آن بخشهای اصلی تمدن است، که متن زندگی انسان است.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، مفهوم و ماهیت تمدن اسلامی، مقام معظم رهبری، اسلام، تمدن سازی

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه معارف

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

هندسه فرهنگی تمدن اسلامی

کامران ملایی[۱]

چکیده

فرهنگ در تعابیریک معنای اعتباری درمتن اجتماع انسانی به شمار می رودکه به نوعی برآمده ازبایدها ونبایدهای مبتنی برحقایقی است که درنهاداجتماع بشری و برمحوریت نیازهای یک جامعه مدنی، درابعادفردی واجتماعی، به تدریج حاکم براخلاق ورفتارهای انسانی شده وهویت این اجتماع به حساب می رود؛ مهندسی فرهنگی یک رویکردسیستمی، به معنای طرّاحی، سازماندهی و معماری ساختاری برای جا نمایی اجزاء فرهنگ، اعم ازفرهنگ ملی، فرهنگ عمومی،فرهنگ تخصصی وفرهنگ سازمانی است که درصدد تنظیم روابط این اجزاءو تبیین نقاط ضعف وقوت آن دراین سیستم می باشد

درمقابل مکاتب بشری،قرآن کریم برای فرهنگ،اندیشه،اخلاق وباورهای انسانی قائل به اصالتی حقیقی است که درپرتو اعتبارات(بایدها و نبایدها)همواره متناسب با فطرت بشر، در چهارچوبی نمای کلی زندگی انسان و تمام اجزاء فرهنگ را برای فرد و اجتماع هر دو لحاظ نموده و در نهایت دقت و کمال مولّفه های فکری و بنیادین یک فرهنگ متعالی را تشریع و معرفی کرده است که می توان این نمای کلی را در سه محور حقیقی خدا، انسان و نظام هستی، پایه ریزی نمود و پایبندی به اعتبارات قرآنی روابط این سه با هم را از مهم ترین مولفه های مهندسی فرهنگی قرآن در تحقق مدینه فاضله و تمدّن مبتنی بر یک نگرش توحیدی دانست که در ایدئولوژی خود، اجتماع را به سوی این مطلوب یعنی تحقّق تمدّن اسلامی سوق می دهد. ولذا در این پژوهش به بررسی نقش قرآن به عنوان منظومه فکری و فرهنگی اسلام در مهندسی فرهنگی جامعه با رویکردی تحلیلی پرداخته و ابعاد نقش آفرینی آن را مورد تبیین و تحلیل توصیفی قرار خواهیم داد

واژگان کلیدی: فرهنگ؛ تمدن اسلامی؛ مهندسی فرهنگی؛ قرآن کریم؛ مدینه فاضله

---

[۱] کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث

نقش انقلاب اسلامی در تمدن نوین اسلامی

محمد جزینی[۱]

چکیده

بابعثت خاتم الانبیاءوظهور دین اسلام وهمت وتلاش آن رسول گرامی وبرپای حکومت اسلامی ،جرقه های تمدن نوپای اسلامی در جهان زده شد این روند با فراز ونشیب های زیادی تا زمان عثمانیان ادامه داشت وآثار درخشان وماندگاری را ازخود به جای گذاشت.ماندگاری وتحول آفرینی این تمدن باعث گردید تا استعمارگران ودشمنان این آیین، باحیله هایی زوال وفروپاشی عثمانیان را رغم بزنند.بااین حال، انقلاب اسلامی باایستادگی ملت بیدار وهوشیار،با رهبری معمار انقلاب وعنایات وتوجهات حضرت باری تعالی مبارزات علیه استعمارواستبداد به پیروزی رسید.متعاقب آن بیداری ملل مسلمان وآزاده جهان را در پی داشت.دراین مقاله به کاوش اصول تحول آفرین واثر گذارانقلاب اسلامی می پردازیم مقاله پیش رو باروش تحقیقی توصیفی تاثیرات انقلاب اسلامی در تمدن نوین اسلامی را پی می گیرد.

واژگان کلیدی: اسلام،پیامبر اعظم،تمدن نوین اسلامی انقلاب اسلامی امام خمینی

[۱] کارشناسی ارشد شیعه شناسی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

نقش و جایگاه نهادهای نخستین در روند تحقق تمدن نوین اسلامی (با تأکید بر نهاد خانواده)

عصمت احمدی[۱]

چکیده

فرهنگ و تمدن اسلامی، مجموعه باورها و ارز ش‌هایی است که برای تحقق و به ثمر نشستن، به توجه به پایه‌ای‌ترین و اساسی‌ترین اجزای تشکیل دهندهٔ جامعه نیاز دارد. برای تحقق تمدنی اسلامی ابتدا باید جامعهٔ اسلامی محقق شود، که این امر مرهون پرورش افراد انسانی مطابق با اصول و ارزش‌های اسلامی در خانواده مطابق با معیارهای اسلامی است. در دنیای مدرن امروزی که افراد را به ارزش‌های جهانی و مادی سوق می‌دهد و از سوی دیگر ارزش‌های اساسی جوامع به خصوص جامعه اسلامی، در حال تحریف و جایگذاری است این امر اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. بی‌توجهی به این امر نه تنها تحقق تمدن نوین اسلامی را به تأخیر می‌اندازد بلکه بیم انحراف جامعه اسلامی نیز می‌رود. نهاد خانواده در کنار نهادهای پرورشی، دینی، اقتصادی و حکومتی از نهادهای نخستین به شمار می‌آید که بقا هر جامعه‌ای برآن استوار است. با یک نگاه اجمالی پیرامون آیات، روایات و احکام اسلامی می‌توان به اهمیت این نهاد در اسلام نیز پی برد. خانواده نه تنها وظیفه تولید نسل بلکه وظیفه پرورش، جامعه پذیری و انتقال ارزش‌های اساسیِ جامعه به نسل بعدی را برعهده دارد. این پژوهش با رویکرد کیفی و روش تحلیل اسنادی در صدد پاسخ به این سؤال اصلی است:« نهاد نخستین خانواده در تحقق تمدن نوین اسلامی چه نقش وجایگاهی دارد؟» یافته‌های تحقیق مبین آن است که خانواده یکی از اساسی‌ترین عوامل در تحقق تمدن نوین اسلامی است و عدم توجه به این نهاد باعث عقیم ماندن سایر تلاش‌ها در این زمینه خواهد شد.

واژگان کلیدی: نهادهای نخستین، جامعه اسلامی، تمدن اسلامی، خانواده.

---

[۱] کارشناسی ارشد جامعه شناسی انقلاب اسلامی

نقش مادر در سبک زندگی اسلامی در عصر تکنولوژی

سمیه بامری[۱]

چکیده

در قرن بیستم به دلیل رویارویی با تکنولوژی و گسترش فناوری و تسخیر فضا، مرزها و مغزها، و تبلیغ سبک زندگی غربی به عنوان بهترین نوع زندگی، و مطالبات جدید نسل امروزی، جامعه اسلامی و دین مداران وظیفه سنگینی برعهده دارند، در این میان خانواده دینی و به خصوص مادر به عنوان نقش آفرینان سبک زندگی اسلامی، مسئولیت دشوارتری دارند، تاکید اسلام بر تربیت در دوران کودکی و تشبیه کودک به زمین خالی که مستعد هر نوع بذری اعم از خار و گل است، اهمیت این موضوع را چندین برابر می کند؛ در این تحقیق که به روش گردآوری اطلاعات، اسنادی و کتابخانه ای انجام گرفته، سعی شده تا درباره نقش مادر و اهمیت آن در حفظ سبک زندگی اسلامی و ارزشهای اخلاقی در عصر فناوری، با استفاده از نیروی عاطفه و محبت و صبر بر تربیت دینی کودک که یکی از اصلی ترین وظایف اوست بررسی شود و راهکارهای مناسبی در این زمینه ارائه گردد.

واژگان کلیدی: تکنولوژی، عصرفناوری، مادر، کودک، سبک زندگی اسلامی، ارزشهای اخلاقی، عاطفه، صبر

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن

جایگاه هنر اسلامی در پیشبرد تمدن نوین اسلامی با مطالعه موردی نگارگری

زهرا شاقلانی پور[۱]
ندا اربع[۲]
مرضیه علیپور[۳]

چکیده

آینده روشن و امیدبخشِ هر ملتی، در گرو تمدن و فرهنگ آن ملت است و ارزنده‌ترین جلوه‌های فرهنگی هر تمدن، در هنر آن نمایان می‌شود. از دیدگاه اسلام، هنر در معنای اصیل آن، جلوه‌ای از آیات و اذکار الهی است و در ذات خود با کلمه توحید پیوند خورده است. در بین هنرهای اسلامی، هنر نگارگری دارای زیباترین و در عین حال ساده‌ترین و هنرمندانه‌ترین شکل، از تجلی این آیات و اذکار می‌باشد که به زبان اشارت با مخاطب خود ارتباط برقرار می‌کند. هنرمند نگارگر با رویکرد به این زبان، مخاطب خود را به دنیایی از اسرار و مفاهیم رهنمون می‌سازد که ارزش‌های والای انسانی جایگاه ویژه‌ای در آن دارد. در این پژوهش ضمن بررسی خصوصیات هنر نگارگری اسلامی به نقش آن در اشاعه مظاهر تمدن اسلامی و پیشبرد آن پرداخته شده و مؤلّفه‌های موثر بر نقش‌آفرینی بیشتر این هنر بررسی می‌شود. ازاین‌رو پاسخ این پرسش‌ها را می‌توان در این مقاله جستجو کرد: اهداف تمدن نوین اسلامی چیست و هنر اسلامی در پیشبرد آن چه نقشی دارد؟ جایگاه نگارگری در هنر اسلامی چیست؟ فرضیه اصلی تاثیر زبان و بیان نمادین در هنر نگارگری و ظرفیت بالای آن در انتقال ارزش‌های تمدن نوین اسلامی می‌باشد. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی-تحلیلی بوده و اطلاعات آن از منابع کتابخانه‌ای و مشاهده‌ای جمع‌آوری شده است. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که نگارگری در عرصه نمایش مضامین ارزشمند اسلامی، دارای ظرفیت ارزنده‌ای در جهت پیشبرد اهداف تمدن نوین اسلامی است.

واژگان کلیدی : تمدن نوین اسلامی، هنر، نگارگری، زبان اشارت، نماد.

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه فنی حرفه ای بقیه الله قزوین
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد مرکز پیام نور شرق تهران
[۳] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

تجمل‌گرایی عاملی در جهت انحطاط و نابودی تمدن اسلامی (بررسی آن از منظر آموزه‌های تفاسیر قرآنی فریقین)

ایوب شافعی پور[۱]

چکیده

در طول تاریخ بشر تمدن‌های زیادی به زوال رفته‌اند. در طول تاریخ اسلام هم تمدن‌های باشکوهی بودند که آنان نیز نابودشده‌اند. طبق گواه قرآن و برخی شواهد تاریخی یکی از عوامل انحطاط این تمدن‌ها «تجمل‌گرایی» بوده است. در پژوهش حاضر که به روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام‌شده است، به این عامل نابودکننده ـ تجمل‌گرایی ـ از دیدگاه قرآن و تفاسیر فریقین پرداخته‌شده است. قرآن کریم تجمل‌گرایی را عاملی بسیار بزرگ در از بین رفتن تمدن‌ها معرفی و آن را مصداقی از ظلم، ستم، ناامنی و فروپاشی انسجام اجتماعی دانسته است. قرآن ریشه‌ی شروع تجمل‌گرایی در وهله‌ی اول را در بزرگان و رؤسای یک ملت و حکومت می‌داند که با روی آوردن آنان، مردم عادی نیز گرفتار چنین پدیده‌ای شده و موجبات نابودی تمدن خود را فراهم می‌کنند. قرآن کریم برای تجمل‌گرایی نسخه‌ای به نام معرفی تجمل‌گرایی به‌عنوان یک منکر بزرگ، ارائه کرده است تا بدین‌وسیله از گسترش آن جلوگیری شود.

واژگان کلیدی : تجمل‌گرایی، انحطاط، تمدن، اسلام، قرآن، تفاسیر، شیعه، اهل سنت.

---

[۱] کارشناسی ارشد فقه و حقوق جزا

نقش قرآن کریم در شکل گیری تمدن اسلامی و لزوم توجه به آموزه های قرآن در تحقق تمدن نوین اسلامی بر اساس تحلیل های آماری و دینامیکی

طوبی مالمیر چگینی[۱]
بابک محمد حسینی[۲]

چکیده

بر خلاف کسانی که اعتقاد دارند تمدن اسلامی پس از گسترش اسلام و در پس فتوحات(فتح ایران و روم) و تعامل با جهان متمدن آن روزگار شکل گرفته است، نویسندگان مقاله حاضر همانند برخی محققان بر این باورند که تمدن اسلامی با نزول قرآن و از همان روزهای اول بعثت، در سه مرحله نوزادی(۳ سال اول و تبلیغ مخفیانه)، رشد و گسترش محلی(۱۰ سال تبلیغ علنی در مکه) و ثبات و قانونمندی(۱۰ سال پس از هجرت و در مدینه) شکل گرفته است. خاستگاه اندیشه بنیادی که زیر بنای تمدن اسلامیست، آموزه های وحیانی قرآن است. در این تحقیق به کنکاش در ساختار و نحوه چیدمان آیات، سوره‌ها، موضوعات مطروحه، و همچنین دسته بندی آیات و سوره ها بر اساس موضوعات مطرح شده در سال های نزول پرداخته ایم و پس از بررسی توزیع آماری داده‌های آیات قرآن کریم، منحنی توزیع آماری هر یک از موضوعات، (بیش تر توزیعات شامل توزیع گاوسی است) را رسم کرده ایم. دراین نوشتار، موضوعات مطروحه از قانون پارتو (۸۰-۲۰) تبعیت می کنند. با توجه به توزیع سالی موضوعات و فراوانی هر یک از موضوعات در قرآن، می توان گفت، قرآن تدریجا و نه یکدفعه نازل شده است. در بررسی گستردگی موضوعات در قرآن، می توان گفت، موضوعات اصول دین و... دارای بیش ترین پراکندگی(پراکندگی نایکنواخت) در قرآن می باشند. علاوه بر این بررسی های آماری، توجه به طول آیات و موضوعات، وجود سه مرحله شکل گیری تمدن اسلامی که در بالا به آن اشاره شد در ترتیب آیات نازل شده دیده می شود.

واژگان کلیدی: تمدن اسلامی، بررسی آماری توزیع موضوعی آیات قرآن، بررسی آماری توزیع زمانی و ترتیب نزول آیات قرآن، توزیع گاوسی، قانون پارتو

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی امام خمینی
[۲] دکترای تخصصی دانشگاه بین المللی امام خمینی

ماهیت تمدن نوین اسلامی

طیبه مجتهدی[۱]
رضا ابوزید[۲]

چکیده

تمدن در بعضی از سرزمینهای بزرگ اسلامی اگر نگوییم سابقه ای هزاران ساله دارد حداقل به وسعت چهارده قرن قابل تامل و بررسی است. کشورهای اسلامی دارای تولید فکر و اندیشه، ثروت و نیز قدرت بوده اند. و اگر غیر از این می بود تمدنی تحت عنوان تمدن اسلامی که کتابها بر آن نگاشته شده است شکل نمی گرفت. به طور کلی تمدن مظاهری دارد که با چشم پوشی از آنها نمی توان مدعی ایجاد تمدن بویژه تمدن نوین شد.

از جمله آنها می توان به بسط آموزش فراگیری علم آموزی، برقراری انضباط و نظم اجتماعی، ایجاد امنیت و آرامش در جامعه که این خود در گرو داشتن قوانین محکم و نظارت دقیق حکومتها بر اجرای قانون می باشد، تشویق حاکمان به عقل ورزی و خرد گرایی با روشهای اثر گذار بر مردم، تعامل سالم و صحیح کشورهای اسلامی با دیگر ملل در سایه خردورزی وهمگرایی مساوات گونه و مظاهر دیگر که در جای خود شرح و بسط داده خواهد شد.

واژگان کلیدی: تمدن، تمدن اسلامی، ملل اسلامی، سرزمینهای اسلامی، دانشمندان مسلمان، خردورزی.

---

[۱] کارشناسی ارشد تاریخ تمدن ملل اسلامی
[۲] کارشناسی ارشد

اجتماع جهانی مراسم اربعین حسینی، گامی راهبردی بسوی تمدن نوین اسلامی

محمود طبرسی[۱]
حسن تلاشان[۲]

چکیده

مراسم باشکوه ومیلیونی اربعین یکی از مولفه های قدرت شیعه است ،اگرچه در طول سالیان متمادی صورت یک عمل اجتماعی سیاسی تجسم عینی قدرت رابخود نگرفته بود اما در سالهای اخیر بعنوان یک طرح انقلابی در جامعه شیعه نمود و گسترش یافته بطوریکه توانسته تبدیل به یک رستاخیز جهانی شود و جایگاه عظیم خود را در هندسه جهان و فضای بین الملل بازیابی کند.

برطبق گزارش و مستندات خبرگزاریهای رسمی جهان امسال این اجتماع را بزرگترین اجتماع سالانه جهان خواندند بدلیل آنکه ازمرزهای عراق هم فراتر رفته است و زوار آن تنها به مذهب شیعه و کشورهای شیعی نشین ختم نشده بلکه افرادی با ادیان و مذاهب مختلف از قاره های مختلف جهان حضوری منسجم وفعال دارند که این همان قدرت راهبردی شیعی است که می تواند با هدایت صحیح آن گامی راهبردی بسوی تمدن نوین اسلامی بردارد .

در این مقاله سعی شده با پرداختن به اهمیت این مراسم عظیم در سیره تشیع و نحوه فرصت سازی آن در جهت سبک زندگی جدید که برگرفته از تمدن اسلامی است ضمن خود نمایی در برابر تمدن غرب،تمدن نوین اسلامی را به مرحله ظهوربرساند لذا با بهره گیری از روش توصیفی تحلیلی در صدد واکاوی برخی ازاثرات معنوی و فرهنگی و اجتماعی و سیاسی این اجتماع میلیونی در جهت تمدن نوین اسلامی بوده و در مقابل نیز به تهدیداتی که دشمنان در صدد تخریب آثار و برکات آن طراحی نموده اند بپردازد.

واژگان کلیدی : اجتماع جهانی ،اربعین حسینی، تمدن نوین اسلامی ،سبک زندگی جدید

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی شهید محلاتی
[۲] دکتری تخصصی دانشکده شهید محلاتی

نقش مشترک ومستقل دانشگاهیان وحوزویان در تحقق علوم انسانی قرآن بنیان

امید قاسمی[۱]

چکیده

از جمله اهداف عالی و شاید مهم ترین هدف انقلاب اسلامی تحقق تمدن نوین اسلامی میباشد.یکی از مهم ترین پیش نیاز ها جهت تحقق تمدن نوین اسلامی ،تحقق علوم انسانی اسلامی می باشد.آنچه ضرورت دارد شناخت پارادایم حاکم بر حوزه علوم انسانی و به عبارت دقیق ترشناخت وضعیت موجود در علوم انسانی به تبع آن مقوله ی تولید علم مبتنی بر آموزه های قرآن کریم است.در این بین حوزویان نقش بنیادی دارند وآن اجتهاد وتفقه در قرآن به منظور استخراج دکترین های جامع علوم انسانی می باشد. نقش دانشگاهیان در ابتدای امر خود باوری در این زمینه است که امکان تولید علم دینی وقرآنی وجود دارد و همراه با حوزویان در تدوین وتعیین چهارچوب های نظری وخط مشی ها و سازوکارهای تحقق وتولید علوم انسانی بومی ودینی یاری رسانندو ایمان داشته باشند آنچه که به عنوان محصول به جامعه ارائه می شود در صورتی که منطبق با مفاهیم دینی و بومی باشد،کاربردی خواهد بود.

واژگان کلیدی: قرآن ، علوم انسانی ، حوزه ، دانشگاه

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تهران

ویژگی‌های تمدن نوین اسلامی در نظام بین‌الملل امروز؛ فرصت‌ها و چالش‌ها

سینا کریمی[۱]

چکیده

تمدن نوین اسلامی بر آن است که با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی و همچنین بهره‌مندی از دستاوردهای تمدن بشری، به ایجاد تمدنی نوین بپردازد که بتواند تمامی جنبه‌های تمدن مدنی را در برداشته باشد. در این مقاله تلاش می‌شود از ویژگی‌های تمدن نوین اسلامی مشتمل بر: دین‌باوری امت مدار، خردباوری، تمدن اندیشی، خودباوری، غرب پژوهی و عوامل دیگر بحث شود. ازآنجایی‌که برای حرکت تمدن اسلامی چالش‌هایی نظیر عدم پیروی از رهبری واحد، فرهنگ مهاجم غربی و اختلاف‌افکنی در میان مسلمانان، موانعی چون مشکلات اقتصادی جوامع مسلمان و عدم توجه به عقلانیت دینی تفرقه درونی امت، تهاجم تمدن غرب وجود دارد. لذا جهت کاهش این آسیب‌ها می‌بایستی به فرصت‌ها و تدابیری که برای رفع این موانع وجود دارد پرداخت؛ توجه به نقش رهبران دینی، فکری، فرهنگی و گروه‌های مرجع و نخبگان در هدایت مردم راهکار درستی برای مقابله با این مشکلات می‌باشد. بر این اساس تمدن نوین اسلامی و خصوصیات آن اگر به‌صورت جدی مرکز توجه و فعالیت قرار گیرند و از غفلت نسبت به آن خودداری شود، ضمن ایجاد تحولی عمیق در جامعه انسانی، مجموعه از اندوخته‌های مادی و معنوی جهت نیل انسان به کمال مطلوب به بشریت عرضه خواهد کرد. در همین راستا پژوهش حاضر ضمن واکاوی خصوصیات تمدن نوین اسلامی به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های پیش رو این تمدن می‌پردازد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، فرصت‌ها و چالش‌ها، مسلمانان، خصوصیات تمدن نوین اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد علوم سیاسی

بررسی سبک زندگی از منظر قرآن و روایات

ملیحه صادقی[۱]
ابراهیم صادقی[۲]

چکیده

بیان مساله :وقتی بحث از سبک زندگی می‌شود، آنچه مورد بررسی قرار می‌گیرد سبک زیستن و زندگی کردن است. سبک زندگی یکی از عرصه های بسیار مهم و تأثیرگذار در فرهنگ عمومی است که زندگی ما را اداره می کند، و به کمک آن معانی رفتار ها را درک و از هم تمیز می دهیم. ما می توانیم زندگی ایده آل و منطقی را با داشتن زهد و قناعت مهیا کنیم.شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس کننده گرایش ها و ارزش های یک فرد یا گروه است. عادت ها، نگرش ها، سلیقه ها و معیارهای اخلاقی و سطح اقتصادی و ... که طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می سازد سبک زندگی می گویند.

هدف پژوهش: بررسی سبک زندگی سالم از منظر قرآن وروایات

روش تحقیق : کتابخانه ای

یافته ها و نتیجه گیری

قرآن و اهل بیت مهم‌ترین الگوهای سبک زندگی اسلامی هستند که باالگوگیری از آنان می‌توان زندگی سالم و صحیحی را داشت و دوری از این الگوها باگمراهی انسان همراه است. سبک زندگی اسلامی به معنای غذا خوردن و یا لباس پوشیدن مانند ائمه اطهار(ع)نیست، بلکه در آن باید محرمات را ترک و واجبات را انجام داد. معیارهای اساسی سبک زندگی اسلامی ، داشتن ایمان و عمل صالح هستند.

واژگان کلیدی: قرآن ، اهل بیت (ع) ، سبک زندگی، زهد.

---

[۱] کارشناسی ارشد علوم قران وحدیث، استاد دانشگاه توحید آمل
[۲] دانشجوی دکترا

امکان‌های انسان‌شناسانهٔ اندیشهٔ امام موسی صدر در مواجهه با منطق فرهنگی سرمایه داری متأخر افقی گشوده به سوی تمدن نوین اسلامی

بنت الهدی تاجیک[۱]
فاطمه رایگانی[۲]
ریحانه نادری نژاد[۲]

چکیده

آنچه که انقلاب اسلامی ایران به عنوان احیاگر اساسی زیست جهان دینی ایجاد کرده توسط نظام سرمایه داری به عنوان نیرویی شناسایی شده که می‌تواند هر امر اجتماعی که مضمون دینی داشته را به امری بحران آفرین در برابر گسترش روزافزون سرمایه داری مبدل کند. آنچه که می‌تواند مایهٔ نگرانی باشد عدم درک مناسب از رابطه‌ای است که میان نیروی احیای زیست جهان دینی و شکاف‌های بحرانی ساختار جهانی یا وجود دارد.در دهه های اخیر اشکال گوناگونی از غرب‌شناسی پدید آمده که با تکیه بر آراء متفکرین غربی به رابطهٔ دین و سرمایه داری پرداخته اند اما به دلیل عدم شناخت کافی از فهم دین و انسان در چارچوب اسلام نتوانسته اند به روایت نافذی از مواجههٔ انقلاب اسلامی با منطق فرهنگی سرمایه داری متأخر برسند.

اگر در فهم دین آن را به نحوی صلب در نظر آوریم ،از شمول اسلام در مواجهه با امر سکولار کاسته ایم بلکه اساساً معنای اجتهاد و تفقه در دین را از حیض انتفاع انداخته ایم. در این صورت تقدیر ما یا تکفیری‌گری خواهد بود یا انحلال در منطق فرهنگی سرمایه داری.

امام موسی صدر از جمله اندیشمندانی است که در این باره نگاه متفاوتی ارائه داده است. از نظر ایشان دین شالوده‌ای است که در تمامی زمان ها و مکان ها امکان حیات دارد. در این مقاله سعی بر آن است تا بر اساس نگرش‌های او به اسلام به تقریری از نسبت میان دین و سرمایه داری دست یابیم و این تلاش می‌تواند امکانی برای حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی باشد.

واژگان کلیدی : سرمایه داری-اسلام-دین-امام موسی صدر-تمدن اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد فلسفهٔ دین
[۲] دانشجوی دکترا

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نسبت بیداری اسلامی و احیای تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری

فاطمه تقی زاده[۱]

علی خاک رنگین[۲]

چکیده

احیای تمدن اسلامی در دوران معاصر از مسائل حساس و سرنوشت ساز جهان اسلام است؛ از طرفی شرط بنیادین احیای تمدن اسلامی، بازگشت حقیقی به قرآن و اقتدا به سنت رسول الله (ص) و ائمه اطهار بوده که الهام بخش بیداری اسلامی است. نقطه ی اوج بیداری اسلامی در ایران، پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی «ره» بود که نوید بخش پیروزی اسلام و اموری در راستای احیای تمدن اسلامی می باشد. موج جدید بیداری اسلامی به برکت انقلاب و قیام ملت ایران، از سال ۲۰۱۱ با انقلاب در تونس شروع شده و بتدریج کشور های عربی را فراگرفته فلذا زمام کار از دست قدرتهای بزرگ خارج شده است. علی‌رغم همه ی تلاش متمرکزی که علیه اسلام و موج اسلامی و خیزش اسلامی می کنند چه در آسیا و چه در آفریقا این موج اسلامی و بیداری اسلامی همین‌طور روز به روز گسترش پیدا می کند و صهیونیست و قدرتهای استکباری دیگر نمی‌توانند کاری بکنند. مقام معظم رهبری به عنوان زعیم انقلاب، خود صاحب مبانی نظری و دیدگاه های نوینی در باب بیداری اسلامی می باشند؛ از نگاه معظم له، حرکت بیداری اسلامی، پدیده ی شگرفی است که اگر ادامه پیدا کند، میتواند تمدن اسلامی را برای بشریت محقق سازد. فلذا در این مقاله به بررسی بیداری اسلامی و جایگاه آن در تشکیل تمدن نوین اسلامی از منظر رهبر معظم انقلاب، آیت الله خامنه ای پرداخته و طبق اندیشه ایشان، الزامات و اصول رسیدن حرکت بیداری اسلامی به تمدن اسلامی را بیان میکنیم.

واژگان کلید: بیداری اسلامی، تمدن نوین اسلامی، تحولات منطقه، مقام معظم رهبری

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی اسلامی

[۲] کارشناسی ارشد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

نظام سرمایه‌داری و تمدن غرب

ناصر جهانیان[۱]

چکیده

تمدن غرب تمدنی سرمایه‌سالارانه است. نظام سرمایه‌داری تجاری، نظام سرمایه‌داری صنعتی، نظام سرمایه‌داری ارشادی، و نظام سرمایه‌داری شبکه‌ای در عصر جهانی‌سازی به ترتیب، با این تمدن همراهی کرده‌اند. در واقع، شناخت تمدن غرب بدون شناخت نظام سرمایه‌داری و نهادها و سازوکارهای این نظام امکان‌پذیر نیست. این از یک‌سو. از سوی دیگر، سردمداران این تمدن ادعای برتری فرهنگی، تکنولوژیکی، اقتصادی، سیاسی، و نظامی بر دیگر تمدن‌های موجود داشته و همگان را به ادغام در این تمدن فرا می‌خوانند. پایان تاریخ، و نظم نوین بین‌المللی برخی از عناوینی است که با آن‌ها این ادعا را اعلام و تبلیغ می‌کنند. آیا نظام سرمایه‌داری قادر است اهداف مدعیانش را در عصر جهانی‌شدن تأمین کند؟ آیا این نظام می‌تواند رفاه پایداری را برای مردمش به ارمغان بیاورد؟ کاستی‌ها و عیوب نهادها و سازوکارهای این نظام چیست؟ چرا این نظام همواره برای ترمیم نابسامانی‌ها و تضادهای درونی خود مجبور است به صورت فرصت‌طلبانه از برخی مواضع اصولی خود دست کشیده و منتظر فرصتی جهت برگشت به اصل خود بماند؟

این مقاله در صدد پاسخ دادن به پرسش‌های فوق است. هدف این است که با تحلیلی علمی از نظام سرمایه‌داری نشان داده شود که تمدن غرب به افول خود نزدیک می‌شود. این تمدن دیگر آن شکوفایی، آن رضایت خاطر مردمانش، و آن همدلی دیگر تمدن‌ها را به دنبال نخواهد داشت.

کلیدواژگان: نظام سرمایه‌داری؛ تمدن غرب؛ نهادها؛ سازوکارها

---

[۱] کارشناسی ارشد اقتصاد اسلامی و اقتصاد توسعه و اقتصاد وقف

کاربست تاریخ جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری(مد ظله)

عباس صفری[۱]

چکیده

از منظر آیت الله خامنه ای به عنوان یک متفکر و اندیشمند اسلامی، هدف نهایی انقلاب اسلامی رسیدن به تمدن نوین اسلامی است.طبعا تحقق این موضوع نیازمند توجه به مسائل مختلفی از جمله تاریخ است.

در منظومه‌ی فکری رهبر انقلاب اسلامی نگاه دقیق و تحلیلی به تاریخ و رخدادهای آن برای درک درستِ تحولات بشری و روشن شدن وضعیت موجود از جایگاهی مهم و بنیادین برخوردار است .«نگاه تحلیلی به تاریخ» و رجوع مداوم به آن یکی از اصلی‌ترین جنبه‌های «مدیریت گفتمانی و ارزشی رهبری» در تمدن سازی را تشکیل می‌دهد. در این مقاله، نحوه استفاده ایشان از تاریخ و وقایع تاریخی جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی مورد واکاوی قرار گرفته و با روش توصیفی_ تحلیلی به پرسش هایی در این باره پاسخ داده شده است.ازجمله اینکه تاثیر نگرش تاریخی بر ایجاد تمدن نوین اسلامی از دیدگاه رهبری چیست؟

توجه به عبرت های تاریخی،سرمایه تمدن پیشین ، علل افول تمدن پیشین، کاربست الگو هایی که باعث شکوفایی تمدن پیشین شده و همچنین عواملی که مانع شکوفایی مجدد تمدن اسلامی شده ، از جمله عوامل تاریخی است که باعث تسریع در شکل گیری تمدن نوین خواهد شد.بر اساس نتایج این پژوهش، از دیدگاه مقام معظم رهبری گسترش تمدن نوین اسلامی به عبرت گرفتن از مسایل تاریخی نیاز دارد که در سایه یافتن شاخصه های عبرت گیری از تاریخ، نگرش عمیق به تاریخ، توجه کردن به جزیات وقایع،تطبیق وقایع تاریخی با دوران معاصر و همچنین عبرت گیری از جریان یافتن سنت های الهی در جوامع گذشته بوجود می آید.

کلیدواژگان: تمدن نوین اسلامی،کاربست تاریخ،تمدن سازی،مقام معظم رهبری

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام

انسان طراز تمدن نوین اسلامی

محمدعلی نظری[۱]

چکیده

بی شک کلید واژه اساسی رهبری برای آینده نظام جمهوری اسلامی تمدن نوین اسلامی است. ایشان بارها از این واژه استفاده کرده‌اند و به مناسبت به شرح وبسط آن پرداخته‌اند و علاوه بر آن از دیگران خصوصا جوانان را برای محقق کردن آن دعوت کرده‌اند. از جمله این موارد می توان به فرمایشات ایشان در جمع جوانان خراسان شمالی اشاره کرد که ضمن اشاره به اهمیت نرم افزار تمدن سازی برای محقق کردن سبک زندگی متناسب با آن، به مبانی این مهم می پردازد و سخن از انسانی می شود که اسلام می خواهد آن را بسازد و مقایسه انسان تمدن نوین اسلامی با انسان هدف گذاری شده تمدن غربی که با تعبیر «حیوان سیر» از آن یاد می‌شود.

آثار مورد بررسی در این پژوهش تحلیلی عبارتند از آثار امام خمینی، رهبر انقلاب، علامه طباطبایی و شهید مطهری.

در این تحقیق با کمک طرح مسئله ای که رهبر انقلاب انجام داده اند به سراغ منابع ذکر شده می رویم تا با تبیین مبنای انسان طراز تمدن نوین اسلامی هدف گذاری دقیق تری را برای اهداف کوتاه مدت تمدن سازی نوین اسلامی که دربرگیرنده تمام وجوه حیات انسان است بدست آوریم

واژگان کلیدی : انسان طراز، تمدن سازی، تمدن نوین اسلامی، انسان اسلامی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد حکمت و کلام اسلامی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

مفهوم ، ماهیت و عوامل پایه گذاری تمدن بین الملل اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری

علی خاک رنگین[۱]

آتنا بهادری[۲]

چکیده

نگاه گذرا به ماهیت، پیشینه و مؤلفه‌های تمدن به گونه عام و تمدن نوین اسلامی به‌طور خاص و بازتولید تمدن در عصر حاضر ازنظر مقام معظم رهبری، مورد اهتمام تحقیق است. پویایی ماهیت اسلام، تجربه و تشکیل انقلاب عصر نبوی، احساس ارزشمند بازگشت به اسلام و ارزش‌های دینی، پیروزی انقلاب اسلامی، همه نویدبخش پیروزی اسلام و احیای تمدن اسلامی‌اند.

از دیدگاه ایشان، ایمان و اتکای به خدا، مجاهدت درراه خدا، اتحاد و انسجام اسلامی، اخلاص و صدق، ایستادگی و استقامت، فرهنگ و بینش و کمال فکری انسانی، علم، پرورش انسان، تقوای فردی و جمعی امت اسلامی، نوگرائی و عقلانیت عوامل پایه‌گذاری تمدن بین‌الملل اسلامی است.

بدین ترتیب، فرصت‌ها و چالش‌های دنیای اسلام در بازتولید تمدن نوین اسلامی در دوران معاصر از مسائل حساس و سرنوشت‌ساز جهان اسلام است. در اندیشه مقام معظم رهبری، آئین اسلام و معارف رسا و روشن و مقررات متین آن برای زندگی انسان، فراوان اقلیمی و جغرافیایی و انسانی، آرمان‌های مشترک، مهم‌ترین مؤلفه‌های دنیای اسلام و درعین‌حال اختلافات فرقه‌ای قومی و ملی، تسلیم در برابر قدرت‌های مداخله‌گر و فرهنگ فاسد غرب، بی‌اعتقادی و بی‌اعتنایی برخی از دولت‌ها به مردم خود و اراده و عقیده و نیازهای آنان و خودکامگی در برابر آنان، ترویج جدایی دین از سیاست، ندیدن آفاق بلند دنیای اسلام، تحقیر هویت نیز چالش‌هایی است که دنیای اسلام در برابر خود می‌بیند.

جمع‌بندی مقاله، نشانگر تحقق پیروزی اسلام و احیای تمدن نوین اسلامی است. تمدنی که تجلی هماهنگ عقلانیت و عدالت، ارزش و معرفت، اقتدار و قدرت، تعالی و معنویت است.

کلیدواژگان: اسلام، ، تمدن اسلامی، رهبری، فرهنگ، مولفه های تمدن ، آیت الله خامنه ای

---

[۱] کارشناسی ارشدفلسفه هنر

[۲] دکترای تخصصی هیئت علمی دانشگاه الزهرا (س)

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

بررسی توزیع آماری آیات قرآن کریم و تطبیق آن با توزیع فراکتالی و مولتی فراکتالی

طوبی مالمیر چگینی[۱]

چکیده

بر خلاف کسانی که اعتقاد دارند تمدن اسلامی پس از گسترش اسلام و در پس فتوحات(فتح ایران و روم) و تعامل با جهان متمدن آن روزگار شکل گرفته است، نویسندگان مقاله حاضر همانند برخی محققان بر این باورند که تمدن اسلامی با نزول قرآن و از همان روزهای اول بعثت، در سه مرحله نوزادی(۳ سال اول و تبلیغ مخفیانه)، رشد و گسترش محلی(۱۰ سال تبلیغ علنی در مکه) و ثبات و قانونمندی(۱۰ سال پس از هجرت و در مدینه) شکل گرفته است. خاستگاه اندیشه بنیادی که زیر بنای تمدن اسلامیست، آموزه های وحیانی قرآن است. در این تحقیق به کنکاش در ساختار و نحوه چیدمان آیات، سوره‌ها، موضوعات مطروحه، و همچنین دسته بندی آیات و سوره ها بر اساس موضوعات مطرح شده در سال های نزول پرداخته ایم و پس از بررسی توزیع آماری داده‌های آیات قرآن کریم، منحنی توزیع آماری هر یک از موضوعات، (بیش تر توزیعات شامل توزیع گاوسی است) را رسم کرده ایم. دراین نوشتار، موضوعات مطروحه از قانون پارتو (۸۰-۲۰) تبعیت می کنند. با توجه به توزیع سالی موضوعات و فراوانی هر یک از موضوعات در قرآن، می توان گفت، قرآن تدریجا و نه یکدفعه نازل شده است. در بررسی گستردگی موضوعات در قرآن، می توان گفت، موضوعات اصول دین و... دارای بیش ترین پراکندگی(پراکندگی نایکنواخت) در قرآن می باشند. علاوه بر این بررسی های آماری، توجه به طول آیات و موضوعات، وجود سه مرحله شکل گیری تمدن اسلامی که در بالا به آن اشاره شد در ترتیب آیات نازل شده دیده می شود.

کلیدواژگان: تمدن اسلامی، بررسی آماری توزیع موضوعی آیات قرآن، بررسی آماری توزیع زمانی و ترتیب نزول آیات قرآن، توزیع گاوسی، قانون پارتو

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی امام خمینی

بررسی اندیشه های فراحکمرانی متفکرین اسلامی

حیدر نجفی رستاقی[۱]
حمید دهقانیان[۲]

چکیده

فراحکمرانی عبارت است از حکمرانی کردنِ حکمرانی؛ که اصول اخلاقیِ حاکم و هنجارهایی را که کلِ فرایند حکمرانی را شکل می‌دهند تبیین می‌کند. شناخت مبانی و ریشه های شکل گیری تمدن اسلامی از منظر تاریخی، در فهم روند و جریان تکاملی آن یاری رسان محققین و پژوهشگران این عرصه میباشد. هر کدام از متفکرین مسلمان از منظر و بعد خاصی در جریان کلان شکل دهی و تحقق تمدن اسلامی نقش آفرین بوده اند. برخی در حوزه مبانی معرفت شناختی، برخی در حوزه مباحث اجتماعی، برخی در سطوح مدیریتی و برنامه ریزی و ... به فعالیت علمی، معرفتی و بعضا مشاوره ای و اجرایی در حکومت های عصر خود مشغول به فعالیت بوده اند. مبانی فکری مربوط به هرکدام از این متفکرین منجر به شناخت ابعاد فراحکمرانی این متفکرین و درک بهتر ابعاد تاریخی معرفتی تمدن اسلامی در سطوح کلان میباشد. سوال اصلی این پژوهش به این صورت قابل طرح است که «اهم متفکرین اسلامی در حوزه اندیشه های تمدنی چه افرادی بوده و با محوریت مقوله فراحکمرانی هر کدام از این متفکرین چه جایگاهی در روند شکل گیری تمدن اسلامی داشته اند؟». در نهایت به عنوان نتیجه گیری مدل مفهومی اندیشه های فراحکمرانی متفکرین اسلامی مصورسازی گردیده و محورها و مولفه های تمدنی آن مورد بررسی قرا گرفته است.

کلیدواژگان: تمدن اسلامی، فراحکمرانی ، متفکرین اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس
[۲] دانشجوی دکترا پژوهشگاه حوزه ودانشگاه

بررسی جایگاه تعلیم و تربیت اسلامی از منظر مقام معظم رهبری (مدظلله العالی) در تمدن نوین اسلامی

رقیه سربازیان اسفندآباد[۱]
فریبا فلاح حسین آبادی[۲]

چکیده

تمدن سازی،مقوله ای پیچیده و متأثر از عوامل بسیار است.شکل گیری یک تمدن، فرآیندی است زمان مند،که برای تحقق خود پشتوانه های مادی و معنوی بسیاری می طلبد.در این میان،آنچه بیش از همه اهمیت می یابد، توجه به روح تمدن وابعاد معنوی آن است؛جهانبینی و به دنبال آن فرهنگ یک جامعه، به عنوان عوامل غیرمادی اثرگذاردرشکل گیری یک تمدن، نقش فراوانی در تحقق آن ایفا میکنند.افکار،اندیشه ها و ارزشهای هر ملتی،اگر در مسیر صحیح هدایت شوند،می توانند تمدنی پویا و سرزنده را بنا نهند.بنابراین تعلیم و تربیت از طریق تبیین اهداف فردی و اجتماعی در جامعه براساس موازین شریعت اسلام، ایجاد آگاهی و گرایش نسبت به اسلام،انتقال ارزش ها وآداب اسلامی،ترویج سبک زندگی اسلامی- ایرانی، تربیت اخلاقی، فردی و اجتماعی،تولیدعلم و فناوری وزمینه سازی جهت دستیابی به رفاه نسبی، زمینه ی لازم جهت شکل گیری تمدن اسلامی- ایرانی را فراهم می نماید.از این رو، ایجاد تمدنی اسلامی، جز از طریق برقراری اندیشه و جهانبینی اسلامی، که خود نیازمند برخورداری از تعلیم و تربیت اسلامی است، میسر نمیشود. تعلیم و تربیت اسلامی با نهادینه ساختن باورها، بینشها و ارزشهای اسلامی در وجود تک تک افراد وتربیت انسانهایی آگاه وهدفمند،اولین و مهمترین گام را برای شکل گیری تمدن نوین اسلامی برمیدارد.رهبر انقلاب اسلامی به مناسبتهای مختلف به نقش و جایگاه تعلیم و تربیت اسلامی درتحقق تمدن نوین اسلامی اشاره کرده اند که بازخوانی آنها میتواند در این زمینه راهگشا باشد.لذا در این مقاله به بررسی جایگاه تعلیم و تربیت اسلامی درتحقق تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری پرداخته می شود.

کلیدواژگان: تعلیم و تربیت اسلامی، تمدن، تمدن نوین اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تهران

مکان تاریخی طرح تازه ای از علم دینی ناظر به فعالیت های نهاد علم در افق تمدن نوین اسلامی

بنت الهدی تاجیک[۱]

چکیده

طرح دوباره علم دینی در عصر حاضر نشان میدهد که دین حیات تازه ای پیدا کرده است و صورت بندی دینی این حیات تازه باید بتواند خود را در علم نشان بدهد. اگر این گونه نباشد تمام ادعاها عباراتی رومانتیک خواهد بود که ما علم دینی داریم و یا دین در افق تمدن اسلامی می‌تواند و باید به همه مسائل پاسخ بدهد.

آنچه که ما در دل سنت خود داریم قطعا هویت امروز ما منبعث از آن است. صورت بندی علم در همان سنت اتفاق افتاده است اعم از اینکه فلسفه، فقه و یا سایر علوم دینی و یا بحو مصرح یا غیر مصرح باشد. این همان چیزی است که تاریخ ما را ساخته است. اگر دین بخواهد در شرایط تازه بقای خود را تضمین کند باید بتواند دوباره با توجه به وضع جدید خود را تفسیر کند. در این شرایط تفسیر مسئله اصلی این است که آیا ما با حقیقتی صلب و لایتغیر روبه رو هستیم به نام سنت دینی ؟

یا سنت برای حیات خویش احتیاج به پویایی و حرکت در جوهر خویش دارد.

ما انقلاب دینی کردیم و خواستیم که دین را به متن حیات تاریخی و فرهنگی خویش بازگردانیم و این بازگشت،متضمن اندیشیدن در نهاد علم به آن حوزه هاست. در این راستا ما باید به مصاف تفسیرهای دیگر از جهان برویم و راهی برای دور زدن یا نادیده گرفتن این عرصه‌ها نداریم. و در واقع بدون ورود جدی به این مسئله سخن گفتن از تمدن نوین اسلامی بی معنا خواهد بود.

واژگان کلیدی : انقلاب اسلامی- علم دینی- دین- علم-حوزه-دانشگاه-تمدن نوین اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد فلسفهٔ دین

تحقق تربیت اسلامی–شیعی ، پیش شرط تحقق تمدن اسلامی،تبیین چند مولفه تمدن ساز تربیت اسلامی–شیعی

احسان پورقناد[۱]

چکیده

برای تحقق تمدن اسلامی به طور صحیح، باید بسترها و پیش شرط هایی فراهم شود. یکی از این پیش شرطها که باید از خردترین سطح جامعه محقق شود،تربیت اسلامی–شیعی است.در این مقاله ابتدا تفکیکی بین تربیت اسلامی و تربیت اسلامی–شیعی صورت می گیرد.بیان می شود که تربیت اسلامی واژه کاملی برای بیان آموزه های اسلامی(که در قران و احادیث بیان شده است) در مقوله تربیت نیست و حتما باید عنوان شیعی به آن اضافه شود.چون بدون استفاده از تفاسیر روایی قران و مراجعه به احادیث پیامبر خاتم(ص) و جانشینان واقعی ایشان علیهم السلام، مباحث موسوم به تربیت اسلامی واقعا بیانگر نظرات اسلام نخواهد بود.در ادامه بازسازی تربیت اسلامی صورت می گیرد و چند نمونه از اهداف ،مبانی و اصول تربیت اسلامی – شیعی که نقش تمدن سازی دارند، معرفی و تبیین می گردد.و نهایتا تاکید می شود که تمدن اسلامی بدون تحقق مولفه های تربیت اسلامی –شیعی مثل انتظار و برائت از مشرکان، عملی نخواهد بود.

واژگان کلیدی: تربیت اسلامی–شیعی؛تربیت اسلامی؛تمدن سازی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه تعلیم و تربیت

بهره گیری از الگوهای آجری بناهای دوره سلجوقی در معماری معاصر

نادر بشیری[۱]

چکیده

هنر آجر کاری در این دوره تاریخی بی بدیل و بی‌همتا نسبت به سایر دوره خود را نشان داده است که این الگوهای ناب ایرانی بخشی از هویت و تاریخ ایران را در رمز و رموز خود نهفته‌اند ولی در سال های اخیر با توجه به پیدایش عناصر تشکیل دهنده جدید در معماری معاصر، آجر از گردونه ساخت و ساز به تدریج کنار رفته و جای خود را به مصالح نوین داده است، حال این پاسخ مطرح میشود که چه‌گونه میتوان این عنصر ارزشمند و شاخص را با شیوه های جدید وارد گردونه معماری کرد، آیا با تقلید صرف از آجر کاری دوره های طلایی گذشته میتوان دوباره آجر را به جایگاه اصلی خود در معماری رساند یا باید تغیراتی به آن داد. در این مقاله سعی بر این است که با مطالعات کتابخانه ای ، مطالعات میدانی_ پیمایشی و با روش توصیفی_ تحلیلی به اهداف تعین شده که بررسی نمونه های باقی مانده از این دوره و ترکیب به کار رفته در این نوع آجرکاری‌ها است دست پیدا کرده و به خروجی‌هایی با ترکیب های جدید و امروزی با هویت معماری ایرانی اسلامی دست پیدا کنیم که بتوان آن را سنگ بنایی قرار داد در معماری معاصر که خود همچون گذشته جایگاه والا و ارزنده ای به این عنصر تاریخی بدهد.

واژگان کلیدی : آجر کاری دوره سلجوقی ، معماری معاصر ، الگوهای نوین ، معماری اسلامی ایرانی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری

اثر مکمل دهی کوتاه مدت عصاره گیاه بهشتی(گیاه بادرنجبویه) بر آسیب عضلانی و میزان درک کوفتگی در ورزشکاران پس از یک وهله دویدن در سرازیری

علی عظیم نژاد[۱]
اسماعیل نصیری[۲]
امین عیسی نژاد[۲]
داریوش طالعی[۲]

چکیده

مقدمه: فعالیت های برونگرا از جمله دویدن یا راه رفتن در سرازیری موجب آسیب های ریز عضلانی و کوفتگی تاخیری ناشی از آن می شود. در مطالعه حاضر بر این فرض شده است که یک دوره کوتاه مدت(به مدت ۱۴ روز و روزانه ۱/۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن) مکمل‌دهی با عصاره آبی گیاه بهشتی (بادرنجبویه) بر میزان آسیب عضلانی و درک کوفتگی(درد) در مردان ورزشکار موثر است.

روش: بدین منظور بر اساس معیارهای ورود به مطالعه بیست مرد ورزشکار سالم به طور تصادفی انتخاب و در دو گروه مکمل دهی (۱۰ نفر) و دارونما (۱۰ نفر) قرار گرفتند سطح کراتین کیناز تام سرم (برای نشان دادن میزان آسیب عضلانی) و میزان درک کوفتگی و تورم ران در حالت پایه، قبل از مکمل گیری و پس از آن مورد اندازه‌گیری قرار گرفت.از آزمون تجزیه و تحلیل واریانس مکرر برای بررسی سری‌های زمانی و در صورت معنی داری از آزمون تعقیبی بونفرونی استفاده شد، و از آزمون t مستقل برای بررسی تفاوت‌های بین گروهی استفاده شد (سطح معنی‌داری $P \leq ۰/۰۵$ در نظر گرفته شد).

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد
[۲] استادیار دانشگاه شاهد

یافته ها: نتایج تجزیه و تحلیل واریانس نشان داد که سطح کراتین کیناز تام سرم پس از یک وهله دویدن در سرازیری در گروه مکمل دهی نسبت به گروه دارونما افزایش کم تری داشت. همچنین میزان درک کوفتگی در گروه مکمل دهی کمتر بود هر چند تفاوت معناداری در میزان تورم ران در دو گروه مشاهده نشد، اما در هر دو گروه نسبت به حالت پایه ران متورم شده بود

نتیجه گیری: بر اساس یافته های حاضر ، می توان نتیجه گیری کرد که مکمل گیاهی بادرنجبویه می‌تواند در کاهش تورم ناشی از کوفتگی، کاهش میزان آسیب عضلانی و میزان درک کوفتگی مؤثر باشد.

واژگان کلیدی: آسیب عضلانی ، بادرنجبویه ، کراتین کیناز ، فعالیت برونگرا. کوفتگی تأخیری،

حجاب در منشور حقوق شهروندی

محمود شفیعی[۱]

چکیده

با تدوین منشور حقوق شهروندی، فصل تازه‌ای در ادبیات حقوقی ایران به وجود آمد که قطعاً ظرفیت‌های زیادی برای طرح مباحث موجود در آن و تحلیل علل موضوعات مغفول مانده در منشور را دارد. در این میان «حقوق زنان» که موردتوجه تدوین‌کنندگان منشور قرارگرفته، موضوعات خاصی پیرامون زنان را به فراموشی سپرده است. یکی از موارد مصرح در منشور برای تمام شهروندان «حق پوشش آزاد» بدون توجه به جنسیتشان می‌باشد که در ماده ۱۰۲ منشور بیان گردیده است. در اینجا عیب اصلی منشور، عدم تعیین تکلیف پیرامون مقوله «حجاب زنان» و همچنین مقید نمودن این حق به شرایطی است که دیگر معنای «آزادی» و «حق انتخاب» از آن برداشت نمی‌شود. فلذا با توجه به انتقادات وارده به مقوله حجاب در منشور حقوق شهروندی، نگارنده در نظر دارد تا ضمن بررسی حقوق زنان در مقوله پوشش و همچنین بیان این مسئله که حجاب امری اختیاری است و مقوله‌ای شخصی و خصوصی محسوب می‌شود و از دایره‌ی مسئولیت‌های الزامی و همراه با اجبار حکومت خارج می باشد و تنها از طریق امور فرهنگی قابلیت ترویج را دارد، به بررسی موضوع «حجاب در منشور حقوق شهروندی» بپردازد.

واژگان کلیدی: پوشش، حجاب، منشور حقوق شهروندی، حقوق زنان، قلمروی خصوصی

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری تهران

بیداری اسلامی از منظر مقام معظم رهبری

محمد جزینی[۱]

چکیده

یکی از ویژگی های مهم انقلاب اسلامی بازگشت به خویشتن یعنی اسلام ناب محمدی(صلی الله علیه واله)وحرکت بسوی کمال وسعادت است. براین اساس مردم منطقه در تلاش هستند که به وسیله بازیابی هویت اسلامی خود بتوانند عزت واقتدار از دست رفته خود را باز یابیبد. بیداری اسلامی را می توان تمسک مسلمانان به قرآن ومعنویت دانست،که باهدف احیای ارزشها ی اسلامی بوجود آمده ودر حال گسترش است این تحول وبیداری حقیقتی جدی وانکار ناپذیر است،که موجب گردیده ،مسلمانان و آزادی خواهان جهان مشتاق تغییر شرایط زندگی وسرنوشت خود شوند. امروزه مسلمانان احساس می کنند که می توانند ،در دنیا، در وضعیت بشر،در سرنوشت خود، اثر گذار باشند. وقتی این احساس در ملت ها ی ما به یک نقطه معینی برسد تبلور وتجسم خواهد یافت وتبدیل به واقعیت خواهد شد. گسترش موج بیداری در دنیا ی امروزه حقیقتی است که فردای نیکی را به امت اسلامی نوید می دهد.در این مقاله که به روش توصیفی تحلیلی،به استناد بیانات مقام معظم رهبری تدوین گردیده، به دنبال پاسخ به این سوال است که، چگونه بیداری اسلامی می تواند مسلمانان را از منجلاب غرب واستکبار نجات دهد؟

واژگان کلیدی: اسلام ناب،بیداری اسلامی،مسلمانان جهان،رهبر انقلاب اسلامی،عزت واقتدار

[۱] کارشناسی ارشد شیعه شناسی

نسبت آموزش و پرورش و آموزش عالی کشور با تمدن نوین اسلامی

مهدی ذلبند[۱]

چکیده

یکی از ویژگی های اسلام و گفتمان انقلاب اسلامی رویکرد تمدنی و نگاه معطوف به بازسازی تمدن اسلامی در عصر حاضر است. مطابق با منظومه فکری امام خامنه ای انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی ۵ مرحله تحقق تمدن نوین اسلامی است. رویکرد تمدنی مستلزم انعکاس اندیشه الهی و اسلامی و انقلابی در همه لایه ها و ساحت های معرفتی و ابعاد فردی و خانوادگی و اجتماعی است که این امر توسط نظام تعلیم و تربیت رسمی در قالب آموزش و پرورش و آموزش عالی انجام می شود. در واقع این دو نظام آموزشی متولی اصلی تربیت انسان تمدن ساز و هویت بخشی تمدنی هستند. به رغم فعالیت های اصلاحی و تلاشی که برای بهبود اجزا و عناصر آموزش و پرورش و آموزش عالی در طول سه دهه بعد از انقلاب اسلامی صورت گرفته، به دلیل عدم ابتناء بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی نتوانسته اند کارکرد مورد انتظار را داشته باشند، به گونه ای که بتوانند تربیت یافتگانی در تراز تمدن اسلامی پرورش دهند که از شایستگی ها و توانمندی های اعتقادی ، عاطفی و رفتاری و هماهنگ با نیازهای جامعه برخوردار باشند. آنچه در این مقاله بدان پرداخته می شود نگاهی انتقادی و آسیب شناختی به وضعیت آموزش و پرورش و آموزش عالی و نسبت آن با تمدن نوین اسلامی است.

واژگان کلیدی: انقلاب اسلامی، تمدن نوین اسلامی، آموزش و پرورش، آموزش عالی

---

[۱] کارشناسی ارشد جامعه شناسی

اخلاق و مناظره بر اساس مناظرات امام رضا (ع)

معصومه بهادری[۱]

چکیده

حضرت امام رضا (ع) با افراد مختلف از جمله نمایندگان یهودیان، مسیحیان، زردشتیان، صابئان، زنادقه و مادی گرایان، فرقه های اسلامی و افراد دیگر به مناظره پرداخته است. در بین این مناظرات، آن حضرت مناظراتی با متکلمان ادیان و مذاهب درباره موضوعات گوناگون اعتقادی و توحید و نبوت داشته است. این مقاله با توجه به مناظرات امام رضا (ع) و با هدف شناساندن اخلاق توحیدی آن حضرت در برابر رقیبان، از لحاظ اخلاق و آداب مناظره و به ویژه با مطالعه تطبیقی آن با معیارها، شرایط و جدل در دانش منطق و نیز یافته های علم ارتباطات، تحلیل و مورد پژوهش قرار داده و به این نتیجه دست یافته است که در این مناظره، حضرت از چندین روش و شیوه اخلاقی استفاده کرده و در سخت ترین و طولانی ترین مناظره، بدون اینکه در دام کوچکترین استدلال باطل و یا غیر اخلاقی بیفتد، با استفاده از انواع مهارتهای مناظره و روش های برتر ارتباطی، استدلال و بحث را تا غلبه بر رقیبان پیش برده است.

واژگان کلیدی: مناظره، اخلاق، امام رضا

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث

نقش دعا در درونی سازی تمدن نوین اسلامی

اکبر یزدان پناه[۱]

چکیده

این مقاله به دنبال آن است تا اثبات نماید دعا، نه تنها رابطه میان مخلوق و خالق است, بلکه می‌تواند زمینه‌ای را برای درونی سازی تمدن نوین اسلامی فراهم نماید. در همین راستا پرسش اساسی آن است که چگونه می‌توان با استفاده از دعا در جهت درونی سازی تمدن نوین اسلامی گام برداشت؟ به عبارت دیگر بر خلاف دیدگاه پوزیتیویستی که دعا را یک امر ارزشی دانسته و تمدن را از سنخ گزاره‌های علمی معرفی می نماید چه رابطه ایی میان دعا و تمدن می توان برقرار نمود؟ برای یافتن پاسخ این پرسش علاوه بر روش کیفی اسنادی از شیوه‌ی تحلیل محتوایی نیز بهره برده شده است. در این نوع نگاه با توجه به نیازمندی همه اقشار جامعه به دعا؛ و تحریک پذیری آنها به واسطه درونی سازی مفاهیم اسلامی از طریق تلقین به نفسِ مخاطب؛ و ایفای نقش موعظه گری دعا؛ و ایجاد روحیه خود کنترلی در افراد؛ می توان به این نتیجه رسید که یکی از کارآمدترین عوامل انتقال فرهنگ اسلامی در میان جوامع بشری که افراد جامعه را به سمت ارزش‌های انسانی سوق می‌دهد دعا بوده و نقشی اساسی در درونی سازی تمدن نوین اسلامی ایفا می نماید.

واژگان کلیدی: دعا، تمدن، درونی سازی

[۱] دانشجوی کارشناسی‌ارشد دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

بررسی تطبیقی عوامل موثر برتربیت از دیدگاه ابن خلدون و سعدی و بهره گیری از آموزه های آن در نظام تعلیم و تربیت ایران

سید علی موذنی[۱]

محمد حسن میرزا محمدی[۲]

چکیده

هدف اصلی این پژوهش مقایسه تطبیقی عوامل موثر بر تربیت از دیدگاه ابن‌خلدون و سعدی می‌باشد.در راستای هدف، پژوهش در پی پاسخ به سوالهای زیر برآمد: عوامل موثر بر تربیت از دیدگاه ابن‌خلدون و سعدی کدامند؟ وجوه تشابه و تفاوت دیدگاه‌های ابن‌خلدون و سعدی در زمینه عوامل موثر بر تربیت کدامند؟ تطبیق دیدگاه ابن‌خلدون و سعدی چه آموزه هایی برای نظام تعلیم و تربیت ایران دارد؟ از میان روشهای تحقیق از پژوهش تطبیقی، تحلیلی و استنتاجی بهره گرفته شد.یافته‌ها نشان می‌دهد که می‌توان دیدگاه دو متفکر را تحت عناوین زیست شناختی، جامعه شناختی و روان شناختی تقسیم کرد. دیدگاه ابن‌خلدون و سعدی از جهات داشتن نگاه واحد به انسان،پذیرش تاثیر محیط، پذیرش طبع مدنی و اجتماعی انسان، پذیرش تاثیر حکام ، اهمیت به تاثیر معلم، نگاه به عامل تقلید و تفاوتهای فردی، تاثیر اوضاع سیاسی و اجتماعی و داشتن نگاه اجتماعی-دینی دارای تشابه است و از جهات تاکید پر رنگ سعدی بر وراثت، وسیع تر بودن گستره تاثیر محیط در دید ابن‌خلدون، داشتن اختلاف در امر تنبیه و کاربردی تر بودن نگاه ابن‌خلدون به عوامل موثر بر تربیت متفاوت است. بر این اساس تلاش گردید آموزه هایی که می‌توان از ابن‌خلدون و سعدی برای باز تولید، اصلاح و اعمال در نظام تعلیم و تربیت ایران به دست داد، اقتباس گردیده و ارائه گردد که برخی از مهمترین آنها شامل این موارد می باشند:

توجه به تفاوتهای فردی، توجه به خصوصیات سرشتی، توجه به تاثیر عوامل اقلیمی، تاثیر محیط، نقش معلم و خانواده، نوع نگاه به انسان، نصیحتگری و الگو برداری.

واژگان کلیدی: تعلیم و تربیت، عوامل تعلیم و تربیت، تطبیق، آموزه، ابن‌خلدون، سعدی، نظام تربیتی ایران

---

[۱] کارشناسی ارشد فلسفه تعلیم و تربیت

[۲] دانشیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

اقتصاد مقاومتی و نقش آن در تحقق تمدن نوین اسلامی

مهدی باهوش فاردقی[۱]

چکیده

در چند سال اخیر و با شدت گرفتن تحریم های غرب علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف متوقف کردن برنامه های صلح آمیز هسته ای ایران، واژه ای جدید تحت عنوان اقتصاد مقاومتی به ادبیات اقتصادی و سیاسی کشور اضافه و به فراخور حال و روز اقتصاد کشورمان مورد بحث قرار گرفته است. در واقع اقتصاد مقاومتی روشی برای مقابله با تحریم‌ها علیه یک منطقه یا کشور تحریم شده می‌باشد. در شرایطی که صادرات و واردات هیچ کدام برای آن کشور مجاز نمی‌باشد. اصطلاح اقتصاد مقاومتی اولین بار پس از محاصره غزه در سال ۲۰۰۵ که ناتوانی در امر صادرات امکان صادرات و در نتیجه کشت بسیاری از محصولات کشاورزی را کاهش داده بود استفاده شد و ضوابط و معیارهای حاکم بر مفهوم اقتصاد مقاومتی شناسایی گردید.در ایران این واژه اولین بار در دیدار کارآفرینان با مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۹ مطرح گردید.در این دیدار ایشان اقتصاد مقاومتی را معنا و مفهومی از کارآفرینی معرفی و برای نیاز اساسی کشور به کارآفرینی نیز دو دلیل آمادگی کشور برای جهش و فشار اقتصادی دشمنان را معرفی می نمایند. برای مفهوم اقتصاد مقاومتی در همین مدت زمان کم تعاریف متفاوتی ارائه شده است که هر کدام از جنبه ای به این موضوع نگاه کرده اند.در این میان تعریف اقتصاد مقاومتی را خود رهبری ارائه داده اند. ایشان در دیدار با دانشجویان اقتصاد مقاومتی را اقتصادی دانسته اند که در شرایط دشمنی ها و خصومت های شدید می تواند تعیین کننده رشد و شکوفایی کشور باشد.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی،تمدن نوین اسلامی ،ضرورت اقتصادی،جمهوری اسلامی ایران

[۱] کارشناسی ارشد علوم و معارف

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی
اسفند ۹۶

خوانشی وحیانی(قرآنی–روایی)از نقش آفرینی مؤلفه های فرهنگی بر شکل گیری و ماندگاری تمدن نوین اسلامی

مهدی صانعی[۱]

چکیده

بی تردید فرهنگ و مؤلفه‌های فرهنگی سهم به‌سزایی در طلوع و غروب تمدن‌ها داشته و دارند؛ این عامل به طور ویژه در عرصه تمدن اسلامی نقش آفرینی می نماید.به گونه ای که میزان ماندگاری و پیشرفت تمدن نوین اسلامی با درآمیختگی این عنصر نسبت مستقیم دارد. به دیگر سخن، چنانچه در تمدن اسلامی به این مهم توجه شایانی صورت پذیرد،ماندگاری و پیشرفت آن میسورتر می نُماید.از این رو،بر مسلمانان است، افزون بر درک اهمیت فرهنگ و مؤلفه‌های فرهنگی به‌طور عام،نقش‌آفرینی آن را در عرصه شکوفایی و بارورسازی تمدن نوین اسلامی به‌طور ویژه، دریافته و از پی آن، راهکارهایی با صبغه فرهنگی را برای حفظ و ماندگاری تمدن اسلامی بیابند.

بدیهی است، سودمندترین مرجع برای دستیابی به چنین درکی، گنجینه ماندگار قرآن کریم و رهنمودهای گرانسنگ معصومان(ع) می‌باشد؛ این آموزه‌های ارزشمند،در راستای آگاهی‌بخشی و بالابری تراز بینش و فهم مخاطبان نسبت به این مهم بر معیارهایی همچون دانش اندوزی و دانش آموزی، نهادینه سازی فرهنگ قرآن‌محوری، بصیرت افزایی دینی، امر به معروف و نهی‌ازمنکر و... به عنوان شاخصه‌های فرهنگی اثرگذار بر شکل‌گیری و شکوفایی تمدن اسلامی تأکید نموده و با ارایه راهکارهایی چون جهاد و حفظ کرامت مسلمانان خواستار توجه و اهتمام ویژه نسبت به حفظ و نگهداری آن شده است.

این نوشتار در پی آن است،با رویکردی تحلیلی–توصیفی، معیارهای معرفی شده از سوی اسلام را در اثر بخشی مؤلفه های فرهنگی بر شکل گیری و ماندگاری تمدن اسلامی واکاوی نماید.

واژگان کلیدی: قرآن کریم،فرهنگ، تمدن، بصیرت، جهاد.

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشکده علوم قرآنی سبزوار

نقش و جایگاه تعالیم قرآن و نهضت ترجمه در علوم انسانی و تمدن اسلامی

احمد عباسی دره بیدی[۱]
داود جمینی[۲]

چکیده

با توجه به تأکید آموزه های قرآن مبنی بر ارزش نهادن علم و اهمیت داشتن تعلیم و آموزش، و همچنین نهضت ترجمه در شکل گیری جریانات و حوادث بزرگ، این سوال مطرح است که مهمترین علل و عواملی که در قرآن و تعالیم اسلامی بود و در کنار نهضت ترجمه باعث گسترش علوم انسانی و تمدن اسلامی گردید، کدامند؟ این نوشتار در پی پاسخ به سوال فوق با استناد به منابع کتابخانه ای و روایی و استفاده از روش توصیفی- تحلیلی به بررسی و نقش تعالیم قرآن و نهضت ترجمه در علوم انسانی و تمدن اسلامی می پردازد. تعالیمی که در نوع خود بی نظیر بوده و در کنار دستورات و توصیه های پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه معصومین(علیهم السلام) مانند ارزش علم و علم آموزی، با نهضت ترجمه، موجب اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی و پر رنگ شدن نقش علوم انسانی در آن گردید. تعالیمی که با بکارگیری صحیح آنها در کنار گشودگی فرهنگی، باز می توان در دوره ی معاصر نیز، تمدن اسلام را بر سایر تمدن ها چیرگی و برتری بخشید.

واژگان کلیدی: قرآن، آموزه ها، نهضت ترجمه، علوم انسانی

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان
[۲] استادیار دانشگاه سنندج

آموزه های قرآنی – دینی و آرمان شهر تمدن نوین اسلامی

احمد عباسی دره بیدی[۱]
نسرین بیگ زاده[۲]

چکیده

از راهکارها و زمینه های تسریع در دست یابی به یک شهر آرمانی در تمدن نوین اسلامی، تمسک به آموزه های قرآن و دین اسلام است. با توجه به جایگاه آموزه های قرآن و ارایه راهکارها و دستورات جامعه برای سعادت جوامع، این سوال مطرح است که نقش و جایگاه آموزه های قرانی- دینی مرتبط با ساخت آرمان شهر در تمدن نوین اسلامی چیست؟ مطالعه ی حاضر به روش کتابخانه ای و با استناد به منابع معتبر و نتایج پژوهش های مرتبط در پی پاسخ به سوال فوق، به بررسی جنبه های مختلف تمدن و آنچه در ساخت آرمان شهر این تمدن مهم است، می پردازد. پس از بررسی مفاهیم پژوهش و کندوکاو در منابع دینی، در نتیجه مشخص شد که تمام جنبه های شهر در تمدن اسلامی نوین درآمیخته با دستورات توحیدی و ارزش های دینی بوده و آموزه های قرآنی و اسلامی بهترین برنامه ها را در این رابطه ارائه نموده است به گونه ای که توجه آن کامل بوده و آرمانشهر تمدن نوین اسلامی دارای امنیت، وحدت و انسجام، معنویت و دین مداری، سبک زندگی اسلامی، ... می باشد.

واژگان کلیدی: قرآن، علم، آموزه ها، تمدن نوین اسلامی، آرمان شهر

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان
[۲] دانشجوی دکترا دانشگاه خوارزمی

سبک زندگی و تمدن سازی نوین اسلامی
(کندوکاوی در جایگاه و نقش سبک و فرهنگ زندگی اسلامی در تمدن سازی نوین اسلامی)

احمد عباسی دره بیدی[۱]
فرخنده محمدی[۲]

چکیده

مهم‌ترین و اولین ویژگی تمدن اسلامی، اصالت و غنای فرهنگ و سبک زندگی اسلامی آن است. زیرا از مؤلفه های اساسی و زمینه های شکل گیری یک تمدن بزرگ مانند تمدن اسلامی، تغییراتی بود که در سبک زندگی و فرهنگ مردم عربستان(مهد اسلام) و پس از آن در میان مسلمانان با توجه به آموزه های قرآن کریم و تعالیم اسلام و پیامبر صلی الله علیه و آله بوجود آمد. لذا هدف پژوهش حاضر، که به لحاظ روش؛ توصیفی و تحلیل اسنادی بوده است، کندوکاوی در جایگاه و نقش سبک و فرهنگ زندگی اسلامی، در ساختن تمدن و به دنبال آن تمدن سازی نوین اسلامی می باشد که ابتدا معنا و مفهوم هر کدام از مفاهیم پژوهش بررسی و بحث گردید و در نتایج مشخص گردید که آنچه به عنوان بخش اصلی و حقیقی تمدن که زیربنا و محرک اساسی جنبه ابزاری تمدن نیز می باشد؛ همانا اهتمام به سبک و فرهنگ زندگی است و آنچه در سبک و فرهنگ زندگی اهمیت فراوان دارد مقولات دین و اخلاق هستند که با فرهنگ و تمدن در ارتباط بوده و در اعتلای آنها تاثیر دارند. و امروزه با غنای این بخش از زندگی در جامعه، راه تمدن سازی نوین اسلامی هموارتر می گردد.

واژگان کلیدی: فرهنگ زندگی، سبک زندگی اسلامی، تمدن

---

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان
[۲] دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان. پردیس شهید آیت

کارکردهای پیاده روی زیارت اربعین در تقویت نهادهای تمدن نوین اسلامی؛ مورد مطالعه: نهاد خانواده

هادی غیاثی فتح آبادی[۱]

چکیده

خانواده از مهمترین نهادهای اجتماعی در هر تمدن محسوب می گردد. اجتماعی شدن در فرهنگ اسلامی همراه با الگوسازی و الگوبرداری از اجتماع کوچک و گرم و پرمحبت خانواده صورت می گیرد اما خانواده امروزه در یک دگردیسی تاریخی در حال از دست دادن کارکردهای تمدنی خود است. خانواده مهم‌ترین و کوچک‌ترین واحد اجتماعی است که هر چند همواره مورد توجه قرار می گیرد اما واقعیت بیان گر این است که در رویارویی با مشکلات و خطرات، چندان که باید و شاید توانمند نیست. به نظر می رسد از میان عواملی که به حفظ بنیان و کارکرد خانواده در مقابل امواجی که کانون این نهاد انسان ساز را مورد تهاجم قرار داده است می تواند کمک کند، استمداد جستن از الگوهای زیست دین‌مدارانه، مؤثرترین گزینه باشد. چند سالی است که یکی از الگوهای زیست خانوادگی مومنانه در ایام اربعین حسینی با حضور خانوادگی زائران و میزبانان در پیاده روی زیارت اربعین خلق شده است. موضوع این نوشتار، الگوی زیست خانوادگی جاری در پیاده روی زیارت اربعین و کارکردهای آن در تحکیم نهاد خانواده می باشد. روش این پژوهش کتابخانه ای و رویکرد آن توصیفی و تحلیلی می باشد. عقلانیت تمدن ساز، ظرفیت کارآمدی قابل توجه در عرصه های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، ایجاد پویایی و حیات مبتنی بر محبت، اتصال به حقیقت ذکرالله و هماهنگی عناصر مختلف از مهم ترین یافته های این پژوهش در تحلیل الگوی زیست خانودگی اربعین می باشد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، زیارت اربعین، نهاد خانواده، جامعه شهری مدرن

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع)

دفاع در برابر نفوذ فرهنگی براساس بایسته‌های تمدن نوین اسلامی

محمد مرادی کفراج[۱]
محمدجواد سبحانی فر[۲]
محمدباقر عباسی[۳]

چکیده

دفاع از خود در برابر کسی که قصد جان آدمی را دارد نه‌تنها جایز، بلکه در صورت انحصار حفظ جان به دفاع، واجب است. انسان به‌عنوان اَشرف مخلوقات نه‌تنها حیات و زندگی برایش مهم است بلکه یک سری ارزش‌ها و اعتقادات و اُصولی دارد که باید از آن‌ها پاسداری نماید، حتی ممکن است در اثر حفاظت از این ارزش‌ها جان و حیات خویش را از دست بدهد. دفاع یکی از گرایش‌های عالی انسانی است و حال اینکه در ساحت حیات جمعی بزرگ‌ترین ابزار دفاع، فرهنگ است. دفاع فرهنگی به‌مثابهٔ شناسایی وضع موجود، برای مقابله با تهدیدهای فرهنگی و جلوگیری از رسوخ آن‌ها در فرهنگ خودی است. حال که چشم‌انداز حرکت تکاملی انقلاب اسلامی از منظر رهبر معظم انقلاب دست‌یابی به تمدن اسلامی، متناسب با اقتضائات تمدنی در عصر حاضر است.مقاله در پی آن است عرصهٔ مناسبی برای محک زدن مفاهیم و نظریه‌های مختلف نفوذ فرهنگی به‌عنوان آفت تمدن سازی اسلامی را فراهم آورد. سؤال این است که، بر اساس بایسته‌های تمدن نوین اسلامی راهبردهای دفاع فرهنگی در مقابل نفوذ فرهنگی چیست؟ این تحقیق به روش مطالعهٔ توصیفی تحلیلی انجام‌شده است و بر این اعتقاد استوار است که نهادینه نمودن ارزش‌های اسلامی- ایرانی به‌عنوان بایسته‌های فرهنگی تمدن نوین اسلامی راه‌حل دفاع در مقابل نفوذ فرهنگی دشمن است. روندِ تکاملی تمدن نوین اسلامی بر بستری از آموزه‌ها و ارزش‌ها استوار است؛ تقویت این سنت‌ها علاوه بر آنکه فرآیند تمدن سازی را قوام می‌بخشد راهکار جلوگیری از نفوذ فرهنگی عناصر بیگانه، درون فرهنگ اسلامی ایرانی خواهد بود.

واژگان کلیدی: نفوذ فرهنگی، دفاع فرهنگی، تمدن نوین اسلامی، بایسته‌های تمدنی

---

[۱] کارشناسی ارشد مطالعات راهبردی
[۲] دانشیار
[۳] کارشناسی ارشد دانشگاه امام حسین(علیه السلام)

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

مبانی نظری احیای تمدن اسلامی با رویکردی بر آیات قرآن کریم

فاطمه اردشیری[۱]

روح الله بهرامی[۲]

سهیلا همتی مامو[۱]

چکیده

پرداختن به بررسی تمدن یک جامعه از آنجا اهمیت دارد که به نوعی هم به منزله شناسنامه و هم کارنامه یک جامعه است چرا که از یک طرف بیانگر هویت و از طرف دیگر معرف روش زندگی و نوع نگرش افراد یک جامعه است. حال اگر پایه‌های سازه آن تمدن برگرفته از مبانی یک دین متعالی مانند اسلام باشد، بررسی آن اهمیت بس فزونتری پیدا می‌کند و ضرورت دارد که در صورت فقدان بالندگی چنین تمدنی در عرصه‌های مختلف ادوار بعدی، به احیای دوباره آن همت گماشت.

بنابراین با توجه به اینکه هر تحولی که صورت می‌گیرد دارای مبانی نظری است، از لا به لای آیات قرآن می‌توان مبانی مربوط به احیای تمدن اسلامی را استخراج و بر اساس قرآن، به واکاوی چگونگی احیای دوباره آن پرداخت. این پژوهش در پی آن است با معناشناسی واژه تمدن اسلامی، چگونگی احیای آن و زمینه‌های حفظ، توسعه‌ی آن را بررسی نماید. روشی این مقاله، روش اسنادی- کتابخانه‌ای است که مراحل سه‌گانه توصیف، تبیین و تحلیل در آن به کار رفته است.

واژگان کلیدی: تمدن، تمدن اسلامی، احیای تمدن، قرآن کریم ،مبانی تمدن، مبانی نظری تمدن.

[۱] کارشناسی ارشد

[۲] استادیار دانشگاه رازی

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

واکاوی و تحلیل جایگاه اجتماع جهانی مراسم اربعین حسینی در تحقق تمدن نوین اسلامی

محمود طبرسی[۱]

حسن تلاشان[۲]

چکیده

مراسم باشکوه و میلیونی اربعین یکی از مؤلفه‌های قدرت شیعه است ،اگرچه در طول سالیان متمادی صورت یک عمل اجتماعی سیاسی تجسم عینی قدرت رابخود نگرفته بود اما در سال‌های اخیر به‌عنوان یک طرح انقلابی در جامعه شیعه نمود و گسترش‌یافته است.

بر طبق گزارش و مستندات خبرگزاری‌های رسمی جهان امسال این اجتماع را بزرگ‌ترین اجتماع سالانه جهان خواندند به دلیل آنکه از مرزهای عراق هم فراتر رفته است و زوار آن تنها به مذهب شیعه و کشورهای شیعی نشین ختم نشده بلکه افرادی با ادیان و مذاهب مختلف از قاره‌های مختلف جهان حضوری منسجم و فعال دارند که این همان قدرت راهبردی شیعی است که می‌تواند با هدایت صحیح آن گامی راهبردی به‌سوی تمدن نوین اسلامی بردارد .

در این مقاله سعی شده با پرداختن به اهمیت این مراسم عظیم در سیره تشیع و نحوه فرصت سازی آن در جهت سبک زندگی جدید که برگرفته از تمدن اسلامی است ضمن خودنمایی در برابر تمدن غرب،تمدن نوین اسلامی را به مرحله ظهور برساند لذا با بهره‌گیری از روش توصیفی تحلیلی درصدد واکاوی برخی از اثرات معنوی و فرهنگی و اجتماعی و سیاسی این اجتماع میلیونی در جهت تمدن نوین اسلامی بوده و در مقابل نیز به تهدیداتی که دشمنان درصدد تخریب آثار و برکات آن طراحی نموده‌اند بپردازد.

واژگان کلیدی: اربعین حسینی ، تمدن نوین اسلامی،راهبرد،اجتماع جهانی

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد سیاسی

[۲] دکترای تخصصی

گذر از خلاقیت وهمی به خلاقیت حکمی؛ مقدمه تمدن سازی اسلامی

علی باقری[۱]

چکیده

یکی از مهم ترین عواملی که فرهنگ ها و تمدن های بشری را شکل می دهد، خلاقیت است. خلاقیت به عنوان توانایی بشر در خلق پدیده های مادی و معنوی جهت دهنده تمدن ها و فرهنگ هاست. ارزش خلاقیت در تمدن سازی آن قدر بالاست که یکی از مؤلفه های اصلی تعریف تمدن، به ویژه در تعاریف مدرن تمدن، خلاقیت است. خلاقیت بشری را به صورت کلی می توان به دو دسته خلاقیت وهمی و خلاقیت حکمی تقسیم نمود. خلاقیت وهمی به معنای بنیان گرفتن خلاقیت، بر ذهن خودبنیاد یا همان وهم است. خلاقیت وهمی را خلاقیت سوبژکتیو نیز می توان نامید. خلاقیت حکمی به معنای بنیان گرفتن خلاقیت بر حکمت و عقلانیت است که این حکمت عمدتا در قالب وحی بر انبیاء و اولیاء خدا نازل گشته و آنها نیز آن را برای بشر تبیین کرده اند. خلاقیت دنیای مدرن خلاقیتی وهمی و سوبژکتیو است که علم، تکنولوژی و ساختارهای گوناگون مخرب طبیعت محصول آن است اما خلاقیت اسلامی و دینی خلاقیتی حکمی است که اساس آن در همگامی با طبیعت بنا شده است. خلاقیت وهمی به دلیل ابتناء بر وهم خودبنیاد بشر با نوآوری عجین است اما خلاقیت حکمی به دلیل ابتناء بر عقلانیت دارای ثبات بوده و کمترین نوآوری را در خود دارد. از لحاظ ماهیت و روش، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی است. از منظر کمی یا کیفی بودن نیز پژوهش حاضر از نوع پژوهش های کیفی و از سنخ پدیدارشناسی می باشد.

واژگان کلیدی: وهم، حکمت، خلاقیت وهمی، خلاقیت حکمی، خلاقیت، سوبژکتیو

---

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت

تبیین بینش تمدنی بر پایه مفهوم زیست عالم

علی باقری[۱]

چکیده

تحقق تمدن اسلامی مستلزم داشتن بیشنی تمدنی است. بینش تمدنی مفهومی کلی و عام است لذا باید تبیین کافی درباره آن صورت گیرد. زیست عالم مفهومی است که به تبیین چیستی بینش تمدنی کمک می کند. زیست عالم مفهومی است که از منظر کلان و راهبردی حیات بشری را بررسی کرده به تبیین وجوه بنیادین حیات بشری و تعیین نسبت آنها با یکدیگر پرداخته و همچنین درهم تنیدگی عناصر راهبردی حیات بشری را هم به صورت ارگانیک، پویا و نظام مند و هم به صورت عقبه مند و در بستر نگاه تاریخی مورد توجه قرار می دهد. زیست عالم علاوه بر عناصر ملموس حیات بشری و روابط آنها با یکدیگر عناصر ناملموس حیات که جلوه کمتری دارند را هم مورد توجه قرار می دهد و اتفاقاً این عناصر در زیست عالم نقش پررنگتری ایفا می کنند. برای تبیین وجوه مختلف زیست عالم از حدیثی از امام علی علیه السلام کمک می گیریم که گرچه ناظر بر انسان سناسی در بعد فردی است اما می توان آن را به بعد جمعی و تاریخی حیات بشری نیز تعمیم داد. امام علی علیه السلام می فرمایند:" العقول أئمة الافکار، و الافکار أئمة القلوب، و القلوب أئمة الحواس و الحواس أئمة الاعضاء" بر این مبنا وجوه مختلف زیست عالم عبارتند از: عقلانیت (عالم)، تفکر، فرهنگ، ادب زندگی و تمدن. از لحاظ ماهیت و روش، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی است . از منظر کمی یا کیفی بودن پژوهش حاضر از نوu کیفی و از سنخ پدیدارشناسی می باشد.

واژگان کلیدی: زیست عالم، تفکر، فرهنگ، سبک زندگی، ادب زندگی، تمدن، بینش تمدنی

---

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت

تکنولوژی چیست؟

علی باقری[۱]

چکیده

تمدن سازی اسلامی مستلزم شناخت وضعیت موجود است لذا تمدن اسلامی باید نسبت خود را با یک عنصر اساسی در تمدن حاضر یعنی تکنولوژی مشخص کند. تکنولوژی میوه تمدن غرب است که عصاره درخت تمدن غرب در آن متجلی است لذا هر نوع مواجهه با تمدن غرب مستلزم شناخت تکنولوژی است. تکنولوژی یکی از مهم ترین عوامل شکل دهنده و جهت دهنده تمدن مدرن است و تصور تمدن مدرن بدون تکنولوژی امکان پذیر نیست. اما آیا تکنولوژی تنها یک ابزار صرف است یا این ابزار، دارای کارکردهای فکری، فرهنگی و اجتماعی نیز هست؟ پاسخ به این پرسش ممکن است تغییرات بنیادی در نحوه نگرش ما نسبت به تکنولوژی، مدرنیته و تمدن غرب بوجود آورد. تکنولوژی نمی تواند بی ارتباط با تفکر، فرهنگ و جامعه مورد بررسی قرار گیرد. تکنولوژی را می توان در پنج سطح نگرشی یعنی نگرش ابزاری و مهندسی، نگرش جامعه شناختی، نگرش فرهنگی، نگرش فلسفی و نگرش عقل شناختی تعریف نمود. هدف پژوهش حاضر تعریف، تبیین و دسته بندی نگرش های مختلف نسبت به تکنولوژی جهت شناخت دقیق، متقن و جامع این پدیده مهم در تمدن عصر حاضر است. از لحاظ ماهیت و روش، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی است زیرا در این پژوهش سعی شده که مفهوم تکنولوژی به صورت کامل توصیف، تحلیل و تبیین گردد. از منظر کمی یا کیفی بودن نیز پژوهش حاضر از نوع پژوهش های کیفی و از سنخ پدیدارشناسی می باشد.

واژگان کلیدی: تکنولوژی، فرهنگ، جامعه شناسی، فلسفه، تمدن اسلامی

---

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت

چرخه تکنولوژی و ویژگی های اصلی آن

علی باقری[۱]

چکیده

چرخه تمدن به معنای چارچوب حاکم بر تمدن است که کلیت آن را جهت می دهد. چرخه تمدن به دو دسته چرخه طبیعت و چرخه تکنولوژی تقسیم می شود. چرخه تکنولوژی، چرخه ای است که ادعای جایگزینی چرخه طبیعت در بسیاری از عرصه های تمدنی را دارد اما این چرخه بر خلاف چرخه طبیعت چرخه ای ناقص و ناپایدار است. یکی از مهم ترین ویژگی های تمدن حاضر غرب جایگاه بالای تکنولوژی در آن است به گونه ای که چرخه تکنولوژی مستتر در این تمدن به شاخصه اصلی و جهت دهنده آن تبدیل شده است. چرخه تکنولوژی، چرخه ای است که نه برای همراهی با طبیعت بلکه بر مبنای غلبه بر طبیعت شکل گرفته است. چرخه تکنولوژی به دنبال آن است که چرخه طبیعی موجود در عالم یعنی چرخه طبیعت را متحول کرده و چرخه ای مطابق خواست بشر اومانیست و سکولار شکل دهد و این چرخه جایگزین، چرخه تکنولوژی است. در این چرخه جدید میزان تولید مصرف، نوع انرژی مورد استفاده، ساختارهای اقتصادی و در یک کلام نوع مواجهه بشر با طبیعت دچار دگرگونی اساسی می شود. مهم ترین ویژگی های چرخه تکنولوژی عبارتند از: استلاطلبی بر طبیعت، بنیان گرفته بر انرژی تجدید ناپذیر، ناپایداری، فقدان خود کنترلی، فقدان کارآیی، پسماندهای غیر قابل بازیافت. از لحاظ ماهیت و روش، پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. از منظر کمی یا کیفی بودن نیز پژوهش حاضر از نوع کیفی و از سنخ پدیدارشناسی می باشد.

واژگان کلیدی: چرخه تکنولوژی، چرخه طبیعت، چرخه تمدن، انرژی تجدید ناپذیر، آنتروپی

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت

ضرورت تبیین اخلاق اداری در بسترسازی تمدن نوین اسلامی

زینب شیرآقائی[۱]
ام البنین ساریجلو[۲]

چکیده

هدف این تحقیق ضرورت تبین اخلاق اداری کارکنان در بستر سازی تمدن نوین اسلامی در سازمانها می باشد. از جمله مولفه های مهم تمدن اسلامی، نقش محوری اخلاق و معنویات است.

روش مورد استفاده در این تحقیق ،کتابخانه ای است و اطلاعات مورد نیاز با مطالعه و کاوش در منابع مرتبط جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته ها حاکی از آنست که امروزه در تجزیه رفتار سازمانها ،پرداختن به اخلاق و ارزشهای اخلاقی یکی از الزامات است. عوامل تأثیر گذار بر اخلاق اداری را میتوان از جنبه های مختلفی تقسیم بندی کرد .یکی از جنبه ها، جنبه فردی است در این مقاله به اصول اخلاقی اداری حاکم بر اخلاق فردی با تکیه بر آموزه های دینی خواهیم پرداخت.

نقش بی بدیل فضائل اخلاقی در امر تمدن سازی بر کسی پوشیده نیست و تبلور آن دسته از مولفه های اخلاقی که زمینه ساز تمدن نوین اسلامی است مورد بررسی قرار می گیرد.

در نتیجه مهمترین مبنا درسامان یافتن اخلاق اداری، تصحیح بینش کارکنان و به سامان آوردن نوع نگاه آنان به خودشان و مردم و وظایفشان است. چنانچه شاخص درون سازمان با نگاه توحیدی و پاک بنگرد و بر اساس این نگاه عمل نماید، کار کردن عین عبادت است و عامل رشد و شکوفایی فردی و سازمانی می گردد.

آنگاه در سایه عمل به اصول حاکم در اخلاق اسلامی و پایبندی به منشور اخلاقی اداری و در سایه آموزه های دینی، به وضوح می توان نتایج مثبت آن را در بسترسازی تمدن نوین اسلامی شاهد بود

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، اخلاق اداری، اخلاق اسلامی،بخش ابزاری تمدن، بخش حقیقی تمدن

---

[۱] دانشجوی کارشناسی دانشگاه شاهد
[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

الگوی جامعه آرمانی، پایان جدال سنت و مدرنیته؛ تبیین جامعه شناختی تلفیق همبستگی اجتماعی و عقلانیت ابزاری با نگاه به سازوکارهای انقلاب اسلامی

حسین نادیان[۱]

چکیده

اگرچه تحولات ناشی از صنعتی شدن، سکولاریسم ودموکراسی منجر به پیشرفت صنعت و تکنولوژی، رفاه اقتصادی، زندگی آسان‌تر و بسیاری از مزایای دیگر شده است، اما ازسوی دیگر به ازخودبیگانگی ، انزوا و توده‌ای شدن فرد و جامعه نیز انجامیده‌است. این مقاله سعی به پاسخ به این سؤال دارد که آیا زندگی بشری در مجموع یک وضعیت تراژیک است که در آن انسان در مقابل راه های انتخابی متفاوت و متضادی قرار دارد که همگی کم و بیش قابل پذیرش‌اند و تلفیق میان آن‌ها به‌دلیل وجود تعارض ذاتی میان ارزش‌های اصلی زندگی انسان امکان‌پذیر نیست؟ از این منظر تنها به تلفیق دو مفهوم همبستگی اجتماعی دورکیمی در جامعه سنتی و عقلانیت وبری در جامعه مدرن می-پردازیم و سعی در ارائه یک الگوی جامعه آرمانی داریم. برای نیل به این هدف چهارچوب نظری پژوهش،به کمک تلفیقی از نظریات جامعه توده وار به خصوص نظریات دورکیم و وبر تدوین گردید.

در این مقاله سعی می‌شود با بهره‌گیری از روش مقایسه تطبیقی-تحلیلی نظریات اندیشمندان کلاسیک و جدید و بازخوانی تحولات سیاسی-اجتماعی پس از انقلاب اسلامی نشان دهیم که جدال بین سنت و مدرنیته نه در عصر پست مدرنیسم و نه برگرفته از جغرافیا و نظریات مادی غرب عالم بلکه در عصر بازگشت به معنویت و برگرفته از جغرافیا و تعالیم الهی شرق عالم تمام خواهد شد، براین اساس طرح جامعه آرمانی در نظام عقلانیت توحیدی منبعث از کنش اجتماعی معطوف به اطاعت الهی درحال شکل گیری و تدوین می‌باشد و آن را در نهادها و سازوکار-های برگرفته از انقلاب اسلامی می‌توان مشاهده کرد.

واژگان کلیدی: جامعه آرمانی، سنت، مدرنیته، همبستگی اجتماعی، عقلانیت ابزاری، عقلانیت توحیدی، کنش اطاعت الهی

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی

نقش راهبردی حوزه علمیه در تمدن نوین اسلامی

هادی ترکی[۱]

چکیده

حوزه علمیه به عنوان نهادی پیشرو در تعلیم و تربیت اسلامی شناخته می‌شود. پیشینه این نهاد به صدر اسلامی باز می‌گردد. با وقوع انقلاب اسلامی، حوزه علمیه نقشی پررنگ‌تر نسبت به گذشته دارد. در واقع این نهاد جزء نهادهای تأثیرگذار در جامعه اسلامی ایران است و انتظار می‌رود نقشی تمدن‌ساز داشته باشد که با توجه به افزایش مسئولیت‌های حوزه علمیه در پساانقلاب، باید این نهاد راهبردهایی را ارائه دهد که علاوه بر نقش تعلمی، به سمت تعلیم، اخلاق و نیز علم‌گرایی حرکت کند و اگر این‌گونه عمل نکند دچار اضمحلال خواهد شد؛ زیرا بشر بعد از انسان‌محوری(اومانیسم) به خلأ فکری و عقیدتی رسیده که می‌توان فرصت مناسبی برای حوزه علمیه باشد. سؤال اصلی مقاله این است که حوزه علمیه به عنوان نهادی تمدن ساز باید چه ویژگی‌هایی جهت رسیدن به تمدن نوین اسلامی داشته باشد؟ در پاسخ می‌توان گفت؛ حوزه علمیه به عنوان نهادی مهم و ریشه‌دار در اسلام و ایران که به‌نوعی خاستگاه انقلاب اسلامی ایران بوده و نیز خلأای که بشر انسان‌محور با آن مواجه است می‌تواند با مثلث « علم» ، «اخلاق» و «عمل» وارد شده و برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی راهبردهایی را ارائه دهد. روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی و شیوه گردآوری مطالب، کتابخانه‌ای و اسنادی بوده است.

واژگان کلیدی: حوزه علمیه، تمدن نوین اسلامی، حوزه علمیه، علم، اخلاق، عمل.

[۱] کارشناسی ارشد دانشگاه باقرالعلوم(ع)

علم آموزی مسلمان اولیه،اساس شکل تمدن نوین اسلامی

غلامرضا وفایی مهر[۱]

چکیده

مهم ترین زمینه شکل گیری تمدن اسلامی،گرایش به علم ودانش آموختن است.این گرایش چندعامل داردازجمله تاکیدات فراوان قرآن که درآیات مختلف به آن پرداخته است، ودیگر پیامبر(ص)ودیگرپیشوایان دین وپاره ای ازحاکمان مسلمان که تمام تلاش خود را در رستگاری این جایگاه کرد هاند.نگارنده برآن است که تصرف سرزمین های متمدنی چون ایران ومصرسبب تاثیرگرفتن مسلمانان ازاندوخته های علمی آنها گردیدزیرراههای جدید برای تصرف سرزمینهای جدید برای گسترش آئین اسلامی ودیگر احساس حقارت در برابر این بددیناناآنان را بر آن داشت تا درتکاپوی حل این بحران برایند.اما نشان خواهیم دادکه مهم ترین عامل پیشرفت دانش مسلمانان،نیازآنان به دانش نوجهت اداره سرزمین های تحت تصرف بودتابردرست آئینی خوددربرابرسایرادیان الهی تاکید نمایند.پیدایش جنبش علمی دامنگیردرمیان مسلمانان سبب شکل گیری مراکزعلمی اسلامی گردید.که برای این کار با تاسی از قرآن وفرمایشات پیامبر(ص)ودیگربزرگان اسلام به دنبال حل این بحران باشند.ازاین روی شروع به ساخت مراکز علمی به تقلید از این نومسلمانان وسپس آغاز نهضت ترجمه که برگردان آثار ایرانیان ویونانیان ومصر وهند پرداختند کمک شایانی به آنان نمود.

کلیدواژگان: اسلام ، تمدن اسلامی،علم آموزی،مسلمانان

[۱] کارشناسی ارشد هیئت علمی پیام نور

امکان‌های انسان‌شناسانهٔ اندیشهٔ امام موسی صدر در مواجهه با منطق فرهنگی سرمایه‌داری متأخر افقی گشوده به سوی تمدن نوین اسلامی

بنت الهدی تاجیک[۱]
فاطمه رایگانی[۲]
ریحانه نادری نژاد[۳]

چکیده

آنچه که انقلاب اسلامی ایران به عنوان احیاگر اساسی زیست‌جهان دینی و امکانی برای بازگشت دوباره ی دین به متن حیات جمعی بشر ایجاد کرده توسط نظام سرمایه‌داری به عنوان نیرویی شناسایی شده که می‌تواند هر امر اجتماعی که مضمون دینی داشته را به امری سیاسی و بحران‌آفرین در برابر گسترش روزافزون سرمایه‌داری در سطح جهانی مبدل کند. آنچه که می‌تواند مایهٔ نگرانی باشد عدم درک مناسب از رابطه‌ای است که میان نیروی احیای زیست‌جهان دینی و شکاف‌های بحرانی ساختار جهانی یا وجود دارد یا می‌تواند وجود داشته باشد.در دهه‌های اخیر اشکال گوناگونی از غرب‌شناسی پدید آمده که غالباً با تکیه بر آراء متفکرین غربی به رابطهٔ دین و سرمایه‌داری پرداخته‌اند اما شاید به دلیل عدم شناخت کافی از فهم دین و انسان در چارچوب اسلام و به ویژه تشیع نتوانسته‌اند به روایت نافذی از مواجههٔ ایران شیعی مابعد انقلاب اسلامی با منطق فرهنگی سرمایه‌داری متأخر برسند.

اگر در فهم دین آن را به نحوی متجسد و لایتغیر در نظر آوریم که نسبت به مقتضیات زمان و مکان بی‌اعتناست نه تنها از عمق و دامنهٔ شمول اسلام در مواجهه با امر سکولار کاسته‌ایم بلکه اساساً معنای

[۱] فوق لیسانس دانشگاه علامه طباطبایی
[۲] دانشجوی دکتری دانشگاه بین المللی امام خمینی
[۳] دانشجوی دکتری دانشگاه علوم تحقیقات

اجتهاد و تفقه در دین را از حیض انتفاع انداخته‌ایم. در این صورت تقدیر ما همچون دیگر ملل جهان اسلام یا تکفیری‌گری خواهد بود یا انحلال تام در منطق فرهنگی سرمایه‌داری.

امام موسی صدر از جمله اندیشمندانی است که در این باره نگاه متفاوتی ارائه داده است. از نظر ایشان دین شالوده‌ای است که در تمامی زمان ها و مکان ها امکان حیات دارد. دین حقیقتی است که هرگز خود را محصور در یک وضع خاص نمی‌یابد. در این مقاله سعی بر آن است تا بر اساس نگرش‌های او به اسلام به تقریری از نسبت میان دین و سرمایه‌داری دست یابیم و این تلاش می‌تواند امکانی برای حرکت به سوی تمدن نوین اسلامی باشد.

واژگان کلیدی: سرمایه داری، انسان، امام موسی صدر، اختیار، ژان بودریار، تمدن غرب، تمدن اسلامی

مدل تصمیم گیری سازمان های رسانه ای برای زمینه سازی ایجاد تمدن نوین اسلامی

محسن دوباشی[۱]

چکیده

سخن گفتن درباره‌ی تمدن نوین اسلامی و تأثیر رسانه‌ها بر تحقق این تمدن نیازمند توجه به این مهم است که در ابتدا نقش رسانه ها در مراحل پنجگانه ایجاد تمدن ارزیابی گردد. امروز با ایجاد انقلاب اسلامی و برای گذار از مرحله نظام اسلامی و رسیدن به دولت اسلامی تثبیت نظام از اهمیت ویژه ای برخوردار است و بی‌تردید ایجاد و تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران براساس آموزه‌های مترقی دین اسلام، بزرگترین، ملموس‌ترین و عینی‌ترین دستاورد انقلاب اسلامی به حساب می‌آید و تحقق، حفظ و استمرار آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی در گرو میزان موفقیت و به تعبیری بهتر ضریب مقبولیت، کارآمدی، امنیت و ثبات نظام است. در این مقاله با بررسی نقش مدیریت رسانه ها در تثبیت امنیت نظام جمهوری اسلامی با بهره گیری از مدل تصمیم گیری دیمتل شاخص های تحقق بخش امنیت با رویکرد نخبگان رسانه ای ارزیابی شده است و گراف تاثیر شاخص برای تصمیم گیری مدیران رسانه ای ترسیم گردیده است.

واژگان کلیدی: امنیت ملی، مدل های تصمیم گیری، سازمان های رسانه ای، مدیریت رسانه، دیمتل

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت رسانه دانشگاه علامه طباطبایی

بررسی سبک زندگی از منظر قرآن و روایات

ملیحه صادقی[۱]
ابراهیم صادقی

چکیده

بیان مساله :وقتی بحث از سبک زندگی می‌شود، آنچه مورد بررسی قرار می گیرد سبک زیستن و زندگی کردن است. سبک زندگی یکی از عرصه های بسیار مهم و تأثیرگذار در فرهنگ عمومی است که زندگی ما را اداره می کند، و به کمک آن معانی رفتار ها را درک و از هم تمیز می دهیم. ما می توانیم زندگی ایده آل و منطقی را با داشتن زهد و قناعت مهیا کنیم.شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس کننده گرایش ها و ارزش های یک فرد یا گروه است. عادت ها، نگرش ها، سلیقه ها و معیارهای اخلاقی و سطح اقتصادی و ... که طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می سازد سبک زندگی می گویند.

هدف پژوهش: بررسی سبک زندگی سالم از منظر قرآن وروایات

روش تحقیق : کتابخانه ای

یافته ها و نتیجه گیری

قرآن و اهل بیت مهم‌ترین الگوهای سبک زندگی اسلامی هستند که باالگوگیری از آنان می‌توان زندگی سالم و صحیحی را داشت و دوری از این الگوها باگمراهی انسان همراه است. سبک زندگی اسلامی به معنای غذا خوردن و یا لباس پوشیدن مانند ائمه اطهار(ع)نیست، بلکه در آن باید محرمات را ترک و واجبات را انجام داد. معیارهای اساسی سبک زندگی اسلامی ، داشتن ایمان و عمل صالح هستند.

واژگان کلیدی: قرآن ، اهل بیت (ع) ، سبک زندگی، زهد.

---

[۱] کارشناسی ارشد علوم قران وحدیث

بررسی اهمیت اقتدار دفاعی در تحقق تمدن نوین اسلامی از منظر مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

جابر خدابنده لو[۱]
مجتبی تسنیمی[۱]

چکیده

انقلاب اسلامی از همان بدو شکل گیری به تشکیل تمدن نوین اسلامی توجه ویژهای داشت و به همین جهت همواره در مسیر تحقق تمدن نوین اسلامی حرکت میکرد. حرکت در این مسیر مستلزم توجه به مولفههای متعددی بود که این مولفهها در فواصل زمانی مختلف توسط امام خمینی ره و مقام معظم رهبری مورد توجه قرار گرفته و در قالب شرایط زمانی و مکانی به آنها اشاره شده است. یکی از این مولفه ها که از جایگاه ویژهای در تحقق تمدن نوین اسلامی برخوردار است، مولفه اقتدار دفاعی است. اقتدار دفاعی و یا قدرت بازدارندگی یکی از مولفه هایی است که در شکل دهی تمدن نوین اسلامی نقشی تعیین کننده داشته و شدت و ضعف آن در شکل دهی به تمدن نوین اسلامی بسیار تاثیر گذار است. مقام معظم رهبری به خوبی به اهمیت این مسئله واقف بوده و طول زمان مدیریتی خود به عنوان رهبر انقلاب اسلامی همواره به این مولفه توجه داشتهاند. این مقاله با رویکردی پژوهشی در اندیشه ایشان، قصد دارد تا اهمیت و نقش اقتدار دفاعی را در تحقق تمدن نوین اسلامی مورد بررسی قرار دهد و از این منظر فتح بابی در جهت اهمیت دادن به این مولفه در مناسبات بین المللی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: اقتدار دفاعی، تمدن نوین اسلامی، مقام معظم رهبری

[۱] کارشناسی حوزه-طلبه

بررسی نقش ارکان حکومتی و آتش به اختیار در تحقق تمدن نوین اسلامی

آروین فرشی نعیم[۱]

چکیده

رهبر انقلاب هدف از تشکیل انقلاب اسلامی را تشکیل تمدن نوین اسلامی نام برده اند و مراحل پنج گانه ای اعم از انقلاب اسلامی ، تشکیل حکومت اسلامی ، دولت اسلامی ، جامعه اسلامی و تشکیل تمدن نوین اسلامی برای آن بر شمرده اند. اما با توجه اینکه نظام جمهوری اسلامی یک نظام جمهوری است و مردم تعیین کننده سرنوشت کشور خویش هستند و گستره ی این تعیین های مردمی در ایران اسلامی وسیع و قابل توجه است، تعارضی میان جمهوریت نظام و مراحل پنج گانه تشکیل تمدن نوین اسلامی چه از لحاظ نظری و چه از لحاظ تجربی البته در ظاهر امر به چشم می خورد. چرا که اگر قرار است مردم تعیین کننده ی دولت اسلامی باشند ، ابتدا باید جامعه اسلامی تشکیل شده باشد و در غیر اینصورت یا دولت اسلامی تشکیل نخواهد شد و یا بصورت مقطعی خواهد بود و یا از روند رشد کند تری برخوردار خواهد بود . رسالت این مقاله اثبات صحیح بودن چینش پنج مرحله ی تشکیل تمدن نوین اسلامی و رفع تعارض میان جمهوریت نظام با مراحل مذکور از طریق پر رنگ ساختن نقش «ارکان حکومتی» و مسئله ی «آتش به اختیار» است.

واژگان کلیدی: ارکان حکومتی - آتش به اختیار_ تمدن نوین اسلامی _ جمهوریت و تمدن توین اسلامی

[۱] دانشجو کارشناسی الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران

منازعه تمدن ها در بحران سوریه

معصومه آهنگران[۱]

چکیده

بحران سوریه می تواند سرآغاز یک درگیری تمدنی جدید باشد. در این کشور تکثرگرایی قومی و مذهبی به وضوح نمایان است؛ به طوری که می توان آنها را به فرهنگها و ادیان گوناگون تقسیم کرد؛ مسلمانان: سنی، دروز، علوی، شیعه و اسماعیلی؛ مسیحیان ارتودوکس، کاتولیک، مارونی، پروتستان و اقلیت قومی ترکمن و کرد. بحران سوریه سال ۲۰۱۱، در اعتراض به نخبگان حاکم (علوی) آغاز شد. با تشدید درگیریها، این کشور کم کم به سوی جنگ داخلی اما با ابعاد بین المللی تبدیل شد. بدین ترتیب، این درگیری، به یک نبرد چند جانبه تبدیل شد که از یک سو دولت بشار اسد، گروههای تروریستی مانند جبهه النصره، داعش و احرار الشام از سوی دیگر، ایالات متحده امریکا و متحدان اروپایی آن، عربستان سعودی و بعضی کشورهای خلیج فارس و از طرفی دیگر ایران و محور مقاومت و همچنین روسیه و چین نقش دارند. با توجه به حضور فرهنگ و ادیان گوناگون، به نظر می رسد که این امر سبب گردد تا بحران سوریه مقدمه ای برای آغاز مجدد برخورد تمدنها باشد. پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوالات است: گزاره های اساسی نظریه برخورد تمدنها چیست و چگونه در بحران سوریه بازنمایی می شود؟ از آنجاکه به زعم ساموئل هانتیگتون اساس تمدن ها، زمینه دینی و فرهنگی است و هویت های فرهنگی و مذهبی، منبع اصلی برخورد تمدن ها هستند. لذا، جنگ علیه تروریسم، بحران سوریه و ظهور داعش و حضور نظامی امریکا و مداخلات بین المللی، رقابت قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای، بیانگر برخورد تمدن ها است.

واژگان کلیدی : برخورد تمدن ها، بحران سوریه، داعش، هویت، ساموئل هانتینگتون

[۱] کارشناسی دانشگاه شاهد

تمدن اسلامی ؛ توهم یا حقیقت؟

مهران بوذری نژاد[۱]

چکیده

وقتی بحث از تمدن اسلامی به میان می آید ، طبیعتا ذهن به طرف پیامبر اسلام و دوره صدر اسلام می رود.

این تمدن در گذر فراز و نشیب های تاریخ مورد تفریط و افراط های مختلفی قرار گرفته تا الان که علمدار آن انقلاب ایران هست.

اما مطلبی که الان وجود دارد این است که آیا تمدن اسلامی حقیقت دارد یا توهم است؟بر فرض حقیقت آن آیا توانایی مقابله با تمدن غرب را دارد یا نه؟ اگر دارد تمدن اسلامی چه مولفه های دارد؟

آنچه میتوان گفت قطعا تمدن اسلامی وجود داشته و دارد ولی متاسفانه به علت کم کاری متصدیان اسلام تمدن اسلامی مغفول مانده و همزمان با انقلاب سیاسی تلاشی برای انقلاب فرهنگی و برداشتن حاکمیت غرب بر فضای فرهنگی نشد.

تنها راهی که برای حل این مشکل وجود دارد تغییر نظام آموزشی هست که برای آن اول نیاز به منابع دقیق و غنی هست که به برکت ائمه ی معصومین مکتب اسلام هیچ مشکلی از این باب ندارد.و مساله بعدی مبحث استخراج از آن منابع هست که به گردن متصدیان انقلاب فعلی هست با مولفه های مشخص آن که خواهد آمد.

کلیدواژگان: تمدن اسلامی- غرب-توهم-حقیقت-مولفه های تمدن اسلامی-

---

[۱] طلبه حوزه علمیه

بیین تنها راهکار احتمالی پیشرفت کشور با حداکثر شتاب ممکن، با پیشنهاد چارچوبی از راهبردها و روش ها.

حمیدرضا متاله[۱]

چکیده

"پرشتاب ترین نحوه پیشرفت همه جانبه کشور"، با مقصد "تمدن نوین اسلامی"، هر چه که باشد، در برگیرنده انبوهی از فعالیتها در ابعاد مختلف است، که می بایست در قالب یک "ابرپروژه عظیم تمدن سازی واحد" شامل سلسله ای از زیر پروژه ها، ریز پروژه ها و در نهایت تکالیف گروهی و فردی در قالبی منظم، در نظر گرفته شود. این مطلوب نیازمند اتخاذ و طراحی راهبردها، روش ها و ابزارهایی شایسته است تا در مدیریت این اقدام پرابعاد کار را برای پویندگان بی شمارش تسهیل کند. این نوشتار که ماحصل کاوش ۱۰ ساله نویسنده است، سعی دارد تا با پیشنهاد راهبردها، راهکنش ها و روش هایی بر اساس رهنمودهای اسلام عزیز و فناوری های عصر، به معرفی امکان خلق ابزاری تمدنی با شاکله ای سیستمی بپردازد، که با به کارگیری چارچوبی از راهبردهای یقینی، حصول هر چه سریع تر آن آینده بی نظیر از طریق آن تضمین شود.

راهبردهایی از قبیل:

"ولایت محوری و تکیه بر توان مردم"، " حرکت آینده پژوهانه "، " استفاده حداکثری از ظرفیت ها " و "طراحی و خلق ابزاری هوشمند به جهت بهره مندی از مزایای بستر مفید فناوری اطلاعات " – شامل کلیه فوایدی که بر "مفهوم سامانه ها" در عرصه رایانه مترتب است، در ترکیب با راه حل هایی که "اسلام حکیم" برای حل گستره مسائل به لحاظ روشی و بنیادین در اختیار ما قرار میدهد.– که طراحی این ابزار تمدنی میتواند متضمن حداکثر شتاب پیشرفت ما در عرصه تمدنی باشد. حرکتی بهره مند از حداکثر میزان ظرفیت ها.

واژگان کلیدی : شتاب در پیشرفت، تمدن اسلامی، آینده پژوهی

---

[۱] پژوهش گر در زمینه فناوری های راهبردی

«فقه تعاملات اجتماعی»؛ نگاهی نو به روش، هدف و گستره موضوعی اقتصاد اسلامی

مهدی موحدی بکنظر
محمد نعمتی
محمد جواد رضائی

چکیده

تحقّق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت کشور به عنوان مصداقی از تحقّق عملی دولت اسلامی می‌تواند یکی از امور زمینه‌ساز و نویدبخش تحقّق تمدّن نوین اسلامی باشد. اما هر گاه بحث از الگو و تدوین آن به عنوان بحثی مقدّم بر تحقّق پیش می‌آید، ابهام موجود در ماهیّت علومی چون «اقتصاد اسلامی» به عنوان دانش‌های مؤثر و معین در ترسیم و تدوین این الگوی حرکت، موانعی را پدید خواهد آورد. بنابراین لازم می‌آید تا با گذر از پیش‌فرض‌های فلسفی و بنیادین –علی‌رغم تکیه بر آنها– به تعریفی عملیاتی‌تر از اقتصاد اسلامی بپردازیم. در ارائه تعریفی جدید از اقتصاد اسلامی به مثابه فقه تعاملات اجتماعی، از آن به دانش طراحی سازوکارهای بهره‌مندی عادلانه جامعه از مواهب و خیرات یاد شده است. در واقع متناسب با مسأله تولید، استخراج، بهره‌برداری، دسترسی، خلق، توزیع، تخصیص و یا بهره‌مندی هر موهبت موجود در اجتماع، به تناظر مکاتب مختلف با سازوکارهای متفاوتی از مبادله بسته‌های حقوق مالکیت بین افراد جامعه مواجه هستیم. از این رو هر گاه بحث از اتصاف صفت اسلامی برای سازوکاری پیش می‌آید، باید دید سازوکار مطلوب و عادلانه متخذ از شرع برای مبادله بسته‌های حقوق مالکیت این مواهب که طبیعتاً شامل تعریف و تحدید حقوق مالکیت‌ها نیز می‌شود، چگونه سازوکاری است. این تعریف از «فقه تعاملات اجتماعی» به نوعی بازگوکننده روش، هدف و گستره موضوعی اقتصاد اسلامی خواهد بود؛ هر چند به نظر می‌رسد جعل عنوان «فقه تعاملات اجتماعی» برای این دانش با توجه به دلایل تاریخی، فلسفی و معناشناختی بهتر از نام قدیمی‌تر آن یعنی «اقتصاد اسلامی» است.

واژگان کلیدی: فقه تعاملات اجتماعی، اقتصاد اسلامی، بسته‌های حقوق مالکیت، نهاد مالکیت، سازوکار عادلانه.

نشانه‌یابی عوامل و پیش‌ران‌های مؤثر بر اعتلای نظام آموزشی امامیه در پنج قرن نخست هجری

محمدجواد یاوری سرتختی[۱]

چکیده

هر نظام آموزشی برای شکل‌گیری و تداوم نیازمند مبانی، منابع تولید علم، اهداف، نیازسنجی، برنامه-ریزی، مدیریت، نیروی انسانی، متون و مراکز آموزشی است. این امور اگرچه موتور محرک فرآیند شکل‌گیری آموزش هستند؛ اما فرآیند آموزش، تداوم و تعالی آن گاهی ممکن است با رکود، موانع و مشکلاتی مواجه گردد. بنابراین، برای عبور از بحران‌ها و رسیدن به تعالی و تمام اهداف و دست‌آوردهای نظام آموزشی، تنها این امور کافی نیست، بلکه باید از نشانه‌ها یا عوامل اصلی و فرعی، مسائل سلبی و ایجابی، زمینه‌ساز و تأثیرگذار بر روند پیشرفت کمی و کیفی نظام آموزشی کمک گرفت.

نظام آموزشی امامیه در آغاز راه و مسیر تاریخی خویش با مشکلات خاصی روبرو بود؛ اما توانسته است از این مسیر عبور، به اهداف خود رسیده و تعالی خود را نشان دهد. اکنون برای آشنایی، شناخت و نشانه‌یابی عوامل و مؤلفه‌های مهم، زمینه‌ساز و تأثیرگذار در نظام آموزشی امامیه و روند تأثیر آن بر حراست از هویت شیعه، ماندگاری و تمایز نظام آموزشی آنان از دیگران، با تأکید بر پنج قرن نخست هجری به‌دلیل فراز و نشیب فعالیت‌های علمی و آموزشی، به این امر پرداخته می‌شود تا نتیجه حاصل از آن برای رشد و تعالی مراکز علمی و آموزشی به‌کار گرفته شود.

کلیدواژگان: نظام آموزشی امامیه، تعلیم و تربیت در امامیه، امامیه و پیشرفت نظام آموزشی، عوامل و موانع رشد آموزش در امامیه، اهل‌بیت و آموزش و پرورش.

---

[۱] دانش‌آموخته حوزه علمیه قم

جایگاه هنر در بسط تفکر توحیدی از منظر فلسفه سیاسی اسلامی

مهدی طاهری[۱]

چکیده

هنر در فلسفه سیاسی نسبتی قریب با واژه‌های **تعقل** و **تخیل** داشته و بین نظریه خیال و خلاقیت‌های هنری می‌توان نسبتی عمیق بر قرار ساخت. **صحت تفکر** و **سلامت خیال** دو پایه‌ی اساسی و جانمایه‌ی هنر در تمدن توحیدی است. صحت تفکر، مبتنی بر عقلانیت اسلامی و سلامت فکر، وابسته به تخیل الهی بوده سرچشمه خیال محمود، **رحمان** و **مَلَک** و مبدأ خیال مذموم **نفس** آدمی یا **شیطان** است. استخدام قوه متخیله با خیال مذموم، محصولی جز هنر دنیوی و مبتنی بر لذّت‌گرایی نخواهد داشت؛ لذّتی که هنرمند و مخاطبان او را از سعادت قصوی دور، و به جای قرب حق و انس با او، به تبعیت از شیطان دعوت و با میل مبتنی بر نفس امّاره، قرین می‌سازد. این در حالی است که هنر مبتنی بر خیال محمود، منجر به **اصلاح تعقل**، افکار و رفتار انسان‌ها و حالات و صفات انسانی برای تحصیل سعادت قصوی، و غایت قرب خالق خواهد شد.

تعلیم و **تأدیب** مردم، رسالت رئیس مدینه در نگاه فیلسوفان سیاسی است. رییس مدینه این رسالت را در مواجه با خواص با بهره بردن از برهان و در نسبت با عموم مردم با بهره بردن از جودت اقناع و تخیل یعنی ابزاری که در اختیار هنرمندان است، به انجام می‌رساند؛ تحقق این رسالت مستلزم بسط هنر محمود یا هنر دینی در ساحت اجتماع است. بر این اساس هنر دینی می‌تواند به عنوان ابزاری برای بسط تفکر توحیدی و تربیت سیاسی اجتماع مورد توجه و استفاده قرار گیرد. با این همه بسط تفکر دینی در ساحت هنر تمدنی مستلزم **تربیت هنرمند موحد و متدین**، در تراز تمدن توحیدی از یک‌سو و آسیب‌شناسی هنر و هنرمند مطلوب در مدینه فاضله از سوی دیگر است. غایت‌انگاری لذّت هنر در مقابل ابزارانگاری آن برای نیل به سعادت حقیقی از جمله آسیب‌ها و چالش‌های پیش رو برای متصدیان امر است. به نظر می‌رسد توجه به حقیقت هنر و تربیت هنرمند موحد و متدین، و ترویج و نشر هنرهای محمود و اتخاذ سه رویکرد «**تعلیمی**»، «**تشویقی**»، «**توصیه‌ای**» سه نمونه برای تعمیق، تسری و جهت‌دهی به هنر برای بسط تفکر توحیدی در ساحت تمدن اسلامی است.

واژگان کلیدی: هنر، فلسفه سیاسی اسلامی، تفکر، تعقل، تخیل.

---

[۱] دانش‌آموخته حوزه علمیه قم

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

علی بن عباس اهوازی میراث دار مکتب طبی جندی شاپور

حمید کاویانی پویا[۱*]، فاطمه شریفیان مطلق[۲]، سمانه عربیان[۳]

چکیده

علی بن عباس مجوسی اهوازی، پزشک و روانشناس برجسته ایرانی، در قرن چهارم هق، همزمان با دوران حکومت دانش‌پرور آل‌بویه که دوره رنسانس اسلامی نامیده شده است، چشم به جهان گشود و با تحصیل علم از مشاهیر و برجستگان علم طب گردید. او به همراه استادش، ابوماهر شیرازی، پایه‌گذار مکتب پزشکی شیراز، نقطه عطفی در سیر درمانگری ایران و تمدن اسلامی محسوب می‌گردد. بر این مبنا و در مقابل این پرسش اساسی که اثر مهم طبی علی بن عباس دارای چه ویژگی مشخص و بارزی نسبت به آثار طبی پیشین و معاصرش بوده است، گفتنی است که با بررسی کتاب «الملکی» و پژوهش‌های صورت گرفته درباره شخصیت، اساتید و اثر مهم اهوازی، با رویکردی توصیفی- تحلیلی بدین نتیجه نائل می‌گردیم که اهوازی در کتاب پرارج خود به نام «کامل‌الصناعه الطبیه» یا «الملکی»، برای اولین بار طب عملی را با طب نظری همراه گردانید. او در باب دوم این کتاب، پندنامه‌ای را به رشته تحریر درآورد که از سوگندنامه بقراط جامع‌تر بوده و اصول منطقی رایج روزگار خود را به آن افزوده است. وی هنگام نوشتن این کتاب علاوه بر دانش پیشینیان، از تجارب و مشاهدات خویش نیز بهره جسته و اکتشافات زیادی از خود برجای نهاده است و بر اساس این ویژگی ممتاز بود که دانشمند مذکور نخستین پزشک ایرانی است که کتاب‌هایش به لاتین ترجمه شده‌اند. بدین سان با عطف بدین مهم که دریافت روش‌ها و شیوه‌های عملی و موثر، با مطالعه و شناخت تفاوت دیدگاه‌های مطرح در گذشته و امروز (سنتی و مدرن) امکان‌پذیر است؛ مطالعه اسناد طبی مهمی همچون الملکی که تنظیم و طبقه‌بندی آن به کتاب‌های امروزی شبیه است، توجیه‌کننده راهکارهای مختلفی است که در گذشته برای تشخیص، انتخاب درمان و کسب دانش طب در پیش می‌گرفتند. از این رو احیای طب سنتی ایران، منجر به ارتقاء روش‌های تشخیصی- درمانی در تمدن نوین اسلامی خواهد بود.

واژگان کلیدی: مکتب جندی‌شاپور، کامل الصناعه الطبیه، کتاب الملکی، پندنامه، اخلاق‌پزشکی، حقوق بیمار.

[۱] استادیار، عضو هیات علمی، گروه تاریخ، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

[۲] دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ علوم پزشکی، گروه طب سنتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

[۳] دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ علوم پزشکی، گروه طب سنتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

کاهش شکاف نظر و عمل در تعلیم و تربیت با تأکید بر آرای ملاصدرا و ملا احمد نراقی در چشم انداز تمدن نوین اسلامی

نجمه احمدآبادی آرانی[۱]، محسن فرمهینی فراهانی[۲]، حمید احمدی هدایت[۳]

چکیده

هدف پژوهش حاضر، کاهش شکاف نظر و عمل در تعلیم و تربیت با تأکید بر آرای ملاصدرا و ملا احمد نراقی در چشم انداز تمدن نوین اسلامی است . یافته های پژوهش بیانگر آن است بر ابتنای مبانی فلسفی ملاصدرا، مهمترین دلالتهای شاخص را میتوان ؛ معیت علم و عمل در تعلیم و تربیت ، توجه به تلاش و سعی متربیان ، تأکید بر مسؤلیت پذیری در تربیت ، مداومت و محافظت بر عمل در جریان تربیت ، خود ارزیابی به عنوان الگوی غالب در ارزشیابی تربیتی، توجه به تفاوتهای فردی در تعلیم و تربیت و توجه به انتخاب آزاد متربیان در حرکت تکاملی؛ همچنین بر ابتنای مبانی فلسفی ملا احمد نراقی عمده ترین دلالتهای مأخوذ از آراء ایشان میتوان ؛ توجه به تفاوت های فردی متربیان ، ارزیابی مداوم از عملکردهای آموزشی ، تناسب برنامه های تربیتی با مراحل تکاملی متربیان ، تأکید بر روشهای حل مسئله ، مناظره و گفتگو را جهت کاهش شکاف نظر و عمل در تعلیم و تربیت اشاره نمود. بر این اساس بر ابتنای آرای این دو فیلسوف مسلمان ، از جمله راهکارهایی که در باب کاهش شکاف نظر وعمل در تعلیم و تربیت در چشم انداز تمدن نوین اسلامی می توان ارائه کرد؛ پیوند علم و عمل ، توجه به کاربردی کردن محتوای درسی ، عدالت تربیتی با رعایت تفاوت های فردی، تنوع بخشی و گسترش مهارتهای مورد نیاز جامعه و تعلیم متناسب با آن در مقاطع تحصیلی مختلف را میتوان مورد بررسی قرار داد.

واژگان کلیدی: ملاصدرا، ملا احمد نراقی، کاهش شکاف نظر و عمل، تعلیم و تربیت، تمدن نوین اسلامی.

[۱] دانشجوی دکترا دانشگاه پیام نور تهران
[۲] دانشیار دانشگاه شاهد
[۳] دانشجوی دکترا دانشگاه شاهد

تأثیر "محور" بر عملکرد شناختی و خشم در کودکان و نقش آن در تمدن نوین اسلامی

فروزان رحمانی سرابی[۱]، محمد رحمانی[۲]، علی صمدی[۳]

چکیده

هرگاه زندگی قرآن بنیان را پاسخ به محرک‌های درونی و بیرونی در چارچوب مبانی وحیانی (الدنیامزرعه‌الاخره) تعریف کنیم و تمدن نوین اسلامی را تجلی آن بدانیم، آنگاه پاسخ‌های خارج از آن، در بهترین حالت هم ابتر خواهند بود. پاسخ، فصل مشترک تمدن‌هاست؛ اما در چگونگی، به‌ویژه در هدف از پاسخ، تفاوت‌های بیناتمدنی بنیادی وجود دارد. ورزش نوعی پاسخ است و تأثیرات آن برای مثال بر عملکرد شناختی و خشم در کودکان موضوع مورد توجه نظام آموزشی است؛ لکن تولید و آزمون زمینه‌های ورزشی قرآن بنیان لازم است. "محور" (مشارطه‌ی حرکت و ورزش رحمانی) مفهومی مطرح در "علم(ساینس) اسلامی حرکت و ورزش" است که استاندارد فعالیتی لازم را دارد؛ هدف از مطالعه حاضر بررسی تأثیر "محور" بر این متغیرهاست.

در این پژوهش، از طرح پیش و پس‌آزمون با گروه کنترل(nE=۲۰، nC=20، N=40)استفاده شد. جامعه‌ی آماری آن، دانش‌آموزان پسر ۱۱-۹ ساله‌ی مدرسه‌ی ابتدایی شهرستان چهاردانگه‌ی تهران بود. پس از پیش‌آزمون (آزمون استروپ و پرسشنامه‌ی خشم)، گروه تجربی، ۸ هفته‌ی سه جلسه‌ای ۳۰ الی ۲۰ دقیقه‌ای در برنامه‌ی "محور" شرکت کردند. بعد از پس‌آزمون، داده‌ها برای مقایسه‌ی تفاوت بیناگروهی با روش آماری تی مستقل در سطح معنی‌داری(α >0/05) تحلیل شد. نتایج تفاوت بیناگروهی معنی‌داری در عملکرد شناختی نمره‌ی تداخل (p= ۰/۴) زمان تداخل(p=۰/۲)، خشم احساسی(p=۰/۰۸) و خشم رفتاری(P=۰/۰۶) نشان نداد؛ اما تفاوت بیناگروهی معنی‌داری در خشم فکری(P=۰/۰۰۵)، و خشم کل(p =۰/۰۱) نشان داد. لذا به نظر می رسد "محور" می تواند نقش موثری در کاهش خشم و پیشگیری از شیوع آن در کودکان داشته باشد.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، "محور"، عملکرد شناختی، خشم، کودکان.

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد
[۲] استادیار دانشگاه شاهد
[۳] استادیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

بررسی پاسخ فشارخون و نبض به تمرین «یا صبور» و جایگاه آن در تمدن نوین اسلامی

محسن کاظمی[۱]، محمد رحمانی[۲]، اسماعیل نصیری[۳]

چکیده

شاخص‌های قلبی-عروقی از متغیرهای فیزیولوژیکی حساسی هستند که در برابر شیوه‌ی زندگی نامناسب به سرعت واکنش می‌دهند. استرس (فشار، تنش) تغذیه‌ی نادرست، کم تحرکی و ... از مفاهیم پرمصرف جامعه‌ی امروزی است که بر این شاخص‌ها اثر نامناسب به جا می گذارند. برخورد گزیده و مناسب با آثار این مفاهیم، چنان اهمیتی دارد که در جهان روش‌های تمرین گوناگونی برای پیشگیری، درمان و توانبخشی تهیه شده است که جزء لاینفک جلسات ورزشی هم به شمار می‌روند. از کاربردهای این تمرین‌ها مقابله با پرفشاری خون یا قاتل خاموش، و اقتصادی شدن کار قلب است. بررسی اجمالی این تمرین‌ها نشان می دهد نوع تمرین‌ها از فرهنگی به فرهنگی متفاوت است. لکن در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی طراحی و آزمون تمرین‌های قرآن بنیان و سازگار با جهان‌بینی اسلامی امری اجتناب‌ناپذیر است؛ در این راستا تمرین "یا صبور" برای نخستین بار با تکیه بر جهان‌بینی اسلامی در دانشگاه شاهد طراحی شده است. هدف مطالعه‌ی حاضر بررسی پاسخ فشار خون و ضربان قلب به آن است. برای این منظور از جامعه‌ی آماری دانشجویان دانشگاه شاهد تعداد ۸۰ نفر دانشجوی داوطلب انتخاب، و در قالب طرح تحقیق پیش‌آزمون و پس‌آزمون مطالعه شدند. داده‌ها با آزمون آماری تی هم‌بسته با آلفای $\alpha<0/05$ تجزیه‌وتحلیل گردید. تحلیل آماری داده‌ها بیانگر کاهش معنی‌دار فشارخون سیستولی($P=۰/۰۰۰$)، دیاستولی ($P=۰/۰۰۲$) و تعداد ضربان قلب ($P=۰/۰۰۰$) براثر تمرین "یا صبور" بود. بنابراین، تمرین "یا صبور" بر متغیرهای موردبررسی موثر است.

واژگان کلیدی: تمدن نوین اسلامی، "یا صبور"، فشارخون، نبض

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهد

[۲] استادیار دانشگاه شاهد

[۳] استادیار دانشگاه شاهد

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

قرآن و مقصد تمدن

یوسف فتحی[۱]

چکیده

در نگاه کلی، تمدن دو بعد مادی و معنوی دارد. سئوال اساسی تحقیق این است که آیا قرآن به هر دو بعد توجه دارد؟ کدام بعد تمدن از نگاه قرآن اصالت دارد؟ فرض مقاله پیشرو این است که قرآن، هر دو بعد تمدن را مورد توجه قرار می دهد و جهت گیری آن را حاکمیت توحید می داند. هر چند بعد معنوی تمدن(خداگرایی، کرامت و عزت انسان) از نگاه قرآن کریم اصالت دارد. با بررسی ابعاد چهارگانه تمدن(اقتصاد، اجتماع، فرهنگ و سیاست) معلوم می شودکه قرآن برای هر یک از این مولفه ها و ابعاد، تاثیر اساسی برای رسیدن به یک زندگی توحیدمحور قائل است. توسعه ظواهر تمدن دینی به بهای دور شدن از محتوا یا فرع شدن محتوا، انحراف بلکه تحریف راه تکاملی بشر است. قرآن کریم از یک طرف اقتصاد ربا محور، اجتماع فحشا محور، سیاست طاغوت محور و فرهنگ ارتجاعی را هر چند با رشد و پیشرفت ظاهری تمدن همراه گردد، از سوی دیگر اقتصاد فرد محور، اجتماع تفرقه زده، سیاست بدون معنویت و فرهنگ بدون ایمان و عمل را مفسده انگیز، مخرب و مانع تکامل بشر می داند. این تحقیق بر اساس روش استنادی و مراجعه به آیات قران و تفاسیر معتبر شیعه و سنی و طبقه بندی آیات براساس مولفه های چهارگانه اقتصاد، اجتماع، سیاست و فرهنگ به مطالعه تمدن از نگاه قرآن می پردازد. نتیجه تحقیق این است که قرآن کریم پیشرفت مادی و معنوی را همزمان در حوزه های چهارگانه، جستجو می کند. تمدن اسلامی همانگونه که از وجه مادیگرایی آسیب می بیند، تاکید بر وجه معنویت نمادگرایی و مناسک بدون بازگشت به متن و محتوای دینی، نیز یک انحراف تلقی می شود.

واژگان کلیدی: قرآن، اقتصاد، اجتماع، سیاست، فرهنگ.

[۱] استادیار دانشگاه زنجان

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

واکاوی جایگاه تفکر مهدویت و حکومت جهانی مهدوی در افق تمدن نوین اسلامی

امیرحسین عرب پور[۱]

چکیده

طبق تعالیم دین مبین اسلام، «تمدن نوین اسلامی» به عنوان هدف جامعه اسلامی نسبت مستقیمی با آرمان مهدویت داشته و بدین معنا، حرکت تمام انبیاء و اولیاء الهی از آدم تا خاتم مقدمه ساز این تمدن است. مهدویت از مسائل اساسی در گذشته و حال بوده است و فراتر از افق زمان و مکان، در هر شرایطی قابل بررسی می‌باشد. ایدهٔ مهدویت یکی از ایده‌های مشترک ادیان توحیدی و حتی برخی ادیان و مکاتب غیرالهی به شمار می‌رود. مهدویت پیامی فراگیر و راهکاری نجات بخش برای تمام انسان‌ها در همه گستره‌های جغرافیایی است و همه ارکان لازم و کافی برای آفرینش یک تحول اجتماعی حقیقی، همه جانبه و کامیاب در تفکر مهدویت تعبیه شده است. نقش این تفکر در تشکیل تمدن نوین اسلامی غیر قابل انکار است و می‌توان چنین ادعا کرد که تشکیل حکومت جهانی حضرت مهدی(عج)، افق تمدن سازی اسلامی است. تمدن کمترین واژه‌ای برای بیان تحولات بعد از عصر ظهور است که می‌تواند آن زمان را برای ما تبیین کند. همه تاریخ بشر در زمان و جغرافیا با ظهور متحول می‌شود و نظام کاملا معلوم و معقول شکل می‌گیرد. به همین دلیل موضوع مهدویت کاملا مساله‌ای جدی و تمدنی محسوب می‌شود. وجه پیوند اندیشه مهدویت و تمدن نوین اسلامی که در حال شکل¬گیری است؛ چشم‌اندازی برگرفته از ارزش‌ها و اهداف نهفته در اندیشه مهدویت است که با تبیین و ترویج تفکر مهدوی، می¬تواند با تقویت حس امید و آرمان‌گرایی، نقطه آغاز برنامه¬ریزی برای دغدغه¬مندان ساخت تمدن نوین اسلامی باشد و به سطوح مختلف برنامه¬های اجرایی نیز سمت و سو بدهد. این پژوهش به دنبال تبیین نقش تفکر مهدویت و حکومت جهانی موعود در افق تمدن نوین اسلامی است. نوشتار پیش‌رو، به واکاوی این نکته با روش اسنادی و کتابخانه‌ای پرداخته و در پایان برای بهره‌گیری از این ظرفیت، پیشنهاداتی ارائه داده است.

واژگان کلیدی: تمدن، تمدن نوین اسلامی، تفکر مهدویت، چشم انداز، حکومت جهانی موعود.

---

[۱] دانشجوی کارشناسی ارشد پیوسته معارف اسلامی و مدیریت بازرگانی دانشگاه امام صادق (ع)

واکاوی نقش دانشگاه در پرورش تفکر انتقادی و جایگاه آن در عرصه تهاجم فرهنگی تمدن نوین اسلامی

پیمان قنبریان[۱]
رقیه موسوی[۲]
فاطمه گودرزی[۳]
علی کشاورز زاده[۴]

چکیده

در قرن بیست و یکم به دلیل تغیرات سریع در تکنولوژی افراد به راحتی می توانند در چند ثانیه به مقدار زیادی از اطلاعات دسترسی داشته باشند. با توجه به این وابستگی همه جانبه دنیای امروز به پیشرفت و علم و فناوری، ضرورت وجود نهاد علمی کارا و موثر که بتواند افرادی را تربیت کند که از قدرت تفکر انتقادی بهره‌مند باشند، آشکار خواهد شد. در این صورت، افرادی پرورش خواهند یافت که، بتوانند به خوبی منابع اطلاعاتی در دسترس را قضاوت کنند. مهمترین نهاد علمی که دارای نقش اساسی است، دانشگاه می باشد. هدف پژوهش حاضر واکاوی نقش دانشگاه در پرورش تفکر انتقادی و جایگاه آن در عرصه تهاجم فرهنگی تمدن نوین اسلامی است. روش پژوهش حاضر، روش تحلیل محتوای کیفی استقرایی و ابزار گردواری داده ها، مصاحبه نیمه ساختار یافته می باشد. نمونه پژوهش، اساتید دانشگاه کردستان است. پژوهش در پی این است که نقش پرورش تفکر انتقادی در دانشگاه چیست، جایگاه تفکر انتقادی بر کنترل تهاجم فرهنگی در عرصه تمدن نوین اسلامی و ایرانی چیست و مهمترین راهکارهای پرورش تفکر انتقادی در دانشگاه برای کنترل تهاجم فرهنگی در عرصه تمدن نوین اسلامی و ایرانی چیست؟

واژگان کلیدی: تفکر انتقادی، دانشگاه، تهاجم فرهنگی، تمدن نوین اسلامی.

[۱] کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه کردستان. ایمیل: peyman.gh420@gmail.com
[۲] کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه کردستان. ایمیل m.mousavi1373@gmail.com
[۳] کارشناسی ارشد مدیریت درمانی دانشگاه آزاد، واحد تهران شمال. ایمیل: s.ghoudarzi@yahoo.com
[۴] دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی آموزش عالی. دانشگاه کردستان، ایران. ایمیل: keshavarz.ali66@gmail.com

سومین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

اسفند ۹۶

لزوم بررسی فرهنگ دانشگاهی در تحقق تمدن نوین اسلامی

حدیث کرمی قله جوق[۱]

پیمان قنبریان[۲]

فاطمه گودرزی[۳]

علی کشاورز زاده[۴]

چکیده

با ظهور انقلاب اسلامی که مبتنی بر تشکیل حکومت دینی بود گفتمانی به وجود آمد که متخصصین از آن به عنوان تمدن اسلامی نام می‌برند، تمدنی که با تمدنی که صرفا بر مادیات است کاملا متفاوت است. به همین جهت ایران اسلامی در تعامل با غرب و رابطه با دنیای مادی چاره‌ای جز طراحی یک چارچوب خودبنیاد یک نمدن درون‌زا و خودجوش به عبارت دیگر یک تمدن نوین اسلامی ندارد. در این روند تمدن ساز نقش دانشگاه انکار ناپذیر است تا بدان جا که می توان ادعا کرد که دانشگاه نقش یک ستون را در بر پایی تمدن دارد. دانشگاه از سوی مهمترین نهاد و برترین سازمام عهده دار تولید علم و معرفت است و گفتمان‌های اصلی جریان‌های فکری و عملی جامعه در این نهاد بزرگ جاری است و از سوی دیگر این نهاد محل تجمع نخبگان فکری جامعه است. پژوهش حاضر سعی بر این دارد که عوامل موثر در شکل گیری فرهنگ دانشگاهی، مولفه‌های فرهنگ دانشگاهی و اهداف فرهنگ دانشگاهی، را مورد بررسی قرار دهیم. بنابر همه ملاحظات، روش پژوهش حاضر، توصیفی- مروری می‌باشد.

واژگان کلیدی: فرهنگ دانشگاهی، تمدن نوین اسلامی.

[۱] کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد. ایمیل: karami11390@gmail.com

[۲] کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه کردستان. ایمیل: peyman.gh420@gmail.com

[۳] کارشناسی ارشد مدیریت درمانی دانشگاه آزاد، واحد تهران شمال. ایمیل: s.ghoudarzi@yahoo.com

[۴] دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی آموزش عالی. دانشگاه کردستان، ایران. ایمیل: keshavarz.ali66@gmail.com

ظرفیت‌های انسان‌شناختی حکمت صدرایی در تمدن‌سازی

جواد پارسایی[۱]

چکیده

تمدن غرب مدرن یا مدرنیته که در عصر کنونی بر همه جوامع بشری سیطره پیدا کرده است، ریشه در مبانی و جهان‌بینی خاصی دارد و با توجه به مشکلات عدیده این تمدن و ریشه‌های تفکری معیوب و ناسازگار این تمدن با مبانی فکری الهی و اسلامی، تمدن مطلوب اسلامی هیچ‌گاه تمدن کنونی غرب نیست. تمدن مطلوب اسلامی در ابعاد مختلف متناسب با فرهنگ و جهان‌بینی دینی و غلسفه اسلامی است. فلسفه اسلامی و به خصوص حکمت صدرایی دارای ظرفیت‌های بسیاری برای نظام‌سازی و هدف‌گذاری تمدن متناسب نوین اسلامی است. مبانی انسان‌شناختی از جمله مبانی تاثیرگذار در شکل‌گیری یک تمدن است. در حکمت متعالیه نسبت به دیگر مکاتب فلسفی مباحث دقیق و عمیقی در مورد انسان‌شناسی مطرح شده که دارای امتداد تمدنی نیز هست؛ از جمله این مبانی بحث از حقیقت انسان، جایگاه انسان در عالم، تفاوت انسان و حیوان، ابعاد وجودی انسان، ارتباط نفس و بدن و غایت و کمال انسان، است که در این نوشتار به تاثیر هر یک از این مبانی در تمدن‌سازی پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: تمدن، تمدن‌سازی، مبانی، انسان‌شناسی، حکمت صدرایی.

[۱] دانشجوی دکتری فلسفه اسلامی دانشگاه باقرالعلوم (ع). ایمیل: Ja.parsaee@gmail.com